ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ 2010

Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 7 του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007.

«Ένα παιδί δε μπορεί να τυγχάνει μεταχείρισης ως να ήταν μια καθαρή επέκταση των γονιών του, ομφαλικά προορισμένο είτε να βουλιάξει είτε να κολυμπήσει μαζί τους.»

«A child cannot be treated as a mere extension of his or her parents, umbilically destined to sink or to swim with them.»

Dr. Albie Sachs,
former judge on South Africa´s Constitutional Court,
in relation to the rights of the child

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ 10

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 14

1.1 Η σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού 14
1.2 Η παγκόσμια κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού 15
1.3 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο 16
1.4 Κυβερνητική πολιτική 17

2. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 20

2.1 Το Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο 20
2.1.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών 20
2.1.1.1 Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού 21
2.1.1.2 Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης 26
2.1.1.2.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιών 26
2.1.1.2.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Ανάμιξη των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις 26
2.1.1.3 Η Σύμβαση με αρ. 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους 27
2.1.1.4 Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών 27
2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρώπης 28
2.1.2.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών 28
2.1.2.2 Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης 28
2.1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 29
2.1.2.4 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων 30
2.1.2.5 Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου 30
2.1.2.6 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Σεξουαλική Κακοποίηση (Lanzarote, 25.X.2007) 31
2.1.2.7 Άλλες Συμβάσεις στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης 31
2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση 31
2.2 Το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο 33
2.2.1 Ο περί Παιδίων Νόμος 33
2.2.2 Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος 34
2.2.3 Ο περί Υιοθεσίας Νόμος 34
2.2.4 Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος 35
2.2.5 Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος 36

2.2.6 Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος 36
2.2.7 Νόμος για την Υποχρεωτική Φοίτηση και την Παροχή Δωρεάν Παιδείας 37
2.2.8 Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος 37
2.2.9 Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος 38
2.2.10 Οι περί Προσφύγων Νόμοι 39
2.2.11 Άλλες ρυθμίσεις για διασφάλιση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 39

3. Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 40

3.1 Ανεξαρτησία Εθνικών Οργανισμών για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού 40
3.2 Οι Αρχές των Παρισίων 41
3.3 Σύσταση του Θεσμού – Καθεστώς/Υπόσταση/Ανεξαρτησία Επιτρόπου 42
3.4 Αποστολή, Αρμοδιότητες και Εξουσίες Επιτρόπου 43
3.4.1 Νόμος 74(Ι)/2007 43
3.4.2 Νόμος 122(Ι)/2009 44
3.5 Συμβουλευτική Επιτροπή 44
3.6 Διορισμός Επιτρόπου – Οργάνωση Γραφείου Επιτρόπου 45

4. ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ 46

4.1 Σχέδιο Δράσης για την περίοδο 2008 – 2010- «Δικαιώματα του παιδιού: υπόθεση όλων» 46
4.1.1 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2010 – «Ανάπτυξη - Προστασία - Διάλογος» 47
4.2 Σχέδιο δράσης για την περίοδο 2011 – 2013 «Τα παιδιά Πρωταγωνιστές στη Ζωή τους» 48

5. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ 50

5.1 Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση του κοινού 50
5.1.1 Ιστοσελίδα 50
5.1.2 Εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου 52
5.1.3 Δημιουργία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών 54
5.1.4 Συνεργασία με ΜΜΕ 55
5.1.4.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών (26 Ιουνίου) 55
5.1.5 Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού – 1η Ιουνίου 2010 57
5.1.5.1 Μήνυμα της Ημέρας 57
5.1.5.2 Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λευκωσίας - Κερύνειας 58
5.1.6 Εκδήλωση του Δημοκρατικού Συναγερμού 59
5.1.7 Εκδήλωση της Πνευματικής Αδελφότητας Ελληνίδων Κύπρου 60
5.1.8 Εβδομάδα Παιδιού 2010 61
5.1.8.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη – 12 Νοεμβρίου 2010 61
5.1.8.2 Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου) 62
5.1.8.2.1 Μήνυμα της Ημέρας 62
5.1.8.2.2 Μήνυμα Επιτρόπου προς τα Παιδιά 63
5.1.8.2.3 Πανηγυρική εκδήλωση Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού 64

5.2 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών, Αρχών Οργανισμών και ειδικότερων ομάδων του πληθυσμού 69
5.2.1 Συνέδρια, Σεμινάρια, Εκδηλώσεις 69
5.2.1.1 Εκδήλωση Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία 69
5.2.1.2 3ο Παγκύπριο Συνέδριο για Γονείς και Εκπαιδευτικούς 71
5.2.1.3 Διάλεξη Επιτρόπου στη Σχολή Λοχιών και Αστυνομικών 72
5.2.1.4 14ο Παγκύπριο Παιδικό Φόρουμ Ενάντια στην Εξάρτηση του Καπνίσματος 73
5.2.1.5 Διάλεξη Επιτρόπου στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου 74
5.2.1.6 Εκδηλώσεις Παγκύπριας Ομοσπονδίας Γυναικείων Οργανώσεων(ΠΟΓΟ) 74
5.2.1.7 Διεθνές Συνέδριο Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου 74
5.2.1.8 Εκδήλωση των Συνδέσμων Γονέων του Δημοτικού Σχολείου και του Δημόσιου Νηπιαγωγείου Πύλας και του ΣΚΕ Πύλας 75
5.2.1.9 Εγκαίνια φιλανθρωπικής εκδήλωσης του Ladies Circle 1 76
5.2.1.10 Εκδήλωση του Συνδέσμου Γονέων του Δ΄ Δημοτικού Σχολείου Αγλαντζιάς 76
5.2.1.11 Εκδήλωση της Επιτροπής Ευημερίας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Αραδίππου 77
5.2.1.12 Εκδήλωση της ΣΕΚ με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας της Μητέρας 78
5.2.1.13 Συνέδριο της Πολιτιστικής Επιτροπής της ΠΟΕΔ Λεμεσού και του Συνδέσμου Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ζωής 79
5.2.1.14 Εκδήλωση για τη Λήξη του Ευρωπαϊκού Έτους 2010. Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό 80
5.2.1.15 Εκδήλωση για την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας για το κάπνισμα 81
5.2.1.16 Εκδήλωση του Παγκύπριου Συνδέσμου Μητρικού Θηλασμού «Δώρο Ζωής» και του Κέντρου Μελετών και Έρευνας «Ακτή» 81
5.2.1.17 Εκδήλωση για το Ευρωπαϊκό Έτος Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρέα, Β΄ Κύκλος 82
5.2.1.18 Εκδήλωση του Δημοτικού Σχολείου Αρχαγγέλου 82
5.2.1.19 Ημερίδα Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ 82
5.2.1.20 Εκδήλωση στην Αγγλική Σχολή 83
5.3 Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών 84
5.3.1 Ημερίδα για το Σχολικό Εκφοβισμό 84
5.3.2 Συνάντηση με τους Διευθυντές των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, Επαρχίας Λευκωσίας 85
5.3.3 Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Στελεχών Δημοτικής Εκπαίδευσης 86
5.3.4 Ημερίδα Παιδαγωγικού Ινστιτούτου 87
5.3.5 Θερινό Εργαστήρι: Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά 88
5.3.6 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Στη Δικαιωματοχώρα» 88
5.3.7 Άλλες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες για Παιδιά 89

6. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ 90

6.1 Δραστηριότητες για προβολή του δικαιώματος συμμετοχής 90
6.1.1 Σύσταση Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου 92
6.1.2 Το Δίκτυο ΕΝΥΑ 94

6.2 Επισκέψεις Επιτρόπου στα Σχολεία 95
6.2.1 Πρόγραμμα Επισκέψεων «Δώσε φωνή στην άποψή σου» 95
6.2.1.1 Επίσκεψη Επιτρόπου στο Α΄ Δημοτικό Σχολείο Μακεδονίτισσας 96
6.2.2 Συνάντηση Επιτρόπου με τα μέλη της ΠΣΕΜ 97
6.3 Διάφορες άλλες δραστηριότητες 97
6.3.1 Εκδήλωση Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού 97
6.3.2 Σύνοδος της Κυπριακής Παιδοβουλής 98
6.3.3 Εκδήλωση για τα Δικαιώματα του Παιδιού Ζ΄ Δημοτικού Σχολείου Λακατάμειας 99
6.3.4 8ο Μαθητικό Συνέδριο Γυμνασίου - Λυκείου Πολεμίου 100
6.3.5 Μαθητικό Συνέδριο του Λυκείου Αγίου Γεωργίου 100
6.3.6 Καλλιτεχνική Εκδήλωση του Γυμνασίου Αγλαντζιάς 101
6.3.7 Ομαδική - Αναδρομική Έκθεση Ζωγραφικής μαθητών «Το Νήμα της Ζωής» 101
6.3.8 Έκθεση τρισδιάστατων κατασκευών 102
6.3.9 Παγκύπριος Διαγωνισμός Συγγραφής Θεατρικού Έργου για Παιδιά με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού 102
6.3.10 Street Event 20 Νοεμβρίου 2010 104
6.4 Μηχανισμοί και διαδικασίες διαβούλευσης και ενθάρρυνσης συμμετοχής των παιδιών 105

7. ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 106

7.1 Παράπονα – Παρεμβάσεις Επιτρόπου 106
7.1.1 Διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων – Έλεγχος νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών 106
7.1.2 Παράπονα που υποβλήθηκαν το 2010 108
7.1.2.1 Εκπαίδευση 108
7.1.2.2 Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση 114
7.1.2.3 Ιδιωτική Εκπαίδευση 118
7.1.2.4 Υγεία 120
7.1.2.5 Περιβάλλον 122
7.1.2.6 Μετανάστευση – Πολιτικοί Πρόσφυγες 123
7.1.2.7 Παράπονα αναφορικά με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης 125
7.1.2.8 Στήριξη Οικογένειας 125
7.1.2.9 Δικαιοσύνη και Δημόσια Τάξη 130
7.1.2.10 Άλλα Παράπονα 136
7.1.2.11 Συντονισμός υπηρεσιών 138
7.1.3 Θέσεις Επιτρόπου μετά από παράπονα 138
7.1.3.1 Θέση για το Ειδικό Σχολείο Ευαγγελισμός 138
7.1.3.2 Θέση Επιτρόπου για τη χρήση κινητών τηλεφώνων στα σχολεία 141
7.1.3.3 Θέση Επιτρόπου για την Εθελοντική Κατάταξη Ανηλίκων στο Στρατό 144
7.1.3.4 Θέση Επιτρόπου αναφορικά με το 15ο Συνέδριο της ΠΣΕΜ 146
7.1.3.5 Θέση Επιτρόπου αναφορικά με την Πώληση Κατανάλωση και Διάθεση Οινοπνευματωδών Ποτών σε Παιδιά 146
7.1.3.6 Θέση Επιτρόπου για τη Δικαιοπρακτική Ικανότητα των Ανηλίκων 148
7.1.3.7 Θέση Επιτρόπου αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και το Παιδί Θεατής 150

7.2 Δημόσιες Παρεμβάσεις Επιτρόπου 151
7.2.1 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς παιδιών σε χώρο του σχολείου 152
7.2.2 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με την εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς από μαθητή σε σχολικό χώρο 153
7.2.3 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με τον τρόπο προβολής παιδιού στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων 154
7.2.4 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με τη συμμετοχή παιδιού στην τηλεοπτική σειρά του ΑΝΤ1 «Ελένη η Πόρνη» 155

8 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ 158

8.1 Συμμετοχή Επιτρόπου σε Συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών 158
8.1.1 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας 158
8.1.1.1 Συνεδρία της 20ης Απριλίου 2010 158
8.1.1.2 Συνεδρία της 6ης Σεπτεμβρίου 2010 161
8.1.2 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα 163
8.1.2.1 Συνεδρία 15ης Ιουνίου 2010 163
8.1.2.2 Συνεδρία της 28ης Σεπτεμβρίου 2010 167
8.1.3 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων 169
8.1.3.1 Συνεδρία 21ης Οκτωβρίου 2010 169
8.1.3.2 Συνεδρία 11ης Νοεμβρίου 2010 171
8.1.4 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών 172
8.1.5 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων 173
8.1.6 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας 174
8.1.7 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών 175

9 ΕΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 176

9.1 Σκοπός των ερευνών 176
9.2 Έρευνα με θέμα: «Παιδιά Μεταναστών: Απόψεις, προβλήματα και ανάγκες κατά την ένταξη τους στην κοινωνία με έμφαση στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα» 176

10 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ 178

10.1 Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ευρωπαίων Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC) 178
10.2 Συνεργασία με Ευρωπαίους Επιτρόπους 179
10.3 Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια 180
10.3.1 Συμμετοχή Επιτρόπου σε Διαβούλευση Εμπειρογνωμόνων για τα Δικαιώματα του Παιδιού 180
10.3.2 Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του ENOC με θέμα την πρόσβαση των παιδιών στη Δικαιοσύνη 181
10.3.3 14ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το παιδί (ENOC) 181

10.3.4 Συμμετοχή Επιτρόπου σε ειδικό Εργαστήρι του Συμβουλίου της Ευρώπης, αναφορικά με τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς υποβολής παραπόνων από και εκ μέρους παιδιών 182
10.3.5 Παράλληλη Συνάντηση των Ευρωπαίων Εφήβων Συμβούλων του δικτύου ENYA, 7 – 9 Οκτωβρίου 2010 182
10.3.6 5η Σύνοδος του Mediterranean Model United Nations 183
10.3.7 Διεθνές Ψυχιατρικό Συνέδριο 183
10.3.8 Συνέδριο με θέμα «Συμμετοχή των Παιδιών στη Λήψη Αποφάσεων – Children's Participation in Decision Making» 185

11 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ 2011 186

12 Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ 187

12.1 Στελέχωση του Γραφείου της Επιτρόπου – Άρθρο 12 του Νόμου 74(I)/2007 187
12.2 Προϋπολογισμός του Γραφείου της Επιτρόπου 189

13 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ – ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ 190

13.1 Ενημέρωση της κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού 190
13.2 Συμμετοχή παιδιών 192
13.3 Συνεργασία και συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων 193
13.4 Νομοθετικό πλαίσιο 194
13.5 Εκπαιδευτικό σύστημα 195
13.6 Υγεία 197
13.7 Περιβάλλον 198
13.8 Δικαιοσύνη και Δημόσια Τάξη 198
13.9 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης 199
13.10 Παιδιά Μετανάστες 200
13.11 Στήριξη Οικογένειας 200

14 ΕΠΙΛΟΓΟΣ 202

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Οργανωτική Δομή Γραφείου Επιτρόπου 209
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 Βασικοί Τομείς Προτεραιοτήτων για το 2010 210
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 Τριετές Σχέδιο Δράσης 2011-2013 «Τα παιδιά Πρωταγωνιστές στη Ζωή τους» 214
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 Προτεραιότητες για το 2011 «Προστατεύω την αυτονομία του ενδυναμώνω τη φωνή του» 218
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5 Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού 222
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6 Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών 240
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7 Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 250

Πρόλογος Επιτρόπου

Το 2010 ολοκληρώθηκε η εφαρμογή του πρώτου Τριετούς Σχεδίου Δράσης του Γραφείου μου με το γενικό τίτλο «Δικαιώματα του παιδιού: υπόθεση όλων». Το Σχέδιο αυτό συνιστούσε έκφραση της δέσμευσης και πρόθεσής μου να εργαστώ με όραμα για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους χωρίς διάκριση.

Στα τρία αυτά χρόνια, τα τρία πρώτα ουσιαστικά χρόνια λειτουργίας του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτού του οράματος και συνάμα στόχου.

Πιστεύω ακράδαντα ότι η πιο καθοριστική εξέλιξη - συνέχεια ουσιαστικά της απόφασης για σύσταση και λειτουργία του θεσμού - είναι, η αναγνώριση και η εκτίμηση με την οποία η επίσημη πολιτεία, τόσο σε επίπεδο Κυβέρνησης όσο και Κοινοβουλίου, έχει περιβάλει το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, απολαμβάνοντας τη σταθερή στήριξη του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας, έχει οικοδομήσει τη δυνατότητα, με παρεμβάσεις της προς του αρμόδιους Υπουργούς και Υπηρεσίες του Κράτους, στα πλαίσια ενάσκησης του ελεγκτικού της ρόλου, να θέτει θέματα και να ζητά την επίλυση προβλημάτων που άπτονται γενικότερα των δικαιωμάτων του παιδιού. Ως εκ τούτου, και με δεδομένη τη δέσμευση της πολιτείας να σέβεται, να προασπίζεται και να προωθεί τα δικαιώματα του παιδιού όπως αυτά κατοχυρώνονται με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κάθε παρέμβαση της Επιτρόπου λαμβάνεται σοβαρά υπόψη και χρησιμοποιείται ως εργαλείο για τη βελτίωση της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής σε σχέση με τα παιδιά.

Αντίστοιχα, η εμπέδωση της αναγνώρισης και εκτίμησης του θεσμού από τη Βουλή των Αντιπροσώπων ως σώμα αλλά και από τις κατά θέμα Κοινοβουλευτικές της Επιτροπές, ειδικότερα, όσο και από κάθε

βουλευτή ξεχωριστά, αντανακλάται στο γεγονός ότι η Επίτροπος πλέον καλείται να καταθέσει τις δικές της θέσεις και απόψεις σε σχέση με κάθε θέμα το οποίο συζητείται στο Κοινοβούλιο και αφορά παιδιά, τόσο στα πλαίσια του νομοθετικού έργου όσο και του Κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Παράλληλα, στη διάρκεια των τριών χρόνων λειτουργίας του, ο θεσμός κατόρθωσε να κτίσει σημαντικές σχέσεις συνεργασίας τόσο στο επίπεδο της Κοινωνίας των Πολιτών όσο και σε αυτό των ΜΜΕ και να αποκτήσει σημαντική αναγνωρισιμότητα στο ευρύτερο κοινό.

Πέραν των πιο πάνω, τα τρία αυτά χρόνια ο θεσμός έχει αναπτύξει ποικίλες και πολυδιάστατες δράσεις με κεντρικό άξονα αναφοράς την οικοδόμηση στην Κύπρο ενός περιβάλλοντος το οποίο να σέβεται και να προωθεί τα δικαιώματα όλων των παιδιών. Οι σημαντικότερες από τις δράσεις αυτές έχουν ήδη παρουσιαστεί αναλυτικότερα στις προηγούμενες δύο ετήσιες εκθέσεις της Επιτρόπου ενώ όσες έχουν αναπτυχθεί εντός του 2010, παρουσιάζονται στη φετινή έκθεση.

Θεωρώ, ωστόσο, ότι χρήζουν ιδιαίτερης μνείας στο σύντομο αυτό εισαγωγικό μέρος, δύο κύκλοι δράσεων τους οποίους έχουμε ανοίξει από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του θεσμού και σε σχέση με τους οποίους συνεχίζουμε αδιάκοπα να εργαζόμαστε επενδύοντας κάθε χρονιά ακόμη περισσότερη προσπάθεια.

Ο πρώτος αφορά τις δράσεις για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών και περιλαμβάνει δημόσιες παρεμβάσεις, εκστρατείες ενημέρωσης, πληθώρα ομιλιών, προώθηση ή/ και συμμετοχή στην επιμόρφωση επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά, ενεργό εμπλοκή σε διάλογο σχετικά με το θέμα, τόσο με τη Νομοθετική όσο και με την Εκτελεστική Εξουσία και προώθηση δημιουργίας σχετικής Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης. Με ικανοποίηση σημειώνω ότι στη διάρκεια του 2010, Κυπριακά Δικαστήρια έχουν εκδώσει πιο αυστηρές, αρμόζουσες θα έλεγα, αποφάσεις, σχετικά με υποθέσεις σεξουαλικής παραβίασης παιδιών. Κατά την άποψή μου, στις αποφάσεις αυτές αποτυπώνεται, μέσα από το λόγο των δικαστών, το ιδιαίτερα έντονο ενδιαφέρον που η Κυπριακή κοινωνία επιδεικνύει απέναντι σε τέτοιου είδους θέματα. Η διαπίστωση αυτή σε καμιά περίπτωση δε μας εφησυχάζει. Αντίθετα, μας δίνει δύναμη να συνεχίσουμε, καταβάλλοντας ακόμη περισσότερη προσπάθεια. Έτσι μέσα στο 2010, ως Επίτροπος, έχω δεσμευτεί να έχω ενεργή συμμετοχή στην προώθηση της εκστρατείας «Ένα στα Πέντε» (One in Five) του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Κύπρο, που στόχο έχει, αφενός, την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών και, αφετέρου, την προστασία τους από τη βία. Σχετικές δράσεις έχουν ήδη περιληφθεί τόσο στο νέο Τριετές Σχέδιο Δράσης της Επιτρόπου όσο και στο πρόγραμμα των Προτεραιοτήτων της Επιτρόπου για το 2011.

Ένας άλλος κύκλος δράσεων, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στη διάρκεια των τριών αυτών χρόνων, αφορά την ενδυνάμωση των παιδιών και την προώθηση της φωνής τους στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Στα πλαίσια του τριετούς προγραμματισμού, ο συγκεκριμένος κύκλος δράσεων κάλυψε τακτικές συναντήσεις με εκλεγμένα σώματα μαθητών και παιδιών, παραγωγή και διανομή σχετικού ενημερωτικού και εκπαιδευτικού υλικού, εκπαίδευση / ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματικών ομάδων καθώς και γονέων, αλλά και παρεμβάσεις τόσο προς την Εκτελεστική όσο και τη Νομοθετική Εξουσία, σχετικά με επιβαλλόμενες αλλαγές στη Νομοθεσία, τις πρακτικές και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται. Στη διάρκεια του 2010, με άξονα την ενδυνάμωση των παιδιών και την προώθηση της φωνής τους και της ενεργούς εμπλοκής τους στην κοινωνική τους πραγματικότητα, προχωρήσαμε σε δύο νέα βήματα. Αυτά είναι η δημιουργία της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου, η οποία εντάχθηκε αμέσως στη Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ομάδων Εφήβων Συμβούλων Επιτρόπων, και η λειτουργία του εκπαιδευτικού προγράμματος «Στη Δικαιωματοχώρα».

Η πολιτεία έχει υποχρεω
να προστατεύει όλα τα
παιδιά από κάθε μορφή
εκμετάλλευση

Δε θα σταματήσω να επαναλαμβάνω ότι η προώθηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι μια ανοιχτή διαδικασία η οποία απαιτεί διαρκή εγρήγορση, συνεχή δράση, επιμονή και πολλή υπομονή. Με την ευκαιρία της ολοκλήρωσης της εφαρμογής, το 2010, του πρώτου Τριετούς Σχεδίου Δράσης του Γραφείου μου, θέλω να επαναλάβω τη δέσμευσή μου να συνεχίσω να εργάζομαι ακατάπαυστα προς αυτή την κατεύθυνση. Η πραγματική πρόκληση για εμένα και τους συνεργάτες μου, είναι η προώθηση μιας ουσιαστικής αλλαγής, όχι μόνο σε θεσμικό / νομοθετικό αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Η δουλειά που έχει επιτελεστεί τα τρία αυτά χρόνια συνιστά για μας το εχέγγυο της αποφασιστικότητας μας και, ταυτόχρονα, δέσμευση για ακόμη περισσότερη προσπάθεια.

Λήδα Κουρσουμπά

Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκ και τα δικά του πιστεύω

1. Εισαγωγή

1.1 Η σημασία της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

Η αδιάλειπτη και καθολική εφαρμογή και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το προ-απαιτούμενο για την πραγμάτωση των σκοπών του σύγχρονου κράτους δικαίου. Θεμέλιο του όλου οικοδομήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι οι αρχές της ισότητας και της μη διάκρισης.

Το γενικό θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν επαρκεί και δεν είναι δυνατό να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ειδικές απαιτήσεις της προστασίας ενός σημαντικού τμήματος του πληθυσμού κάθε χώρας, αυτού των παιδιών. Και τούτο γιατί το παιδί δεν διαθέτει τις φυσικές και πνευματικές ικανότητες για να διεκδικεί και να προστατεύει τα δικαιώματά του, όπως ένα ενήλικο άτομο. Μέχρι να ωριμάσει και μπορέσει να πάρει τη θέση του ως ανεξάρτητο άτομο στο κοινωνικό σύνολο, εξαρτάται πρωτίστως από την ικανότητα και τη δυνατότητα της οικογένειάς του να του διασφαλίσει όλα όσα χρειάζεται για να αναπτυχθεί σωματικά και πνευματικά, με τη στήριξη και παρέμβαση της πολιτείας ως εχέγγυο για παροχή ίσων ευκαιριών ανάπτυξης της προσωπικότητάς του.

Χωρίς τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην παιδική ηλικία, το άτομο δεν μπορεί παρά να μειονεκτεί και ως ενήλικος πολίτης, να μην είναι σε θέση να απολαμβάνει τα δικαιώματα του και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες ως ισότιμο μέλος της κοινωνίας. Τα ελλείμματα στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού έχουν ως επακόλουθο το παιδί να αναπαράγει ως γονέας καταστάσεις αρνητικές για τα δικαιώματα και την υγιή ανάπτυξη της προσωπικότητας των δικών του παιδιών, με αποτέλεσμα τη διαιώνιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης.

Γι' αυτό και η διεθνής κοινωνία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και τα θεωρεί ως καταλυτικό παράγοντα στην προσπάθεια διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά.

1.2 Η παγκόσμια κατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού

Στις 20 Νοεμβρίου 2010 η ανθρωπότητα γιόρτασε την 21η επέτειο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η υιοθέτηση της οποίας σήμανε την απαρχή της ουσιαστικής αναγνώρισης του παιδιού ως υποκειμένου δικαιωμάτων. Σήμερα η Σύμβαση αποτελεί το ισχυρότερο εφόδιο που έχει στη διάθεση της η διεθνής κοινωνία για την προάσπιση αλλά και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Ωστόσο, η παγκόσμια κατάσταση σ' ότι αφορά την εφαρμογή στην πράξη των δικαιωμάτων του παιδιού χαρακτηρίζεται από το συνεχιζόμενο δράμα εκατομμυρίων παιδιών που στερούνται των στοιχειωδών αγαθών και υπηρεσιών, όχι μόνο για την ανάπτυξή τους και την προετοιμασία τους για την ενήλικη ζωή, αλλά και για τη φυσική τους επιβίωση.

Η παγκόσμια κοινωνία εξακολουθεί να είναι καθημερινά μάρτυρας των εικόνων εξαθλίωσης και εκμετάλλευσης παιδιών. Τα παιδιά είναι τα πρώτα θύματα πολέμων και εμφύλιων συρράξεων, πεθαίνουν από έλλειψη στοιχειώδους φροντίδας υγείας, στερούνται εκπαίδευσης, κακοποιούνται, γίνονται αντικείμενο εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αναγκάζονται να εργάζονται προτού μπουν στην εφηβεία κάτω από συνθήκες απαράδεκτες, όχι μόνο για παιδιά αλλά και για ενήλικες. Οι διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, εθνικότητας, αναπηρίας και άλλων καταστάσεων αποτελούν σύνηθες φαινόμενο. Η διεθνής κοινωνία, παρά τις προσπάθειές της, δεν μπόρεσε ακόμη να ανταποκριθεί δραστικά και αποτελεσματικά στη μεγάλη πρόκληση της διασφάλισης συνθηκών προστασίας του πιο ευάλωτου τμήματος του πληθυσμού της γης.

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να υπερισχύει σε όλες τις αποφάσεις που το αφορούν (Άρθρο 3)

1.3 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο

Η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις χώρες όπου τα παιδιά απολαμβάνουν ένα υψηλό επίπεδο ευημερίας και προστασίας γενικά των δικαιωμάτων τους. Παρά ταύτα, η κυπριακή κοινωνία εξακολουθεί να παρουσιάζει ελλείμματα και να αντιμετωπίζει προβλήματα στην προσπάθεια της για επίτευξη του στόχου της πλήρους διασφάλισης και προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών.

Το κράτος έχει επικυρώσει τη Σύμβαση των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τα δυο Προαιρετικά Πρωτόκολλα της έχοντας πετύχει ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο ως αποτέλεσμα της ισόρροπης ανάπτυξης, προόδου και ευμάρειας και έχει λάβει μέτρα για τη διασφάλιση ουσιαστικών δικαιωμάτων, όπως είναι η πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε υπηρεσίες υγείας, χρηματικές παροχές κ.λ.π. Παράλληλα, η κυπριακή κοινωνία θεωρεί την ευημερία και ανάπτυξη των παιδιών ως την καταξίωση της οικογένειας, γεγονός που αναδεικνύεται μέσα από όλες τις εκφάνσεις της ανατροφής των παιδιών – τη φροντίδα, την υγεία, την παιδεία.

Ασφαλώς, η φύση, η έκταση και ένταση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Κύπρος στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, δεν συγκρίνονται με την τραγική κατάσταση που βιώνουν καθημερινά τα παιδιά στις φτωχές και αναπτυσσόμενες χώρες του πλανήτη. Εντούτοις, η δυσλειτουργία της οικογένειας με τα κρούσματα βίας και κακοποίησης, η εγκατάλειψη παιδιών, τα προβλήματα στην αντιμετώπιση παιδιών με ειδικές ανάγκες, η προκατάληψη και οι διακρίσεις σε βάρος αλλοδαπών παιδιών και παιδιών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς και η εφαρμογή των δικαιωμάτων που συνιστούν βασικές καθοδηγητικές αρχές για την εφαρμογή όλων των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού και η Αρχή της Συμμετοχής του Παιδιού, σε αποφάσεις που το αφορούν, είναι μερικές από τις προκλήσεις που η Κύπρος καλείται και οφείλει να αντιμετωπίσει, προκειμένου να διασφαλίσει όλα τα δικαιώματα για όλα τα παιδιά .

Σημαντικό παράδειγμα καταπάτησης δικαιωμάτων, το οποίο περνά απαρατήρητο, αφορά το δικαίωμα του παιδιού να έχει άποψη, να την εκφράζει και να ακούεται, τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και στο σχολείο και την κοινωνία γενικά. Πρόκειται για ένα βασικό δικαίωμα που αποτελεί και μία από τις τέσσερις αρχές της Σύμβασης. Η κατανόηση, αποδοχή και, κατ'επέκταση, η εφαρμογή του δικαιώματος των παιδιών για ουσιαστική συμμετοχή, σε κάθε επίπεδο όπου λαμβάνονται αποφάσεις οι οποίες επηρεάζουν τη ζωή τους, παρουσιάζει σημαντική αντίσταση στα πλαίσια και της κυπριακής κοινωνίας. Αυτό αντανακλά την αδυναμία της να αναγνωρίσει τα παιδιά ως ενεργά της μέλη και τη δυνατότητά τους να συνεισφέρουν στη

όλα τα παιδιά είναι
ίσα κι έχουν τα
ίδια δικαιώματα

διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας. Η θεώρηση των παιδιών ως ανώριμων ατόμων, τους στερεί το δικαίωμα της συμμετοχής. Τούτο αφορά τόσο την οικογένεια όσο και το σχολικό περιβάλλον, το οποίο οφείλει να προάγει τη συμμετοχή των παιδιών στο περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας, όπως και στη λειτουργία του σχολείου. Οι ίδιες αρχές πρέπει να εφαρμόζονται, τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και την κοινωνία γενικότερα.

Σημαντικά ελλείμματα σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, εντοπίζονται σε σχέση με τα παιδιά με αναπηρίες, οποιασδήποτε μορφής. Παρά τις αναγνωρισμένες προσπάθειες που γίνονται για ένταξη αυτών των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο, εντούτοις, δεν έχει διασφαλιστεί η πραγματική παροχή σε αυτά ίσων ευκαιριών στο σχολείο και στην κοινωνία με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων τους, με πρώτιστο αυτό του σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους.

Παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών παρατηρείται και εντός της κυπριακής οικογένειας εκφραζόμενη μάλιστα, πολλές φορές, υπό τη μορφή, είτε άμεσης είτε έμμεσης βίας εναντίον τους. Δυστυχώς παιδιά στην Κύπρο είτε βιώνουν βία εντός της οικογένειας, τόσο σωματική όσο και ψυχολογική είτε είναι, πολλές φορές, μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας.

Αυτά είναι κάποια παραδείγματα που αφορούν μεγάλες ομάδες παιδιών. Υπάρχουν και πολλοί άλλοι τομείς παραβιάσεων δικαιωμάτων του παιδιού οι οποίοι θα παρατεθούν στη συνέχεια.

1.4 Κυβερνητική πολιτική

Η πολιτική όλων των Κυβερνήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας διαχρονικά χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευαισθησία για όλα τα ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όχι μόνο γιατί η διασφάλιση και προστασία τους αποτελεί συνταγματική επιταγή, αλλά και γιατί ο Κυπριακός λαός έχει βιώσει και βιώνει την κατ' εξακολούθηση παραβίαση βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων του από την Τουρκία, με την εισβολή και κατοχή ενός τμήματος της Κυπριακής επικράτειας από τον Ιούλιο του 1974.

Η επικύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού το 1991, η θεσμοθέτηση του Επιτρόπου Διοικήσεως (ombudsman) το 1991 και η ενδυνάμωσή του το 2000, η σύσταση και λειτουργία του Εθνικού Οργανισμού Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από το 1998 και η θεσμοθέτηση με νομοθεσία και ο διορισμός του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού το 2007 αποτελούν

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να υπερισχύει

έμπρακτη έκφραση της δέσμευσης τόσο της εκτελεστικής, όσο και της νομοθετικής εξουσίας, για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Δημήτρης Χριστόφιας, σε ομιλία του στις 20 Νοεμβρίου 2010, κατά την Εκδήλωση του Γραφείου της Επιτρόπου με την ευκαιρία της 21ης επετείου της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού, επαναβεβαίωσε ότι τα παιδιά βρίσκονται ψηλά στις προτεραιότητες της Κυβέρνησης και ανέφερε ότι η πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών αποτελεί μια από τις τρεις προτεραιότητες πολιτικής στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ενσωμάτωση. Ανανεώνοντας τη δέσμευση όλων απέναντι στα παιδιά Ο Πρόεδρος δήλωσε ότι «θα τους διασφαλίσουμε ένα καλύτερο μέλλον σε συνθήκες ασφάλειας και ειρήνης. Γιατί τα είναι το παρόν, είναι και το μέλλον και τους αξίζει, επιτέλους να πάρουν τη θέση που τους αρμόζει στην κοινωνία»

Η πολιτική για την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες:

- **Τη στήριξη και ενδυνάμωση της οικογένειας και την προστασία του παιδιού,**
- **Την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος,**
- **Τη στόχευση της επιδοματικής πολιτικής για τις οικογένειες με παιδιά.**

Τα προγράμματα στήριξης και ενδυνάμωσης της οικογένειας, περιλαμβάνουν παροχή επιδομάτων και υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, συμβουλευτική στήριξη των οικογενειών, αλλά και λειτουργία σειράς προγραμμάτων για την επαρκή φροντίδα και προστασία των παιδιών. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην πολιτική προληπτικής στήριξης της οικογένειας. Παρέχεται, επίσης, οικονομική και τεχνική βοήθεια προς τις εθελοντικές οργανώσεις και τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών φροντίδας παιδιών σε τοπικό επίπεδο.

Η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν σ' όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο μέχρι τη συμπλήρωση του λυκειακού κύκλου και είναι υποχρεωτική από την ηλικία των τεσσάρων ετών και οκτώ μηνών μέχρι και το 15ο έτος. Η Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση που βρίσκεται σε εξέλιξη στοχεύει στην κατοχύρωση του δικαιώματος κάθε παιδιού στην παιδεία χωρίς καμιά διάκριση με σεβασμό της διαφορετικότητας και του πλουραλισμού και την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης των παιδιών, με την καταπολέμηση των διαρροών από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Στον τομέα της υγείας η διατήρηση και προαγωγή της υγείας και πρόληψης ασθενειών, τα προγράμματα τα οποία εφαρμόζονται συστηματικά και με αποδεδειγμένη μέχρι σήμερα επιτυχία, περιλαμβάνουν την έγκαιρη ανίχνευση και παρακολούθηση προβλημάτων υγείας του παιδιού στο πλαίσιο του σχολείου, την ανάπτυξη υγειών στάσεων και συμπεριφοράς στα παιδιά και τη διασφάλιση υγιεινών περιβαλλοντικών συνθηκών στο σχολικό χώρο. Για τα παιδιά και τους εφήβους, λειτουργούν Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, οι οποίες διαθέτουν τέσσερα κέντρα σε Λευκωσία, Λεμεσό και Λάρνακα που στελεχώνονται από ομάδες επαγγελματιών Υγείας με στόχο τη θεραπευτική αντιμετώπιση των προβλημάτων των παιδιών. Στόχος είναι η λειτουργία κέντρων και στην Πάφο και την ελεύθερη Αμμόχωστο. Επίσης, δρομολογείται για το 2011 η λειτουργία στο Νοσοκομείο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ιιι, της πρώτης

εξειδικευμένης Μονάδας Εσωτερικής Νοσηλείας Παιδιών και Εφήβων με σοβαρές ψυχοκοινωνικές δυσκολίες, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Με στόχο την προώθηση και το συντονισμό των προσπαθειών για μείωση της νοσηρότητας των παιδιών που οφείλεται ή επηρεάζεται από περιβαλλοντικούς παράγοντες, λειτουργούν η Συντονιστική Επιτροπή για την Πρόληψη των Τραυματισμών και Δηλητηριάσεων στα Παιδιά και η Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού».

Η προστασία της ομαλής πνευματικής και ψυχικής ανάπτυξης των παιδιών επιδιώκεται μέσω των προγραμμάτων που προσφέρουν προληπτική φροντίδα στη μητέρα και στο παιδί και γενικά σ' όλα τα μέλη της οικογένειας, καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους μέλλοντες γονείς, στις εγκύους και στις νέες μητέρες

Η καταπολέμηση της μάστιγας των ναρκωτικών και της νεανικής παραβατικότητας προωθείται με προγράμματα παρεμβατικής στήριξης παιδιών με ροπή προς τη νεανική παραβατικότητα, με ολοκληρωμένα σχέδια οικονομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των οικογενειών των ουσιοεξαρτημένων και προγράμματα επανένταξης και βοήθειας πρώην χρηστών και των οικογενειών τους. Παρέχεται ακόμα συμβουλευτική αγωγή σε γονείς μέσω της αξιοποίησης των Κέντρων Πληροφόρησης και των Κέντρων Πρωτογενούς Πρόληψη.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα
πρόσβασης σε κατάλληλες
πληροφορίες, σημαντικές για τ
ολόπλευρη υγιή ανάπτυξη του

2. Το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

2.1 Το Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο

2.1.1 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Οι αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών εδράζονται στην αναγνώριση από όλους τους λαούς, ότι η διασφάλιση της αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου, χωρίς καμιά διάκριση, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της παγκόσμιας ειρήνης. Αυτή η αναγνώριση μετουσιώθηκε σε δέσμευση για όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, με την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις 10 Δεκεμβρίου 1948.

Το άρθρο 1 της Διακήρυξης διατρανώνει την πίστη στην ελευθερία και την ισότητα, ορίζοντας ότι «Όλα τα ανθρώπινα όντα γεννώνται ελεύθερα και ίσα σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα».

Η ανάγκη για ειδική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών αναγνωρίστηκε από τη διεθνή κοινότητα ήδη από τη δεκαετία του 1920, με τη Διακήρυξη της Γενεύης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, (γνωστή ως «Διακήρυξη της Γενεύης»), η οποία υιοθετήθηκε από την Κοινωνία των Εθνών στις 26 Σεπτεμβρίου 1924. Η διακήρυξη αναφέρει, μεταξύ άλλων, - «Το πεινασμένο παιδί πρέπει να τρέφεται, το παιδί που ασθενεί πρέπει να περιθάλπεται, το παιδί που υστερεί πρέπει να βοηθείται, το παιδί παραβάτης πρέπει να αναμορφώνεται, το ορφανό και άστεγο παιδί πρέπει να τυγχάνει προστασίας και αρωγής».

Η Διακήρυξη της Γενεύης προσδιόρισε το περιεχόμενο των δικαιωμάτων του παιδιού και την υποχρέωση της ανθρωπότητας να προσφέρει στα παιδιά ό,τι καλύτερο έχει να δώσει.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 20 Νοεμβρίου 1959, υιοθέτησε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού καλώντας «τους γονείς, τους άνδρες και τις γυναίκες ατομικά, τις εθελοντικές οργανώσεις, τις τοπικές αρχές και τις εθνικές κυβερνήσεις» να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα του παιδιού «και να αγωνιστούν για την εφαρμογή τους με νομοθετικά και άλλα μέτρα...», σύμφωνα με 10 βασικές αρχές, οι οποίες αντανακλούν τη σφαιρική αντίληψη της σύγχρονης ανθρωπότητας για τα δικαιώματα του παιδιού και για την προστασία που αυτό πρέπει να απολαύει. Υπερκείμενη όλων των αρχών είναι η Αρχή της Μη Διάκρισης, με βάση την οποία όλα τα δικαιώματα θα πρέπει να διασφαλίζονται για κάθε παιδί, ανεξάρτητα από «φυλή, χρώμα, φύλο, γλώσσα, θρησκεία, πολιτική ή άλλη γνώμη, κοινωνική ή εθνική προέλευση, περιουσία, καθεστώς γέννησης ή άλλο καθεστώς, είτε του ίδιου του παιδιού είτε της οικογένειάς του».

2.1.1.1 Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Τριάντα χρόνια μετά τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε (στις 20 Νοεμβρίου 1989) τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η Σύμβαση τέθηκε σε γενική ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη Σύμβαση στις 7 Φεβρουαρίου 1991 (εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 243/1990). Η Σύμβαση αυτή υιοθετεί μια νέα αντίληψη, θεωρώντας το παιδί ως ανθρώπινη ύπαρξη με αισθήματα, απόψεις, εμπειρίες, ανάγκες και δικαιώματα. Τα δικαιώματα του παιδιού δεν προσεγγίζονται με την παραδοσιακή αντίληψη, η οποία θεωρούσε το παιδί ως περιουσία των γονιών του ή αποκλειστικά ως αντικείμενο υπό την προστασία τους.

Κάθε παιδί δικαιούται, μετά τη γέννησή του, να εγγράφεται, να έχει ένα όνομα και μια πατρίδα και να διατηρεί την ταυτότητά του. (Άρθρα 7, 8)

Η ειδοποιός διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι η Σύμβαση δεν προσδιορίζει το περιεχόμενο των δικαιωμάτων των παιδιών μόνο με τη θεώρησή τους ως εν δυνάμει ενηλίκων. Εισάγει μια νέα αντίληψη για την παιδική ηλικία, αναγνωρίζοντας τα παιδιά ως ολοκληρωμένες ανθρώπινες υπάρξεις που ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, στο βαθμό που μπορούν, στην κοινωνική ζωή των ομάδων στις οποίες είναι ενταγμένα, με τρόπο ενεργητικό, αναλαμβάνοντας ευθύνες και συμμετέχοντας στη λήψη αποφάσεων. Με κεντρικό άξονα την προστασία της αξιοπρέπειας κάθε παιδιού ως διακριτής προσωπικότητας, τα 54 άρθρα της Σύμβασης παρουσιάζουν μεγάλη αλληλεξάρτηση και σημαντική λειτουργική συνοχή, με έναν ισορροπημένο συνδυασμό της αναγνώρισης της αυτονομίας και αυτοτέλειας του παιδιού και της ανάγκης για την προστασία και τη φροντίδα του. Γι' αυτό επιβάλλεται όπως η Σύμβαση προσεγγίζεται ως ενιαίο κείμενο και η διερεύνηση του κατά πόσο συγκεκριμένες πολιτικές προτάσεις ή πρακτικές στο εθνικό επίπεδο είναι σχεδιασμένες ώστε να σέβονται και να προστατεύουν συγκεκριμένα δικαιώματα του παιδιού, θα πρέπει να γίνεται, όχι με αναφορά μόνο στο περιεχόμενο συγκεκριμένων άρθρων, αλλά μέσα από μια πιο σφαιρική ανάλυση του κατά πόσο εξυπηρετούν την ανάπτυξη του παιδιού, παρέχουν τη δυνατότητα έκφρασης της ατομικότητάς του και, κατ' επέκταση, συμβάλλουν ώστε τα παιδιά να προετοιμαστούν πλήρως για να έχουν μια ατομική ζωή (ΣΔΠ, 1989, Προοίμιο).

Σύμφωνα με την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Σύμβαση διέπεται από τέσσερις βασικές αρχές, οι οποίες αντλούνται από τις διατάξεις των άρθρων 2, 3, 6 και 12 και πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων άρθρων της Σύμβασης. Οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

- **Η Αρχή της Μη Διάκρισης**
  Σύμφωνα με την αρχή αυτή όλα τα παιδιά «μετρούν το ίδιο». Για τούτο τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν την υποχρέωσή τους να εξασφαλίζουν ότι κάθε παιδί που βρίσκεται στην επικράτειά τους, ανεξάρτητα από το φύλο και τη φυλή του, αλλά και από την εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική ή άλλη καταβολή, τόσο του ιδίου όσο και των γονιών του και ανεξάρτητα από την εξωτερική του εμφάνιση, το βιοτικό του επίπεδο ή από την όποια αναπηρία ενδεχομένως να αντιμετωπίζει, έχει τα ίδια δικαιώματα με όλα τα άλλα παιδιά.

- **Η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού**
  Σύμφωνα με την αρχή αυτή, κάθε ενέργεια που λαμβάνεται με σημείο αναφοράς το παιδί (ή κάποια ομάδα παιδιών), θα πρέπει να λαμβάνει πρώτα και πάνω από όλα υπόψη το συμφέρον του ίδιου του παιδιού (ή της ομάδας των παιδιών).

- **Η Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη**
  Το δικαίωμα στη ζωή και την ανάπτυξη είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα κράτη έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν το εγγενές δικαίωμα του παιδιού στη ζωή.

- **Η Αρχή της Διασφάλισης του Δικαιώματος Συμμετοχής**
  Κάθε παιδί, που είναι σε θέση να διαμορφώνει τις δικές του απόψεις, έχει το δικαίωμα να διατυπώνει ελεύθερα τη γνώμη του σε όλα τα θέματα που το αφορούν, η άποψή του πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του και τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα μέτρα, που είναι απαραίτητα, για να έχει το παιδί τη δυνατότητα να ακούεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική αρχή.

Η Σύμβαση καλύπτει όλο το φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού και περιλαμβάνει αστικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Εκτός από τις πιο πάνω τέσσερις βασικές αρχές/δικαιώματα διασφαλίζει, μεταξύ άλλων:

- **Το δικαίωμα στην υγεία και τις ιατρικές υπηρεσίες**
  Το δικαίωμα στην υγεία συνδέεται άμεσα με την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη. Παράλληλα, στη βάση της Αρχής της Μη Διάκρισης, η Σύμβαση αναγνωρίζει σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνουν των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας τους.

  Η Σύμβαση, ακολουθώντας τον ορισμό της υγείας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ως ψυχοσωματική και κοινωνική ευεξία, παρά ως έλλειψη ασθένειας, δίνει έμφαση στην προαγωγή της υγείας με στόχο την πρόληψη. Παράλληλα, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη συμβολή της οικογένειας στην προαγωγή της υγείας των παιδιών, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εξασφάλιση από το κράτος ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στη χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας.

- **Το δικαίωμα στην εκπαίδευση**
  Η Σύμβαση αναγνωρίζει σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στη βάση των ίσων ευκαιριών.

  Ως ελάχιστη υποχρέωση του κράτους, η Σύμβαση, δεσμεύει τα Συμβαλλόμενα Κράτη για την παροχή υποχρεωτικής και δωρεάν στοιχειώδους εκπαίδευσης και τα ενθαρρύνει να αναπτύξουν διάφορες μορφές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού, οι οποίες να είναι προσβάσιμες σε κάθε παιδί. Η πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση θα πρέπει να επιτυγχάνεται στη βάση των ικανοτήτων του κάθε παιδιού. Παράλληλα, υποχρέωση της κάθε χώρας θεωρείται η λήψη μέτρων για τη μείωση της σχολικής διαρροής. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναφέρεται και στην εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας στο σχολικό χώρο, η οποία θα πρέπει να συνάδει με την αξιοπρέπεια του παιδιού.

  Με βάση τη Σύμβαση, το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση δεν συνίσταται απλά από την πρόσβαση (άρθρο 28) αλλά και από το περιεχόμενο της εκπαίδευσης (άρθρο 29). Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υποδεικνύει ότι η εκπαίδευση, της οποίας το περιεχόμενο θεμελιώνεται στις αξίες του άρθρου 29 (1) της Σύμβασης, πρόκειται για μια παιδοκεντρική εκπαίδευση που στόχο έχει «την ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε παιδιού ξεχωριστά, των ταλέντων και των ικανοτήτων του, αναγνωρίζοντας ότι κάθε παιδί έχει μοναδικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, ικανότητες και μαθησιακές ανάγκες»[1]. Η Σύμβαση περιλαμβάνει στην έννοια της εκπαίδευσης τη γενικότερη καλλιέργεια και την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, η εκπαίδευση οφείλει να προωθεί την ανάπτυξη του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ανθρώπινες αξίες για την οικογένεια, την εθνική και γλωσσική ταυτότητα και τον πολιτισμό, καθώς και το φυσικό περιβάλλον, με στόχο την προετοιμασία του παιδιού για μία ζωή με άξονα τις αρχές της δημοκρατίας.

1. General Comment No.1 (2001), The aims of education CRC/ GC/ 2001/1, 17 April 2001.

- **Το δικαίωμα προστασίας από την κακοποίηση και την παραμέληση**
  Η Σύμβαση αναγνωρίζει στα παιδιά το ανθρώπινο δικαίωμα για σεβασμό στην αξιοπρέπεια και τη φυσική ακεραιότητά τους, δικαίωμα που συνδέεται άμεσα με την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, στην Επιβίωση και στην Ανάπτυξη. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του άρθρου 19, τα κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα και να υλοποιούν κοινωνικά προγράμματα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από όλες τις μορφές κακομεταχείρισης. Περιλαμβάνονται η σωματική κακοποίηση, η σωματική παραμέληση, η ψυχολογική βία, η συναισθηματική παραμέληση και η σεξουαλική κακομεταχείριση, μέσα στην οικογένεια ή τα υποκατάστατά της.

  Τα προστατευτικά μέτρα, στα οποία γίνεται αναφορά, περιλαμβάνουν εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων και μέτρων για υποστήριξη του παιδιού και αυτών που έχουν τη φύλαξή του. Συμπεριλαμβάνονται επίσης προληπτικά μέτρα, καθώς και διαδικασίες για εντοπισμό και αναφορά στην αρμόδια υπηρεσία, διερεύνηση περιστατικών και περίθαλψη του παιδιού και της οικογένειάς του. Τέλος, γίνεται πρόνοια για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης «όπου χρειάζεται», αποδίδοντας βαρύνουσα και πρωταρχική σημασία στο κοινωνικό σκέλος της παρέμβασης στην οικογένεια.

- **Το δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες για ισότητα ευκαιριών**
  Το δικαίωμα αυτό συνδέεται άμεσα με την Αρχή της Μη Διάκρισης απαγορεύοντας ρητά κάθε είδους διάκριση στην απόλαυση των δικαιωμάτων των παιδιών στη βάση οποιουδήποτε είδους αναπηρίας. Παράλληλα, αναγνωρίζει το δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

  Το δικαίωμα αφορά στην ειδική φροντίδα και την ισότητα ευκαιριών για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες και αναφέρεται σε κάθε άξονα της ζωής των παιδιών: εκπαίδευση, επιμόρφωση, ιατρική περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης. Το δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες και περίθαλψη αφορά, όχι μόνο τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, σε σύγκριση με εκείνα χωρίς τέτοιες ανάγκες, αλλά και τα ίδια τα παιδιά με ειδικές ανάγκες μεταξύ τους, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του προβλήματός τους .

- **Το δικαίωμα στην ανάπαυση και την ψυχαγωγία**
  Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. Τα κράτη έχουν υποχρέωση να προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή στη βάση της αρχής των ίσων ευκαιριών, έτσι ώστε όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε αυτήν, ανάλογα με την ηλικία, την ωριμότητα και τις ικανότητές τους.

- **Το δικαίωμα της προστασίας των παιδιών από τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευση**
  Το δικαίωμα των παιδιών στην προστασία από τη σεξουαλική και άλλων μορφών εκμετάλλευσης καλύπτεται από αριθμό άρθρων της Σύμβασης και αναφέρεται σε βία ενάντια στα παιδιά και εκμετάλλευσή τους από τρίτους, αν και η οικογένεια εμπλέκεται επίσης συχνά με παραλείψεις ή

ενέργειές της που θυματοποιούν το παιδί, με σκοπό το οικονομικό όφελος. Οι μορφές εκμετάλλευσης, στις οποίες γίνεται αναφορά στα συγκεκριμένα άρθρα, αφορούν τον εξαναγκασμό των παιδιών στην πορνεία, την εκμετάλλευση τους από τη βιομηχανία της πορνογραφίας, την απαγωγή, την πώληση και το δουλεμπόριο. Λόγω του ότι σε αυτές τις μορφές εκμετάλλευσης εμπλέκονται συνήθως τρίτα κράτη, η Σύμβαση υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα πέραν του εθνικού επιπέδου, σε διμερές και πολυμερές επίπεδο.

- **Το δικαίωμα της προστασίας από την εκμετάλλευση στην εργασία**
  Σύμφωνα με τη Σύμβαση, κάθε Κράτος υποχρεούται να θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα, ώστε η εργασία των παιδιών να μην παραβιάζει τα υπόλοιπα δικαιώματά τους. Ως εκ τούτου, η εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακωλύσει την εκπαίδευση του παιδιού ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του, δεν συνάδει με τις διατάξεις της Σύμβασης. Τα κράτη υποχρεούνται να θεσπίσουν κατώτατο όριο ηλικίας για είσοδο στην εργασία, να καθορίσουν τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας για την εργασία παιδιών και να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα, κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαιώματος αυτού.

- **Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή**
  Η παρέμβαση στην προσωπική αλληλογραφία, το ατομικό ημερολόγιο και τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις των παιδιών αποτελούν αυθαίρετες παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή του παιδιού και παραβιάζουν το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή. Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του παιδιού θεωρείται επίσης η ψυχολογική κακομεταχείριση, όπως οι προσβολές του χαρακτήρα, της προσωπικότητας και της τιμής και υπόληψης του παιδιού. Το δικαίωμα αυτό ισχύει για όλα τα παιδιά χωρίς καμία διάκριση και σε όλα τα πλαίσια: την οικογένεια, τις εναλλακτικές μορφές φροντίδας του παιδιού, τις υπηρεσίες και τους θεσμούς. Το δικαίωμα αφορά τα προσωπικά δεδομένα του παιδιού, τις σχέσεις του και την επικοινωνία του με άλλα άτομα, το δικαίωμά του σε εμπιστευτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και την προστασία της ιδιωτικής του ζωής σε όλα τα στάδια εξέτασης υπόθεσης για διάπραξη ποινικού αδικήματος.

- **Το δικαίωμα συμβίωσης με τους γονείς**
  Το παιδί έχει το δικαίωμα να ζει με τους γονείς του, εκτός αν η συμβίωση είναι ασυμβίβαστη με την Αρχή Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Το παιδί έχει επίσης δικαίωμα να διατηρεί επαφή και με τους δύο γονείς του, όταν ζει χωριστά από τον έναν ή και τους δύο γονείς του. Τα παιδιά και οι γονείς τους έχουν το δικαίωμα να εγκαταλείπουν οποιαδήποτε χώρα και να εισέρχονται στη χώρα τους με σκοπό την επανένωση ή τη διατήρηση της σχέσης παιδιού – γονέα. Τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να παίρνουν μέτρα για παρεμπόδιση της αθέμιτης μεταφοράς και κράτησης των παιδιών στο εξωτερικό και για τη λήψη επανορθωτικών μέτρων σε τέτοιες περιπτώσεις.

- **Το δικαίωμα της προστασίας έναντι των βασανιστηρίων και της στέρησης της ελευθερίας**
  Απαγορεύεται η υποβολή παιδιού σε βασανιστήρια, απάνθρωπη μεταχείριση ή τιμωρία, παράνομη σύλληψη ή στέρηση της ελευθερίας του. Η θανατική ποινή και η δια βίου φυλάκιση χωρίς τη δυνατότητα αποφυλάκισης απαγορεύονται για εγκλήματα που διαπράττονται από πρόσωπα κάτω των 18 ετών. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το Νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατό μικρότερης χρονικής

διάρκειας. Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να κρατείται χωριστά από τους ενηλίκους, εκτός αν η εξυπηρέτηση της Αρχής Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού δικαιολογεί το αντίθετο. Κάθε κρατούμενο παιδί πρέπει να τυγχάνει νομικής και άλλης αρωγής και να έχει επαφή με την οικογένειά του.

2.1.1.2 Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα της Σύμβασης

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών προχώρησε στην υιοθέτηση δύο Προαιρετικών Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα οποία σκοπό έχουν να ενισχύσουν και να συμπληρώσουν την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης που αφορούν στην προστασία των παιδιών έναντι των κινδύνων των ένοπλων συρράξεων και της εμπορίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών.

2.1.1.2.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση Παιδιών

Η μεγάλη ανησυχία της διεθνούς κοινότητας για τις διαστάσεις που έχει λάβει η εμπορία και σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών σ' όλο τον κόσμο, αντανακλάται στην υιοθέτηση από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για την Πώληση Παιδιών, στις 25 Μαΐου 2000. Το Πρωτόκολλο τέθηκε σε γενική ισχύ στις 18 Ιανουαρίου 2002[2]. Η Κύπρος επικύρωσε το Πρωτόκολλο στις 6 Απριλίου 2006 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 6(III)2006.

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει τις διατάξεις των άρθρων 34 και 35 της Σύμβασης, τα οποία επιβάλλουν στα κράτη τη λήψη μέτρων για προστασία των παιδιών από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Το Πρωτόκολλο προσδιορίζει τις έννοιες «πώληση παιδιών», «παιδική πορνεία», «παιδική πορνογραφία» και υποχρεώνει τις Κυβερνήσεις να ποινικοποιήσουν και να τιμωρούν αυτού του είδους τις δραστηριότητες. Τα σχετικά αδικήματα χαρακτηρίζονται ως εκδόσιμα και θα πρέπει να περιλαμβάνονται σ' οποιαδήποτε διακρατική συμφωνία για έκδοση των παραβατών.

Τα κράτη υποχρεούνται να υιοθετήσουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων παιδιών που είναι θύματα των εν λόγω δραστηριοτήτων, σ' όλα τα στάδια της διαδικασίας της ποινικής δικαιοσύνης. Υποχρεώνονται επίσης να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια και στήριξη για την πλήρη επανένταξη των θυμάτων στην κοινωνία και την αποκατάσταση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας, και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για διευκόλυνση της διεκδίκησης αποζημιώσεων.

2.1.1.2.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Ανάμιξη των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις

Οι τραγικές συνέπειες για τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα των παιδιών από την εμπλοκή τους σε ένοπλες συρράξεις, οδήγησαν τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών να υιοθετήσει, στις 25 Μαΐου 2000, ειδικό Πρωτόκολλο με τον τίτλο «Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σχετικά με την Ανάμιξη των Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις», που τέθηκε σε γενική ισχύ στις 12 Δεκεμβρίου 2002 . Η Κύπρος υπέγραψε το Πρωτόκολλο στις 12 Δεκεμβρίου 2002[3] αλλά για διάφορους λόγους καθυστερούσε η επικύρωσή του. Οι συνεχείς πιέσεις της Επιτρόπου καρποφόρησαν πρόσφατα και τούτο επικυρώθηκε στις 2 Ιουλίου 2010 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με τον Νόμο 9(III)/2010].

2. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography, New York, 25 May 2000.
3. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict, New York 25 May 2000.

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει το άρθρο 38 της Σύμβασης, το οποίο απαγορεύει την άμεση συμμετοχή παιδιών κάτω των 15 ετών σε εχθροπραξίες και καθορίζει ως κατώτατη ηλικία για εθελοντική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις το 15ο έτος. Το Πρωτόκολλο δεσμεύει τις χώρες που το επικυρώνουν να πάρουν μέτρα για αύξηση της ηλικίας εθελοντικής κατάταξης. Απαγορεύεται επίσης η υποχρεωτική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις πριν τη συμπλήρωση της ηλικίας των 18 ετών και η άμεση εμπλοκή παιδιών κάτω των 18 ετών σε ένοπλες συγκρούσεις.

2.1.1.3 Η Σύμβαση με αρ. 182 για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, ως ο εξειδικευμένος Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα της εργασίας, πέρα από τις διάφορες Συμβάσεις και Συστάσεις για τους όρους και τις συνθήκες εργασίας γενικά, υιοθέτησε το 1999, τη Σύμβαση με αρ. 182, για την Απαγόρευση των Χειρότερων Μορφών Εργασίας των Παιδιών και την Άμεση Δράση με Σκοπό την Εξάλειψή τους[4]. Η Σύμβαση τέθηκε σε γενική ισχύ στις 19 Νοεμβρίου 2000. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 27 Νοεμβρίου 2000 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 31(III)/2000.

Η Σύμβαση αυτή, εφαρμόζεται για όλα τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών. Η έννοια «χειρότερες μορφές εργασίας των παιδιών», είναι αρκετά ευρεία και περιλαμβάνει όλες τις μορφές δουλείας ή παρόμοιες πρακτικές (όπως την πώληση και παράνομη διακίνηση παιδιών, τον επί σώματι δανεισμό), αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, περιλαμβανομένης της υποχρεωτικής στράτευσης παιδιών για χρησιμοποίησή τους σε ένοπλες συρράξεις, της χρησιμοποίησης, προαγωγής ή προσφοράς παιδιών για πορνεία ή για παράνομες δραστηριότητες και γενικά οποιαδήποτε εργασία η οποία, λόγω της φύσης ή των συνθηκών της, ενδέχεται να βλάψει την υγεία, ασφάλεια ή το ήθος του παιδιού.

2.1.1.4 Άλλες Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών

Στα πλαίσια του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών έχουν καταρτιστεί σειρά Συμβάσεων για διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, τις οποίες η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- η Σύμβαση για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών, Χάγη XXVIII[5], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Δεκεμβρίου 1983 και στην οποία η Κύπρος προσχώρησε στις 4 Νοεμβρίου 1994 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/1994.
- Η Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία, Χάγη XXXIII[6], η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1995. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 20 Φεβρουαρίου 1995 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 26(III)/1994.
- Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών εναντίον του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος[7]. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 22 Απριλίου 2003 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003.
- Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, Ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα[8]. Η Κύπρος το επικύρωσε στις 6 Αυγούστου 2003 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003.

4. ILO Convention (No.182) concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, Geneva 17 June 1999.
5. Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction (Hague XXVIII) The Hague, 25 October 1980.
6. Convention on Protection of Children and Co-operation in respect of Intercountry Adoption (Hague XXXIII) The Hague, 29 May 1993.
7. United Nations Convention against Transnational Organised Crime, New York, 15 November 2000.
8. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime, New York, 15 November 2000.

- Πρωτόκολλο κατά του Λαθρεμπορίου Μεταναστών δια Εδάφους, Θαλάσσης και Αέρος, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα[9]. Η Κύπρος το επικύρωσε στις 6 Αυγούστου 2003 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 11(III)/2003.
- Η Σύμβαση για την Δικαιοδοσία, Εφαρμοστέο Δίκαιο, Αναγνώριση, Επιβολή και Συνεργασία σε σχέση με Γονική Ευθύνη και Μέτρα Προστασίας Παιδιών[10] η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2002. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 21 Ιουλίου 2010 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 24(III)/2004].
- Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας[11]. Η Κύπρος το επικύρωσε στις 27 Μαρτίου 2009 [εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 2(III)/2009].

2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρώπης

2.1.2.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών[12] υιοθετήθηκε από τις Κυβερνήσεις των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις 4 Νοεμβρίου 1950 και τέθηκε σ' εφαρμογή στις 3 Σεπτεμβρίου 1953. Η Σύμβαση αναπτύχθηκε στη συνέχεια με την υπογραφή σειράς Πρωτοκόλλων, τα οποία κατοχυρώνουν περαιτέρω ανθρώπινα δικαιώματα. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 6 Οκτωβρίου 1962 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 39/1962 και στη συνέχεια επικύρωσε και τα Πρωτόκολλα αυτής της Σύμβασης.

Σκοπός της Σύμβασης είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον ευρωπαϊκό χώρο, με τη δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης για συλλογική εγγύηση ορισμένων από τα δικαιώματα που αναφέρονται στην Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Εκφράζει τα κοινά ιδεώδη και την κοινή πολιτική παράδοση και, ιδιαίτερα, την πίστη των μελών στο ιδεώδες της ελευθερίας και στις αρχές του κράτους δικαίου. Η Σύμβαση αυτή είναι η μόνη διεθνής συνθήκη, με βάση την οποία παρέχεται ατομική δικαστική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για παιδιά, η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού διασφαλίζεται μέσω των γενικών διατάξεων της Σύμβασης, όπως και για τους ενήλικους πολίτες αφού αυτή αφορά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων οποιουδήποτε προσώπου .

2.1.2.2 Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης αντανακλά την κοινή δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο και να προωθήσουν την κοινωνική ευημερία των πολιτών τους, με τη διασφάλιση των κοινωνικών τους δικαιωμάτων, χωρίς οποιαδήποτε διάκριση. Ο Χάρτης τέθηκε

9. Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime.
10. Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children (Hague XXXIV), The Hague, 19 October 1996.
11. Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, New York, 18 December 2002.
12. European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Rome, 3 September 1953.

σε εφαρμογή στις 18 Φεβρουαρίου 1961[13]. Στις 3 Μαΐου 1996[14] ο Χάρτης αναθεωρήθηκε με σκοπό τη διεύρυνση του πεδίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εγγυάται. Η Κύπρος επικύρωσε το Χάρτη στις 7 Μαρτίου του 1968 (εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 64/1967) καθώς και τα δύο μεταγενέστερα Πρωτόκολλά του. Επικύρωσε επίσης τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη στις 20 Σεπτεμβρίου του 2000 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 27(III)/2000.

Τόσο ο Χάρτης του 1961, όσο και ο Αναθεωρημένος Χάρτης του 1996, περιέχουν διατάξεις με ειδική αναφορά στα δικαιώματα των παιδιών. Συγκεκριμένα, το άρθρο 7 (δικαίωμα παιδιών και νεαρών προσώπων για προστασία) ρυθμίζει τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας παιδιών και νεαρών προσώπων. Το άρθρο αυτό:

- Απαγορεύει την απασχόληση παιδιού κάτω των 15 ετών, με εξαίρεση την απασχόληση σε ελαφρά εργασία που δεν προκαλεί βλάβη στην υγεία, το ήθος ή την εκπαίδευσή του παιδιού
- Προβλέπει ότι άτομα που δεν συμπλήρωσαν τον υποχρεωτικό κύκλο εκπαίδευσής τους, δεν θα απασχολούνται σε εργασία που τους εμποδίζει να επωφεληθούν πλήρως των ευκαιριών εκπαίδευσής τους
- Ρυθμίζει τους όρους απασχόλησης ατόμων κάτω των 18 ετών, όπως η απαγόρευση της απασχόλησής τους σε επικίνδυνα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, οι ώρες εργασίας τους, οι αμοιβές τους και η ετήσια άδεια
- Δεσμεύει τα κράτη μέλη να προστατεύουν άτομα κάτω των 18 ετών έναντι των φυσικών και ηθικών κινδύνων που προκαλούνται άμεσα ή έμμεσα από την εργασία.

2.1.2.3 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών, υπογράφηκε στις 25 Ιανουαρίου 1996[15] και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου του 2000. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση στις 25 Οκτωβρίου 2005 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 23(III)/2005. Με την επικύρωση η Κύπρος κατέθεσε Δήλωση ότι αποδέχεται τη Σύμβαση σε τρεις κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων ενώπιον Δικαστικών Αρχών, δηλαδή Κηδεμονία, Υιοθεσίες, και Προστασία από κακοποίηση και βάναυση συμπεριφορά. Η Σύμβαση καλύπτει όλα τα παιδιά ηλικίας μέχρι 18 ετών και σκοπό έχει την προώθηση των δικαιωμάτων τους, με τη χορήγηση διαδικαστικών δικαιωμάτων και τη διευκόλυνση της άσκησής τους, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι τα παιδιά:

- Είτε τα ίδια ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, τυγχάνουν πληροφόρησης και τους επιτρέπεται η συμμετοχή σε δικαστικές διαδικασίες που τα αφορούν.
- Η δικαστική αρχή, πριν από οποιαδήποτε απόφαση θα πρέπει να μεριμνά ώστε να έχει στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες, έτσι που η απόφασή της να εξυπηρετεί τα καλύτερα συμφέροντα του παιδιού.
- Η δικαστική αρχή θα πρέπει σε περιπτώσεις όπου το παιδί, με βάση την εθνική νομοθεσία, θεωρείται ότι είναι σε θέση να έχει επαρκή αντίληψη των πραγμάτων, να διασφαλίζει ότι αυτό έχει λάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες, να διαβουλεύεται με το ίδιο το παιδί ή μέσω άλλου προσώπου ή σώματος και να δίδει τη δέουσα βαρύτητα στις απόψεις του παιδιού.

13. European Social Charter, (CETS No. 35), Turin, 18 October 1961.
14. European Social Charter (Revised), (CETS No. 163), Strasburg, 25 January 1996.
15. European Convention on the Exercise of Children's Rights, (CETS No. 160) , Strasbourg, 25 January 1996.

2.1.2.4 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων[16] τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου 2008. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 24 Οκτωβρίου 2007 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 38(III)/2007.

Σκοπός της Σύμβασης είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων χωρίς οποιαδήποτε μορφή διάκρισης, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων, η συνδρομή των θυμάτων και των μαρτύρων, η διασφάλιση της αποτελεσματικής διερεύνησης και δίωξης και η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Ο ορισμός της «εμπορίας ανθρώπων» είναι πολύ ευρύς και περιλαμβάνει την πρόσληψη, μεταφορά, μετακίνηση, απόκρυψη ή παραλαβή προσώπων, δια της απειλής ή χρήσης βίας ή άλλης μορφής πειθαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, της εξαπάτησης, της κατάχρησης εξουσίας ή θέσης, ευπρόσβλητης κατάστασης ή καταβολής ή είσπραξης πληρωμών ή ωφελημάτων, προκειμένου να επιτευχθεί η συναίνεση προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της πορνείας, άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές με δουλεία ή την αφαίρεση οργάνων.

Η Σύμβαση, λόγω ακριβώς της ευρύτητας που αποδίδει στην έννοια της εμπορίας ανθρώπων, αλλά και λόγω των ειδικών διατάξεων που περιέχει για το χειρισμό και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που γίνονται θύματα εμπορίας, συνιστά ένα σημαντικό θεσμικό εργαλείο στην εν γένει προσπάθεια για προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων του παιδιού.

2.1.2.5 Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου

Η Σύμβαση κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου[17] τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2004 και κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία την 19η Ιανουαρίου 2005 εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 22(III)/2004.

Σκοπός της Σύμβασης είναι η εφαρμογή από τα κράτη μέλη μιας κοινής ποινικής πολιτικής με στόχο την προστασία των κοινωνιών τους έναντι του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση κατάλληλης νομοθεσίας και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

Σ' ότι αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, η Σύμβαση περιέχει ειδική διάταξη (άρθρο 9), που προβλέπει για τα αδικήματα παιδικής πορνογραφίας. Υποχρεώνει κάθε συμβαλλόμενο κράτος να θεσπίζει νομοθετικά και άλλα μέτρα, με βάση τα οποία οι ακόλουθες πράξεις να θεωρούνται ποινικό αδίκημα:

- Η παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό τη διανομή μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η προσφορά και η διάθεση της παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.
- Η διανομή ή διαβίβαση παιδικής πορνογραφίας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος.

16. Council of Europe Convention against Trafficking in Human Beings, (CETS No. 197) Warsaw, 16 May 2005.
17. Convention of Cybercrime, (CETS No. 185), Budapest, 23 November 2001.

- Η προμήθεια παιδικής πορνογραφίας μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστικού συστήματος για τον εαυτό του ή για άλλο πρόσωπο.
- Η κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε σύστημα υπολογιστή ή σε έναν υπολογιστή-μέσο αποθήκευσης δεδομένων.

2.1.2.6 Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Σεξουαλική Κακοποίηση (Lanzarote, 25.X.2007)

Η Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση[18] (Lanzarote, 25 τέθηκε σε ισχύ την 1/7/2010 και έχει υπογραφεί από την Κύπρο στις 25.10.2007. Δυστυχώς μέχρι σήμερα, η Κύπρος δεν έχει προχωρήσει στην επικύρωση της Σύμβασης παρά τις συνεχείς πιέσεις προς αυτή την κατεύθυνση από την Επίτροπο.

Στόχοι της Σύμβασης είναι-

- Η πρόληψη και καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά,
- Η προστασία των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας
- Η προώθηση της εθνικής και διεθνούς συνεργασίας εναντίον της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών
- Η εγκαθίδρυση ενός μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου των συμβαλλομένων κρατών της Σύμβασης για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της.

2.1.2.7 Άλλες Συμβάσεις στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης

Στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει συνομολογηθεί μια σειρά άλλων Συμβάσεων εξίσου σημαντικών, όπως:

- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη Νομική Κατάσταση Εξώγαμων Τέκνων[19]. η οποία τέθηκε σε ισχύ την 11 Αυγούστου 1978 Η Κύπρος την επικύρωσε την 11 Ιουλίου 1979 εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 50/1979.
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αναγνώριση και Εκτέλεση Αποφάσεων που Αφορούν Κηδεμονία Ανηλίκων[20] και Αποκατάσταση Κηδεμονίας Ανηλίκων, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1 Σεπτεμβρίου 1983. Η Κύπρος την επικύρωσε στις 13 Ιουνίου 1986 εγκρίθηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 36/1986.

2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει ακόμη υιοθετήσει μια σφαιρική και ενιαία προσέγγιση σ' ότι αφορά τα δικαιώματα του παιδιού και δεν έχει υιοθετήσει συγκεκριμένα νομοθετικά ή άλλα μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση. Το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση[21] καθορίζει ότι η Ε.Ε. θα προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Με την θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβόνας[22] και την απόδοση στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης[23] νομικής δεσμευτικότητας και της αναγνώρισής του ως πρωτογενές δίκαιο της Ε.Ε. ενισχύεται ακόμη περισσότερο η προστασία των

18. Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse Lanzarote, 25.X.2007, 1st July 2010.
19. European Convnention on the Legal Status of Children born out of Wedlock, (CETS No. 85), Strasbourg, 15 October 1975.
20. European Convention on Recognition and Enforcement of Decision concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children, (CETS No. 105), Luxembourg, 20 May 1980.
21. Treaty on European Union, Maastricht, 7 February 1992 (consolidated version as retrieved from the Official Journal of the European Union, OJ C83, 30.3.2010, p.13
22. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, Lisbon, 13 December 2007.
23. Charter of Fundamental Rights of the European Union, Brussels, 7 December 2000.

θεμελιωδών δικαιωμάτων γενικά, και ως εκ τούτου και η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στην Ε.Ε. ενώ ταυτόχρονα ο Χάρτης περιλαμβάνει και ειδικές διατάξεις για τα Δικαιώματα των παιδιών.

Πιο συγκεκριμένα, Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωκοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 7 Δεκεμβρίου 2000, περιλαμβάνει ειδική αναφορά στα βασικά δικαιώματα του παιδιού, προχωρώντας πέρα από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1950, στην οποία η μόνη ειδική αναφορά στα δικαιώματα του παιδιού είναι αυτή που αφορά την εκπαίδευση.

Ο Χάρτης, εκτός από διάφορες γενικές διατάξεις, που έχουν εφαρμογή και στα παιδιά, περιέχει ειδική διάταξη (άρθρο 24) για τα δικαιώματα του παιδιού και ορίζει ότι:

- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και φροντίδα που θεωρείται αναγκαία για την ευημερία τους.
- Τα παιδιά δύνανται να εκφράζουν τις απόψεις τους ελεύθερα, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στα θέματα που αφορούν τα παιδιά, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους.
- Σ΄όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά, είτε από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, η εξυπηρέτηση των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού, πρέπει να αποτελεί τον πρωταρχικό υπολογισμό.
- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να διατηρούν, σε τακτική βάση, προσωπική σχέση και άμεση επαφή και με τους δύο γονείς τους, εκτός αν αυτό συγκρούεται με τα συμφέροντα του παιδιού.

Περαιτέρω, με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβόνας, επιβάλλεται πλέον η προσχώρηση της ίδιας της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης[24]. Οι πιο πάνω εξελίξεις σηματοδοτούν με νομικά δεσμευτικό τρόπο την υποχρέωση των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν νομοθετούν ή όταν λαμβάνουν οποιαδήποτε μέτρα ή καθορίζουν πολιτικές, να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά περιλαμβάνονται στο Χάρτη και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η ίδια υποχρέωση ισχύει και για τα κράτη μέλη της Ε.Ε., όταν αυτά εφαρμόζουν ευρωπαϊκό δίκαιο.

Τα δικαιώματα αυτά προωθούνται με πολιτικές που βασίζονται στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, το οποίο, ωστόσο, θεωρείται ανεπαρκές για αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα, θεωρεί τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ως βασικό εργαλείο για αντιμετώπιση των θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού, στη βάση ότι όλα τα κράτη μέλη της την έχουν επικυρώσει.

Στις 4 Ιουλίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση με τον τίτλο - «Προς μια Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού»[25]. Στο σχετικό δελτίο τύπου της Επιτροπής αναφέρεται ότι «αυτή είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή έχει υιοθετήσει τέτοια διατέμνουσα προσέγγιση στα δικαιώματα του παιδιού».

Στην Ανακοίνωση τονίζεται η ανάγκη για αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού ως ένα αυτοτελές πεδίο δράσης και όχι απλώς ως συστατικό της ευρύτερης προσπάθειας για προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά.

24. European Convention for the Protection of Human Rignts and Fundamental Freedoms, Rome, 3 September 1953.
25. Commission of the European Communities, Communication from the Commission, Towards an EU Strategy on the Rights of the Child, Brussels, 4 July 2006, COM(2006)367final.

Το 2008, η Επιτροπή υιοθέτησε Ανακοίνωση[26] αναφορικά με τη θέση των παιδιών στην εξωτερική δράση της Ένωσης με στόχο την υιοθέτηση ενός σχεδίου δράσης για το όλο θέμα τα οποία θα έχει ολοκληρωμένη προσέγγιση και θα λαμβάνει υπόψη τη θέση των παιδιών κατά την ανάπτυξη πολιτικών της Ένωσης στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες σε ότι αφορά σε ανθρωπιστικά θέματα, θέματα ασφάλειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ανακοίνωση αυτή συμπληρώνει τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε. αναφορικά με την προώθηση και προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην εξωτερική δράση της Ε.Ε. που υιοθετήθηκαν το 2007.

Από το 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση συζητά σε ομάδες εργασίας την υιοθέτηση ολοκληρωμένης πολιτικής της αναφορικά με την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού σε κάθε επίπεδο και σε σχέση με όλα τα θέματα που το αφορούν με στόχο την δημιουργία ενός σχεδίου δράσης για τα παιδιά σε επίπεδο Ε.Ε.

2.2 Το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο γενικά είναι κατοχυρωμένα από το Σύνταγμα της Δημοκρατίας και τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, που επικύρωσε η Κύπρος ως μέλος του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων περιφερειακών οργανισμών, καθώς και από το κοινοτικό κεκτημένο, ως μέλος της ΕΕ.

Στο πεδίο της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών, πέραν των σχετικών διεθνών συμβάσεων, οι οποίες σύμφωνα με το Σύνταγμα συνιστούν μέρος του εθνικού δικαίου με αυξημένη ισχύ έναντι των εσωτερικών Νόμων, η εθνική νομοθεσία περιλαμβάνει σημαντικά νομοθετήματα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες από τις Νομοθεσίες.

2.2.1 Ο περί Παιδίων Νόμος

Ο περί Παιδίων Νόμος[27] ρυθμίζει τα θέματα τα οποία αφορούν τη φροντίδα των παιδιών που δεν μπορούν να τύχουν της κατάλληλης φροντίδας από τους γονείς τους. Συγκεκριμένα, ο Νόμος ρυθμίζει:

- Τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) μπορεί να αναλάβει τη φροντίδα παιδιού που στερείται της κατάλληλης φροντίδας και προστασίας.
- Τις υποχρεώσεις του Διευθυντή των ΥΚΕ και τις υπηρεσίες που αυτός πρέπει να παρέχει σε παιδιά που τίθενται υπό τη φροντίδα του.
- Την υποχρέωση των γονέων ή των κηδεμόνων παιδιών υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των ΥΚΕ για συνεισφορά στη συντήρησή των παιδιών αυτών.
- Τη λειτουργία εθελοντικών ιδρυμάτων που παρέχουν διαμονή, φροντίδα και συντήρηση σε παιδιά.
- Τη λειτουργία παιδοκομικών σταθμών και την αδειοδότηση παιδοκόμων.
- Τη λειτουργία στέγης κράτησης παιδιών κατόπιν διατάγματος δικαστηρίου.
- Την ανάληψη της φροντίδας παιδιών από ανάδοχους γονείς.
- Την παροχή φροντίδας υγείας σε παιδιά υπό τη φροντίδα του Διευθυντή των ΥΚΕ.
- Την πρόληψη της σκληρότητας, παραμέλησης και έκθεσης των παιδιών σε ηθικούς και φυσικούς κινδύνους.

26. COM(2008) 55 τελικό, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών, 5.2.2008 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0055:FIN:EL:HTML
27. Ο περί Παιδίων Νόμος [Κεφ. 352, 83(Ι)/1999, 143(Ι)/2002, 64(Ι)/2007]

Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι ο περί Παιδίων Νόμος είναι απηρχαιωμένος και βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για αναθεώρησή του.

2.2.2 Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος

Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος[28] ρυθμίζει τα θέματα της συγγένειας και της νομικής υπόστασης των τέκνων και, συγκεκριμένα, προβλέπει για:

- Θέματα συγγένειας, την πατρότητα και τους όρους και προϋποθέσεις προσβολής της.
- Τα δικαιώματα των παιδιών σε περιπτώσεις επιγενομένου γάμου των γονέων.
- Την εκούσια ή δικαστική αναγνώριση των παιδιών που γεννώνται εκτός γάμου.

2.2.3 Ο περί Υιοθεσίας Νόμος

Ο περί Υιοθεσίας Νόμος[29] προβλέπει για τη ρύθμιση όλων των θεμάτων που σχετίζονται με την υιοθεσία. Ειδικότερα:

- Ρυθμίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ακολουθείται για την υιοθέτηση παιδιού, περιλαμβανομένων της καταλληλότητας των προσώπων που προτίθενται να υιοθετήσουν παιδί, της συναίνεσης των γονέων ή του κηδεμόνα του υπό υιοθέτηση παιδιού και των κριτηρίων έκδοσης διατάγματος από το δικαστήριο. Μεταξύ των κριτηρίων αυτών, είναι η συναίνεση των γονέων ή του κηδεμόνα, το συμφέρον του υιοθετούμενου, λαμβανομένων υπόψη, όπου το επιτρέπει η ηλικία του, των επιθυμιών του και η απουσία οποιασδήποτε χρηματικής ή άλλης αμοιβής ως αντάλλαγμα για την υιοθεσία.
- Θέτει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες, παιδί για το οποίο εκκρεμεί η έκδοση διατάγματος υιοθεσίας μπορεί να μετακινηθεί από την άμεση φροντίδα του προσώπου που υπέβαλε την αίτηση υιοθεσίας. Σκοπός είναι η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Καθορίζει τη διαδικασία που ακολουθείται για την τοποθέτηση παιδιού υπό τη άμεση φροντίδα και επιμέλεια του προσώπου που προτίθεται να το υιοθετήσει και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες μπορεί να γίνει επαναφορά του παιδιού στο γονέα ή τον κηδεμόνα του.
- Ορίζει ότι, ως αποτέλεσμα της υιοθεσίας, όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των φυσικών γονέων περιέρχονται στους υιοθετήσαντες το παιδί και ότι κάθε γονικό δικαίωμα ή υποχρέωση των φυσικών γονέων ή του κηδεμόνα προς το υιοθετηθέν παιδί παύει με το διάταγμα υιοθεσίας.

Βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για αναθεώρηση του Νόμου με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του.

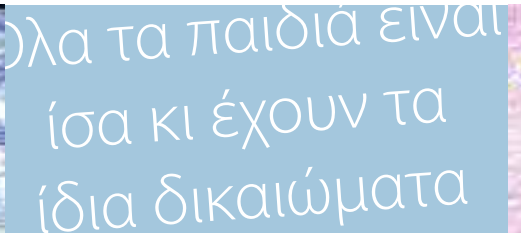

28. Ο περί Τέκνων (Συγγένεια και Νομική Υπόσταση) Νόμος του 1991 μέχρι 2008, [187/1991, 213/1991, 161(I)/2000, 78(I)/2006, 69(I)/2008].
29. Ο περί Υιοθεσίας Νόμος του 1995, [19(I)/1995].

2.2.4 Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος

Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος[30] περιέχει διατάξεις οι οποίες είναι σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού, ιδιαίτερα, σ' ότι αφορά τα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας. Οι κυριότερες από τις διατάξεις αυτές:

- Ρυθμίζουν τον προσδιορισμό του επωνύμου του παιδιού.
- Ορίζουν το περιεχόμενο της γονικής μέριμνας, η οποία περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ονόματος, την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του παιδιού.
- Ορίζουν ότι οι αποφάσεις των γονέων κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, θα πρέπει να αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του παιδιού. Ομοίως, οι αποφάσεις των δικαστηρίων σχετικά με την ανάθεση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας, πρέπει να εξυπηρετούν το συμφέρον του παιδιού.
- Προσδιορίζουν την έννοια της επιμέλειας του προσώπου του παιδιού, την ανατροφή και επίβλεψη, τη διαπαιδαγώγηση και εκπαίδευσή του, καθώς και τον τόπο διαμονής του. Κατά την ανατροφή του παιδιού, οι γονείς οφείλουν να το ενισχύουν, χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει ελεύθερα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του.
- Ρυθμίζουν τα δικαιώματα και τον τρόπο διαχείρισης της περιουσίας του παιδιού από τους γονείς και τον επίτροπο, όταν του ανατίθεται η γονική μέριμνα.
- Επιβάλλουν όπως, ζητείται και συνεκτιμείται η γνώμη του παιδιού, ανάλογα με την ωριμότητά του και στο βαθμό που μπορεί να αντιληφθεί, πριν από κάθε απόφαση σχετικά με τη γονική μέριμνα.
- Ρυθμίζουν την άσκηση της γονικής μέριμνας σε περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή διακοπής της συμβίωσης των γονέων και την άσκηση της γονικής μέριμνας για παιδιά που γεννήθηκαν εκτός γάμου, ενόσω οι γονείς δεν έχουν συνάψει γάμο.
- Προστατεύουν το παιδί έναντι της κακής άσκησης της γονικής μέριμνας από τους γονείς, προσδιορίζοντας τη διαδικασία αφαίρεσης της μέριμνας από τους γονείς και ανάθεσης της επιμέλειας του παιδιού σε επίτροπο.
- Ορίζουν ότι οι γονείς έχουν από κοινού υποχρέωση για τη διατροφή του παιδιού, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.

περιβάλλον που
θα του διασφαλίζει
υγεία και ευεξία

30. Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 έως 2008 [(216 του 1990, 60(Ι) του 1995, 95(Ι) του 1995, 30(Ι) του 1997, 60(Ι) του 1997, 21(Ι)του 1998, 190(Ι) του 2002, 203(Ι) του 2004, 68(Ι) του 2008].

2.2.5 Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος

Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος[31], σκοπό έχει να προλάβει τη βία που προκαλείται από ένα μέλος της οικογένειας σε άλλο μέλος της και να προστατεύει τα θύματα τέτοιας βίας.

Η βία στην οικογένεια ορίζεται ως «οποιαδήποτε πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά, με την οποία προκαλείται σωματική σεξουαλική ή ψυχική βλάβη σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας και περιλαμβάνει και τη βία που ασκείται με σκοπό την επίτευξη σεξουαλικής επαφής, χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος, καθώς επίσης και τον περιορισμό της ελευθερίας του».

Ειδικά για τα μέλη της οικογένειας ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο Νόμος αυτός προβλέπει:

- Ότι η διάπραξη βίας στην παρουσία ανήλικου μέλους της οικογένειας, θεωρείται ως βία που ασκείται εναντίον του ίδιου του ανηλίκου.
- Βαρύτερες ποινές για διαφθορά ή απόπειρα διαφθοράς γυναικών ηλικίας κάτω των 16 ετών.
- Για ειδικό χειρισμό από Οικογενειακό Σύμβουλο των ανήλικων θυμάτων οικογενειακής βίας και, όπου κρίνεται σκόπιμο, από πολυθεματική ομάδα, καθώς και για τη διαδικασία καταγγελίας αδικημάτων βίας στην αστυνομία.
- Ότι ο κανόνας της εξ ακοής μαρτυρίας δεν ισχύει σε περίπτωση μαρτυρίας ψυχιάτρου ή ψυχολόγου, στον οποίο ο ανήλικος ανέφερε κακοποίησή του.
- Ότι το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει την απομάκρυνση ανήλικου θύματος βίας και την ανάθεση της φροντίδας στο Διευθυντή των ΥΚΕ.
- Ότι το Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει προσωρινό διάταγμα αποκλεισμού του ύποπτου θύτη ή απομάκρυνσης του θύματος μέχρι την καταχώριση και εκδίκαση της υπόθεσης. Περαιτέρω το Δικαστήριο μπορεί να εκδώσει διάταγμα, με το οποίο να απαγορεύει στον κατηγορούμενο για άσκηση βίας στην οικογένεια να εισέρχεται ή να παραμένει στην οικογένεια.
- Για υποχρεωτική αναφορά περιπτώσεων άσκησης βίας σε βάρος ανήλικου προσώπου ή προσώπου με σοβαρές διανοητικές ή ψυχικές ανεπάρκειες.
- Για την ίδρυση Ταμείου Θυμάτων Βίας σκοπός του οποίου είναι η διάθεση χρημάτων για την αντιμετώπιση άμεσων αναγκών, για εξεύρεση διαμονής και ενίσχυση των θυμάτων βίας, καθώς και για άλλους σχετικούς σκοπούς.

2.2.6 Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος

Ο περί προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος[32] ο οποίος ενσωματώνει την Οδηγία 94/33/ΕΚ για την προστασία των νεαρών προσώπων στην Εργασία ρυθμίζει τα θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας των προσώπων ηλικίας κάτω των 18 ετών:

- Απαγορεύει την απασχόληση παιδιού ηλικίας κάτω των 15 ετών, εκτός αν έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, έχει συμπληρώσει επιτυχώς το γυμνασιακό κύκλο σπουδών ή έχει απαλλαγεί από την υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού και

31. Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000 και 2004 [119(I) /2000 και 212(I)/2004].
32. Ο περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση Νόμος του 2001, [48(I)/2001].

τοποθετείται σε συνδυασμένο πρόγραμμα κατάρτισης και εργασίας με σκοπό την εκμάθηση επαγγέλματος ή επιτηδεύματος ύστερα από άδεια του Υπουργείου Εργασίας.

- Επιτρέπει κατόπιν άδειας του Υπουργού Εργασίας την απασχόληση παιδιού στην άσκηση δραστηριότητας πολιτισμικής, καλλιτεχνικής, αθλητικής ή διαφημιστικής φύσεως, νοουμένου ότι αυτή δεν αποβαίνει σε βάρος της ασφάλειας, της υγείας και της σωματικής, πνευματικής, ηθικής ή κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού και δεν εμποδίζει την τακτική φοίτηση του στο σχολείο.
- Ορίζει την ανώτατη διάρκεια εβδομαδιαίας απασχόλησης παιδιών κάτω των 15 ετών και τη διάρκεια της ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης τους. Επίσης απαγορεύει τη νυχτερινή εργασία των παιδιών αυτής της ηλικίας, καθώς και την απασχόλησή τους με το πλανόδιο εμπόριο.
- Ρυθμίζει τη διάρκεια και τα ωράρια εργασίας των εφήβων (πρόσωπα ηλικίας μεταξύ 15 και 18 ετών) και προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για εφήβους που φοιτούν σε σχολείο, ενώ απαγορεύει την υπερωριακή απασχόληση εφήβων.
- Επιβάλλει στους εργοδότες να λαμβάνουν ειδικά μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και υγείας εργοδοτουμένων κάτω των 18 ετών.
- Απαγορεύει την απασχόληση προσώπων κάτω των 18 ετών σε εργασία που υπερβαίνει τις ικανότητες τους ή τους εκθέτει σε παράγοντες επιβλαβείς για την υγεία τους.

2.2.7 Νόμος για την Υποχρεωτική Φοίτηση και την Παροχή Δωρεάν Παιδείας

Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο είναι υποχρεωτική δια Νόμου[33] μέχρι το 15ο έτος της ηλικίας του παιδιού ή τη συμπλήρωση του τριετούς κύκλου γυμνασιακών σπουδών του, αν αυτό επισυμβεί πριν την συμπλήρωση της ηλικίας των 15 ετών. Η εγγραφή του παιδιού για υποχρεωτική φοίτηση είναι ευθύνη του προσώπου που έχει την επιμέλεια του. Ο Νόμος διασφαλίζει τη δωρεάν παροχή της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης των παιδιών από το κράτος σε δημόσια σχολεία, και τη δωρεάν προμήθεια των διδακτικών βιβλίων.

Μαθητές δημοτικής εκπαίδευσης που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορούν να φοιτούν σε ειδικά σχολεία ή ειδικές τάξεις για να τυγχάνουν της κατάλληλης αγωγής και μάθησης

2.2.8 Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος

Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος[34] στοχεύει στην εναρμόνιση με,

- την Απόφαση Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων,
- την Απόφαση Πλαίσιο 2007/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2003 για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας,
- την Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας

33. Ο περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτική Φοίτηση και Παροχή Δωρεάν Παιδείας) Νόμος του 1993 και 2004, [24(Ι)/1993 και 220(Ι)/2004].
34. Ο περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των θυμάτων Νόμος του 2007, [87(Ι)/2007].

στη λαθρομετανάστευση και συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, καθώς και στην εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των Πρωτοκόλλων αυτής και ιδιαίτερα του Πρωτοκόλλου για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών, το οποίο Συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα, της Σύμβασης περί Καταστολής και Εξαλείψεως της Σωματεμπορίας και της Πορνείας Άλλων, του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για την Πώληση Παιδιών, Παιδική Πορνεία και Παιδική Πορνογραφία, και της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πάταξη της Εμπορίας Ανθρώπων.

Ο Νόμος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εκτενείς πρόνοιες για την ποινικοποίηση της εμπορίας και εκμετάλλευσης παιδιών, της παιδικής πορνογραφίας, για τη λήψη μέτρων προστασίας και στήριξης των θυμάτων, καθώς και για την δημιουργία μηχανισμού ελέγχου της εφαρμογής των εν λόγω μέτρων.

2.2.9 Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος

Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος[35] και οι Κανονισμοί[36], που έχουν εκδοθεί δυνάμει αυτού, περιέχουν εκτενείς πρόνοιες, οι οποίες στοχεύουν στη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, έτσι ώστε να τους παρέχονται όλες οι ευκαιρίες για ισότιμη εκπαίδευση, καθοδήγηση και αποκατάσταση, προκειμένου να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στον ανώτατο δυνατό βαθμό. Για τους σκοπούς του Νόμου «παιδί με ειδικές ανάγκες» σημαίνει παιδί που έχει σοβαρή μαθησιακή ή ειδική μαθησιακή, λειτουργική ή προσαρμοστική δυσκολία, που οφείλεται σε σωματικές (συμπεριλαμβανομένων των αισθητηριακών), διανοητικές ή άλλες γνωστικές ή ψυχικές ανεπάρκειες και που παρίσταται ανάγκη να του παρασχεθεί ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Ένα παιδί έχει μαθησιακή, ειδική μαθησιακή, λειτουργική ή προσαρμοστική δυσκολία, αν -

- έχει σημαντικά μεγαλύτερη δυσκολία μάθησης ή προσαρμογής σε σύγκριση με την πλειονότητα των παιδιών της ηλικίας του· ή
- έχει ανικανότητα που του αποκλείει τη δυνατότητα ή το παρεμποδίζει να χρησιμοποιεί τις εκπαιδευτικές διευκολύνσεις του είδους που γενικά διαθέτουν τα σχολεία για παιδιά της ηλικίας του.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και

35. Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999 και 2001, [113(I)/1999, 69(I)/2001].
36. Οι περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμοί του 2001, (ΚΔΠ 186/2001).

2.2.10 Οι περί Προσφύγων Νόμοι

Σημαντική εξέλιξη στην προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών συνιστά η παραχώρηση στην Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, της αρμοδιότητας, να εκπροσωπεί ασυνόδευτους ανήλικους που αιτούνται άσυλο στη Δημοκρατία, κατά τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεών τους για άσυλο.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του περί Προσφύγων Νόμου [Ν. 6(Ι)/2000] όπως αυτός έχει ειδικότερα τροποποιηθεί από το Νόμο 122(Ι)/2009[37], η Επίτροπος παρέχει νομική εκπροσώπηση στους ασυνόδευτους ανηλίκους στο πλαίσιο των διαδικασιών εξέτασης των αιτήσεών τους για άσυλο, με στόχο τη διασφάλιση του συμφέροντος των παιδιών στις διαδικασίες αυτές.

Η εξέλιξη αυτή αποτελεί υλοποίηση των δεσμεύσεων της Δημοκρατίας που απορρέουν τόσο από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, όσο και από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφορικά με την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων που αποτελούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα σε σχέση με παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους.

2.2.11 Άλλες ρυθμίσεις για διασφάλιση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Η Κυπριακή εργατική και κοινωνική νομοθεσία περιέχει ρυθμίσεις σημαντικές για την διασφάλιση, είτε άμεσα είτε έμμεσα των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως είναι η προστασία της μητρότητας (άδεια μητρότητας, επίδομα μητρότητας), η γονική άδεια, τα επιδόματα τέκνου, οι αυξήσεις παροχών κοινωνικών ασφαλίσεων και τα επιδόματα ορφανίας για παιδιά, τα δημόσια βοηθήματα, τα ειδικά επιδόματα για παιδιά με σοβαρές αναπηρίες κ.ά.

37. Οι περί Προσφύγων Νόμοι του 2000 μέχρι (Αρ.2) του 2009, [6(Ι)/2000], [122(Ι)/2009].

3. Ο Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

3.1 Ανεξαρτησία Εθνικών Οργανισμών για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η εφαρμογή του διεθνούς και εθνικού θεσμικού πλαισίου για τα δικαιώματα του παιδιού, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός ανεξάρτητου οργάνου για άσκηση αποτελεσματικής προώθησης, εποπτείας, παρακολούθησης και ελέγχου της υλοποίησης του όλου συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και με εξουσίες ανεμπόδιστης παρέμβασης για αποκατάσταση δικαιωμάτων σε περιπτώσεις παραβίασής τους.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών, που είναι επιφορτισμένη με την επιτήρηση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τα κράτη μέλη, τονίζει στο Γενικό Σχόλιο αρ.2 (2002)[38] τη σημασία των εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 4 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού υποχρεώνει τα κράτη μέλη να «παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την πραγματοποίηση των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων». Ανεξάρτητοι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σημαντικοί μηχανισμοί για την προώθηση και διασφάλιση της εφαρμογής της Σύμβασης και η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού θεωρεί ότι η σύσταση τέτοιων μηχανισμών είναι μέρος των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με την κύρωση της Σύμβασης, ώστε να διασφαλίσουν την εφαρμογή της και να προωθήσουν οικουμενική πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επιτροπή, παραπέρα, τονίζει ότι τέτοιοι μηχανισμοί πρέπει να συνάδουν με τις αρχές που αφορούν το καθεστώς εθνικών οργανισμών για την προάσπιση και προαγωγή ανθρωπίνων δικαιωμάτων γνωστές ως «Αρχές των Παρισίων».

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στις Τελικές Παρατηρήσεις[39] της σε σχέση με την 2η Έκθεση της Κύπρου δυνάμει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ενθάρρυνε το Κράτος να θεσμοθετήσει ένα τέτοιο ανεξάρτητο όργανο, που θα έχει συγκεκριμένη αρμοδιότητα για τα δικαιώματα του παιδιού με ειδική αναφορά στο Γενικό Σχόλιο με Αρ. 2.

38. General Comment No.2 (2002), The role of Independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child, CRC/GC/2002/2, 15 November 2002. 41. Paris Principles Relating to the Status of the National Institutions, adopted by UN General Assembly Resolution 48/134 of 20 December 1993.
39. Committee on the Rights of the Child. Concluding Observations: Cyprus, CRC/C/15/Add.205, 2 July 2003, para.14.

3.2 Οι Αρχές των Παρισίων

Οι Αρχές των Παρισίων[40] καθορίζουν τα διεθνή επίπεδα για εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η τήρηση των αρχών αυτών θεωρείται σήμερα ως υπερκείμενη της έννομης τάξης, τόσο των Ηνωμένων Εθνών όσο και του Συμβουλίου της Ευρώπης και έτσι αυτές εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές των εθνικών οργανισμών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από τη δομή ή τη φύση τους (βλέπετε σημείο 10.1 πιο κάτω). Οι εθνικοί οργανισμοί μπορεί να είναι μονομελείς ή πολυμελείς, δυνατό να έχουν ως κύρια αρμοδιότητα να συμβουλεύουν κυβερνήσεις σε θέματα πολιτικής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και/ή να χειρίζονται ατομικά παράπονα, να λειτουργούν σε σχέση με όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών ή να επικεντρώνονται σε ειδικά θέματα, όπως η Αρχή της Μη Διάκρισης.

Οι Κυριότερες διατάξεις των Αρχών των Παρισίων, οι οποίες ισχύουν και για το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι οι εξής:

- Οι εθνικοί οργανισμοί εγκαθιδρύονται δυνάμει του Συντάγματος ή νόμου που καθορίζει σαφώς το ρόλο, τις εξουσίες και τους όρους εντολής τους, οι οποίοι πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο ευρείς. Προβλέπουν ότι οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να διέπονται από την αρχή του πλουραλισμού και να συνεργάζονται με ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτικών ομάδων και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων μη κυβερνητικών οργανισμών, επαγγελματικών σωμάτων και κυβερνητικών υπηρεσιών.
- Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να έχουν τέτοια δομή που να τους επιτρέπει να εκτελούν αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές τους.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάγκη για επαρκείς πόρους που να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία των εθνικών οργανισμών από τις Κυβερνήσεις και να μην υπόκεινται σε οικονομικό έλεγχο, ο οποίος δυνατό να επηρεάσει την ανεξαρτησία τους.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη σε ένα περιβάλλον που θα του διασφαλίζει υγεία και ευεξία.
(Άρθρα 6, 24, 27)

40. Paris Principles Relating to the Status of the National Institutions, adopted by UN General Assembly Resolution 48/134 of 20 December 1993.

- Οι διάφορες αρμοδιότητες των εθνικών οργανισμών καθορίζονται ως υποχρεώσεις (responsibilities), γεγονός που υποδηλώνει ότι οι εθνικοί οργανισμοί υποχρεούνται να τις εκτελούν.
- Οι εθνικοί οργανισμοί οφείλουν να υποβάλλουν εισηγήσεις και προτάσεις στις Κυβερνήσεις τους σε διάφορα θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της ισχύουσας, αλλά και της προτεινόμενης, νομοθεσίας και γενικά την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο. Υποχρεούνται να προωθούν την εκπαίδευση και έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και την ευαισθητοποίηση του κοινού και σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Καθορίζουν τις μεθόδους εργασίας (methods of operation) των εθνικών οργανισμών, οι οποίοι δικαιούνται να επιλαμβάνονται κάθε θέματος που αφορά ανθρώπινα δικαιώματα, χωρίς εξουσιοδότηση από οποιοδήποτε πρόσωπο ή αρχή, να ακούν οποιοδήποτε πρόσωπο ή να συλλέγουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τη μελέτη οποιουδήποτε θέματος στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων / υποχρεώσεών τους.

Τέλος, οι Αρχές των Παρισίων, δεν επιβάλλουν τη χορήγηση αρμοδιότητας στους εθνικούς οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων να επιλαμβάνονται παραπόνων ή αιτήσεων από άτομα, τα οποία ισχυρίζονται παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Εάν, όμως, δοθεί τέτοια αρμοδιότητα, καθορίζουν τις υποχρεώσεις των εθνικών οργανισμών, καθόσον αφορά στον τρόπο χειρισμού των παραπόνων.

3.3 Σύσταση του Θεσμού – Καθεστώς / Υπόσταση / Ανεξαρτησία Επιτρόπου

Ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, ιδρύθηκε με τον περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο του 2007[41], που τέθηκε σε ισχύ στις 22 Ιουνίου 2007. Ο Νόμος αυτός προβλέπει για το διορισμό Επιτρόπου, την ίδρυση και λειτουργία του Γραφείου του, καθώς και για άλλα συναφή θέματα.

Επίτροπος διορίζεται πρόσωπο που είναι πολίτης και μόνιμος κάτοικος της Δημοκρατίας, υψηλού ηθικού επιπέδου, που διακρίνεται για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του γνώση και πείρα, σε σχέση με θέματα παιδιών. Το Υπουργικό Συμβούλιο οφείλει, πριν λάβει οποιαδήποτε απόφαση, να ακούσει τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ) και της Παιδοβουλής, σε ότι αφορά τις αναμενόμενες από τα παιδιά δεξιότητες και τα προσόντα του Επιτρόπου. Η θητεία του Επιτρόπου είναι εξαετής, με δυνατότητα δεύτερου μόνο επαναδιορισμού. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του ο Επίτροπος δίνει διαβεβαίωση, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα εκτελεί πιστά τα καθήκοντά του προς το συμφέρον των παιδιών και γενικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Ο Επίτροπος κατά την επιτέλεση του έργου του δύναται να επικοινωνεί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς και τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας, με τους Προέδρους και τα μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή Επιτροπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, με τους αντίστοιχους Επιτρόπους για Παιδιά ή σχετικούς οργανισμούς άλλων χωρών, με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς καθώς και με τα παιδιά ή με οργανωμένα σύνολα παιδιών.

41. Ο Περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, [N.74(I)/2007].

Ο Νόμος υποχρεώνει κάθε πρόσωπο αρχή ή οργανισμό, κυβερνητικό ή μη, να παρέχει στον Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία που ο ίδιος κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του και καθιστά την οποιαδήποτε παράλειψη παροχής οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί από τον Επίτροπο ή την παροχή ανακριβούς πληροφορίας ή την εξύβριση ή παρεμπόδιση του Επιτρόπου ή οποιουδήποτε προσώπου λειτουργεί εκ μέρους του, ποινικό αδίκημα που συνεπάγεται φυλάκιση και ή χρηματική ποινή.

Ο Επίτροπος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στο νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του. Ο Επίτροπος υπόκειται στο καθήκον της εχεμύθειας, το οποίο εξακολουθεί να υφίσταται και μετά την αποχώρηση από το αξίωμά του. Ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας, καταθέτει στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην τήρηση του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου.

Το καθήκον της εχεμύθειας εκτείνεται και σ' όλα τα μέλη του προσωπικού του Γραφείου του Επιτρόπου, τόσο κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, όσο και μετά την αποχώρησή τους από αυτή.

Ο Νόμος προστατεύει τον Επίτροπο από εναντίον του αγωγή για διενέργεια οποιασδήποτε πράξης, έκφραση γνώμης, περιεχόμενο έκθεσης ή άλλου εγγράφου που υποβάλλει στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων του.

Ο Επίτροπος δεν απολύεται και δεν αποχωρεί από το αξίωμα του πριν τη λήξη της θητείας του, παρά μόνο για τους λόγους και με τον τρόπο με τον οποίο απολύονται οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή αν καταδικαστεί για παράβαση του καθήκοντός του.

3.4 Αποστολή, Αρμοδιότητες και Εξουσίες Επιτρόπου

3.4.1 Νόμος 74(Ι)/2007

Βασική αποστολή του Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Ο Νόμος 74(Ι)/2007 παρέχει στον Επίτροπο, για την επίτευξη της αποστολής του, ένα εξαιρετικά διευρυμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων. Απαριθμεί, όχι όμως εξαντλητικά, 24 συγκεκριμένες αρμοδιότητες και δραστηριότητες, όπως:

- Η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα.
- Η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε αυτή να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικά.
- Ο εντοπισμός και η προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί όπου τα ίδια δεν μπορούν να ακουστούν.
- Η εποπτεία και ο έλεγχος της υλοποίησης των διατάξεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, καθώς και η ετοιμασία εθνικού σχεδίου δράσης για την εφαρμογή τους.

- Ο έλεγχος και η παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών καθώς και η υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνισή τους με σχετικές διεθνείς συμβάσεις.
- Η προώθηση της κύρωσης Συμβάσεων για τα δικαιώματα του παιδιού από τη Δημοκρατία.
- Η διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας, σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο.
- Η υποβολή εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού αίτησης για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν
- Η εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν και, γενικά,
- Η λήψη οποιασδήποτε ενέργειας την οποία κρίνει ο ίδιος αναγκαία προς εκπλήρωση της αποστολής του.

Ειδικότερα, ο Επίτροπος μπορεί να:

- Διοργανώνει εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα, αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Διεξάγει μελέτες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο.
- Προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Απευθύνει συστάσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά και δίνει, κατά την κρίση του, δημοσιότητα σ' αυτές.
- Συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή παρέχουν υπηρεσίες προς το παιδί.
- Υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές για διερεύνηση παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, παρακολουθεί την πορεία της διερεύνησης και αξιολογεί το αποτέλεσμά της.
- Συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, καθώς και διεθνείς οργανισμούς.
- Εκφέρει απόψεις αναφορικά με νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που αφορούν τα παιδιά.
- Εξασφαλίζει τις απόψεις των παιδιών και προωθεί την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους.

3.4.2 Νόμος 122(I)/2009

Με τροποποίηση των περί Προσφύγων Νόμων, που εγκρίθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 12 Νοεμβρίου 2009 [Νόμος 122(I)/2009], δόθηκε στην Επίτροπο αρμοδιότητα για νομική εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτητών ασύλου, σε διαδικασίες ασύλου και άλλες διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες (βλέπετε σημείο 2.2.10 πιο πάνω και σημείο 13.10 πιο κάτω).

3.5 Συμβουλευτική Επιτροπή

Ο Νόμος προβλέπει για το διορισμό από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτικής Επιτροπής με ρόλο συμβουλευτικό προς τον Επίτροπο σε θέματα πολιτικής. Η Επιτροπή απαρτίζεται από:

- έναν εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, και
- ανά ένα μέχρι πέντε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών, που έχουν ως κύριο αντικείμενό τους την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και
- ανά έναν εκπρόσωπο από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, την Παιδοβουλή και μέχρι τρία άλλα αντιπροσωπευτικά σώματα παιδιών που δυνατόν να δημιουργηθούν.

Ο Επίτροπος δύναται να ορίζει ad-hoc υποεπιτροπές από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συγκεκριμένο έργο, στις οποίες να καλούνται και εμπειρογνώμονες για την εξέταση ειδικών θεμάτων.

3.6 Διορισμός Επιτρόπου - Οργάνωση Γραφείου Επιτρόπου

Ως πρώτη Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, διορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29 Αυγούστου 2007[42], η κυρία Λήδα Κουρσουμπά, η οποία, ενόψει του άρθρου 16 (2) του Νόμου που προβλέπει για το αναγκαίο στάδιο προετοιμασίας του Γραφείου του Επιτρόπου, ανέλαβε επίσημα καθήκοντα στις 6 Φεβρουαρίου 2008[43] . Ο διορισμός της ανανεώθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 2008 για εξαετή περίοδο που λήγει στις 31.10.2014[44].

Το 2010 το Γραφείο της Επιτρόπου, η οργανωτική δομή του οποίου φαίνεται στο Παράρτημα 1, στελεχωνόταν με -

(α) Έξι επιστημονικούς λειτουργούς ως εξής -
1. Μαρία Ρωσσίδου, Λειτουργός Ευημερίας, από Νοέμβριο 2007 - Συντονίστρια του Γραφείου
2. Ράνια Γεωργίου, Εκπαιδευτική Λειτουργός, από Σεπτέμβριο 2008
3. Κυριάκος Παχουλίδης, Εκπαιδευτικός Λειτουργός, από Σεπτέμβριο 2008
4. Θέκλα Πέτρου, Λειτουργός Ευημερίας, από Ιούλιο 2009
5. Χριστιάνα Πασά, Εκπαιδευτική Λειτουργός, από Ιανουάριο 2010
6 Πολύμνια Τομασίδου, Εκπαιδευτική Λειτουργός, από Ιανουάριο 2010

(β Μία Διοικητικό Λειτουργό, την Αικατερίνη Συμεού, από το Μάιο 2010.

(γ) Τρεις Γραμματειακούς Λειτουργούς, δυο από Νοέμβριο 2007 και μία από Απρίλιο 2010

(δ) Μία Λογιστικό Λειτουργό, Γενικού Λογιστηρίου, με μερική απασχόληση από Μάρτιο 2008

(ε) Μία βιβλιοθηκονόμο, από το Μάρτιο του 2009

42. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 65.966 ημερ. 29/8/2007.
43. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 66.746 ημερ. 6/2/2008.
44. Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, Αρ. 67.917 ημερ. 5/11/2008.

4. Σχέδια Δράσης

4.1 Σχέδιο Δράσης για την περίοδο 2008 – 2010- «Δικαιώματα του παιδιού: υπόθεση όλων»

Το πρώτο Τριετές Σχέδιο Δράσης του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για την περίοδο 2008-2010, με θεματική **«Δικαιώματα του παιδιού: υπόθεση όλων»** επεδίωκε την υλοποίηση του οράματος της Επιτρόπου για την δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο να απολαμβάνουν τα δικαιώματα τους χωρίς διάκριση και εξέφραζε τη δέσμευση και αποφασιστικότητά της να εργαστεί ώστε τα δικαιώματα του παιδιού να καταστούν στην πράξη, υπόθεση όλων.

4.1.1 Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2010 – «Ανάπτυξη - Προστασία - Διάλογος»

Η επιλογή των τομέων προτεραιοτήτων, στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης 2008-2010[45], της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για τη χρονιά 2010 έγινε με κεντρικό σημείο αναφοράς τις τρεις βασικές προκλήσεις, **«Ανάπτυξη - Προστασία – Διάλογος»,** οι οποίες απορρέουν από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως τις επισήμανε η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού στα πλαίσια των πανηγυρικών εκδηλώσεων για τη συμπλήρωση 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης. Αντλώντας από την εμπειρία των τριών προηγούμενων χρόνων και, ιδιαίτερα, από την επικοινωνία με τα παιδιά (είτε ως οργανωμένα σύνολα είτε ως μεμονωμένα άτομα ή ομάδες ατόμων ή μέσα στα πλαίσια των επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία) η Επίτροπος προσδιόρισε τη βάση πάνω στην οποία έγινε η επιλογή των συγκεκριμένων τομέων προτεραιοτήτων (Παράρτημα 2), που είναι οι ακόλουθοι:

- Ανάπτυξη - Προστασία
- Σύστημα Δικαιοσύνης Φιλικό προς τα Παιδιά
- Διάλογος - Διάδραση
- Δικαιώματα των Παιδιών στο Πλαίσιο του Σχολείου
- Παιδιά Μετανάστες

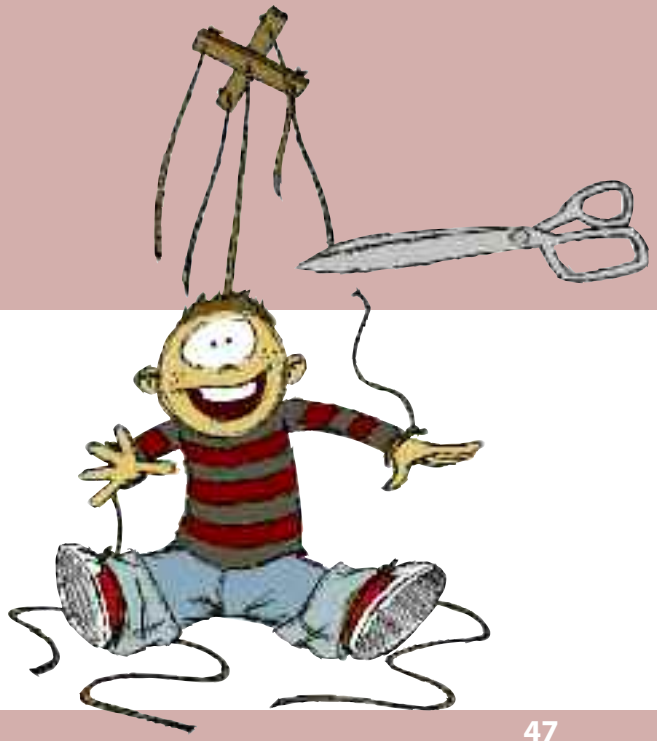

Η πολιτεία έχει υποχρέωση να προστατεύει όλα τα παιδιά από κάθε μορφής εκμετάλλευση (Άρθρα 19, 32, 34, 35, 36)

45. Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, Τριετές Σχέδιο Δράσης για την Περίοδο 2008 – 2010, «Δικαιώματα του Παιδιού Υπόθεση Όλων», Ιανουάριος 2008.

4.2 Σχέδιο Δράσης για την περίοδο 2011 – 2013 - «Τα παιδιά Πρωταγωνιστές στη Ζωή τους»

Μετά τα τρία πρώτα χρόνια της λειτουργίας του Θεσμού, μέσα από πολλή προσπάθεια και με συνέπεια στην επιδίωξη υλοποίησης του οράματος για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο να απολαμβάνουν τα δικαιώματα τους χωρίς διάκριση, έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή. Τα δικαιώματα του παιδιού συνιστούν, πλέον, σταθερό σημείο αναφοράς κάθε δημόσιας συζήτησης σχετικά με παιδιά ή θέματα και ζητήματα που αφορούν τα παιδιά. Το δημόσιο αυτό ενδιαφέρον για τα δικαιώματα του παιδιού, σε πολλές περιπτώσεις, μετουσιώθηκε σε πράξη με την κατάρτιση νομοσχεδίων, είτε για εισαγωγή νέας νομοθεσίας, είτε για τροποποίηση υφιστάμενης, τη λήψη ή αναθεώρηση αποφάσεων πολιτικής, την αναθεώρηση ή αναπροσαρμογή διαδικασιών και πρακτικών που ακολουθούν και εφαρμόζουν οι φορείς του δημόσιου ή και του ιδιωτικού τομέα και που έχουν σχέση με τα παιδιά.

Την ίδια αυτή περίοδο, ο θεσμός, της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού καταξιώθηκε στο πλαίσιο της Κυπριακής Πολιτείας, καθώς πέραν του συνεχούς ενδιαφέροντος και της στήριξης που απολαμβάνει, τόσο από την Εκτελεστική όσο και τη Νομοθετική Εξουσία, έχει κερδίσει την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη οργανωμένων συνόλων που ασχολούνται με θέματα παιδιού, των ΜΜΕ και γενικότερα ενός σημαντικότατου μέρους των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων και των ίδιων των παιδιών.

Με επίγνωση του ότι, η εμπέδωση κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικότερα και των δικαιωμάτων του παιδιού ειδικότερα, είναι μια ανοιχτή διαδικασία που προϋποθέτει συνεχή προσπάθεια, οι επιτυχίες αυτές δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται, παρά μόνο ως αφετηρία για ακόμη περισσότερη προσπάθεια και δράση.

Στη βάση ακριβώς αυτού του συλλογισμού και αντλώντας από τις εμπειρίες που ο θεσμός απεκόμισε τα τρία πρώτα, ουσιαστικά, χρόνια της λειτουργίας του, η Επίτροπος ετοίμασε το Τριετές Σχέδιο Δράσης του Γραφείου της για την περίοδο 2011-2013, κάτω από το γενικό τίτλο: «Τα παιδιά πρωταγωνιστές στη ζωή τους» (Παράρτημα 3).

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή την επιβίωση και

Βασικός σκοπός του συγκεκριμένου Τριετούς Σχεδίου Δράσης είναι, μέσα από το συντονισμό πολύμορφων δράσεων σε διαφορετικά επίπεδα, να δημιουργηθούν προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν σε όλα τα παιδιά που ζουν και μεγαλώνουν στην Κύπρο, να ενδυναμωθούν και να μπορέσουν να αναλάβουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη δική τους τη ζωή.

Οι δράσεις αυτές διαρθρώνονται γύρω από τους ακόλουθους τέσσερις πυλώνες, στους οποίους συγκλίνει το σύνολο των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου:

Α. **«Διαφώτιση και Ευαισθητοποίηση των παιδιών και της κοινωνίας ευρύτερα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού»**, όπου συγκλίνουν οι αρμοδιότητες που σκοπό έχουν την προώθηση και την εμπέδωση των δικαιωμάτων των παιδιών, στα πλαίσια μιας κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Β. **«Ενδυνάμωση και Συμμετοχή»**, όπου συγκλίνουν οι αρμοδιότητες με κεντρικό άξονα την ενδυνάμωση και στήριξη των παιδιών με την εισαγωγή πρακτικών και διαδικασιών, σε όλα τα επίπεδα, υποβοηθητικών για την εξάσκηση του δικαιώματος τους στη συμμετοχή.

Γ. **«Παρακολούθηση και έλεγχος, νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών»,** όπου συγκλίνουν οι αρμοδιότητες της Επιτρόπου οι οποίες απορρέουν από τη λειτουργία του θεσμού ως ανεξάρτητου εθνικού οργανισμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ειδική αναφορά το παιδί. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου πυλώνα υποβάλλονται εισηγήσεις για εναρμόνιση νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών με τα διεθνή πρότυπα των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Δ. **«Αντιπροσώπευση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν»**, όπου συγκλίνουν οι αρμοδιότητες οι οποίες στοχεύουν στην παροχή δυνατότητας στα παιδιά να εκπροσωπούνται και να προωθείται το συμφέρον τους, με νομικό αντιπρόσωπο σε διαδικασίες που τα αφορούν και τα επηρεάζουν.

Η Επίτροπος υπογραμμίζει, αφενός, την απόλυτη προσήλωση της στο στόχο για μια κοινωνία που να σέβεται, να προασπίζεται και να προωθεί τα δικαιώματα του παιδιού και, αφετέρου, το, κατά την άποψή της αυτονόητο, ότι για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός χρειάζεται συντονισμένη δράση όλων όσοι ασχολούνται με τα θέματα του παιδιού, σε θεσμικό ή μη επίπεδο, σε συνάρτηση πάντα, με ένα υποστηρικτικό θεσμικό πλαίσιο, που είναι ευθύνη της επίσημης πολιτείας.

Η πολιτεία έχει υπο
να προστατεύει όλ
παιδιά από κάθε μο

5. Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση

5.1 Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση του κοινού

Η θεσμοθέτηση ενός συστήματος προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού όσο πλήρης και να είναι, δεν αρκεί από μόνη της για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών στην πράξη. Αποφασιστικός παράγοντας στην προσπάθεια επίτευξης της αποτελεσματικής προστασίας των παιδιών είναι αυτός ο στόχος να γίνει συνείδηση και πράξη της κοινωνίας ως συνόλου, αλλά και κάθε μέλους της χωριστά. Τούτο προϋποθέτει συνεχή εγρήγορση όλων των εμπλεκομένων - κρατικών φορέων και της κοινωνίας των πολιτών - για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και για τη σημασία τους στην εμπέδωση μιας κοινωνίας δικαίου, χωρίς την οποία δεν μπορεί να λειτουργήσει το κράτος δικαίου.
Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση αποτελεί μιαν από τις βασικές αρμοδιότητες της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, την οποία υλοποιεί με μια σειρά δράσεων που απευθύνονται τόσο προς τα παιδιά, όσο και προς το κοινό γενικά.

5.1.1 Ιστοσελίδα

Αξιοποιώντας τις ευκαιρίες και δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο για τη μετάδοση πληροφοριών, το Γραφείο της Επιτρόπου δημιούργησε ιστοσελίδα (www.childcom.org.cy), στην οποία είναι καταχωρημένες πολύ χρήσιμες εκδόσεις και πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και το θεσμό του Επιτρόπου.

Η ιστοσελίδα στοχεύει στην ενημέρωση, τόσο των παιδιών όσο και των ενηλίκων, για τα δικαιώματα του παιδιού, το θεσμό του Επιτρόπου και τις δράσεις του. Είναι ταυτόχρονα διαδραστική και επιτρέπει στα παιδιά και στους ενήλικες να επικοινωνούν με την Επίτροπο και το Γραφείο της για να εκφράζουν απόψεις και να υποβάλλουν παράπονα.

Συγκεκριμένα, στην ιστοσελίδα, που δημιουργήθηκε για να είναι φιλική και ελκυστική για τα παιδιά, μπορεί να βρει κάθε παιδί, γονέας ή οποιοσδήποτε άλλος ενδιαφερόμενος, τα εξής έγγραφα και πληροφορίες:

- Περιγραφή του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για ενημέρωση του κοινού σχετικά με την αποστολή, τις αρμοδιότητες και το ρόλο του Επιτρόπου, καθώς και τα άτομα που μπορούν, και με ποιό τρόπο, να απευθύνονται στην Επίτροπο.
- Ανάλυση των κυριότερων διατάξεων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Το Σχέδιο Δράσης του Γραφείου της Επιτρόπου για την τριετία 2008-2010.
- Περιγραφή των βασικών προτεραιοτήτων και στόχων της Επιτρόπου για κάθε έτος.
- Ενημέρωση για εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες που οργανώνει, διεξάγει ή συμμετέχει το Γραφείο της Επιτρόπου, καθώς και για σημαντικά σεμινάρια και συνέδρια στην Κύπρο και στο εξωτερικό σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Μηνύματα, ομιλίες και επίσημες θέσεις της Επιτρόπου για συγκεκριμένα θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Τις Ετήσιες Εκθέσεις της Επιτρόπου
- Παράθεση της Νομοθεσίας και των Εκθέσεων της Κύπρου στον ΟΗΕ για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Ενημέρωση για τη διαδικασία και το σκοπό υποβολής παραπόνων στην Επίτροπο.
- Έντυπο για λήψη των απόψεων των παιδιών σε θέματα που ενδιαφέρουν το Γραφείο της Επιτρόπου.
- Ερωτηματολόγιο για αξιολόγηση του περιεχομένου της ιστοσελίδας από τα παιδιά.
- Ενημέρωση για τη Ομάδα Εφήβων Συμβούλων και τις δραστηριότητες της
- Τελευταία Νέα
- Παιχνίδια.
- Quiz.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκεία και τα δικά του πιστεύω (Άρθρα 8, 14, 30)

5.1.2 Εκδόσεις του Γραφείου της Επιτρόπου

Πέραν των εγγράφων που αναφέρονται πιο πάνω, το Γραφείο της Επιτρόπου προχώρησε στην έκδοση ή επανέκδοση του παρακάτω ενημερωτικού υλικού, το οποίο είναι επίσης προσβάσιμο στην ιστοσελίδα:

- Τρίπτυχο για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (και στην Αγγλική)
- Τρίπτυχο με Συχνές Ερωτήσεις για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού προς την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (και στην Αγγλική)
- Σελιδοδείκτης με τις Αρχές της Σύμβασης
- Αφίσα για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Καρτέλα για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνοπτικά (και στην Αγγλική)
- Ενημερωτικό Έντυπο «Έχω, Έχεις, Έχει Δικαιώματα»

- Αφίσα «Έχω, Έχεις, Έχει Δικαιώματα»
- Τα Δικαιώματα μας μέσα από την ποίηση
- Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Ετήσιες Εκθέσεις Επιτρόπου για το 2009 και 2010.
- Θέση Επιτρόπου αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και το Παιδί Θεατής
- Αυτοκόλλητο με το λογότυπο του Γραφείου της Επιτρόπου
- Χριστουγεννιάτικη κάρτα για το 2010
- Ημερολόγιο τοίχου για το έτος 2011

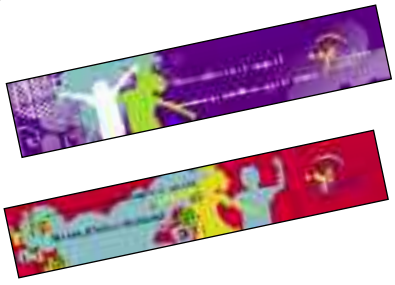

Προστασία
Παροχές
Συμμετοχή

5.1.3 Δημιουργία τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σφηνών

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας το ρόλο που μπορούν και οφείλουν να διαδραματίσουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην προώθηση, τη διάδοση και την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, προχώρησε, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για διαφώτιση της κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και προς συμμόρφωση με τις Συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες περιέχονται στις Τελικές Παρατηρήσεις της αναφορικά με τη Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου του 2003, στη δημιουργία τεσσάρων τηλεοπτικών σφηνών.

Οι τηλεοπτικές σφήνες απευθύνονται σε ενήλικες και παιδιά, ενώ επιδίωξη της Επιτρόπου με τη δημιουργία τους είναι:

- Η ενημέρωση παιδιών και ενηλίκων σε σχέση με το θεσμό της Επιτρόπου.
- Η ενημέρωση παιδιών και ενηλίκων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και
- Η εδραίωση μιας νέας αντίληψης σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού.

Τα τρία δικαιώματα που επιλέγηκαν αντιστοιχούν στις τρεις ομάδες δικαιωμάτων που περιλαμβάνει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, δεδομένου ότι οι δράσεις της Επιτρόπου κατά το υπό επισκόπηση έτος, εστιάστηκαν εν πολλοίς σε αυτά τα δικαιώματα. Αυτά είναι:

- Προστασία (Σφήνα 1, δικαίωμα στην προστασία) (Άρθρα19,20,32,33,34,35,36)
- Παροχές (Σφήνα 2, δικαίωμα στην υγεία) (Άρθρα 6,24,27)
- Συμμετοχή (Σφήνα 3, δικαίωμα έκφρασης) (Άρθρα 12,13)

Κάθε ένα από τα δικαιώματα προβάλλεται σε ξεχωριστή τηλεοπτική σφήνα, ενώ η τέταρτη προβάλλει και τα τρία μαζί. Η τηλεοπτική σφήνα που παρουσιάζει και τα τρία δικαιώματα μαζί διαμορφώθηκε κατάλληλα, ώστε να μπορεί να μεταδίδεται και ραδιοφωνικά.

Οι σφήνες προβλήθηκαν για πρώτη φορά το 2008 και συνέχισαν να προβάλλονται από τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, οι οποίοι δεσμεύτηκαν να τις προβάλλουν ως χορηγοί επικοινωνίας.

5.1.4 Συνεργασία με ΜΜΕ

Η Επίτροπος, θεωρώντας τους λειτουργούς της Τέταρτης Εξουσίας ως ουσιαστικούς συμμάχους της στην προσπάθεια προώθησης και προάσπισης των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο γενικά και ειδικά στον τομέα της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης, συνέχισε να επιδιώκει την περαιτέρω ενδυνάμωση του θετικού πλαισίου συνεργασίας, το οποίο άρχισε να οικοδομεί από την αρχή της ανάληψης των καθηκόντων της, με τη σύγκληση δημοσιογραφικών διασκέψεων για παρουσίαση προγραμματιζόμενων εκδηλώσεων του Γραφείου της καθώς και του προϊόντος ή/και του αποτελέσματος συγκεκριμένων δράσεων της. Σταθερή προσπάθεια της Επιτρόπου εξακολούθησε να είναι η θετική ανταπόκριση της σε κάθε πρόσκληση την οποία της απευθύνει είτε δημοσιογραφικό μέσο (έντυπο ή ηλεκτρονικό), είτε μεμονωμένος δημοσιογράφος, προκειμένου να παρουσιάσει τις θέσεις της σε θέματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, μέσα από συνεντεύξεις ή εκπομπές.

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας το ενδιαφέρον και τη στήριξη των δημοσιογράφων προς το θεσμό, παρέθεσε δείπνο προς τιμή τους στις 24 Ιουνίου 2010. Το δείπνο, στο οποίο παρευρέθηκαν πλήθος δημοσιογράφων, ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη συνεργασία του θεσμού με τα ΜΜΕ, αλλά και για την περαιτέρω ενδυνάμωση της προσωπικής σχέσης που ήδη αναπτύχθηκε ανάμεσα στην Επίτροπο και τους λειτουργούς του Τύπου.

5.1.4.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών (26 Ιουνίου)

Η Επίτροπος έδωσε Δημοσιογραφική Διάσκεψη στις 15 Ιουνίου 2010, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών (26 Ιουνίου), για την προώθηση του Προληπτικού Προγράμματος «Οικογενειακό Συμβούλιο».

Στη διάσκεψη ανακοινώθηκε η συνεργασία που έχει αναπτυχθεί ανάμεσα στο Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, το ΚΕΝΘΕΑ, τις Συνομοσπονδίες Γονέων Προδημοτικής, Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις των Εκπαιδευτικών. Η συνεργασία αυτή στοχεύει να προωθήσει προγράμματα προς τα παιδιά και σεμινάρια εκπαίδευσης γονιών στην άσκηση θετικού γονικού ρόλου.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι, μια από τις αρμοδιότητές της είναι η προώθηση διάφορων προγραμμάτων επιμόρφωσης και εκπαίδευσης που να απευθύνονται τόσο προς τα παιδιά, όσο και προς επαγγελματικές ομάδες και προς γονείς. Στα πλαίσια αυτά αναπτύχθηκε η συνεργασία της με τους προαναφερθέντες φορείς. Η συμμετοχή του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού σε προγράμματα του ΚΕΝΘΕΑ, που είναι κυρίως υποστηρικτική, πηγάζει από τα άρθρα της Σύμβασης, που αφορούν στην υποχρέωση της πολιτείας να προσφέρει προγράμματα εκπαίδευσης τόσο στα παιδιά, για την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη, όσο και προς τους γονείς για να επιτελέσουν τον θετικό γονικό τους ρόλο.

Συναφώς η Επίτροπος είπε ότι έχει θέσει υπό την αιγίδα της τα πιο κάτω προγράμματα και σεμινάρια:

- Σεμινάριο προς μαθητές Γ' γυμνασίου και Α' λυκείου με τίτλο «Η ψυχολογία της οδήγησης»
- Πρόγραμμα για Αλκοόλ προς παιδιά Ε' και Στ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου με τίτλο «Κύκλωπας και Οδυσσέας»
- Προληπτικό Πρόγραμμα προς γονείς με θέμα «Οικογενειακό Συμβούλιο»

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού καθορίζει την υποχρέωση του κράτους να παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών. Η καλύτερη πρόληψη κατά των ναρκωτικών είναι η καλλιέργεια αντιστάσεων στα ίδια τα παιδιά, αλλά και η ενδυνάμωση της οικογένειας, που είναι το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζει το παιδί.

Στη συνέχεια, η Επίτροπος παρέθεσε λεπτομέρειες σε σχέση με το Προληπτικό Πρόγραμμα προς γονείς με θέμα «Οικογενειακό Συμβούλιο», τονίζοντας τη πάγια θέση της πως ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης των διαφόρων κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά μας, όπως τα ναρκωτικά, είναι η πρόληψη και ότι η καλύτερη μορφή πρόληψης που μπορούν να προσφέρουν οι γονείς πηγάζει από την σωστή επικοινωνία Τούτο σημαίνει σεβασμό των δικαιωμάτων των παιδιών που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και, ιδιαίτερα, του δικαιώματος της συμμετοχής δηλαδή, του δικαιώματος του παιδιού να έχει άποψη, να ακούεται η άποψη αυτή και να λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και το βαθμό της ωριμότητάς του. Η Επίτροπος δήλωσε ότι οι παράμετροι τις οποίες έθεσε ο ΚΕΝΘΕΑ για λειτουργία του «Οικογενειακού Συμβουλίου», δείχνουν ότι το πρόγραμμα αντανακλά πραγματικά τις δικές της θέσεις.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι η υποστήριξη προς την οικογένεια που στοχεύει να προσφέρει το Γραφείο της μέσω του Προληπτικού Προγράμματος του ΚΕΝΘΕΑ, είναι μια υποχρέωση που πηγάζει από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία αναγνωρίζει:

- ότι η οικογένεια ως η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινότητα,
- ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.

Η τεχνική του «Οικογενειακού Συμβουλίου», όταν εφαρμόζεται σωστά, επισήμανε η Επίτροπος, συντείνει:

- στην ανάπτυξη δημοκρατικών σχέσεων μέσα στην οικογένεια
- στην εφαρμογή του Δικαιώματος Συμμετοχής του παιδιού στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν το ίδιο στα πλαίσια της οικογένειάς του.
- στον ψυχαγωγικό προγραμματισμό τις οικογένειας
- στην αρμονική συμβίωση
- στην ανάπτυξη δεξιοτήτων στους γονείς, οι οποίες θα συντείνουν στην καλλιέργεια αντιστάσεων στα παιδιά τους, έναντι οποιασδήποτε εξάρτησης.

Τέλος, δήλωσε η Επίτροπος, «το Οικογενειακό Συμβούλιο» είναι ένα πρόγραμμα που συμβάλλει στην ενδυνάμωση της οικογένειας, ώστε να έχει την δυνατότητα να επικοινωνεί σωστά με όλα τα μέλη της και ιδιαίτερα τα παιδιά, παρέχοντας την δυνατότητα να δημιουργήσει υγιείς σχέσεις, μέσα από τις οποίες θα περάσει τις αρχές και τις αξίες της, αλλά και θα καλλιεργήσει τις αντιστάσεις στα παιδιά ώστε να τα ενδυναμώσει για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τους πολλαπλούς κινδύνους της σημερινής κοινωνίας, μεταξύ των οποίων και η μάστιγα των ναρκωτικών.

5.1.5 Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού - 1η Ιουνίου 2010

5.1.5.1 Μήνυμα της Ημέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού (1 Ιουνίου 2010), η Επίτροπος δημοσιοποίησε Μήνυμα της Ημέρας, την οποία χαρακτήρισε ως μια άριστη ευκαιρία, για όλους, να εκτιμήσουν τη σημασία που τα παιδιά έχουν στη ζωή και την καθημερινότητά της οικογένειας, της κοινότητας και ευρύτερα της κοινωνίας. Η Ημέρα αυτή, ανέφερε η Επίτροπος, δίνει επίσης τη δυνατότητα να τιμηθούν τα παιδιά μας για τη χαρά που προσφέρουν σήμερα και την ελπίδα που υπόσχονται για το αύριο.

Η Επίτροπος εξέφρασε την ικανοποίηση της για το γεγονός ότι η Κυπριακή Πολιτεία, στα είκοσι χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, έχει κάνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της ουσιαστικής αναγνώρισης του παιδιού ως υποκειμένου δικαιωμάτων, τόσο σε θεσμικό και νομοθετικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο της κοινωνίας, Ωστόσο, επισήμανε ότι οι αντιλήψεις των ενηλίκων για τα παιδιά και τα δικαιώματά τους εξακολουθούν, σε μεγάλο βαθμό, να απορρέουν μέσα από μια καθαρά ενήλικη θεώρηση των πραγμάτων.

Οι ενήλικοι, αδυνατούν ή αποφεύγουν να αντλήσουν από την εμπειρία των ίδιων των παιδιών με αποτέλεσμα να αντιλαμβάνονται το συμφέρον των παιδιών ανεξάρτητα από τη δική τους άποψη και οπτική, δίνοντας, πολλές φορές, μεγαλύτερη βαρύτητα στην προετοιμασία των παιδιών για την αυριανή ενήλική τους ζωή και περιορίζοντας τους έτσι τις ευκαιρίες να ζήσουν τη χαρά της παιδικότητάς τους. Όπως επισήμανε η Επίτροπος, τα παιδιά, κατά κανόνα, λόγω των εξαντλητικών τους ωραρίων - κινούμενα ανάμεσα σε σχολείο, μελέτη και φροντιστήριο - δεν έχουν παρά εξαιρετικά περιορισμένο χρόνο για ανάπαυση, παιχνίδι και ενασχόληση με τον αθλητισμό, τις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Αυτό στερεί από το παιδί το αναφαίρετο δικαίωμα του για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, δικαίωμα ισότιμο και αλληλένδετο με τα υπόλοιπά δικαιώματα του παιδιού.

Η Επίτροπος υπογράμμισε ιδιαίτερα την αξία που έχει το παιχνίδι, ως αναπόσπαστο κομμάτι της παιδικότητας, για τη συναισθηματική και σωματική υγεία και, κατ΄ επέκταση, την ευημερία του παιδιού. Με το παιχνίδι, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα αυτόνομης και δημιουργικής έκφρασης και ουσιαστικής συμμετοχής στη δημιουργία της δικής τους κοινωνικής πραγματικότητας. Μέσα από αυτό, τα παιδιά ανακαλύπτουν τον εαυτό τους και εξερευνούν τον κόσμο, δημιουργούν σχέσεις και μαθαίνουν να τις διαχειρίζονται, πειραματίζονται, μαθαίνουν και οικοδομούν κοινωνικές και άλλες δεξιότητες.

Γι΄αυτό, τόνισε η Επίτροπος, προκειμένου τα παιδιά να μπορέσουν να αντλήσουν τα σημαντικά πλεονεκτήματα που προσφέρει το παιχνίδι, η οικογένεια και το κράτος έχουν την παράλληλη ευθύνη να διαθέσουν στα παιδιά , από τη μια, τον απαραίτητο, για τούτο, ελεύθερο χρόνο και, από την άλλη, πρόσβαση σε κατάλληλους, ασφαλείς και συνάμα φιλικούς προς τα ίδια, χώρους και υποδομές.

Τέλος, η Επίτροπος, με την ευκαιρία της Παγκόσμια Ημέρας Παιδιού, διαβεβαίωσε όλα τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο, για ακόμη μια φορά ότι βασική της προτεραιότητα είναι η δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που θα τους επιτρέπουν να απολαμβάνουν το πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων τους, περιλαμβανομένου και του δικαιώματός τους στο παιχνίδι και τις άλλες δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

5.1.5.2 Φεστιβάλ Παιδιού ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας

Η Επίτροπος παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό στο 30ο Φεστιβάλ Παιδιού που διοργάνωσε η ΕΠΕΠ Λευκωσίας – Κερύνειας στη Λευκωσία στις 29 Μαΐου 2010 με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού.

Στο χαιρετισμό της η Επίτροπος εξήρε τη συμβολή των μελών των επαρχιακών ΕΠΕΠ χάρη στις φιλότιμες προσπάθειες των οποίων η Παγκόσμια Ημέρα Παιδιού έχει καθιερωθεί να γιορτάζεται σε όλες τις πόλεις της Κύπρου, ως μια γιορτή χαράς και διασκέδασης, για μικρούς και μεγάλους. Η Επίτροπος ανέφερε ότι θεωρεί τιμή της να συμμετέχει σε μια γιορτή που τιμά τα παιδιά και όλα όσα αυτά σημαίνουν για τον καθένα ξεχωριστά και την κοινωνία γενικότερα. Γι' αυτό συνεχάρη, για ακόμα μια φορά, την ΕΠΕΠ Λευκωσίας - Κερύνειας, και ιδιαίτερα την Πρόεδρο της, όχι μόνο για τη διοργάνωση του φετινού Φεστιβάλ, αλλά και για τις συνεχείς και άοκνες προσπάθειες και δραστηριότητες τους, που στοχεύουν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η Επίτροπος υπογράμμισε τη σημασία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία χαρακτήρισε ως το ισχυρότερο εφόδιο που υπάρχει σήμερα για την προάσπιση των δικαιωμάτων και την προαγωγή του συμφέροντος κάθε παιδιού στην Κύπρο και σ΄ όλο τον κόσμο. Ωστόσο, τόνισε ότι, παρά την πρόοδο που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια για την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, τόσο σε νομικό και θεσμικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο των καθημερινών πρακτικών και διαδικασιών, χρειάζεται ακόμη να γίνουν πολλά μέχρι την οικοδόμηση μιας πραγματικά φιλικής προς τα παιδιά κοινωνίας, μέσα από την εμπέδωση κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικότερα και των δικαιωμάτων του παιδιού ειδικότερα.

Η κυπριακή κοινωνία, επισήμανε η Επίτροπος, αναμφισβήτητα, εμφανίζεται ιδιαίτερα ευαίσθητη σε θέματα που αφορούν τα παιδιά και τα δικαιώματά τους, τα οποία, όμως, επιμένει να προσεγγίζει, τις περισσότερες φορές, μέσα από τα μάτια των ενηλίκων και μόνο. Αυτό δε λειτουργεί πάντα προς όφελος των παιδιών. Οι ενήλικες στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν το μέλλον των παιδιών τους, κάποιες φορές, ξεχνούν ότι αυτά έχουν ανάγκη να χαρούν την παιδικότητά τους. Οι δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου είναι αναφαίρετο δικαίωμα κάθε παιδιού, ισότιμο και αλληλένδετο με τα υπόλοιπά δικαιώματα του.

Η Επίτροπος στάθηκε ιδιαίτερα στην αξία του παιχνιδιού για τη ζωή κάθε παιδιού, επαναλαμβάνοντας τα όσα σχετικά ανέφερε στο Μήνυμα της με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδιού. (βλέπετε 5.1.5.1)

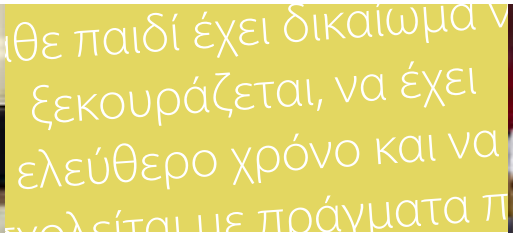

Με την ευκαιρία της Ημέρας, η Επίτροπος δήλωσε για ακόμη μια φορά, ότι βασική της προτεραιότητα είναι η διασφάλιση για όλα τα παιδιά της Κύπρου του πλήρους φάσματος των δικαιωμάτων τους.

5.1.6 Εκδήλωση του Δημοκρατικού Συναγερμού

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός διοργάνωσε στη Λευκωσία στις 6 Νοεμβρίου 2010, εκδήλωση με Θέμα «Κίνδυνοι και Εθισμός των παιδιών και εφήβων στο Διαδίκτυο». Στην Εκδήλωση παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος.

Η Επίτροπος επισήμανε κατ' αρχάς ότι η διείσδυσή του διαδικτύου στην καθημερινότητά, άμεσα ή έμμεσα, είναι τόσο έντονη και διάχυτη ώστε, πλέον, να μας είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς τι σημαίνει ένας κόσμος χωρίς διαδίκτυο. Η ανάπτυξη και ευρύτερη διάδοση του έχει ουσιαστική συμβολή στον ταχύτατο μετασχηματισμό από τον οποίο διέρχονται οι σύγχρονες κοινωνίες. Το διαδίκτυο είναι ανεπανάληπτο εργαλείο μάθησης και διασκέδασης, ιδανικό βήμα προώθησης και εμβάθυνσης της δημοκρατίας, και αφορά όλους κι όλες. Ωστόσο, είναι ένας κόσμος άγνωστος και από διάφορες πτυχές επικίνδυνος. Μετατρέπεται πολλές φορές σε πρόσφορο έδαφος για την οργάνωση και πραγματοποίηση παράνομων δραστηριοτήτων, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως είναι τα παιδιά και οι έφηβοι. Επιπρόσθετα, η αλόγιστη και παρατεταμένη χρήση του μπορεί να αποβεί πολύ βλαπτική ιδιαίτερα για τα παιδιά και τους εφήβους, που είναι και πιο ευάλωτοι.

Η Επίτροπος τόνισε ότι αποτελεί υποχρέωση, τόσο του κράτους όσο και της οικογένειας, να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν εκείνες τις δεξιότητες και τις γνώσεις οι οποίες θα τους επιτρέψουν να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματά του, αποφεύγοντας τους κινδύνους του. Τέλος, η Επίτροπος υπογράμμισε, ότι το κλειδί για την αποτελεσματική προστασία των παιδιών από κάθε μορφής κίνδυνο είναι η ουσιαστική ενδυνάμωσή τους μέσα από την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους και την εμπέδωση σχέσεων εμπιστοσύνης, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της οικογένειας και του σχολείου.

δικά τους δικαιώμ
είναι η δική σου
υποχρέωση!

5.1.7 Εκδήλωση της Πνευματικής Αδελφότητας Ελληνίδων Κύπρου

Στις 9 Νοεμβρίου 2010 η Πνευματική Αδελφότητα Ελληνίδων Κύπρου διοργάνωσε Εκδήλωση με την ευκαιρία των 85 χρόνων από την ίδρυσή της και μέσα στα πλαίσια της επετείου της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Στο πλαίσιο της Εκδήλωσης, η Πνευματική Αδελφότητα Ελληνίδων Κύπρου τίμησε την Επίτροπο για την πολύτιμη προσφορά της στην πολιτεία, την εν γένει κοινωνική δράση της και ιδιαίτερα για την προστασία και κατοχύρωση των δικαιωμάτων του παιδιού και η Επίτροπος, μίλησε για το θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Οικογένεια».

Κατά τη βράβευση της Επιτρόπου, έγινε αναφορά στην ενεργό συμμετοχή της σε πάμπολλες Ευρωπαϊκές Επιτροπές, Συμβούλια και Συνδέσμους, στην μεγάλη της συμβολή στη Διαπραγματευτική Ομάδα για την Ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε και στην «"Ad hoc" Τεχνική Επιτροπή για τους Νόμους», στα πλαίσια των συνομιλιών για τη λύση του Κυπριακού, καθώς και στην κοινωνικού περιεχομένου προσφορά της ως Αντιπρόεδρος του Ερυθρού Σταυρού. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε για το ρόλο της ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού τον οποίο έχει τιμήσει στο έπακρο με την άγρυπνη της συνείδηση για διεκδίκηση, διασφάλιση και εμπέδωση των Δικαιωμάτων του Παιδιού. «Το έργο της έχει ανεβάσει ψηλά το μέτρο της ανθρωπιάς κι έχει εξυψώσει την Κυπριακή Πολιτεία και κοινωνία», όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε κατά την απονομή του τιμητικού διπλώματος.

Η Επίτροπος, στην εισαγωγή της ομιλίας της, αναφέρθηκε στον προβληματισμό με τον οποίο πολλοί ενήλικες, συχνά, προσεγγίζουν τα δικαιώματα του παιδιού, που μερικές φορές εκδηλώνεται με αρνητισμό και αίσθημα ανασφάλειας και στις ανησυχίες των επαγγελματιών ότι τα δικαιώματα του παιδιού αντιστρατεύονται ή περιορίζουν δικά τους δικαιώματα, με αρνητικές επιπτώσεις στο έργο και την αποστολή τους. Από την άλλη, οι γονείς ανησυχούν ότι τα δικαιώματα του παιδιού ανατρέπουν την οικογενειακή τάξη, οδηγούν σε αναρχία και αμφισβητούν το δικό τους γονικό ρόλο. Τέτοιες θέσεις, είπε η Επίτροπος, δεν εκφράζουν ούτε λιγότερο ενδιαφέρον, ούτε και λιγότερη αγάπη για τα παιδιά. Εκφράζουν, όμως, ένα ισχυρό και αδιέξοδο φόβο ο οποίος απορρέει από άγνοια και βαθιά ριζωμένες στάσεις και προκαταλήψεις.

Η Επίτροπος αφού προέβη σε μια γενική παρουσίαση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αναφέρθηκε ιδιαίτερα στο πώς η Σύμβαση προσεγγίζει το θεσμό της οικογένειας και τη σχέση του παιδιού με τους γονείς του και ανέπτυξε αυτό που η ίδια ονομάζει τριαδική σχέση ανάμεσα σε Κράτος, παιδί και οικογένεια, την οποία θεμελιώνει η Σύμβαση. Ακολούθως, παρουσίασε τον τρόπο με τον οποίο η Σύμβαση κατοχυρώνει το δικαίωμα των γονιών να μεγαλώνουν τα παιδιά τους με βάση τις δικές τους αξίες και αρχές, ενώ, παράλληλα, παρέχει το θεωρητικό πλαίσιο στη βάση του οποίου είναι δυνατόν να αναπτυχθεί ένα θετικό γονικό μοντέλο. Τέλος, πολύ συνοπτικά, ανέπτυξε πώς ένα δημοκρατικό οικογενειακό περιβάλλον είναι δυνατόν να προάγει αποτελεσματικά τα δικαιώματα του παιδιού και, παράλληλα, να προσφέρει ένα πλαίσιο πρόληψης και προστασίας των παιδιών μας από τους πολλαπλούς κινδύνους του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος τόνισε το χρέος όλων, της πολιτείας και της οικογένειας, να κατανοήσουν ότι, προάγοντας τα δικαιώματα του παιδιού στο πλαίσιο της οικογένειας, βοηθώντας και στηρίζοντας τους γονείς να ανταποκριθούν στο σύνολο των αναγκών των παιδιών τους, υιοθετώντας θετικά γονικά πρότυπα και λειτουργώντας δημοκρατικά, θέτουν τις βάσεις για μια πιο δημοκρατική και ευημερούσα κοινωνία.

5.1.8 Εβδομάδα Παιδιού 2010

Η «Εβδομάδα Παιδιού» περιλαμβάνει μια σειρά εκδηλώσεων που οργανώνονται από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Ευημερίας και Προστασίας του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ), με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου). Οι εκδηλώσεις για το 2010 πραγματοποιήθηκαν από 15 μέχρι 24 Νοεμβρίου.

5.1.8.1 Δημοσιογραφική Διάσκεψη – 12 Νοεμβρίου 2010

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, με την ευκαιρία της «Εβδομάδας Παιδιού 2010» (15.11.2010 – 24.11.2010) έδωσε Δημοσιογραφική Διάσκεψη την Παρασκευή 12 Νοεμβρίου 2010.

Η Επίτροπος, στην αρχή της διάσκεψης, είπε ότι, με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού στις 20 Νοεμβρίου, μέρα υιοθέτησης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οργανώνονται σειρά εκδηλώσεων κάτω από το γενικό τίτλο "Προστατεύω την αυτονομία του ενδυναμώνω τη φωνή του». Οι εκδηλώσεις αυτές εντάσσονται στην Εβδομάδα Παιδιού (15-24 Νοεμβρίου), την οποία τιμούν από κοινού η ΠΣΕΠΕΠ και η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Επίτροπος, στη συνέχεια, αναφέρθηκε σε συντομία στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου 1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου 1990, χαρακτηρίζοντας την ως το πλέον περιεκτικό και ταυτόχρονα ευρύτερα αποδεκτό, κείμενο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση το 1991 (μετά τη ψήφιση του Νόμου 243/1990), καθιστώντας τη δεσμευτική στο εσωτερικό της κυπριακής επικράτειας, με αυξημένη μάλιστα ισχύ έναντι οποιουδήποτε εθνικού νόμου.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, παρά το γεγονός ότι αναφορές στα δικαιώματα του παιδιού βρίσκονται και σε άλλα διεθνή κείμενα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Σύμβαση είναι το πρώτο διεθνές κείμενο, το οποίο αναπτύσσει διεξοδικά το πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων του παιδιού – οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αστικά και πολιτικά. Είναι επίσης το πρώτο διεθνές όργανο, το οποίο ξεκάθαρα κατοχυρώνει νομικά τα παιδιά ως ολοκληρωμένες ανθρώπινες υπάρξεις, με εγγενή αξιοπρέπεια και δικαιώματα.

Αδιαμφισβήτητο και πιο σημαντικό αποτέλεσμα της υιοθέτησης της Σύμβασης είναι η προώθηση των σχετικών με την κατάσταση των παιδιών θεμάτων, ως διακριτής πλέον κοινωνικής ομάδας. Χάρη στη επιρροή της Σύμβασης, υπάρχει πλέον, η κυρίαρχη θέση, ότι η προσέγγιση των ζητημάτων που αφορούν στα παιδιά θα πρέπει να γίνεται στη βάση της σφαιρικής αποτίμησης των δικαιωμάτων τους.

Αναφερόμενη στο σύνθημα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του», με το οποίο περιβλήθηκαν οι εκδηλώσεις για την 21η επέτειο από την υιοθέτηση της Σύμβασης, η Επίτροπος είπε ότι αυτό παραπέμπει στην ολιστική προσέγγιση, που η Σύμβαση υιοθετεί σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, το οποίο αναγνωρίζει και νομικά κατοχυρώνει ως υποκείμενο δικαιωμάτων. Η Σύμβαση και τα δύο Προαιρετικά της Πρωτόκολλα, τα οποία επίσης κύρωσε η Κύπρος, καλύπτουν το πλήρες εύρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ανάγκη για την παροχή προς το παιδί ιδιαίτερης προστασίας και φροντίδας, αναγνωρίζοντας, από την άλλη, την αυτοτέλεια και την αναπτυσσόμενη αυτονομία του.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι στο πλαίσιο της Σύμβασης, τα δικαιώματα προστασίας διαρθρώνονται με την ηθική δέσμευση απέναντι στην αυτονομία του παιδιού, με τη συμβολή της Αρχής της Συμμετοχής μιας εκ

των τεσσάρων βασικών αρχών της Σύμβασης. Υπερβαίνοντας το δίλημμα προστασία ή αυτονομία, η Σύμβαση θεμελιώνεται στην αντίληψη ότι σοβαρή και ειλικρινής αντιμετώπιση των δικαιωμάτων του παιδιού προϋποθέτει σοβαρή και ειλικρινή αντιμετώπιση τόσο των ζητημάτων που αφορούν στην προστασία του, όσο και του θέματος της αναγνώρισης της αυτονομίας του.

Η Επίτροπος ανακοίνωσε μια σειρά δράσεων, που προγραμμάτισε με αφετηρία τη συγκεκριμένη επέτειο της Σύμβασης, με στόχο την ενημέρωση και περαιτέρω ευαισθητοποίηση του κοινού για τη σημασία της Σύμβασης και γενικότερα για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με αποκορύφωμα των εκδηλώσεων την Επετειακή Εκδήλωση της 19ης Νοεμβρίου στην Αίθουσα Τελετών του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου. Στα πλαίσια των εκδηλώσεων η Επίτροπος ανακοίνωσε, την άνοιξη του 2010, την προκήρυξη Διαγωνισμού Συγγραφής Παιδικού Θεατρικού Έργου με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού» (βλέπετε 6.3.9 πιο κάτω), την πρόσκληση σε σχολεία για να κατασκευάσουν τριασδιάστατες δημιουργίες εμπνεόμενα από τα δικαιώματα του παιδιού (βλέπετε 6.3.8 πιο κάτω), επίσκεψη της Επιτρόπου στο Γυμνάσιο Κοκκινοτριμιθιάς και στο Δημοτικό Σχολείο Αρχαγγέλου, στα πλαίσια του προγράμματος για επισκέψεις Επιτρόπου στα σχολεία και τη διοργάνωση, μαζί με την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου, του Street Event στις 20 Νοεμβρίου 2010 (βλέπετε 6.3.10 πιο κάτω).

Κλείνοντας, η Επίτροπος ευχαρίστησε τους δημοσιογράφους για την ανταπόκρισή τους να καλύψουν τις εκδηλώσεις. Ως ένδειξη εκτίμησης για τη συνεχή συνεργασία τους, έδωσε στον καθένα δώρο ένα κουτί με όλες τις εκδόσεις του Γραφείου της. Το κουτί ετοιμάστηκε στα πλαίσια των εκδηλώσεων για τα 20χρονα της Σύμβασης και αποστάληκε σε όλα τα δημόσια σχολεία της Κύπρου, μαζί με υλικό και ιδέες για αξιοποίηση του υλικού στην τάξη.

5.1.8.2 Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου)

5.1.8.2.1 Μήνυμα της Ημέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων Παιδιού δημοσιοποίησε το ακόλουθο μήνυμα με γενικό θέμα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του»:

Η 20η Νοεμβρίου 1989, ημέρα υιοθέτησης από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, είναι ένας ακόμη σημαντικός σταθμός στην παγκόσμια ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Σύμβαση είναι ένα μοναδικής αξίας κείμενο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο μετέβαλε ουσιαστικά τη ζωή των παιδιών σε ολόκληρο τον κόσμο, καθιερώνοντας ένα νέο τρόπο αντιμετώπισής τους. Στα χρόνια που μεσολάβησαν από την υιοθέτησή της, ενισχύθηκε η θέση των παιδιών ως ξεχωριστής ομάδας στο πλαίσιο της κοινωνίας και επηρεάστηκαν σημαντικά, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, οι νομοθεσίες, οι πολιτικές και τα προγράμματα που τα αφορούν. Είναι, πλέον, υποχρέωση όλων να θεωρούμε τα παιδιά ως ολοκληρωμένες ανθρώπινες υπάρξεις, που ενδεχομένως να έχουν λιγότερες γνώσεις και ικανότητες από τους ενήλικες, οπωσδήποτε όμως όχι λιγότερα δικαιώματα ή λιγότερη αξιοπρέπεια.

Αναμφισβήτητα, πολλά παραμένουν να γίνουν μέχρι να φτιάξουμε έναν κόσμο στα μέτρα των παιδιών. Έναν κόσμο στον οποίο όλα τα παιδιά θα επιβιώνουν, θα αναπτύσσονται και θα προστατεύονται ενώ, την ίδια στιγμή, θα γίνεται σεβαστή η μοναδικότητά τους και θα έχουν ευκαιρίες να συμμετέχουν στη λήψη

αποφάσεων για θέματα που τα αφορούν. Η Σύμβαση είναι θεμελιωμένη στην αντίληψη ότι, σοβαρή και ειλικρινής αντιμετώπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, προϋποθέτει σοβαρή και ειλικρινή αντιμετώπιση, τόσο των ζητημάτων που αφορούν στην προστασία του, όσο και του θέματος της αναγνώρισης της αυτονομίας του. Ως εκ τούτου, είναι ο καλύτερος οδηγός που έχουμε για να φτιάξουμε αυτόν τον κόσμο. Το σύνθημα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του», θέμα των φετινών εκδηλώσεων της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για την Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού, παραπέμπει στη θεμελιακή αυτή αντίληψη της Σύμβασης. Η Σύμβαση αναγνωρίζει ότι, το παιδί μέσα στα πλαίσια της αλληλεπίδρασής του με το κοινωνικό και φυσικό του περιβάλλον, και ανάλογα με τα ερεθίσματα και τις ευκαιρίες που έχει, αναπτύσσει, προοδευτικά, τις ικανότητές του. Μέσα από το πρίσμα αυτό, η παιδική ηλικία προσλαμβάνεται ως μια πορεία μετάβασης από ένα περιοριστικό προστατευτισμό στην αυτονομία, με όχημα τα δικαιώματα συμμετοχής.

Παρέχοντας στο παιδί ευκαιρίες να διαμορφώνει και να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του, να κάνει επιλογές, μερικές φορές και λανθασμένες, να εμπλουτίζει τις γνώσεις και τις εμπειρίες του και να κατανοεί βαθύτερα τα δικαιώματά του, το στηρίζουμε και το ενδυναμώνουμε. Και αυτό γιατί έτσι το βοηθούμε να αναπτύξει την κριτική του σκέψη, την υπευθυνότητα και την αυτοεκτίμησή του. Ενδυναμώνοντας το παιδί, το καθιστούμε ικανό, προοδευτικά, να πάρει με αυτοπεποίθηση τη ζωή του στα χέρια του.

Η κυπριακή κοινωνία επιδεικνύει, κατά κανόνα, ένα έντονο ενδιαφέρον για τα παιδιά. Τόσο στο πλαίσιο της οικογένειας, όσο και στο πλαίσιο του σχολείου και της κοινότητας νοιαζόμαστε για τα παιδιά μας. Θέλουμε γι' αυτά το καλύτερο και πασχίζουμε να τους το προσφέρουμε. Τις περισσότερες, όμως, φορές μοναδικός σύμβουλος, στην προσπάθεια μας αυτή, παραμένει μόνο, η δική μας αντίληψη των πραγμάτων, παραγνωρίζοντας τα δικά τους θέλω και τις ανάγκες τους όπως τα ίδια τις αντιλαμβάνονται. Πνίγουμε, τα παιδιά μας με την αγάπη, το ενδιαφέρον και τη διάθεσή μας να τα προστατέψουμε καλύπτοντας, ταυτόχρονα, τη φωνή τους και ακυρώνοντας τη δυνατότητά τους να αναπτύξουν την αυτονομία τους.

Αν πραγματική μας επιθυμία είναι να λειτουργήσουμε ως παιδοκεντρική κοινωνία, οφείλουμε να αναθεωρήσουμε τη στάση μας αυτή.

5.1.8.2.2 Μήνυμα της Επιτρόπου προς τα παιδιά

Με την ευκαιρία της Ημέρας η Επίτροπος απηύθυνε δυο ξεχωριστά μηνύματα:

α) προς τα παιδιά της Δημοτικής Εκπαίδευσης και
β) προς τα παιδιά της Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης.

α) Μήνυμα προς τα παιδιά της Δημοτικής Εκπαίδευσης

Στο μήνυμα της η Επίτροπος τόνισε ότι η υιοθέτηση, από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άλλαξε ουσιαστικά τη ζωή των παιδιών σε ολόκληρο τον κόσμο, αφού καθιέρωσε ένα νέο τρόπο αντιμετώπισής τους.

Το σύνθημα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του», που ήταν και το θέμα των εκδηλώσεων το 2010 για την Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού, τονίζει ότι, τα παιδιά μεγαλώνοντας, αποκτούν περισσότερες ικανότητες και άρα χρειάζονται λιγότερη προστασία. Για να γίνει όμως αυτό χρειάζονται τη στήριξη και την εμπιστοσύνη της οικογένειας, του σχολείου και όλων όσοι συμβάλλουν στην ανατροφή τους.

Όλοι όσοι νοιάζονται για το καλό των παιδιών, και ιδιαίτερα οι γονείς και οι δάσκαλοι, αν θέλουν πραγματικά να τα προστατέψουν, θα πρέπει πρώτα και πάνω από όλα να προστατέψουν τα δικαιώματα τους.

β) **Μήνυμα προς τα παιδιά της Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης**

Η Επίτροπος, στο μήνυμα προς τα παιδιά της Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης, όπως και σ' αυτό προς τα παιδιά της Δημοτικής Εκπαίδευσης, εξήρε τη σημασία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την πρόοδο που επιτεύχθηκε στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, επισημαίνοντας και την ανάγκη για περαιτέρω ενέργειες και μέτρα που θα δημιουργήσουν έναν κόσμο όπου τα δικαιώματα του παιδιού θα είναι πλήρως διασφαλισμένα.

Όλοι, τόνισε η Επίτροπος, πρέπει να θεωρούν τα παιδιά ως ολοκληρωμένες ανθρώπινες υπάρξεις, που ενδεχομένως να έχουν λιγότερες γνώσεις και ικανότητες από τους ενήλικες, οπωσδήποτε, όμως, όχι λιγότερα δικαιώματα ή λιγότερη αξιοπρέπεια. Η σοβαρή και ειλικρινής αντιμετώπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, προϋποθέτει σοβαρή και ειλικρινή αντιμετώπιση, τόσο των ζητημάτων που αφορούν στην προστασία του όσο και του θέματος της αναγνώρισης της αυτονομίας του. Μέσα από το πρίσμα αυτό, η παιδική ηλικία προσλαμβάνεται ως μια πορεία μετάβασης, από ένα περιοριστικό προστατευτισμό, στην αυτονομία, με όχημα τα δικαιώματα συμμετοχής. Η ενδυνάμωση των παιδιών, η δημιουργία των προϋποθέσεων που θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν κριτική σκέψη, να κτίσουν ισχυρή αυτοεκτίμηση και δημιουργικότητα και να γίνουν άτομα με γνώσεις και ευαισθησίες, ικανά να σέβονται και να προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, είναι η καλύτερη δυνατή ασπίδα προστασίας των παιδιών.

Είναι δικαίωμα των παιδιών, τόνισε η Επίτροπος, να έχουν ευκαιρίες, να διαμορφώνουν και να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, να κάνουν επιλογές, μερικές φορές ακόμη και λανθασμένες, να τους δίνεται η δυνατότητα να εμπλουτίζουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, να μπορούν να εξασκούν και κατ' επέκταση να κατανοούν βαθύτερα τα δικαιώματά τους. Είναι ευθύνη και καθήκον όλων όσοι νοιάζονται για τα παιδιά, να τους προσφέρουν πέραν από την προστασία και τη φροντίδα τους, τη στήριξη και την εμπιστοσύνη τους. Γιατί η αγάπη, αν και απαραίτητη, δεν είναι από μόνη της αρκετή. Τα παιδιά δικαιούνται, πέραν από αυτή, σεβασμό και εκτίμηση.

5.1.8.2.3 Πανηγυρική εκδήλωση Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού (20 Νοεμβρίου) διοργανώθηκε στην Αίθουσα Τελετών Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου την Παρασκευή, 19 Νοεμβρίου 2010, πανηγυρική Εκδήλωση Στην Εκδήλωση παρευρέθηκε εκ μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Δημήτρη Χριστόφια και διάβασε ομιλία του, η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κα Σωτηρούλα Χαραλάμπους. Μίλησαν επίσης η πρόεδρος της ΠΣΕΠΕΠ κα Νινέττα Καζαντζή και η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η ομιλία της Επιτρόπου είχε ως γενικό θέμα: «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του».

Στα πλαίσια της Εκδήλωσης έγινε και η Έκθεση των τρισδιάστατων δημιουργιών των παιδιών (βλέπετε 6.3.8 πιο κάτω) και απονεμήθηκαν τα βραβεία του Διαγωνισμού Συγγραφής Παιδικού Θεατρικού Έργου με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού» (βλέπετε 6.3.9 πιο κάτω).

Το καλλιτεχνικό μέρος της εκδήλωσης ανέλαβε το Μουσικό Σχολείο Λευκωσίας, με υπεύθυνο τον εκπαιδευτικό, κ. Μίκη Κωστέα.

α) **Ομιλία του Προέδρου της Δημοκρατίας**

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας συνεχάρη θερμά την Επίτροπο για την πρωτοβουλία της να διοργανώσει την εκδήλωση και διαβεβαίωσε πως εκδηλώσεις που έχουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος το παιδί και την προάσπιση των δικαιωμάτων του, θα έχουν πάντα τη στήριξη και τη συμπαράστασή του. Γιατί τα παιδιά είναι το μέλλον και η προοπτική της κοινωνίας και σε αυτά εναποτίθενται οι ελπίδες για ένα καλύτερο αύριο.

Ο Πρόεδρος εξήρε τη σημασία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού την οποία χαρακτήρισε ως προάγγελο μιας σημαντικής προόδου στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών, στην επιβίωση, την υγεία και την εκπαίδευση μέσω της παροχής των στοιχειωδών αγαθών και υπηρεσιών. Κατοχυρώθηκαν η προστασία των παιδιών από κάθε μορφής κακοποίηση, εκμετάλλευση ή διάκριση, τα δικαιώματα παροχής εκπαίδευσης, υγείας, ψυχαγωγίας, αλλά και τα δικαιώματα στην έκφραση γνώμης, στη συμμετοχή, στην πληροφόρηση, στον ελεύθερο χρόνο.

Ο Πρόεδρος περιέγραψε με μελανά χρώματα την κατάσταση των δικαιωμάτων των παιδιών σ' ολόκληρο τον κόσμο, παρά τις ηθικές και νομικές δεσμεύσεις της διεθνούς κοινωνίας για την προστασία τους.

Σ' ότι αφορά την Κύπρο, ο Πρόεδρος ανέφερε ότι, παρά το ψηλό επίπεδο προστασίας και ευημερίας που απολαμβάνουν τα παιδιά, δεν πρέπει να υπάρξει εφησυχασμός, ιδιαίτερα σε σχέση με ορισμένες ευάλωτες ομάδες.

Ο Πρόεδρος ανέφερε ότι η πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών αποτελεί μια από τις τρεις προτεραιότητες πολιτικής στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ενσωμάτωση και επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες:

- Τη στήριξη και ενδυνάμωση της οικογένειας και την προστασία του παιδιού,
- Την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος
- Την στόχευση της επιδοματικής πολιτικής για τις οικογένειες με παιδιά..

Για τη στήριξη της οικογένειας προωθούνται εξειδικευμένα προγράμματα, τα οποία περιλαμβάνουν παροχή επιδομάτων και υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, συμβουλευτική στήριξη των οικογενειών, αλλά και λειτουργία σειράς προγραμμάτων για την επαρκή φροντίδα και προστασία των παιδιών. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην πολιτική προληπτικής στήριξης της οικογένειας. Παρέχεται, επίσης, οικονομική και τεχνική βοήθεια προς τις εθελοντικές οργανώσεις και τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών φροντίδας παιδιών σε τοπικό επίπεδο. Στόχος μας, είπε ο Πρόεδρος, είναι να στηρίξουμε την οικογένεια με την βελτίωση και επέκταση παροχών και δομών.

Η Κυβέρνηση εντείνει, επίσης, τις προσπάθειες της για υγιή προσανατολισμό της νεολαίας από την παιδική ηλικία, με σκοπό την καταπολέμηση της μάστιγας των ναρκωτικών και της νεανικής παραβατικότητας, με την προώθηση προγραμμάτων παρεμβατικής στήριξης παιδιών με ροπή προς

τη νεανική παραβατικότητα, εκπόνηση ολοκληρωμένων σχεδίων οικονομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των οικογενειών των ουσιοεξαρτημένων και τη λειτουργία προγραμμάτων επανένταξης και βοήθειας πρώην χρηστών και των οικογενειών τους.

Ο Πρόεδρος αναφέρθηκε, επίσης, στη σημασία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης για την κατοχύρωση του δικαιώματος κάθε παιδιού στην παιδεία, χωρίς καμιά διάκριση και με σεβασμό της διαφορετικότητας και του πλουραλισμού.

Με στόχο τη διατήρηση και προαγωγή της υγείας και τη πρόληψη ασθενειών, οι γιατροί και επισκέπτες\επισκέπτριες υγείας, ασχολούνται συστηματικά και με αποδεδειγμένη μέχρι σήμερα επιτυχία, με την έγκαιρη ανίχνευση και παρακολούθηση προβλημάτων υγείας του παιδιού στο πλαίσιο του σχολείου, την ανάπτυξη υγειών στάσεων και συμπεριφοράς στα παιδιά και τη διασφάλιση υγιεινών περιβαλλοντικών συνθηκών στο σχολικό χώρο.

Για τα παιδιά και τους εφήβους, ανέφερε ο Πρόεδρος, λειτουργούν Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, οι οποίες διαθέτουν τέσσερα κέντρα σε Λευκωσία, Λεμεσό και Λάρνακα που στελεχώνονται από ομάδες επαγγελματιών Υγείας, με στόχο τη θεραπευτική αντιμετώπιση των προβλημάτων των παιδιών. Στόχος μας είναι η λειτουργία κέντρων και στην Πάφο και την ελεύθερη Αμμόχωστο. Επίσης, δρομολογείται για το 2011 η λειτουργία στο Νοσοκομείο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου iii, της πρώτης εξειδικευμένης Μονάδας Εσωτερικής Νοσηλείας Παιδιών και Εφήβων με σοβαρές ψυχοκοινωνικές δυσκολίες, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Μια από τις βασικότερες προτεραιότητες της κυβέρνησης είναι η πρόληψη χρόνιων ασθενειών που μπορούν να επηρεάσουν τα παιδιά κάθε ηλικίας μέσω της μείωσης της έκθεσης τους σε τοξικούς παράγοντες. Με στόχο την προώθηση και το συντονισμό των προσπαθειών για μείωση της νοσηρότητας των παιδιών που οφείλεται ή επηρεάζεται από περιβαλλοντικούς παράγοντες, λειτουργούν η Συντονιστική Επιτροπή για την Πρόληψη των Τραυματισμών και Δηλητηριάσεων στα Παιδιά και η Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού».

Ο Πρόεδρος τόνισε ότι η πλήρης αποκατάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού στον τόπο μας, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την επίλυση του κυπριακού προβλήματος, η οποία θα απαλλάξει τα παιδιά από το αίσθημα της αβεβαιότητας και ανασφάλειας και θα τους διασφαλίσει όλα τα δικαιώματά τους.

Αναφερόμενος στο θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ο Πρόεδρος επισήμανε ότι η συνεργασία που έχει αναπτυχθεί μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, της Επιτρόπου και της Κυβέρνησης είναι καθοριστική στην προσπάθεια για υλοποίηση του οράματος ενός καλύτερου κόσμου για τα παιδιά.

Κλείνοντας, ο Πρόεδρος τόνισε το χρέος όλων να διασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά σε συνθήκες ασφάλειας και ειρήνης.

β) Ομιλία της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Στην ομιλία της η Επίτροπος ανέφερε ότι ως φορτισμένα με τεράστιο ηθικό απόθεμα, τα ανθρώπινα δικαιώματα σήμερα, λειτουργούν ως κανονιστικές αρχές και ρυθμίζουν τις ανθρώπινες σχέσεις, τόσο στο διαπροσωπικό όσο και στο συλλογικό επίπεδο, παρέχοντας «τη δυνατότητα, εάν χρειαστεί, να διεκδικήσουμε με αξιοπρέπεια αυτό που μας οφείλεται, χωρίς να εξευτελιζόμαστε, να ικετεύουμε ή να εκλιπαρούμε»[46] .

Η 20η Νοεμβρίου 1989, ημέρα υιοθέτησης, από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, είναι ένας ακόμη σημαντικός σταθμός στην παγκόσμια ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. γιατί επαναπροσδιόρισε τη σχέση της Διεθνούς Κοινότητας με τα παιδιά, την πολυπληθέστερη και πλέον ευάλωτη κοινωνική ομάδα, η οποία δεν ασκεί και δεν έχει πρόσβαση στην πολιτική εξουσία. Θεωρώντας το παιδί ως ολοκληρωμένη ανθρώπινη ύπαρξη με εγγενή αξιοπρέπεια και αναπτυσσόμενη αυτονομία, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το αναγνωρίζει και νομικά το κατοχυρώνει ως υποκείμενο δικαιωμάτων.

Αδιαμφισβήτητο και πλέον σημαντικό αποτέλεσμα της υιοθέτησης της Σύμβασης, επισήμανε η Επίτροπος, είναι η προώθηση των θεμάτων που αφορούν τα παιδιά, ως διακριτής πλέον κοινωνικής ομάδας, τόσο στη διεθνή όσο και στις εθνικές πολιτικές ατζέντες. Η Σύμβαση και τα δύο Συμπληρωματικά Προαιρετικά Πρωτόκολλά της, καλύπτοντας το πλήρες φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θεσμοθετούν διεθνή κριτήρια και καθοδηγητικές αρχές για την ανάπτυξη και εφαρμογή, σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, δράσεων, προγραμμάτων, πολιτικών και νομοθεσιών που προωθούν και διασφαλίζουν τα δικαιώματα του παιδιού. Σήμερα, η Σύμβαση συνιστά το πλαίσιο αναφοράς αλλά και τη νομική βάση, όλων των στρατηγικών και των προγραμμάτων που αφορούν τα παιδιά, όχι μόνο των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνεχίζοντας, η Επίτροπος είπε ότι, όπως κάθε άλλη διεθνής πράξη, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, πέραν από νομικό είναι, ταυτόχρονα, και ένα πολιτικό συναινετικό κείμενο, το οποίο απαντά στις ανησυχίες των κύριων ιδεολογικών ρευμάτων, που είχαν διαμορφωθεί, στην πορεία του εικοστού αιώνα, στους κόλπους του κινήματος για τα δικαιώματα του παιδιού.

Το πρώτο ιδεολογικό ρεύμα επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στην προστασία του παιδιού, έχει τις καταβολές του στο κίνημα για τη διάσωση του παιδιού και προσεγγίζει το παιδί περισσότερο ως «αντικείμενο παρέμβασης» παρά ως νομικό υποκείμενο[47]. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, η μη αναγνώριση οποιασδήποτε αυτονομίας στο παιδί θεωρείται μέτρο προστασίας των παιδιών και της κοινωνίας από τις συνέπειες ανώριμων επιλογών και από την εκμετάλλευση.

Το δεύτερο ιδεολογικό ρεύμα, επικεντρώνεται στο παιδί ως υποκείμενο δικαιωμάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο δικαίωμά του να είναι αυτόνομο και να έχει τη δυνατότητα αυτοπροσδιορισμού.

Τη δεκαετία του 1970, το κίνημα απελευθέρωσης των παιδιών (children's liberation movement), προωθώντας την αυτονομία του παιδιού, τοποθετούσε το δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό στη

46. Bandman, "Do Children have Any Natural Rights?" Proceedings of the 29th Annual Meeting of Philosophy of Education Society (1973) σελ. 234, 236.
47. Freeman, M. (1997). The Limits of Children's Rights, in M.Freeman, The Moral Status of Children. The Hague: Martinus Nijhoff Publishers.

ρίζα όλων των άλλων δικαιωμάτων. Το κίνημα, προασπίστηκε τη θέση ότι η προστασία δεν ήταν επαρκής δικαιολογία για τον περιορισμό των δικαιωμάτων του παιδιού και υποστήριζε ότι «θα πρέπει να αποδώσουμε δικαιώματα στα παιδιά για τον ίδιο λόγο που αποδίδουμε δικαιώματα στους ενήλικες.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ενσωματώνει αποτελεσματικά τα δικαιώματα προστασίας, χωρίς να αμφισβητεί ότι το παιδί, ως υποκείμενο δικαιωμάτων με διακριτή προσωπικότητα και εγγενή αξιοπρέπεια, έχει δικαίωμα να έχει άποψη για κάθε θέμα που το αφορά και δικαίωμα να την εκφράζει. Στην προσέγγιση αυτή παραπέμπει και το σύνθημα για την 21η επέτειο από την υιοθέτηση της Σύμβασης «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του».

Η Σύμβαση, ανέφερε η Επίτροπος, καλύπτει διεξοδικά το δικαίωμα του παιδιού στην προστασία. Στο Προοίμιό της, γίνεται γενικότερη αναφορά στην ανάγκη για παροχή στο παιδί ειδικής προστασίας, καθώς και ρητή αναφορά στην υπόδειξη της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού ότι «το παιδί, λόγω της σωματικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννησή του».

Περαιτέρω, σειρά διατάξεων της Σύμβασης δεσμεύουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να λαμβάνουν τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την προστασία του παιδιού από οποιαδήποτε διάκριση (Άρθρο 2) και κάθε μορφή πνευματικής, ψυχολογικής ή σωματικής κακοποίησης ή/ και εκμετάλλευσης, τόσο όταν βρίσκεται στο οικογενειακό περιβάλλον (Άρθρο 19) όσο και στο πλαίσιο οποιουδήποτε οργανισμού, υπηρεσίας ή ιδρύματος έχει αναλάβει τη φύλαξή του (Άρθρο 3).

Η Επίτροπος επισήμανε ότι τα δικαιώματα του παιδιού στην προστασία ενισχύονται με διατάξεις οι οποίες προβλέπουν ειδικά μέτρα προστασίας για παιδιά που ζουν κάτω από ιδιάζουσες συνθήκες και/ή αντιμετωπίζουν αντιξοότητες. Όμως, τα δικαιώματα προστασίας συναντούν την ηθική δέσμευση απέναντι στην αυτονομία του παιδιού με τη συμβολή, της Αρχής της Συμμετοχής, μιας από τις τέσσερεις βασικές αρχές της Σύμβασης, οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων άρθρων της Σύμβασης ξεχωριστά[48].

Η δυναμική διάρθρωση των δικαιωμάτων προστασίας και συμμετοχής του παιδιού, πρόσθεσε η Επίτροπος, αποτυπώνεται χαρακτηριστικά στην εφαρμογή μιας άλλης βασικής αρχής της Σύμβασης, της Αρχής της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού, η οποία επιβάλλει ότι, σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

Έννοια κλειδί για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η Σύμβαση επιτυγχάνει την ισορροπία, ανάμεσα στην αναγνώριση, από τη μια, του παιδιού ως ενεργού πρωταγωνιστή στην ίδια του τη ζωή, και, από την άλλη, σε συνάρτηση με τη σχετική του ανωριμότητα και τη φυσιολογική του αδυναμία, ως υποκειμένου προστασίας, είναι οι «αναπτυσσόμενες ικανότητες του παιδιού». Η έννοια αυτή αποτυπώνει τη δυναμική της ανάπτυξης, καθώς αυτή προκύπτει ως αποτέλεσμα της συνεχούς

48. General Comment No.3 (2003), HIV/AIDS and the rights of the child, CRC/GC/2003/3, 17 March 2003.

αλληλεπίδρασης εαυτού-περιβάλλοντος. Τα παιδιά, αναπτύσσοντας προοδευτικά τις ικανότητές τους σε συνάρτηση με την ωριμότητα και την ηλικία τους, κατανοούν καλύτερα τον κόσμο και τα δικαιώματά τους και πώς μπορούν πρακτικά να τα απολαμβάνουν. Παράλληλα, μειώνεται η ανάγκη τους για προστατευτική στήριξη των ενηλίκων και αυξάνεται η ικανότητά τους να αναλαμβάνουν ευθύνες και να παίρνουν αποφάσεις που αφορούν τη ζωή τους. Μέσα από αυτό το πρίσμα, η παιδική ηλικία προσλαμβάνεται ως μια πορεία μετάβασης από ένα περιοριστικό προστατευτισμό στην αυτονομία, με όχημα τα δικαιώματα συμμετοχής.

Απευθυνόμενη προς τους συμμετέχοντες, η Επίτροπος είπε ότι, πολλές φορές με πρόσχημα την προστασία τους, εγκλωβίζουμε τα παιδιά μας με περιορισμούς και απαγορεύσεις, αμφισβητούμε την κρίση τους και τους αρνούμαστε κάθε πρωτοβουλία, υποτιμώντας τις ικανότητες και απαξιώνουμε τις κλίσεις και τα ταλέντα τους. Ως αποτέλεσμα, τα καταδικάζουμε στην απόλυτη εξάρτηση, καθιστώντας τα ανίκανα να αντιδράσουν σε δύσκολες καταστάσεις, αφήνοντας τα ουσιαστικά απροστάτευτα και χωρίς εφόδια να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ενήλικής τους ζωής, και ακυρώνουμε κάθε δυνατότητά τους να αναπτυχθούν ως αυτόνομες προσωπικότητες.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος τόνισε ότι οφείλουμε στα παιδιά μας να επανεξετάσουμε τη στάση μας αυτή. Ο μόνος τρόπος να διασφαλίσουμε πραγματικά την προστασία τους, είναι μέσα από τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους. Έχουμε υποχρέωση να τα ακούσουμε και να τα ενδυναμώσουμε, να τα αντιμετωπίσουμε ως διακριτές οντότητες, όχι μόνο με αγάπη αλλά και με σεβασμό, ακόμη, να τα αφήσουμε να κάνουν λάθη και να αναλάβουν και μετρημένους κινδύνους.

5.2 Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών, Αρχών, Οργανισμών και ειδικότερων ομάδων του πληθυσμού

5.2.1 Συνέδρια, Σεμινάρια, Εκδηλώσεις

Μέσα στο 2010 η Επίτροπος και/ή οι λειτουργοί του Γραφείου της, πήραν μέρος σε μεγάλο αριθμό σεμιναρίων / συνεδρίων / εκδηλώσεων στην Κύπρο, με θέματα που είχαν άμεση ή έμμεση σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία πραγματοποιήθηκαν από διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες, οργανώσεις / ιδρύματα / οργανισμούς και σχολεία προδημοτικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης. Στις 23 Απριλίου 2010 το Γραφείο της Επιτρόπου διοργάνωσε εκπαιδευτικό σεμινάριο για εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα», σε συνεργασία με την Υπηρεσία του Προγράμματος Προαγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού με τη στήριξη του Υπουργείου Υγείας (βλέπετε σημείο 5.3.3 πιο κάτω).

5.2.1.1 Εκδήλωση Παγκύπριου Συνδέσμου για τη Δυσλεξία

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος για τη Δυσλεξία διοργάνωσε στις 16 Οκτωβρίου 2010, εκδήλωση στο Αρχονταρίκι της Μητρόπολης Λεμεσού με θέμα «Διασφαλίζοντας τα Δικαιώματα των Παιδιών με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες».

Η Επίτροπος, η οποία μίλησε στην εκδήλωση, εξέφρασε κατ' αρχάς την ικανοποίησή της για την ιδιαίτερα στενή συνεργασία που έχει αναπτύξει τα τελευταία χρόνια, με τον Παγκύπριο Σύνδεσμο για τη Δυσλεξία. Άξονα αυτής της συνεργασίας, ανέφερε η Επίτροπος, αποτελεί η κοινή επιδίωξη για την προάσπιση και προώθηση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών, ανεξάρτητα από την κατάστασή τους και την όποια ιδιαιτερότητά τους.

Η Επίτροπος, αφού προέβη σε μια επιγραμματική αναφορά στο θεσμό του Επιτόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ανέπτυξε σε συντομία το περιεχόμενο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με έμφαση στην Αρχή της Μη Διάκρισης και το δικαίωμα κάθε παιδιού στην Εκπαίδευση. Στη συνέχεια, η Επίτροπος έκαμε ειδική αναφορά στον περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο του 1999 έως 2001, που συνιστά ουσιαστικό βήμα της Κυπριακής πολιτείας στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών με αναπηρίες γενικά και, ειδικότερα, το στόχο της ένταξης/ενσωμάτωσής τους, με τη δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν στο Κυπριακό Σχολείο να λειτουργήσει ως χώρος συνύπαρξης και συνεκπαίδευσης παιδιών με και χωρίς ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και ανάγκες.

Αντλώντας μέσα από τα παράπονα που δέχτηκε στο Γραφείο της αλλά, και μέσα από τη συνεργασία της με οργανωμένα σύνολα γονιών και παιδιών, παρέθεσε τις αλλαγές και τροποποιήσεις του Νόμου και των Κανονισμών που θα πρέπει να προωθηθούν, αναφέροντας ως παραδείγματα:

- Θέματα που αφορούν την στήριξη των παιδιών και τις διευκολύνσεις κατά τις εξετάσεις
- Το τεράστιο θέμα του συντονισμού (έλλειψης αυτού) μεταξύ Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης
- Την εφαρμογή διαδικασίας αξιολόγησης για έγκαιρο εντοπισμό των παιδιών που υπάγονται στην κατηγορία υψηλού κινδύνου (screening test)
- Λειτουργία των πολυθεματικών ομάδων αξιολόγησης με την έλλειψη ειδικών που κρίνονται επιστημονικά αναγκαίοι για τη στελέχωσή της
- Έλλειψη ειδικών παιδαγωγών, ιδιαίτερα στη Μέση Εκπαίδευση
- Απουσία εξατομικευμένου προγράμματος παροχής διευκολύνσεων.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι κάποια από τα θέματα που προέκυψαν από παράπονα τα είχε προωθήσει με παρεμβάσεις της στον αρμόδιο Υπουργό και κάποια επί μέρους θέματα έχουν κερδηθεί, όπως το να δίδεται στους γονείς η αξιολόγηση του παιδιού τους, θέμα για το οποίο είχε προβεί σε έντονη παρέμβαση. Με πρωτοβουλία της Επιτρόπου, ξεκίνησε μια συστηματική διαβούλευση με οργανωμένα σύνολα, επαγγελματίες και ακαδημαϊκούς με αντικείμενο τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης πρότασης, για εκσυγχρονισμό της Νομοθεσίας, την οποία θα προωθήσει τόσο στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, όσο και στην Επιτροπή Παιδείας της Βουλής.

Η Επίτροπος στάθηκε στο ρόλο της Οικογένειας στη Στήριξη των Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, όπως αυτός προσδιορίζεται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία, αποδίδει στην οικογένεια πρωταρχικό ρόλο στα πλαίσια της ανατροφής του παιδιού.

Η Σύμβαση, επισήμανε η Επίτροπος, θεμελιώνει μια τριαδική σχέση ανάμεσα στο κράτος, την οικογένεια και το παιδί, ως φορέα εγγενούς αξιοπρέπειας και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων. Παράλληλα με τη νομική υποχρέωση του Κράτους να στηρίζει το παιδί και την οικογένειά του, αναμένεται ότι, από την πλευρά τους οι γονείς, θα προσφέρουν στο παιδί, ένα οικογενειακό περιβάλλον που να του εγγυάται, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, την απόλαυση των δικαιωμάτων του.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά στα παιδιά με αναπηρίες, εμφανείς ή κεκαλυμμένες, η αναγνώριση και αποδοχή από μέρους των γονιών, της ιδιομορφίας του παιδιού είναι εκ των ων ουκ άνευ για να καταφέρει το παιδί να υπερβεί τους όποιους περιορισμούς αντιμετωπίζει. Οι γονείς έχουν την υποχρέωση να λειτουργήσουν ως συνέταιροι του σχολείου στα πλαίσια μια σχέσης αμοιβαίας συνεργασίας και ειλικρινούς επικοινωνίας, σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της αξιολόγησης της εκπαίδευσης του παιδιού.

Κλείνοντας, η Επίτροπος διαβεβαίωσε ότι θα συνεχίσει να αγωνίζεται για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, με γνώμονα πάντα τη διασφάλιση του συμφέροντος τους και την κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους.

5.2.1.2 3ο Παγκύπριο Συνέδριο για Γονείς και Εκπαιδευτικούς

Το 3ο Παγκύπριο Συνέδριο για Γονείς και Εκπαιδευτικούς με θέμα «Οι γονείς εκπαιδεύονται», πραγματοποιήθηκε στις 29 Μαίου 2010, με διοργανωτές την ιστοσελίδα paidiatros.com και τον Δήμο Λατσιών. Στο Συνέδριο παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος.

Η Επίτροπος είπε ότι ο συγκεκριμένος διαδικτυακός τόπος λειτουργεί ως ένα αποτελεσματικό και ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο πληροφόρησης, αλλά και επιμόρφωσης σε θέματα που αφορούν την υγεία των παιδιών, για κάθε ενδιαφερόμενο, και, ιδιαίτερα, για τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς.

Η Επίτροπος τόνισε ότι η οικογένεια και το σχολείο συνιστούν τα δύο, κατ' εξοχήν, πλαίσια κοινωνικοποίησης των παιδιών. Και για τούτο, ακριβώς, το λόγο η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού τους προσδίδει κεντρικό ρόλο σε ότι αφορά στη διασφάλιση και την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η Σύμβαση, παράλληλα, κατοχυρώνει, όχι απλά το δικαίωμα πρόσβασης του παιδιού στην εκπαίδευση, αλλά το δικαίωμά του σε μια παιδοκεντρική εκπαίδευση, η οποία να έχει στόχους και περιεχόμενο που αντανακλούν τη διασφάλιση δικαιωμάτων και της εγγενούς αξιοπρέπεια του παιδιού.

Η Επίτροπος κατέληξε επισημαίνοντας ότι η επιμόρφωση και η ενδυνάμωση των γονιών και των εκπαιδευτικών μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην προώθηση και ενίσχυση των δικαιωμάτων του παιδιού.

5.2.1.3 Διάλεξη Επιτρόπου στη Σχολή Λοχιών και Αστυνομικών

Η Επίτροπος έδωσε Διάλεξη στη Σχολή Λοχιών και Αστυνομικών, στις 12 Μαίου 2010, με θέμα «Ζητήματα που αφορούν στην Προστασία των Παιδιών», στα πλαίσια της Εξειδικευμένης Εκπαίδευσης για «Διερεύνηση υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων».

Στη διάλεξη της η Επίτροπος αναφέρθηκε κατ' αρχάς στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τη σημασία της για την προστασία του παιδιού και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του. Προέβη, επίσης, σε μια σύντομη παράθεση των βασικών αρχών της Σύμβασης και παρουσίασε το ρόλο, την αποστολή και τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στη συνέχεια, σχολίασε τις διαστάσεις και τη σοβαρότητα του φαινομένου της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης και παρουσίασε σε συντομία τα διεθνή θεσμικά εργαλεία που αναφέρονται σε ζητήματα προστασίας σεξουαλικά κακοποιημένων παιδιών, αναλύοντας και τις σχετικές με το θέμα πρόνοιες της Σύμβασης. Η Επίτροπος παρέθεσε επίσης τα Εθνικά νομοθετικά εργαλεία και εγχειρίδια που αφορούν στην προστασία του παιδιού από τη σεξουαλική παραβίαση. Επί πλέον, αναφέρθηκε στις Πρακτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για μια Αστυνομία Φιλική προς τα Παιδιά, παραθέτοντας και παραδείγματα καλού χειρισμού υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Η Επίτροπος τόνισε ότι τα δικαιώματα των παιδιών πρέπει να διασφαλίζονται χωρίς διάκριση, οποιασδήποτε μορφής. Ειδική προστασία και υποστήριξη πρέπει να παραχωρείται στις πιο ευάλωτες ομάδες παιδιών, όπως είναι οι ομάδες των παιδιών των μεταναστών, των παιδιών με ειδικές ανάγκες, των προσφύγων, των ασυνόδευτων και των παιδιών από ιδρύματα.

Η Επίτροπος επισήμανε μια σειρά από μειονεκτήματα και ελλείψεις στη διαχείριση των περιστατικών παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, προς αντιμετώπιση των οποίων ανέφερε ως καλή πρακτική το παράδειγμα της Ιρλανδίας, όπου προκειμένου να αποφευχθούν οι επαναλαμβανόμενες συνεντεύξεις, δημιουργήθηκε ένα φιλικό και ασφαλές προς τα παιδιά πλαίσιο, που αναλαμβάνει το συντονισμό όλων των Υπηρεσιών, οι οποίες εμπλέκονται στο χειρισμό υποθέσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Τέλος, η Επίτροπος παρουσίασε τις εισηγήσεις της για ένα καλό και αποτελεσματικό χειρισμό των υποθέσεων παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

5.2.1.4 14ο Παγκύπριο Παιδικό Φόρουμ Ενάντια στην Εξάρτηση του Καπνίσματος

Το 14ο Παγκύπριο Παιδικό Φόρουμ Ενάντια στην Εξάρτηση από το Κάπνισμα πραγματοποιήθηκε στις 29 Μαίου 2010. Στο Συνέδριο, το οποίο διοργανώθηκε από τον ΚΕΝΘΕΑ και την ΠΟΕΔ και τελούσε υπό την αιγίδα της Επιτρόπου και του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού, παρέστη και μίλησε η Επίτροπος.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαδραματίσουν τεράστιο ρόλο στη διαμόρφωση αντικαπνιστικής στάσης στα παιδιά και είπε ότι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών, είτε στην διοργάνωση του Φόρουμ, είτε έχοντας αναπτύξει δράσεις στο σχολείο τους, είτε απλά συνοδεύοντας τους μαθητές τους στην Εκδήλωση, είναι ανεκτίμητη. Πάνω από όλους, συνεχάρη τα παιδιά, γιατί η μαζική παρουσία τους έδειξε ότι γνωρίζουν για τις αρνητικές συνέπειες του καπνίσματος στην υγεία τους, αλλά, και ότι θέλουν να αντισταθούν σε αυτήν τη βλαβερή συνήθεια.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στην ένθερμη υποστήριξη της στη νέα νομοθεσία που απαγορεύει το κάπνισμα σε όλους τους κλειστούς χώρους, γιατί διάφορες πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κατοχυρώνουν το δικαίωμα του παιδιού σε ένα υγιές περιβάλλον και διαβεβαίωσε ότι παραμένει εξίσου ένθερμα στρατευμένη σε όλες τις προσπάθειες για την σωστή εφαρμογή του νέου Νόμου, που προσφέρει προστασία σε πολλές ομάδες πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, από τις επιβλαβείς συνέπειες του παθητικού καπνίσματος, στο οποίο υποβάλλονται χωρίς τη θέλησή τους.

Τέλος, επισήμανε ότι τα νέα παιδιά, με τις αντικαπνιστικές δραστηριότητες τις οποίες διοργανώνουν στα σχολεία, αλλά, και με τη συμμετοχή τους στην Εκδήλωση, στέλνουν ένα δυνατό μήνυμα στους ενήλικες που προβάλλουν εμπόδια και δικαιολογίες για να μην παρέχουν στα παιδιά το υγιές περιβάλλον που δικαιούνται.

5.2.1.5 Διάλεξη Επιτρόπου στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου

Στις 5 Νοεμβρίου 2010 η Επίτροπος έδωσε διάλεξη στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου για το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Επίτροπος παρουσίασε το ιστορικό της ίδρυσης του θεσμού, την αποστολή, το ρόλο και τις αρμοδιότητές του. Παρέθεσε μια περιεκτική ανάλυση των βασικών Αρχών και προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως του βασικού εργαλείου διασφάλισης και προστασίας τους και έκανε μια σύγκριση των παλαιότερων και σύγχρονων αντιλήψεων για την παιδική ηλικία, επισημαίνοντας τη νέα θεώρηση για την παιδική ηλικία, η οποία θεώρηση αντανακλάται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Περαιτέρω, η Επίτροπος αναφέρθηκε στις πρόνοιες της Σύμβασης που αφορούν την εκπαίδευση και τους στόχους της, καθώς και στη σημασία της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε η εφαρμογή τους να καταστεί πράξη. Προσδιόρισε το ρόλο της εκπαίδευσης στην εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και παρέπεμψε γι΄αυτό στο Compasito Manual on Human Rights Education.

5.2.1.6 Εκδηλώσεις Παγκύπριας Ομοσπονδίας Γυναικείων Οργανώσεων (ΠΟΓΟ)

Με θέμα τη Σεξουαλική Κακοποίηση Ανηλίκων η ΠΟΓΟ διοργάνωσε εκδηλώσεις στις Επαρχίες Λευκωσίας (12/7/10), Λάρνακα (16/9/10) και Αμμόχωστο (7/9/10 και 1/11/10). Η Επίτροπος παρέστη και μίλησε και στις τέσσερις εκδηλώσεις σχετικά με το θεσμό του Επιτρόπου την αποστολή και το ρόλο του, όπως προσδιορίζονται από το διεθνές και εθνικό νομικό πλαίσιο, αναφέρθηκε στις διαστάσεις του προβλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης και παρενόχλησης ανηλίκων και παρέθεσε τις δράσεις της και στις κατά καιρούς και σε διάφορους φορείς παρεμβάσεις και εισηγήσεις της για προστασία παιδιών θυμάτων κακοποίησης και γενικά για αντιμετώπιση του προβλήματος.

Σε όλες τις πιο πάνω εκδηλώσεις η Επίτροπος τόνισε τον ουσιαστικό ρόλο της οικογένειας, με την απαραίτητη στήριξη του Κράτους και του σχολείου στη διασφάλιση του πλήρους φάσματος των δικαιωμάτων του παιδιού.

5.2.1.7 Διεθνές Συνέδριο Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου

Στις 12 Φεβρουαρίου 2010 η Επίτροπος παρέστη και μίλησε για το θέμα «Ο ρόλος των Ανεξάρτητων Αρχών στις διαδικασίες εμπέδωσης της Δημοκρατίας – Η περίπτωση του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού», στο Διεθνές Συνέδριο, το οποίο διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, με θέμα «Δημοκρατία – Διοίκηση- Λογοδοσία».

Εισάγοντας το θέμα, η Επίτροπος ανέφερε ότι η κατίσχυση του Δικαίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο αποτυπώνεται στον τρόπο που σήμερα προσλαμβάνεται η Δημοκρατία, ως κατοχυρωμένο και αναφαίρετο δικαίωμα κάθε ανθρώπινης ύπαρξης. Η έννοια του σύγχρονου δημοκρατικού πολιτεύματος έχει καταστεί συνώνυμη ενός πολιτικού συστήματος, που εδράζεται, πέρα από την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, και σε ορισμένες άλλες θεμελιώδεις αρχές ανάμεσα στις οποίες εντοπίζονται η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου κ.ο.κ. Στη συνέχεια, η Επίτροπος επισήμανε ότι σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε εθνικό επίπεδο, αποτελούν οι Ανεξάρτητες Αρχές, που είναι θεσμικά όργανα τα οποία συμβάλλουν στην εμβάθυνση της δημοκρατίας καθώς, ανάμεσα σ΄άλλα, μπορούν να απαντήσουν στη δυσκολία των γραφειοκρατικών διοικητικών μηχανισμών να χειριστούν και να

αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά και χωρίς οποιαδήποτε προκατάληψη, πολυδιάστατα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι Ανεξάρτητες Αρχές, είναι επιφορτισμένες με αρμοδιότητες που τους επιτρέπουν την αμερόληπτη διαχείριση θεμάτων σχετικών με μια πιο ορθολογική ρύθμιση της οικονομίας της αγοράς και των κινδύνων που αυτή, ενδεχομένως, να δημιουργεί, τόσο για ατομικά δικαιώματα, όσο και για συλλογικά αγαθά. Την εγκαθίδρυση και λειτουργία Ανεξάρτητων Αρχών και δη, εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με στόχο την προώθηση και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο εσωτερικό των κρατών – μελών προκρίνει τόσο ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών όσο και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Αναφερόμενη στο θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, ο οποίος ιδρύθηκε με Νόμο (Ν.74(Ι)/2007), η Επίτροπος είπε ότι ο θεσμός είναι συμβατός με τις «Αρχές των Παρισιών», αφού ο Νόμος με ρητές πρόνοιες, κατοχυρώνει την ανεξαρτησία του θεσμού και του επιτρέπει να ανταποκριθεί στον ρόλο και την αποστολή του για την προαγωγή και διασφάλιση των δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Επίτροπος, ανασκοπώντας τα δύο χρόνια λειτουργίας του Θεσμού ανέφερε ότι έχει καταφέρει να αναπτύξει πλούσιο και πολύπλευρο έργο. Η μεγαλύτερη ίσως πρόκληση για την πρώτη Επίτροπο για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Κύπρο ήταν η αναγνώριση και η αποδοχή του θεσμού ως ενός ανεξάρτητου οργάνου. Η πολυεπίπεδη συνεργασία του θεσμού, την οποία ανάπτυξε, τόσο με τους φορείς των τριών Εξουσιών αλλά και τα ΜΜΕ, όσο και με ένα ευρύτερο πλέγμα φορέων, οργανώσεων και θεσμών στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών, αποτυπώνει με τον καλύτερο τρόπο το βαθμό εμπέδωσης της παρουσίας του θεσμού σε εθνικό επίπεδο.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος επισήμανε ότι ο θεσμός της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως και κάθε Ανεξάρτητη Αρχή που λειτουργεί με γνώμονα την προώθηση και την εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό επίπεδο, συμβάλλει ουσιαστικά στην πραγμάτωση μιας πραγματικά Δημοκρατικής Πολιτείας. Ωστόσο, η ουσιαστική διασφάλιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προϋποθέτει την πραγματική εμπέδωσή τους στο επίπεδο της κοινωνίας. Απαιτεί την ενσωμάτωσή τους στις καθημερινές μας πρακτικές, τη νοοτροπία και τον τρόπο σκέψης. Επιβάλλει, τελικά, την καλλιέργεια και ανάπτυξη μιας κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

5.2.1.8 Εκδήλωση των Συνδέσμων Γονέων του Δημοτικού Σχολείου και του Δημόσιου Νηπιαγωγείου Πύλας και του ΣΚΕ Πύλας

Στις 2 Δεκεμβρίου 2010 οι Σύνδεσμοι Γονέων του Δημοτικού Σχολείου και του Δημόσιου Νηπιαγωγείου Πύλας και το ΣΚΕ Πύλας διοργάνωσαν Εκδήλωση με θέμα «Τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια». Η Επίτροπος, η οποία προσκλήθηκε και μίλησε στην Εκδήλωση ευχαρίστησε κατ' αρχάς τους διοργανωτές και τους συμμετέχοντες για το ενδιαφέρον και τη αγάπη τους για τα παιδιά και εξήρε τη σημασία τέτοιων εκδηλώσεων για κάθε γονιό, προκειμένου να μπορέσει να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στα καθήκοντά του και να αναπτύξει θετικές γονικές συμπεριφορές.

Όπως και σε άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις για το θέμα, η Επίτροπος, αφού αναφέρθηκε στον τρόπο με τον οποίο πολλοί ενήλικες και επαγγελματίες προσεγγίζουν τα δικαιώματα του παιδιού, μίλησε για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την προσέγγιση της για το θεσμό της οικογένειας και το ρόλο, τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των γονιών, καθώς και για τη σημασία της προώθησης ενός δημοκρατικού οικογενειακού περιβάλλοντος για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Τόνισε ότι τη δημοκρατική

οικογένεια θα πρέπει να χαρακτηρίζουν ο αμοιβαίος σεβασμός, η αποδοχή της διαφορετικότητας, η αλληλοκατανόηση, η συνεργασία και η ισότητα, υπό την έννοια ότι κάθε μέλος της έχει την ίδια αξία ως ανθρώπινη ύπαρξη.

5.2.1.9 Εγκαίνια φιλανθρωπικής εκδήλωσης του Ladies Circle 1

Στις 17 Οκτωβρίου 2010, το Ladies Circle 1 διοργάνωσε στο Πάρκο Αγίου Δημητρίου, στη Λευκωσία φιλανθρωπική Εκδήλωση αφιερωμένη στα παιδιά. Η Εκδήλωση στόχευε στην ενίσχυση του ιδρύματος Κιβωτός – Κέντρο Θεραπειών και Αποκατάστασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Πάφο, και των Κινητών Μονάδων Μέντωρ - Κέντρα Εκπαίδευσης Ζωής.

Στο χαιρετισμό της, η Επίτροπος ανέφερε ότι οι Μονάδες Μέντωρ - Κέντρα Εκπαίδευσης Ζωής, ευγενική δωρεά των οργανώσεων Round Table Κύπρου, Ladies Circle , 41 Club και Tangent Club και του Παγκύπριου Αντιναρκωτικού Συνδέσμου, οι οποίες προωθούν την ενδυνάμωση των παιδιών μέσα από την παροχή πληροφοριών, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους, αποτελούν σήμερα, ισχυρότατα εργαλεία, στη συντονισμένη προσπάθεια που γίνεται στα πλαίσια της Δημόσιας Εκπαίδευσης, για την πρόληψη της χρήσης των εξαρτησιογόνων ουσιών. Από την άλλη, το Ίδρυμα Κιβωτός - Κέντρο Θεραπειών και Αποκατάστασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Πάφο, έχει να επιδείξει σημαντικό έργο στον τομέα αποκατάστασης και εκπαίδευσης των παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Η Επίτροπος εξέφρασε την πεποίθηση ότι το παράδειγμα του Ladies Circle 1 θα ακολουθήσουν κι άλλες οργανώσεις μέσα από την Κοινωνία των Πολιτών.

5.2.1.10 Εκδήλωση του Συνδέσμου Γονέων του Δ΄ Δημοτικού Σχολείου Αγλαντζιάς

Ο Σύνδεσμος Γονέων του Δ' Δημοτικού Σχολείου Αγλαντζιάς διοργάνωσε στις 27 Μαίου 2010 Εκδήλωση με θέμα: «Οι κίνδυνοι του Διαδικτύου για τα παιδιά και ο ρόλος των γονέων», στην οποία παρέστη και μίλησε η Επίτροπος.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε κατ' αρχήν στη σημασία του Διαδικτύου ως εργαλείου για το σύγχρονο άνθρωπο και ειδικότερα για τα Παιδιά, στα οποία ανοίγει ακόμη ένα παράθυρο για λήψη πληροφοριών, ενημέρωσης και εκπαίδευσης, αλλά και για ενεργό συμμετοχή και ελεύθερη έκφραση των απόψεων τους. Ταυτόχρονα, επισήμανε τους κινδύνους του Διαδικτύου για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως είναι τα παιδιά, υποδεικνύοντας, ωστόσο, ότι δεν πρέπει να υπερτονίζονται μόνο οι αρνητικές πτυχές του. Οι αρνητικές αυτές πτυχές απασχόλησαν έντονα το σύνολο της κοινής γνώμης μέσα στο 2010, ως αποτέλεσμα των αυξημένων κρουσμάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που ήλθαν στο φως και των αυξητικών τάσεων στα κρούσματα, που επιτυγχάνονται μέσω διαδικτύου.

Με αφορμή αυτά τα περιστατικά έχει ξεκινήσει ένας δημόσιος διάλογος αναφορικά με τις διαστάσεις του φαινομένου και ειδικότερα τους κινδύνους που ελλοχεύει η χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά, την εμπλοκή στο διάλογο, τόσο της Νομοθετικής όσο και της Εκτελεστικής Εξουσίας, αλλά και των δύο μεγαλύτερων κοινοβουλευτικών κομμάτων.

Στη συνέχεια της εισήγησής της, αφού αναφέρθηκε σε ορισμένους από τους κινδύνους που το διαδίκτυο ενέχει σήμερα για τα παιδιά, με σημείο αναφοράς τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, παρουσίασε τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια μπορεί να χειριστεί αποτελεσματικά τους κίνδυνους αυτούς και

ανέφερε επιγραμματικά τις προτάσεις της για μια εθνική στρατηγική για το ζήτημα της κακοποίησης των παιδιών, όπως τις κατέθεσε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας (βλέπετε 8.1.1.1 πιο κάτω).

Κλείνοντας, η Επίτροπος τόνισε ότι το Διαδίκτυο, αποτελεί πλέον απαραίτητο και αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας ενηλίκων και παιδιών. Η διαφύλαξη της προστασίας των παιδιών είναι εξίσου σημαντική με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους για πληροφόρηση, συμμετοχή, ελευθερία έκφρασης και ψυχαγωγία. Ο σύγχρονος γονιός, με το πρόσχημα της προστασίας, δεν μπορεί και δεν πρέπει να κτίσει έναν ασφυκτικό προστατευτικό κλοιό γύρω από το παιδί του, αφαιρώντας του ελευθερίες και πρωτοβουλίες. Αυτό άλλωστε, αποτελεί κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων του. Οι προκλήσεις για τη σύγχρονη οικογένεια είναι πλέον πολύ μεγαλύτερες και αυτό απαιτεί ευαισθητοποιημένους γονείς και ενημερωμένα παιδιά, τα οποία να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, αλλά και τις ευθύνες που προκύπτουν από αυτά.

5.2.1.11 Εκδήλωση της Επιτροπής Ευημερίας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Αραδίππου

Στις 16 Μαίου 2010, η Επιτροπή Ευημερίας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Αραδίππου διοργάνωσε Εκδήλωση με θέμα: «Δικαιώματα του Παιδιού – Υπόθεση Όλων». Στην Εκδήλωση προσκλήθηκε και μίλησε η Επίτροπος.

Στην ομιλία της, η Επίτροπος παρουσίασε το Θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού , με αναφορά στο ρόλο, στις αρμοδιότητες και τις εξουσίες του θεσμού, καθώς και στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που είναι η κεντρική αναφορά στα πλαίσια ενάσκησης των καθηκόντων της. Αναφερόμενη στο σκοπό και τη νομική δεσμευτική φύση της Σύμβασης, είπε ότι αυτή αποτελεί το ορόσημο μιας νέας εποχής, η οποία έβαλε ουσιαστικά το παιδί στον κοινωνικό χάρτη.

Η Επίτροπος ανέλυσε τις πρόνοιες της Σύμβασης και των δύο Προαιρετικών Πρωτοκόλλων της, οι οποίες προβλέπουν για τα δικαιώματα του παιδιού και τους τρόπους προστασίας τους. Τόνισε τη συνεκτική αλληλεξάρτηση που απορρέει από το πνεύμα της Σύμβασης και τις τέσσερις βασικές αρχές (βλέπετε 2.1.1.1 πιο πάνω), που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων προνοιών της Σύμβασης.

Η Επίτροπος υπογράμμισε το ρόλο και τις υποχρεώσεις κάθε Συμβαλλόμενου στη Σύμβαση Κράτους σ΄ότι αφορά την εφαρμογή της Σύμβασης στην επικράτεια τους. Στάθηκε ιδιαίτερα στη θέση ότι η ουσιαστική διασφάλιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προϋποθέτει την πραγματική εμπέδωσή τους στο επίπεδο της κοινωνίας, με την ενσωμάτωσή τους στις καθημερινές μας πρακτικές, τη νοοτροπία και τον τρόπο σκέψης. Επιβάλλει, τελικά, την καλλιέργεια και ανάπτυξη μιας κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συναφώς, η Επίτροπος τόνισε τον ουσιαστικό ρόλο που έχουν να διαδραματίσουν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών, η οικογένεια, το σχολείο, τα Μ.Μ.Ε και η Κοινωνία των Πολιτών και ανέλυσε τις υποχρεώσεις και ευθύνες του καθενός από τους φορείς αυτούς.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει ακόμη τεράστια περιθώρια βελτίωσης στον τομέα της προώθησης και εμπέδωσης μιας γενικότερης κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και ειδικότερα, στην προαγωγή και προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο, ιδιαίτερα του

δικαιώματος της συμμετοχής των παιδιών. Εν προκειμένω ανέφερε μια καλή πρακτική την οποία υιοθέτησαν μερικοί Δήμοι και που είναι η θεσμοθέτηση Παιδικών Δημοτικών Συμβουλίων, υποδεικνύοντας την ανάγκη για υιοθέτηση της και από άλλους Δήμους.

5.2.1.12 Εκδήλωση της ΣΕΚ με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας της Μητέρας

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας της Μητέρας η ΣΕΚ διοργάνωσε Εκδήλωση στο Παλαιχώρι, στις 9 Μαίου 2010, με θέμα «Μητέρα και Οικογένεια - Δικαιώματα Παιδιού». Στην Εκδήλωση παρέστη και μίλησε η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Η Επίτροπος εξήρε το ρόλο της μητέρας, η οποία με τη σταθερή παρουσία, στήριξη και αγάπη της αποτελεί τη βάση αναφοράς για κάθε παιδί. Γι' αυτό, η προστασία της μητρότητας, η οποία σχετίζεται άμεσα με την προστασία του παιδιού και της οικογένειας, έχει διασφαλιστεί με πολυάριθμες διεθνείς και ευρωπαϊκές συνθήκες στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενδεικτικό της σημασίας που προσδίδεται στη μητρότητα και στην οικογένεια, είναι η σαφής αναφορά της στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (10-12-1948), όπου υπογραμμίζεται ότι «η οικογένεια είναι το φυσικό και θεμελιώδες συστατικό στοιχείο της κοινωνίας και δικαιούται προστασία από την κοινωνία και το κράτος» [άρθρο 16] και ότι: «Η μητρότητα και η παιδική ηλικία δικαιούνται ειδικής μέριμνας και αρωγής. Όλα τα παιδιά, που γεννήθηκαν από νόμιμο γάμο ή εκτός γάμου, απολαμβάνουν την ίδια κοινωνική προστασία» [άρθρο 25.2].

Κάνοντας περαιτέρω αναφορά στο διεθνές νομικό πλαίσιο η Επίτροπος παρέπεμψε :

- στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (16-12-1966)
- στη Σύμβαση του ΟΗΕ για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διάκρισης κατά των Γυναικών (18-12-1979), γνωστής ως «CEDAW».
- Στη Σύμβαση 103/1952 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), και τη προϊσχύουσα Σύμβαση 3/1919, για την προστασία της μητρότητας.
- Στις σχετικές με την προστασία της μητρότητας και της οικογένειας Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Στη σειρά πράξεων της ΕΕ που επιβάλλουν ειδικές ρυθμίσεις για την προστασία της μητρότητας. Ειδικότερα:
  - Η Οδηγία 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19 Οκτωβρίου του 1992, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων.
  - Η Οδηγία 96/94/ΕΚ του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου του 1996 σχετικά με τη συμφωνία - πλαίσιο για τη γονική άδεια, που συνήφθη από την UNICE, την CEEP και την CES και έχει ενσωματωθεί στα πλαίσια του περί Γονικής Άδειας και Άδειας για Λόγους Ανωτέρας Βίας Νόμου.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι το διεθνές θεσμικό πλαίσιο αποδεικνύει ότι η προστασία της μητρότητας και της οικογένειας αποτελεί βασική προτεραιότητα της παγκόσμιας κοινωνίας. Και τούτο γιατί η οικογένεια συνιστά την μικροκοινωνία μέσα στην οποία αναπτύσσεται ένα παιδί. Γι' αυτό, η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο της οικογένειας στο πλαίσιο της κοινωνίας, αναγνωρίζοντας ότι «η οικογένεια είναι η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών» (Προοίμιο).

Ακολούθως, η Επίτροπος έκαμε εκτενή αναφορά στις υποχρεώσεις της Δημοκρατίας ως Συμβαλλόμενου Κράτους στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ειδικότερα αυτών που αφορούν την προστασία του παιδιού και τη στήριξη της οικογένειας και της μητέρας.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι μέσα από τη διερεύνηση παραπόνων, διαπίστωσε σε αρκετές περιπτώσεις, την αδυναμία του συστήματος να παρέχει ουσιαστική στήριξη στη μητέρα. Η έλλειψη ικανοποιητικών, ποιοτικών και εύκολα προσβάσιμων δομών φροντίδας παιδιών, η μη επαρκής άδεια μητρότητας και θηλασμού με αποδοχές, η μη παροχή στην πράξη ελαστικού ωραρίου στις νέες μητέρες και πολλά άλλα αναπόφευκτα, επηρεάζουν με αρνητικό τρόπο τα επίπεδα διασφάλισης των δικαιωμάτων των παιδιών. Το Κράτος, για να καλύψει με επάρκεια και επιτυχία τις επαυξημένες ανάγκες της γυναίκας, που προκύπτουν από τους πολλαπλούς ρόλους της στην κοινωνία, έχει υποχρέωση να αναπτύξει προγράμματα και πολιτικές τέτοιες, που να είναι ικανές να ανταποκριθούν σ' αυτές τις ανάγκες.

Τέλος, η Επίτροπος επισήμανε ότι, προάγοντας τα δικαιώματα του παιδιού στο πλαίσιο της οικογένειας και παρέχοντας στήριξη σε κάθε μητέρα, βαδίζουμε όλο και πιο κοντά στην επίτευξη του τελικού στόχου: στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας ελεύθερης, ανοικτής, δημοκρατικής και ανθρώπινης μέσα στην οποία γίνεται σεβαστό το δικαίωμα κάθε παιδιού να αισθάνεται και να είναι πραγματικά ευτυχισμένο.

5.2.1.13 Συνέδριο της Πολιτιστικής Επιτροπής της ΠΟΕΔ Λεμεσού και του Συνδέσμου Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ζωής

Στις 23 Ιανουαρίου 2010 η Πολιτιστική Επιτροπή της ΠΟΕΔ Λεμεσού και ο Σύνδεσμος Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ζωής διοργάνωσαν συνέδριο στο ΚΕ΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού με θέμα «Δημιουργούμε ένα πιο δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο. Αποτρέπουμε τον κοινωνικό αποκλεισμό». Την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου κήρυξε η Επίτροπος.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός ταλαιπωρεί τις πλείστες, αν όχι όλες τις κοινωνίες του κόσμου. Πρόκειται για ένα κοινωνικό φαινόμενο, με περισσότερο εύρος από τη φτώχια και την οικονομική ανέχεια. Αποτυπώνει την περιθωριοποίηση και τη μερική ή ολική αποξένωση αυτών των ατόμων και κοινωνικών ομάδων, από δημόσια και κοινωνικά αγαθά, τόσο συμβολικά, όσο και υλικά (εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, κοινωνική ασφάλιση, η συμμετοχή στο πολιτικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι). Ο κοινωνικός αποκλεισμός, επισήμανε η Επίτροπος, σχετίζεται λιγότερο με τη μειονεξία και την παθογένεια ατόμων και κοινωνικών ομάδων και περισσότερο με κοινωνικά δομημένα μειονεκτήματα και τόνισε την ευθύνη της συντεταγμένης Πολιτείας σε ότι αφορά, αφενός, στην ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης και επαναδραστηριοποίησης των κοινωνικά αποκλεισμένων και, αφετέρου, στην προώθηση δράσεων με στόχο να μην υπάρξει κανένα κοινωνικά αποκλεισμένο άτομο στο μέλλον.

Ένα από τα πλέον αποτελεσματικά εργαλεία και μέσα που έχει στη διάθεσή της η Πολιτεία για να ανταποκριθεί σε αυτή της την ευθύνη και ειδικότερα σε ότι αφορά στην πρόληψη είναι το δημόσιο σχολείο. Βασική προϋπόθεση είναι το σχολείο να λειτουργεί με σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών και να προωθεί τις αρχές και τις αξίες πάνω στις οποίες αυτά βασίζονται. Να είναι ένα σχολείο για όλες και όλους, ανοιχτό στη διαφορετικότητα, οικοδομημένο στο διάλογο και τη συνδιαλλαγή.

Η Επίτροπος υπογράμμισε, ότι η οικοδόμηση ενός καλύτερου, περισσότερο παιδοκεντρικού και δημοκρατικού σχολείου θα πρέπει να αποτελεί τη σταθερή πυξίδα κάθε εκπαιδευτικής πολιτικής και

δράσης. Το σχολείο αυτό πρέπει να αγκαλιάζει όλα τα παιδιά με την ίδια αγάπη και ταυτόχρονα να προσαρμόζεται στις διαφορετικές ανάγκες κάθε παιδιού ξεχωριστά, ώστε να του επιτρέψει την πλήρη και λειτουργική ενσωμάτωσή του στην κοινωνία.

Η Επίτροπος κατέληξε με την επισήμανση ότι το όραμα της εν εξελίξει Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης είναι απόλυτα εναρμονισμένο με το στόχο για ένα σχολείο για παιδιά με δικαιώματα και εξέφρασε την ευχή ότι η υλοποίηση θα ανταποκριθεί στο όραμα.

5.2.1.14 Εκδήλωση για τη Λήξη του Ευρωπαϊκού Έτους 2010 Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό

Με την ευκαιρία της Λήξης του Ευρωπαϊκού Έτους 2010 Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, διοργανώθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2010, Εκδήλωση, στην οποία παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στο χαιρετισμό της, η Επίτροπος επισήμανε αρχικά ότι η αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού απαιτεί συντονισμένη και ολιστική προσέγγιση από την πολιτεία και, παράλληλα, εγρήγορση της κοινωνίας. Παρά το ότι έχουν ήδη παρέλθει 10 ολόκληρα χρόνια από τότε που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας κάλεσε τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Ένωση να λάβουν μέτρα ώστε να γίνει ένα αποφασιστικό βήμα για την εξάλειψη της φτώχειας έως το τέλος του 2010, εντούτοις, οι αριθμοί στην ΕΕ συνεχίζουν να μας συγκλονίζουν. Ένας πολύ μεγάλος αριθμός των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό, είναι παιδιά. Παρά το ότι έχουν περάσει 21 ολόκληρα χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την κατάσταση των παιδιών σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο δείχνουν ότι εκατομμύρια παιδιά βιώνουν καθημερινή παραβίαση των βασικών τους δικαιωμάτων.

Στη συνέχεια, η Επίτροπος αναφέρθηκε στη σημασία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στις επιμέρους διατάξεις της, οι οποίες προβλέπουν ειδικά μέτρα προστασίας για παιδιά που ζουν κάτω από ιδιάζουσες συνθήκες και/ή αντιμετωπίζουν αντιξοότητες και τα οποία ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου για φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Ειδικά για την Κύπρο, η οποία συγκαταλέγεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα χαμηλότερα ποσοστά φτώχειας, η Επίτροπος τόνισε ότι τούτο δεν πρέπει να λειτουργεί εφησυχαστικά για την πολιτεία αλλά και την κοινωνία, γιατί η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, ως ένα πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τα παιδιά. Ο σύγχρονος ορισμός της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο δυτικό κόσμο δεν περιλαμβάνει μόνο στεγνά εισοδηματικά κριτήρια, αλλά αφορά, κυρίως, τον αποκλεισμό ατόμων από τα συνήθη πρότυπα ζωής και τις συνήθειες και δραστηριότητες της κοινωνίας στην οποία διαβιούν.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στις πολιτικές και πρακτικές που επιβάλλεται να προωθηθούν προκειμένου να στηριχθούν τα άτομα που ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου για φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, όπως οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα με αναπηρίες, οι οικογένειες μεταναστών, κ.α.

Ως πρέσβειρα για το Ευρωπαϊκό Έτος Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, η Επίτροπος επισήμανε, για άλλη μια φορά, ότι, παρά τα πολλά βήματα και θετικές δράσεις προς τη σωστή κατεύθυνση, έχουμε ακόμη δρόμο να διανύσουμε. Αν και η πλήρης εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ακούγεται ως ουτοπία, ο στόχος αυτός, όσο ανεδαφικός και αν φαίνεται, θα πρέπει να παραμείνει βασική προτεραιότητα των πολιτικών κάθε κυβέρνησης. Παράλληλα, η κοινωνία, και κάθε άτομο ξεχωριστά, οφείλει να αναλάβει τις δικές του ευθύνες για τη καταπολέμηση όλων εκείνων των στάσεων και προκαταλήψεων που έχουν ως αποτέλεσμα τον κοινωνικό αποκλεισμό ομάδων πληθυσμού και, ιδιαίτερα, ομάδων παιδιών.

5.2.1.15 Εκδήλωση για την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας για το κάπνισμα

Στις 14 Ιανουαρίου 2010, η Επίτροπος πήρε μέρος σε εκδήλωση την οποία οργάνωσε το Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών αναφορικά με την υποχρέωση της Πολιτείας να εφαρμόσει τη νέα νομοθεσία για το κάπνισμα. Στα πλαίσια της εκδήλωσης η Επίτροπος, προέβη σε δηλώσεις προς τα ΜΜΕ με τις οποίες τόνισε ότι η Πολιτεία έχει υποχρέωση να διασφαλίζει ένα καθαρό από καπνό περιβάλλον στον καθένα και ιδιαίτερα στα παιδιά.

5.2.1.16 Εκδήλωση του Παγκύπριου Συνδέσμου Μητρικού Θηλασμού «Δώρο Ζωής» και του Κέντρου Μελετών και Έρευνας «Ακτή»

Ο Παγκύπριος Συνδέσμος Μητρικού Θηλασμού «Δώρο Ζωής» και το Κέντρο Μελετών και Έρευνας «Ακτή» διοργάνωσαν στις 9 Οκτωβρίου 2010, για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, Εκδήλωση με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ταυτόχρονου Θηλασμού.

Η Επίτροπος απέστειλε χαιρετισμό, στον οποίο επανέλαβε την υποχρέωση της να στηρίζει δράσεις και πρωτοβουλίες, όπως αυτή, οι οποίες προβάλλουν τη θέση και την αξία του παιδιού στην κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα προωθούν επιλογές που έχουν ευεργετικές επιδράσεις στο παιδί, ενισχύοντας θετικά γονικά πρότυπα.

Ο μητρικός θηλασμός, επισήμανε η Επίτροπος, αποτελεί την πρώτη, έμπρακτη και ουσιαστική προσφορά αγάπης από τη μητέρα στο παιδί της. Τα Κράτη οφείλουν να στηρίξουν τη μητέρα πριν και μετά τον τοκετό και να εξασφαλίσουν ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στην χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας και διατροφής του παιδιού και στα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και η UNICEF, συστήνουν αποκλειστικό θηλασμό κατά τους πρώτους 6 μήνες της ζωής ενός παιδιού και συνέχιση του θηλασμού, σε συνδυασμό με άλλες τροφές, μέχρι τα δύο χρόνια του παιδιού. Και τούτο γιατί ο μητρικός θηλασμός έχει ευεργετικές συνέπειες στη μακροπρόθεσμη σωματική και ψυχοσυναισθηματική υγεία του παιδιού.

Γι' αυτό η κυπριακή πολιτεία, θα πρέπει να υιοθετήσει καλές πρακτικές, που ακολουθούνται σε άλλα κράτη, αναπτύσσοντας εθνική στρατηγική για την προώθηση των πλεονεκτημάτων του μητρικού θηλασμού, με ακόμα μεγαλύτερη στήριξη στην εργαζόμενη θηλάζουσα μητέρα.

5.2.1.17 Εκδήλωση για το Ευρωπαϊκό Έτος Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρέα, Β΄ Κύκλος

Με την ευκαιρία του Ευρωπαϊκού Έτους Ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, το Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρέα, Β Κύκλος, διοργάνωσε Εκδήλωση στις 21 Οκτωβρίου 2010 στην οποία παρευρέθη και απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος.

Στην αρχή του χαιρετισμού της, η Επίτροπος, εξέφρασε τη χαρά της για την ευκαιρία που είχε να βρεθεί ανάμεσα στα παιδιά του Σχολείου, ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, αλλά και ως μια από τους Εθνικούς Πρεσβευτές της Κύπρου για το Ευρωπαϊκό Έτος Καταπολέμησης της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στο μέγεθος του παγκόσμιου προβλήματος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και στις επιπτώσεις του γενικά και ειδικά για τα παιδιά, επισημαίνοντας ότι η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι συχνά η αιτία, αλλά και το αποτέλεσμα της παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Για τούτο, η υποστήριξη των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως θέμα φιλανθρωπίας, αλλά, ως υποχρέωση διασφάλισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, σε ότι αφορά στα παιδιά, τόνισε η Επίτροπος, η διασφάλιση βασικών τους δικαιωμάτων είναι ισχυρή ασπίδα προστασίας που θα τους επιτρέψει να μεγαλώσουν μέσα σε ένα υγιές και ενισχυτικό για τα ίδια περιβάλλον.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι το σχολείο και, γενικότερα, η εκπαίδευση έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στην προσπάθεια για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και έκλεισε απευθύνοντας σε όλες κι όλους πρόσκληση για δράση με στόχο την οικοδόμηση μιας κοινωνίας που να αγκαλιάζει και να στηρίζει κάθε της μέλος, χωρίς καμιά διάκριση.

5.2.1.18 Εκδήλωση του Δημοτικού Σχολείου Αρχαγγέλου

Στις 18 Νοεμβρίου 2010, το Δημοτικό Σχολείο Αρχαγγέλου, με την ευκαιρία της 21ης επετείου από την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, διοργάνωσε Εκδήλωση, στην οποία παρευρέθη και απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος.

Όπως και σε άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις, η Επίτροπος εξήρε τη σημασία κα την αξία της υιοθέτησης της Σύμβασης, τονίζοντας ότι αυτή άλλαξε ουσιαστικά τη ζωή των παιδιών σε ολόκληρο τον κόσμο, αφού καθιέρωσε ένα νέο τρόπο αντιμετώπισης των παιδιών. Χαρακτήρισε τη Σύμβαση ως τον καλύτερο Οδηγό για τη δημιουργία ενός κόσμου στον οποίο όλα τα παιδιά θα επιβιώνουν, θα αναπτύσσονται και θα προστατεύονται ενώ, την ίδια στιγμή, θα τυγχάνουν σεβασμού και θα έχουν ευκαιρίες να λένε την άποψη τους ελεύθερα, όπως τονίζει το σύνθημα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του», που είναι και το θέμα των εκδηλώσεων που διοργανώνονται φέτος, για την Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού.

5.2.1.19 Ημερίδα Λυκείου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄

Στις 22 Απριλίου 2010, η Επίτροπος παρέστη και μίλησε σε Ημερίδα που οργάνωσε το Λύκειο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ με θέμα: «Υπέρ της Διαφορετικότητας - Κατά των Διακρίσεων».

Η Επίτροπος επισήμανε ότι, παρόλο που ο κόσμος μας είναι φτιαγμένος και προορισμένος για την ετερογένεια, υπάρχει ένα αυξανόμενο φαινόμενο φοβίας και καχυποψίας με οτιδήποτε αποκλίνει από τις νόρμες, με ό,τι δεν μπαίνει στα καλούπια των κοινά αποδεκτών προτύπων και γενικότερα με ό,τι είναι «αλλιώς».

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στη δυσπιστία και καχυποψία με την οποία αντιμετωπίζονται οι αλλόγλωσσοι και οι μετανάστες και στον αρνητικό τρόπο αντιμετώπισης των οικονομικά ταπεινών και των ατόμων με αναπηρίες, ο οποίος τους αφαιρεί ένα μέρος της αξιοπρέπειάς τους.

Η Επίτροπος εξέφρασε την αισιοδοξία ότι οι στάσεις αυτές, ως επίκτητες, μπορούν με δουλειά και επιμονή να αφαιρεθούν από το σύστημα αξιών της κοινωνίας με την παιδεία, γιατί η γνώση είναι ο ισχυρότερος εχθρός της προκατάληψης, είναι η μεγαλύτερη απειλή της ημιμάθειας και της καχυποψίας.

Στη συνέχεια, η Επίτροπος παρέθεσε τα δικαιώματα που διασφαλίζει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού για το παιδί, τονίζοντας ιδιαίτερα, τις πρόνοιες που αφορούν την εφαρμογή της Αρχής της Μη Διάκρισης, σ΄όλο το φάσμα των δικαιωμάτων του παιδιού, που περιλαμβάνει και το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Η Κύπρος, επισήμανε η Επίτροπος, όντας, ανέκαθεν, μια κοινωνία με επιρροές από διαφορετικούς πολιτισμούς, θα έπρεπε να είναι δεκτική στο διαφορετικό, να σέβεται την ετερότητα, να εκλαμβάνει θετικά τον «Άλλο». Εξέφρασε την πεποίθηση ότι οι έφηβοι με τις ανησυχίες, τα όνειρα, τις επιδιώξεις, τους στόχους και τη ζωντάνια για ζωή δεν θα κτίσουν τείχη απροσπέλαστα σε αυτό που θεωρείται ξένο, δεν θα απορρίψουν το διαφορετικό, και ότι δεν θα τοποθετήσουν στο περιθώριο τα παιδιά μεταναστών, τις γλωσσικές ή εθνικές μειονότητες, τα παιδιά με κινητική ή νοητική αναπηρία, αλλά και με ιδιαιτερότητες.
Συναφώς, η Επίτροπος είπε ότι πραγματικά εντυπωσιάστηκε από την ωριμότητα και τη μεστότητα των λόγων των παιδιών κάθε ηλικίας, που αν τους δοθούν ευκαιρίες μπορούν να συμβάλουν θετικά και δημιουργικά στη διαμόρφωση του σήμερα και του αύριο. Ως απόδειξη αυτού ανέφερε την εφημερίδα «Δασουπολίτης», την οποία της απέστειλαν τα παιδιά και τα συνεχάρη για τον πλούτο των θεμάτων με τα οποία ασχολήθηκαν.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος είπε ότι με τη συμβολή των δασκάλων και του ευρύτερου σχολικού πλαισίου, τα παιδιά, με μικρά, αλλά σταθερά βήματα, θα μεταμορφώσουν την κοινωνία.

5.2.1.20 Εκδήλωση στην Αγγλική Σχολή

Της 15 Δεκεμβρίου 2010, η Επίτροπος παρέστη και μίλησε σε ειδική εκδήλωση της Αγγλικής Σχολής, με θέμα «Τα δικαιώματα του παιδιού και ο θεσμός της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού».

Η ομιλία της Επιτρόπου κάλυψε τη φύση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά και των παιδιών ειδικά, την εξέλιξη των αντιλήψεων των ενηλίκων για τα παιδιά διαχρονικά, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τις Αρχές της και τα δικαιώματα που αυτή διασφαλίζει για το παιδί με βάση την σύγχρονη αντίληψη ότι το παιδί είναι υποκείμενο δικαιωμάτων, πώς αντιλαμβάνεται το παιδί και τα δικαιώματα του η Κυπριακή κοινωνία, τη σημασία του δικαιώματος του παιδιού στη συμμετοχή και τέλος, το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, την αποστολή και τις αρμοδιότητες του.

5.3. Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο του σχολείου, ως του κατεξοχήν θεσμού μέσα από τον οποίο η επίσημη πολιτεία προωθεί αρχές και καλλιεργεί στους πολίτες της κοινωνικές αξίες και στάσεις, επιδιώκει να το αναδείξει ως σημαντικό χώρο για την ανάπτυξη δράσεων του Γραφείου της. Στα πλαίσια του Προγράμματος Επισκέψεων της σε Σχολεία με τίτλο "Δώσε Φωνή στην Άποψή σου" (βλέπετε σημείο 6.2.1 πιο κάτω), η Επίτροπος, συναντάται με όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό, μιλά στο σύνολο των μαθητών, γίνεται ένα διαδραστικό εργαστήρι με συγκεκριμένο τμήμα του σχολείου και έχει ιδιαίτερη συνάντηση με το μαθητικό συμβούλιο. Η προσπάθεια αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και των παιδιών για όλο το φάσμα των δικαιωμάτων των παιδιών και, ιδιαίτερα το δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης και της συμμετοχής των παιδιών.

Η Επίτροπος προωθεί συστηματικά, ανάμεσα σε άλλα, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών και εκπαιδευτικών σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού μέσα από τις επισκέψεις της σε σχολεία ως ανταπόκριση σε διάφορες προσκλήσεις που λαμβάνει για συμμετοχή της σε σχολικές εκδηλώσεις, σεμινάρια και συνέδρια. Στις 23 Απριλίου 2010, πραγματοποιήθηκε το Διήμερο Σεμινάριο για εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης, με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά». Το πρόγραμμα συνδιοργανώθηκε από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Υπηρεσία Προαγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με τη στήριξη του Υπουργείου Υγείας (βλέπετε 5.3.3 πιο κάτω). Η Επίτροπος διοργάνωσε επίσης εβδομαδιαίο θερινό εργαστήρι για παιδιά με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά»(βλέπετε 5.3.5 πιο κάτω).

Στα πλαίσια των προσπαθειών της Επιτρόπου για την προώθηση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των μαθητών και των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, στάλθηκε το Ημερολόγιο Τοίχου, το οποίο εξέδωσε το Γραφείο της Επιτρόπου, σε όλα τα σχολεία Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ένα ημερολόγιο για κάθε τάξη), καθώς και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία.

5.3.1 Ημερίδα για το Σχολικό Εκφοβισμό

Στις 10 Δεκεμβρίου 2010 διοργανώθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Υπουργείο Υγείας Ημερίδα για το Σχολικό Εκφοβισμό στα πλαίσια του προγράμματος – Δάφνη III "Awareness Raising and Prevention on Bullying among Students: Development and Implementation of a School – Based Training Program for Teacher's" . Στην Ημερίδα απέστειλε χαιρετισμό η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στο χαιρετισμό της, η Επίτροπος τόνισε το αναφαίρετο δικαίωμα κάθε παιδιού να μεγαλώνει σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον απαλλαγμένο από κάθε μορφής βία και κακοποίηση, το οποίο να προστατεύει το παιδί και, παράλληλα, να το ενδυναμώνει προκειμένου, αφενός, να διεκδικεί τα δικαιώματά του και, αφετέρου, να αναγνωρίζει και να σέβεται τα δικαιώματα των άλλων. Ειδικότερα, επισήμανε την υποχρέωση του Κράτους να προσφέρει, μέσα στα πλαίσια του σχολείου, μια εκπαίδευση, η οποία να αποσκοπεί, ανάμεσα σε άλλα, στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, καθώς και στην προετοιμασία του παιδιού για μια υπεύθυνη ζωή, σε μια ελεύθερη κοινωνία. Χαρακτήρισε κάθε εκφοβιστική συμπεριφορά ως το αποτέλεσμα της κατάχρησης εξουσίας που έχει ένα

άτομο και της έλλειψης σεβασμού απέναντι στην ατομικότητα και τη διαφορετικότητα του άλλου. Το bullying, όπως και κάθε άλλη μορφή βίας κατά των παιδιών, είναι πρωτίστως και κύρια θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Επίτροπος τόνισε την επιτακτική ανάγκη για δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο αφενός να προστατέψει το θύμα, και, αφετέρου, να διαμορφώσει εκείνες τις συνθήκες μέσα στις οποίες όλα τα παιδιά να αναπτύξουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές, παραμένοντας μακριά από τη χρήση βίας. Στόχος είναι τα παιδιά να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες, που θα διεκδικούν και θα προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, θα τηρούν τις υποχρεώσεις τους και θα σέβονται τα δικαιώματα των άλλων, παιδιών και ενηλίκων. Τέτοιοι πολίτες δεν βιαιοπραγούν.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι τα φαινόμενα bullying ως θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαιτούν να δοθεί έμφαση πρωτίστως στην πρόληψη. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, το θεμέλιο κάθε προληπτικής δράσης θα πρέπει να είναι η δημοκρατική και παιδοκεντρική οργάνωση του σχολείου προκειμένου αυτό να λειτουργεί, πάνω απ' όλα, ως ένα σχολείο για παιδιά με δικαιώματα.

5.3.2 Συνάντηση με τους Διευθυντές των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, Επαρχίας Λευκωσίας

Στις 9 Φεβρουαρίου 2010, η Επίτροπος συναντήθηκε με τις Διευθύντριες και τους Διευθυντές των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, Επαρχίας Λευκωσίας.

Η Επίτροπος, στην αρχή της συνάντησης, είπε ότι θεωρεί τα Ανώτατα στελέχη της Δημόσιας Μέσης Εκπαίδευσης, όπως και όλους τους εκπαιδευτικούς, αλλά και κάθε άλλη ομάδα επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά, οιονεί συνεργάτες της και χαρακτήρισε τη συνάντηση ως μια πολύ καλή ευκαιρία προκειμένου να αναζητηθούν τρόποι που θα επιτρέψουν την οικοδόμηση μιας υγιούς και παραγωγικής συνεργασίας ανάμεσα στο Θεσμό της Επιτρόπου και το δημόσιο σχολείο μέσης εκπαίδευσης. Στη συνέχεια, η Επίτροπος έκαμε μια σύντομη παρουσίαση του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, βασική αποστολή του οποίου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Ακολούθως, η Επίτροπος παρουσίασε τους τρόπους συνεργασίας του Θεσμού με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ειδικά στα θέματα που αφορούν τη Μέση Εκπαίδευση. Η Επίτροπος ανέφερε ότι στην άσκηση του ελεγκτικού της ρόλου, αντιμετωπίζεται από τους φορείς της Εκτελεστικής Εξουσίας ως καθοδηγητής στην εκπλήρωση του κοινού στόχου της λειτουργίας του κράτους δικαίου. Σε ένα τέτοιο ακριβώς πλαίσιο έχει οικοδομηθεί μια ιδιαίτερα εποικοδομητική συνεργασία ανάμεσα στο Θεσμό και τις εκπαιδευτικές αρχές.

Η Επίτροπος παρέθεσε ενδεικτικά ορισμένες δράσεις που αναπτύσσει στο χώρο της εκπαίδευσης, σε στενή πάντα συνεργασία με τα σχολεία και τις εκπαιδευτικές αρχές και προέβη σε μερικές επισημάνσεις, που αφορούν ζητήματα της Μέσης Εκπαίδευσης, αντλώντας από τη διερεύνηση συγκεκριμένων παραπόνων. Τόνισε ότι με αυτές δεν επικρίνει τους εκπαιδευτικούς, αλλά στηλιτεύει το σύστημα και τον τρόπο λειτουργίας του σημερινού σχολείου. Τέτοιες επισημάνσεις άπτονται της συμμετοχής των παιδιών στην ευρύτερη λειτουργία του σχολείου και ειδικότερα στα πλαίσια λήψεως αποφάσεων σε θέματα που τα αφορούν, της αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, καθώς και περιπτώσεων απουσίας παιδιών από το σχολείο σε ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η Επίτροπος επισήμανε συναφώς την ανάγκη ανάπτυξης μιας πιο στενής και ευρύτερης συνεργασίας ανάμεσα στις εκπαιδευτικές αρχές και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, καθώς και συνεργασίας μεταξύ των Εκπαιδευτικών Αρχών και των Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και ειδικότερα των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. Τόνισε επίσης την άμεση ανάγκη για ενίσχυση της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, αλλά και των Υπηρεσιών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης που παρέχονται στο πλαίσιο του σχολείου.

Σ' ότι αφορά τις προοπτικές συνεργασίας με τους Διευθυντές Μέσης Εκπαίδευσης, η Επίτροπος τους ενημέρωσε για τις δράσεις, που βρίσκονταν σε εξέλιξη ή προγραμματίζονταν στο τρέχον έτος, με σκοπό την επέκταση και βελτίωση αυτής της συνεργασίας. Ως προς την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, η Επίτροπος είπε η Μεταρρύθμιση είναι δυνατό να ανταποκριθεί στο όραμα για ένα Σχολείο για Παιδιά με Δικαιώματα - ένα Δημοκρατικό Σχολείο.

Σε σχέση με το θέμα της βίας στα Σχολεία, η Επίτροπος είπε ότι η βία είναι ένα πρόβλημα το οποίο, εδώ και πολλά χρονιά, αγγίζει σχεδόν κάθε σχολική μονάδα σε παγκόσμιο επίπεδο και δυστυχώς το φαινόμενο αυτό δε λείπει ούτε από το κυπριακό σχολείο. Είναι ένα πολυδιάστατο και πολυσύνθετο κοινωνικό φαινόμενο, η αντιμετώπιση του οποίου δεν μπορεί να περιοριστεί σε μέτρα καταστολής, αλλά με την ανάπτυξη ευρύτερων προληπτικών πολιτικών, τόσο στο επίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος και του σχολείου, όσο και στο χώρο της οικογένειας και της ευρύτερης κοινωνίας.

5.3.3 Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Στελεχών Δημοτικής Εκπαίδευσης

Στις 23 Απριλίου 2010, πραγματοποιήθηκε Διήμερο Σεμινάριο για εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης, με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά», στο ξενοδοχείο "Πεντέλη" στις Πλάτρες. Το πρόγραμμα συνδιοργανώθηκε από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την Υπηρεσία Προαγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με τη στήριξη του Υπουργείου Υγείας.

Στο χαιρετισμό της προς το Σεμινάριο η Επίτροπος ανέφερε, ότι η διοργάνωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προγραμμάτων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού συμπεριλαμβάνεται στις αρμοδιότητες που ο ιδρυτικός του θεσμού Νόμος της παρέχει, προκειμένου να επιτύχει την υλοποίηση της αποστολής της, δηλαδή την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η Επίτροπος είπε ότι από το συνέδριο αναμένεται να αναδειχθεί ο κρίσιμος ρόλος που η εκπαίδευση καλείται να διαδραματίσει στην οικοδόμηση και εμπέδωση μιας κουλτούρας σεβασμού των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, που θα επιτρέψει το συνολικό μετασχηματισμό της κοινωνίας, ώστε αυτή να εμπεδώσει τα Ανθρώπινα Δικαιώματα γενικά, και τα Δικαιώματα του Παιδιού ειδικότερα. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, είναι απαραίτητη προϋπόθεση ο καθένας να γνωρίσει τα δικαιώματα αυτά και να διδαχθεί πώς να τα εφαρμόζει στην καθημερινότητά του.

Ως απάντηση στο ερώτημα των εκπαιδευτικών «Τα παιδιά έχουν δικαιώματα, τι γίνεται όμως με τις υποχρεώσεις τους;», η Επίτροπος παρέθεσε αυτή που έδωσε ο Παναγιώτης Γεωργίου, πρόεδρος του Μαθητικού Συμβουλίου του Γυμνασίου – Λυκείου Πολεμίου:

«Είναι κοινώς παραδεκτό ότι κατά την τρυφερή παιδική ηλικία διαμορφώνεται ο χαρακτήρας του ανθρώπου. Επομένως, η είσπραξη σεβασμού στην παιδική ηλικία θα σημαίνει και απόδοση σεβασμού σε

μεγαλύτερη ηλικία. Εύκολα, συνάγεται λοιπόν από τα παραπάνω το συμπέρασμα ότι, αν θέλαμε να διαμορφώσουμε μια κοινωνία, που να σέβεται και να αποδέχεται το διαφορετικό, να μην το περιθωριοποιεί ούτε να το αποκλείει, οφείλουμε πρώτα να διασφαλίσουμε τα δικαιώματα των νέων βλασταριών της».

Τέλος, η Επίτροπος τόνισε, ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων κρίνεται καθοριστικός. Μέσα από το προσωπικό τους παράδειγμα και μέσα από τις παιδαγωγικές που επιλέγουν και τις αξίες που εφαρμόζουν, τόσο στο πλαίσιο της διδακτικής τους πράξης, όσο και στο επίπεδο των διαδικασιών που εγκαθιδρύουν και τη στάση που υιοθετούν στις σχέσεις τους με τα παιδιά, επηρεάζουν, είτε άμεσα είτε έμμεσα, τους μαθητές τους, μεταδίδοντας τους αξίες και καλλιεργώντας τους αντιλήψεις και στάσεις.

5.3.4 Ημερίδα Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Στις 10 Ιουνίου 2010, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο διοργάνωσε Ημερίδα με θέμα «Ο ρόλος του Συμβούλου Καθηγητή στην ομαλή ένταξη, προσαρμογή και επαγγελματική αγωγή των αλλόγλωσσων μαθητών». Στα πλαίσια της Ημερίδας, η Επίτροπος μίλησε με θέμα «Παιδί – μετανάστης, το Νομικό Πλαίσιο».

Η Επίτροπος στην αρχή της ομιλίας της ανέφερε ότι θεωρεί κάθε εκπαιδευτικό, και ιδιαίτερα το σύμβουλο καθηγητή, ως ένα συνεργάτη της στην προώθηση και ουσιαστική εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο, τονίζοντας ότι η συνεχής στήριξη των εκπαιδευτικών από την πολιτεία είναι αναγκαία, προκειμένου να μπορέσουν να επιτελέσουν το έργο τους με επιτυχία. Μια μορφή αυτής της στήριξης είναι και η διαρκής επιμόρφωσή τους.

Η μετανάστευση, επισήμανε η Επίτροπος, ως κοινωνικό φαινόμενο, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι μιας δυναμικής, η οποία αγκαλιάζει και επηρεάζει τα παιδιά με τα οποία οι εκπαιδευτικοί καθημερινά συναναστρέφονται. Η δυναμική αυτή χαρακτηρίζει και την κυπριακή πραγματικότητα.

Στη συνέχεια, η Επίτροπος αναφέρθηκε στο πολυσύνθετο θέμα της μετανάστευσης παραθέτοντας σχετικά στοιχεία του τμήματος Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών, τους λόγους που οδηγούν στη μετανάστευση[49] και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά μετανάστες.

Η Επίτροπος έκανε μια εκτενή αναφορά στα Διεθνή Κείμενα για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών, με έμφαση στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και αυτά που αφορούν αποκλειστικά τα παιδιά μετανάστες. Επιγραμματικά αυτά τα δικαιώματα είναι:

- Δικαίωμα Εγγραφής και απόκτησης ονόματος
- Δικαίωμα στην ατομική και κοινωνική/πολιτισμική ταυτότητα
- Δικαίωμα διασφάλισης ενός ποιοτικού επιπέδου ζωής
- Δικαίωμα στην Εκπαίδευση

Τέλος, η Επίτροπος τόνισε, ότι το σχολείο που λειτουργεί με σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών και προωθεί τις αρχές και τις αξίες πάνω στις οποίες αυτά βασίζοντα, δεν μπορεί παρά να είναι ένα σχολείο πολυπολιτισμικό, με απόλυτο σεβασμό στο δικό μας πολιτισμό, ταυτότητα και παράδοση, μακριά, όμως, από μονοπολιτισμικές εμμονές και αξιολογικές πολιτισμικές ιεραρχήσεις, με σεβασμό στην πολιτισμική πολυμορφία και επικεντρωμένο στις διαπολιτισμικές ανταλλαγές.

49. http://esa.un.org/migration/p2k0data.asp.

5.3.5 Θερινό Εργαστήρι: Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά

Η Επίτροπος διοργάνωσε εβδομαδιαίο θερινό εργαστήρι για παιδιά με θέμα «Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά».

Το εργαστήρι διεξήχθη την εβδομάδα 12 Ιουλίου – 16 Ιουλίου 2010. Το πρόγραμμα απευθυνόταν σε παιδιά ηλικίας 12 – 15 ετών και εφήβους ηλικίας 16 - 18 ετών και διαρκούσε από τις 9:00 μέχρι τις 14:00 καθημερινά. Στα παιδιά προσφέρονταν μικρά γεύματα κατά τα διαλείμματα.

Με την παρακολούθηση του εργαστηρίου, τα παιδιά πληροφορήθηκαν και ευαισθητοποιήθηκαν για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και ειδικότερα για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ενώ παράλληλα τους δόθηκε η δυνατότητα εθελοντικής προσφοράς στο έργο του Γραφείου της Επιτρόπου. Σε όλα τα παιδιά που παρακολούθησαν το θερινό εργαστήρι δόθηκε πιστοποιητικό συμμετοχής.

5.3.6 Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Στη Δικαιωματοχώρα»

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Στη Δικαιωματοχώρα» έχει ως θέμα τα δικαιώματα του παιδιού και απευθύνεται σε ομάδες παιδιών ηλικίας Προδημοτικής και Δ΄ τάξης Δημοτικού. Πραγματοποιείται στην αίθουσα εκδηλώσεων του Γραφείου της Επιτρόπου. Τα Παιδιά που παρακολουθούν το πρόγραμμα έχουν την ευκαιρία να συνομιλήσουν με την Επίτροπο και να πληροφορηθούν για τα δικαιώματα τους μέσα από ευχάριστες δραστηριότητες και παιχνίδια.

Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν ασκήσεις γνωριμίας, παιχνίδια για σπάσιμο πάγου, βιωματικές δραστηριότητες Μη Τυπικής Μάθησης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, επιλεγμένες από το Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα Compasito του Συμβουλίου της Ευρώπης, παρακολούθηση σχετικού οπτικοακουστικού υλικού και πιο συγκεκριμένα, σύντομα κινούμενα σχέδια της UNICEF για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και υπόδυση ρόλων και συζήτηση. Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση των παιδιών γύρω από τα θέματα των Δικαιωμάτων του Παιδιού και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το πρόγραμμα διαρκεί δύο ώρες, ενώ στα παιδιά προσφέρεται ενημερωτικό υλικό, δωράκια, καθώς και πιστοποιητικό συμμετοχής. Τα παιδιά που παρακολουθούν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αποκτούν τον τίτλο του Πρεσβευτή των Δικαιωμάτων του Παιδιού και ρόλος τους είναι να μεταδώσουν

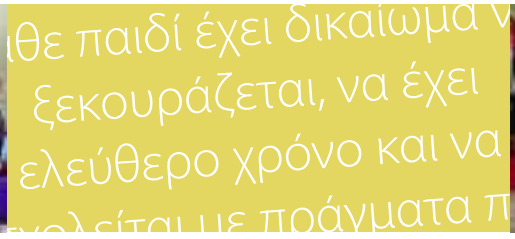

τις γνώσεις και την ευαισθητοποίηση που έλαβαν στα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου τους και στον κοινωνικό τους περίγυρο, ερχόμενα έτσι σε επαφή με τη σημασία της προσωπικής τους δράσης στην υπεράσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Πέραν της πραγματοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος «Στη Δικαιωματοχώρα», κατά το 2010 έλαβαν χώρα τρία ακόμη βιωματικά διαδραστικά εργαστήρια για παιδιά με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το πρώτο εργαστήρι διεξήχθη στο Μουσικό Σχολείο Λευκωσίας την Τετάρτη, 5 Μαΐου 2010, και απευθυνόταν σε εφήβους ηλικίας 15-17 ετών. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου η Επίτροπος έκανε μια σύντομη παρουσίαση με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού. Έπειτα τα παιδιά συμμετείχαν σε βιωματικές δραστηριότητες με θέμα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα παιδιά άντλησαν από την εμπειρία αυτή την έμπνευση για να συνθέσουν μουσική, να γράψουν στίχους ή να μελοποιήσουν ποιήματα άλλων παιδιών με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Το δεύτερο βιωματικό διαδραστικό εργαστήρι πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή, 7 Μαΐου 2010, στο Δημόσιο Νηπιαγωγείο «Πεύκιος Γεωργιάδης». Μέσα από το παιχνίδι και την υπόδυση ρόλων, τα παιδιά πληροφορήθηκαν τα δικαιώματά τους και έμαθαν πώς να τα διεκδικούν με εποικοδομητικό τρόπο. Ανάλογο εργαστήρι πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα, 10 Μαΐου 2010, στο Δημόσιο Νηπιαγωγείο Ψιμολόφου. Εκεί τα παιδιά κατασκεύασαν με τη βοήθεια της δασκάλας τους τρισδιάστατο χάρτη του χωριού τους και σύνδεσαν τα Δικαιώματα του Παιδιού με δημόσια κτίρια της Ψιμολόφου, που απεικονίζονταν στην τρισδιάστατη κατασκευή.

5.3.7 Άλλες Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες για Παιδιά

Στις 5 Μαίου 2010, έγινε βιωματικό εργαστήρι στο Μουσικό Σχολείο Λευκωσίας. Στο εργαστήρι μίλησε η Επίτροπος.

Βιωματικό Εργαστήρι διοργανώθηκε και στο Δημοτικό Σχολείο «Πεύκιος Γεωργιάδης» στις 7 Μαίου 2010, καθώς και στο Δημόσιο Νηπιαγωγείο Ψιμολόφου στις 10 Μαίου 2010.

6. Συμμετοχή των παιδιών

6.1 Δραστηριότητες για προβολή του δικαιώματος συμμετοχής

Το Δικαίωμα Συμμετοχής των παιδιών, ως προέκταση του δικαιώματος ελεύθερης σκέψης και έκφρασης σε όλα τα θέματα που αφορούν στα παιδιά, αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Έχει αναδειχθεί ως κατευθυντήρια γραμμή στην ερμηνεία όλων των άλλων δικαιωμάτων του παιδιού και στην εφαρμογή της Σύμβασης.

Η Εκδήλωση για την 20η Νοεμβρίου - Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή των παιδιών και είχε ως θέμα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του», έδωσε και πάλιν την ευκαιρία στα ίδια τα παιδιά να εκφράσουν και να προβάλουν το Δικαίωμα Συμμετοχής τους μέσα από το θέατρο και άλλες τέχνες (βλέπετε σημείο 6.3 πιο κάτω). Το Μήνυμα της Επιτρόπου για την Ημέρα (βλέπετε σημείο 5.1.8.2.1 πιο πάνω), το οποίο προβλήθηκε από όλα τα ΜΜΕ, τόνισε την ανάγκη να γίνεται σεβαστή η μοναδικότητά των παιδιών και να τους παρέχονται ευκαιρίες για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων για θέματα που τα αφορούν. Αυτό προϋποθέτει σοβαρή και ειλικρινή αντιμετώπιση, τόσο των ζητημάτων που αφορούν στην προστασία του όσο και του θέματος της αναγνώρισης της αυτονομίας του παιδιού.

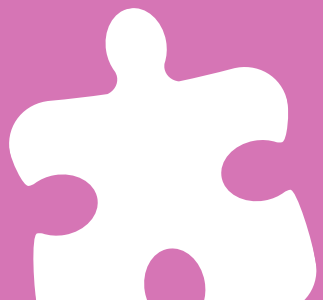

Το σύνθημα «Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του», αντανακλά την αντίληψη ότι, το παιδί ανάλογα με τα ερεθίσματα και τις ευκαιρίες που έχει, αναπτύσσει, προοδευτικά, τις ικανότητές του, σε μια πορεία μετάβασης από ένα περιοριστικό προστατευτισμό στην αυτονομία, με όχημα τα δικαιώματα συμμετοχής.

Το Δικαίωμα Συμμετοχής βρίσκεται πολύ ψηλά στο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου για το 2010, με συγκεκριμένες ενέργειες/δράσεις για προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της συμμετοχής των παιδιών, περιλαμβάνουν τη διοργάνωση εκδηλώσεων, το πρόγραμμα επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία με τίτλο «Δώσε Φωνή στην Άποψη σου», την έκδοση και διανομή ενημερωτικού υλικού φιλικού προς τα παιδιά και την οικογένεια, τη δημιουργία ιστοσελίδας με ειδικό πεδίο επικοινωνίας με τα παιδιά και με δυνατότητα υποβολής και συλλογής των απόψεών τους, την αξιοποίηση των οργανωμένων συνόλων των παιδιών, την προβολή τηλεοπτικών μηνυμάτων, την προώθηση της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διεξαγωγή ερευνών, την υποβολή και το χειρισμό παραπόνων για παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών σε αυτό τον τομέα κ.α.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ξεκουράζεται, να έχει ελεύθερο χρόνο και να ασχολείται με πράγματα που το ενδιαφέρουν και το ευχαριστούν. (Άρθρο 31)

6.1.1 Σύσταση Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου

Η Ομάδα συγκροτήθηκε από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού το Φεβρουάριο του 2010, με σκοπό να βρίσκεται πιο κοντά στις απόψεις των παιδιών για θέματα που τα αφορούν. Αποτελείται από 30 αγόρια και κορίτσια 13 ως 17 ετών, που προέρχονται από όλες τις επαρχίες της Κύπρου. Πολλοί Επίτροποι για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ευρώπη διατηρούν ανάλογες Ομάδες Συμβούλων. Τα μέλη της Ομάδας πραγματοποιούν συναντήσεις μεταξύ τους κάθε δύο μήνες και συζητούν θέματα που αφορούν στα Δικαιώματα του Παιδιού. Επιπρόσθετα, μοιράζονται με την Επίτροπο τις απόψεις, τις εμπειρίες και τη γνώμη τους για ζητήματα που τους ενδιαφέρουν. Η θητεία της Ομάδας έχει διάρκεια ένα χρόνο. Εξάλλου, η Ομάδα είναι μέλος του Δικτύου ENYA (ENOC Network of Youth Advisors).

Δικαίωμα συμμετοχής στην Ομάδα έχουν δώδεκα μέλη της Παιδοβουλής, δώδεκα μέλη της ΠΣΕΜ (Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών) και των ΕΣΕΜ (Επαρχιακές Συντονιστικές Επιτροπές Μαθητών), τρεις έφηβοι που βρίσκονται υπό τη νομική φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και διαμένουν είτε σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας, είτε με ανάδοχες οικογένειες και τρεις έφηβοι από σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, που ανήκουν σε ΖΕΠ (Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας). Για τη συγκρότηση του σώματος λήφθηκαν υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια:

- Συμμετοχή ίσου αριθμού κοριτσιών και αγοριών
- Συμμετοχή εφήβων από διαφορετικές ηλικιακές ομάδες (13-17 ετών)
- Συμμετοχή εφήβων από όλες τις επαρχίες της Κύπρου
- Συμμετοχή εφήβων με αναπηρίες, μεταναστών, προσφύγων
- Συμμετοχή εφήβων που ζουν μακριά από τις φυσικές τους οικογένειες

Οι απόψεις και οι προτάσεις άλλων παιδιών και εφήβων από την Κύπρο είναι για την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου πολύ σημαντικές και απαραίτητες, ώστε να μπορεί να αντιπροσωπεύει επιτυχώς τα παιδιά και τους εφήβους της Κύπρου. Άλλοι έφηβοι και παιδιά μπορούν να αποστέλλουν τα μηνύματά τους προς την Ομάδα, μέσα από την Ιστοσελίδα της Επιτρόπου.

Πρώτη συνάντηση της Ομάδας: Το Σάββατο, 13 Μαρτίου 2010, πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου. Η συνάντηση έλαβε χώρα στην αίθουσα Δραστηριοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου. Οι Σύμβουλοι είχαν την ευκαιρία να γνωριστούν μεταξύ τους, να πληροφορηθούν καλύτερα για το ρόλο της Ομάδας και τη λειτουργία του Δικτύου ENYA, να καθορίσουν την αποστολή της Ομάδας και να καταρτίσουν το Συμβόλαιό της.

Η Ομάδα καθόρισε η ίδια την αποστολή της, που είναι η εκπροσώπηση όλων των παιδιών της Κύπρου, η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση των παιδιών και του ευρύτερου κοινού για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η ενεργός συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν τα ίδια τα παιδιά. Οι έφηβοι σύμβουλοι θα δημιουργήσουν το δικό τους λογότυπο, ενώ θα καθορίσουν τις επόμενες δράσεις της Ομάδας τους. Παράλληλα, έχουν συντάξει το Συμβόλαιο της Ομάδας τους, δηλαδή τον Κώδικα Συμπεριφοράς των μελών της ομάδας που θα διέπει την εύρυθμη λειτουργία της.

Δεύτερη συνάντηση της Ομάδας: Το Σάββατο, 8 Μαΐου 2010, πραγματοποιήθηκε η δεύτερη συνάντηση της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου. Η συνάντηση έλαβε χώρα στην αίθουσα Δραστηριοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου. Οι Σύμβουλοι είχαν την ευκαιρία να καταρτιστούν καλύτερα πάνω στα θέματα των Δικαιωμάτων του Παιδιού, της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο. Επίσης, δόθηκε στα παιδιά η ευκαιρία να πληροφορηθούν καλύτερα για το ρόλο της Ομάδας και τη λειτουργία του Δικτύου ENYA και να καθορίσουν την επόμενη συνάντηση της Ομάδας.

Τρίτη συνάντηση της Ομάδας: Η τρίτη συνάντηση της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου πραγματοποιήθηκε στις 25 Ιουνίου 2010, στην αίθουσα Δραστηριοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου. Οι Σύμβουλοι είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τη πορεία του φόρουμ ENYA και για τη συνάντηση των εκπροσώπων των Ομάδων Εφήβων Συμβούλων του Δικτύου ENYA, που θα πραγματοποιούνταν στο Στρασβούργο, στις 7- 9 Οκτωβρίου 2010 στα πλαίσια της Ετήσιας Συνάντησης των Ευρωπαίων Επιτρόπων για το Παιδί του Δικτύου ENOC.

Η Ομάδα επέλεξε με μυστική ψηφοφορία δύο συμβούλους, την Ανθούλλα Φελλά και το Μιχάλη Παναγή, για να την εκπροσωπήσουν στην εν λόγω συνάντηση, αφού προηγουμένως καθόρισε ομόφωνα τα κριτήρια επιλογής των δύο εκπροσώπων της. Τα κριτήρια που έθεσαν οι Σύμβουλοι για την επιλογή των εκπροσώπων της ήταν: Καλή γνώση της Αγγλικής γλώσσας, επικοινωνιακές δεξιότητες, δημιουργικότητα, ευχέρεια χρόνου, δέσμευση και προθυμία για εργασία για τις ανάγκες της προετοιμασίας της συνάντησης, καθώς και πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

Τέταρτη συνάντηση της Ομάδας: Στις 30 Οκτωβρίου 2010, πραγματοποιήθηκε η 4η συνάντηση της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου. Η συνάντηση έλαβε χώρα στην αίθουσα Δραστηριοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου. Οι Σύμβουλοι είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τη συνάντηση των εκπροσώπων των Ομάδων Εφήβων Συμβούλων του Δικτύου ENYA, που πραγματοποιήθηκε στο

Στρασβούργο, στις 7- 9 Οκτωβρίου 2010 στα πλαίσια της Ετήσιας Συνάντησης των Ευρωπαίων Επιτρόπων για το Παιδί του Δικτύου ENOC. Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των Συμβούλων και της Επιτρόπου γύρω από το θέμα της Βίας κατά των παιδιών και τις προτάσεις που κατατέθηκαν στο Στρασβούργο, τόσο από τους εκπροσώπους των Ομάδων Εφήβων Συμβούλων, όσο και από τους Επιτρόπους για το Παιδί. Οι Σύμβουλοι κατέθεσαν τις δικές τους απόψεις και εμπειρίες σχετικά με το θέμα και έκαναν εισηγήσεις ως προς το ποιες προτάσεις κρίνουν ότι θα έπρεπε να προωθηθούν από την Επίτροπο σε εθνικό επίπεδο.

6.1.2 Το Δίκτυο ENYA

Στόχος της δημιουργίας του ENYA είναι να διευκολύνει την επικοινωνία ανάμεσα στις Ομάδες Εφήβων Συμβούλων και να τους δώσει την ευκαιρία να εκφράσουν τις θέσεις τους σε θέματα σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού. Στα πλαίσια του δικτύου αυτού, έχει δημιουργηθεί ηλεκτρονικό φόρουμ, μέσω του οποίου οι έφηβοι μπορούν να συζητούν και να ανταλλάζουν απόψεις. Επίσης, οι Ομάδες είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους σε κοινή συνάντηση με μέλη του ENOC, κατά τη διάρκεια της Ετήσιας Συνέλευσης, τον Οκτώβριο του 2010.

Οι Έφηβοι Σύμβουλοι συζητούν μεταξύ τους τις απόψεις τους και κάνουν εισηγήσεις πάνω σε θέματα που καθορίζονται από το ENYA. Στο παρόν στάδιο, τα θέματα που είναι υπό συζήτηση στο φόρουμ είναι η Εκπαίδευση, τα Προσωπικά Δεδομένα και το Διαδίκτυο, η Βία και η Υγεία. Δύο εκπρόσωποι από κάθε Ομάδα συγκεντρώνουν και αναρτούν τις θέσεις και τις προτάσεις της στο ηλεκτρονικό φόρουμ του δικτύου στα Αγγλικά. Οι εκπρόσωποι αυτοί ονομάζονται spokespersons. Οι έφηβοι σύμβουλοι μπορούν να γράφουν προσωπικά τους σχόλια και απόψεις στο φόρουμ στα Αγγλικά. Οι spokespersons είναι επίσης υπεύθυνοι να ενημερώνουν τους υπόλοιπους Εφήβους Συμβούλους για την πορεία της συζήτησης στο φόρουμ. Η συζήτηση ολοκληρώθηκε στα τέλη Ιουνίου. Τα τελικά πορίσματα και προτάσεις των Ομάδων Εφήβων Συμβούλων ανακοινώθηκαν στους Επιτρόπους για το Παιδί στην Ετήσια Συνέλευση των Επιτρόπων του ENOC, τον Οκτώβριο του 2010. Η Ομάδα εξέλεξε δύο εκπροσώπους (delegates), οι οποίοι θα εκπροσωπούσαν την Ομάδα στην Ετήσια Συνέλευση των Επιτρόπων.

6.2 Επισκέψεις Επιτρόπου στα Σχολεία

Η Επίτροπος ανέπτυξε και εφαρμόζει ήδη από το 2008, το Πρόγραμμα Επισκέψεων της στα Σχολεία με τίτλο "Δώσε Φωνή στην Άποψη σου" (βλέπετε σημείο 6.2.1 πιο κάτω), στοχεύοντας, αφενός, να εφαρμόσει στην πράξη τη συμμετοχή των παιδιών, ερχόμενη σε άμεση επικοινωνία μαζί τους, ακούγοντας τις απόψεις και τους προβληματισμούς τους και ανταλλάσσοντας μαζί τους σκέψεις σχετικά με θέματα που άπτονται της αποστολής και του έργου της και, αφετέρου, για να προωθήσει την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση μαθητών και εκπαιδευτικών (βλέπετε σημείο 5.3. πιο πάνω) σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

Πέραν του συγκεκριμένου Προγράμματος, η Επίτροπος επιδιώκει να επισκέπτεται τα σχολεία, με κάθε ευκαιρία που της δίνεται, ειδικότερα μετά από προσκλήσεις των ίδιων των παιδιών για συμμετοχή της σε σχολικές εκδηλώσεις, συνέδρια ή σεμινάρια (βλέπετε σημείο 5.2 πιο πάνω), με στόχο να διατηρεί μια συνεχή και αμφίδρομη επικοινωνία με τα παιδιά.

6.2.1 Πρόγραμμα Επισκέψεων «Δώσε φωνή στην άποψή σου»

Μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος «Δώσε φωνή στην άποψή σου», η Επίτροπος, πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων σε διάφορα σχολεία, με σκοπό αφενός να ενημερώσει τους εκπαιδευτικούς και τα παιδιά και αφετέρου να ακούσει και ανταλλάξει απόψεις με τα παιδιά (βλέπετε σημείο 6.2 πιο πάνω).

Οι επισκέψεις περιλάμβαναν:

- Συναντήσεις της Επιτρόπου με
- τη Διευθυντική ομάδα του σχολείου
- το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου
- το σύνολο της μαθητικής κοινότητας σε κοινή συγκέντρωση
- το μαθητικό συμβούλιο του σχολείου και
- Βιωματικό διαδραστικό εργαστήρι με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των τμημάτων του σχολείου, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, τις κοινωνικές διακρίσεις και το δικαίωμα στη συμμετοχή.

Το Πρόγραμμα επισκέψεων συμπεριέλαβε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και όλων των επαρχιών. Η Επίτροπος πραγματοποίησε, το 2010, επισκέψεις στα παρακάτω σχολεία:

- Γυμνάσιο Κοκκινοτριμιθιάς (16/11/2010)
- Δημοτικό Σχολείο Αρχαγγέλου (18/11/2010)
- Γυμνάσιο Αγίου Ιωάννη (24/11/2010)
- Λύκειο Κύκκου Πάφου (3/12/2010)
- Αγγλική Σχολή (6/12/2010 & 13/11/2010)

6.2.1.1 Επίσκεψη Επιτρόπου στο Α΄ Δημοτικό Σχολείο Μακεδονίτισσας

Στις 9 Ιουνίου 2010, η Επίτροπος επισκέφθηκε το Α' Δημοτικό Σχολείο Μακεδονίτισσας, μετά από πρόσκληση των παιδιών της ομάδας διαμεσολαβητών μαθητών, για να ενημερωθεί για την εμπλοκή των παιδιών στο πρόγραμμα «Μοντέλο επικοινωνίας για διαμεσολαβητές και συντονιστές μαθητές – Επίλυση συγκρούσεων». Στο πρόγραμμα συμμετέχουν επίσης το Α' Δημοτικό σχολείο Ιδαλίου, το Α' Δημοτικό σχολείο Παλιομετόχου και το Δημοτικό Σχολείο Αστρομερίτη. Τα παιδιά παρουσίασαν στην Επίτροπο και σε εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας το πρόγραμμα αυτό, που έχει ως βασικό σκοπό τη διαχείριση συγκρούσεων στο χώρο του σχολείου, με σκοπό τη βελτίωση του σχολικού κλίματος.

Όπως τα παιδιά πληροφόρησαν την Επίτροπο, το πρόγραμμα έχει τρεις βασικούς στόχους:

- Τα παιδιά να εξασκηθούν σε βασικές δεξιότητες: στον ελεύθερο λόγο, στην ενεργητική ακρόαση, στην επιχειρηματολογία της άποψης, στην ανατροφοδότηση και στην καλλιέργεια ενσυναίσθησης.
- Τα παιδιά να εκπαιδευτούν, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν στο σχολείο ως σύμβουλοι άλλων μαθητών.
- Τα παιδιά να εκπαιδευτούν, ώστε να λειτουργούν ως διαμεσολαβητές για την επίλυση συγκρούσεων συνομηλίκων τους.

Μετά την παρουσίαση του προγράμματος, τα παιδιά οργανώθηκαν σε έξι διαφορετικά περίπτερα και παρουσίασαν πρακτικά διάφορες πτυχές του προγράμματος, όπως την οικοδόμηση καλών σχέσεων μεταξύ των παιδιών, τη διαμεσολάβηση για την επίλυση ενός προβλήματος, την ενεργητική ακρόαση και την ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της ομάδας.

Η Επίτροπος έμεινε εντυπωσιασμένη από το υψηλό επίπεδο του έργου των παιδιών και του προσωπικού του σχολείου, που λειτουργούν υπό την καθοδήγηση της Συντονίστριας του Προγράμματος, κας Μαρίας Καραγιάννη.

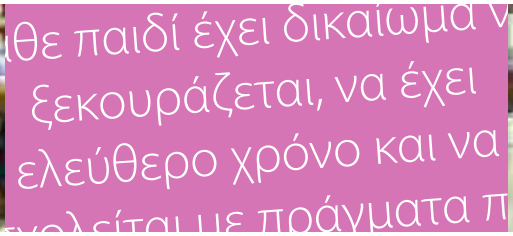

6.2.2 Συνάντηση Επιτρόπου με τα μέλη της ΠΣΕΜ

Στις 13 Μαρτίου 2010, η Επίτροπος συναντήθηκε με τα μέλη της ΠΣΕΜ. Κατά τη συνάντηση έγινε ενημέρωση για τα εξής θέματα:

- Ενημέρωση από τα μέλη της ΠΣΕΜ που συμμετέχουν στην Ομάδα Συμβούλων της Επιτρόπου για το πρόγραμμα ΕΝΥΑ.
- Ενημέρωση σχετικά με τη συνάντηση της Επιτρόπου με τους Διευθυντές Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης
- Δημόσιες παρεμβάσεις Επιτρόπου σε σχέση με τα φαινόμενα βίας/αντικοινωνικής συμπεριφοράς στο χώρο του σχολείου
- Προτεραιότητες Επιτρόπου για το 2010, με έμφαση στις δράσεις στο χώρο του σχολείου
- Θέσεις της Επιτρόπου για το μάθημα των θρησκευτικών
- Μάθημα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα πλαίσια του νέου σχολείου.

6.3 Διάφορες άλλες δραστηριότητες

6.3.1 Εκδήλωση Παγκόσμιας Ημέρας Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η εκδήλωση της 20ης Νοεμβρίου 2010, που είχε ως θέμα ««Προστατεύω την αυτονομία του, ενδυναμώνω τη φωνή του» στόχευε, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία των προϋποθέσεων για ένα αποτελεσματικό και συμμετοχικό διάλογο στη βάση της αναγνώρισης της αυτονομίας του παιδιού και της ισότητας θέσεων, μεταξύ των παιδιών και των άλλων εμπλεκομένων στην εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού (κράτος, κοινωνία, γονείς, επαγγελματίες). Στα πλαίσια αυτού του στόχου, η Επίτροπος, όπως και κατά το προηγούμενο έτος, επιδίωξε την ενεργό εμπλοκή των παιδιών στη διαδικασία διοργάνωσης της εκδήλωσης - σχεδιασμό, δημιουργία και υλοποίηση – εφαρμόζοντας στην πράξη το δικαίωμα τους για συμμετοχή, ελευθερία σκέψης και για συνεργασία (βλέπετε σημείο 6.1 πιο πάνω).

Κατά την εκδήλωση απονεμήθηκαν τα βραβεία του Παγκύπριου Διαγωνισμού Συγγραφής Θεατρικού Έργου για Παιδιά με θέμα «τα Δικαιώματα του Παιδιού», ο οποίος προκηρύχθηκε από την Επίτροπο και έγινε Έκθεση Τρισδιάστατων Κατασκευών από Παιδιά με το ίδιο θέμα. (βλέπετε τα σημεία 6.3.8 και 6.3.9 πιο κάτω).

6.3.2 Σύνοδος της Κυπριακής Παιδοβουλής

Στα πλαίσια της «Εβδομάδας Παιδιού» πραγματοποιήθηκε στις 20 Νοεμβρίου 2010, στο κτίριο της Βουλής των Αντιπροσώπων, η Β' Τακτική Πανηγυρική Σύνοδος της Δ' Βουλευτικής Περιόδου της Κυπριακής Παιδοβουλής, υπό την Προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, κ. Μάριου Καρογιάν, ο οποίος και κήρυξε την έναρξη των εργασιών της συνόδου.

Στην προσφώνησή του προς τους παιδοβουλευτές, ο κ. Καρογιάν ανέφερε ότι η Παιδοβουλή έχει καθιερωθεί και αναγνωριστεί ως ένας σημαντικός θεσμός, που συμβάλλει στη διεύρυνση και την ανάδειξη των προβληματισμών και των οραμάτων της νεολαίας για τη διαμόρφωση καλύτερων προοπτικών για τους νέους και τις νέες. Η Παιδοβουλή, επισήμανε ο Πρόεδρος, προσφέρει την ευκαιρία στη νεολαία για ουσιαστική παρέμβαση στα κοινά και συμμετοχή στο πολιτικό γίγνεσθαι, αλλά και επιβεβαιώνει την υπευθυνότητα και ωριμότητα των παιδιών, αποδεικνύοντας συνάμα τα υψηλά οράματα και υψηλούς στόχους των νέων.

Παρόντες στη Σύνοδο ήταν Βουλευτές, Υπουργοί, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και τα μέλη της ΠΣΕΜ.

Η ημερήσια διάταξη της Συνόδου περιλάμβανε:

α) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λευκωσίας/Κερύνειας για το θέμα που τιτλοφορείται «Ποια η σχέση της ιδεολογίας και της φιλοσοφίας των πολιτικών συστημάτων με την έμπρακτη εφαρμογή τους από τα Κυπριακά πολιτικά κόμματα που τα αντιπροσωπεύουν και πόσα γνωρίζουμε για το θέμα εμείς τα παιδιά» από εκπρόσωπο κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Λευκωσίας/Κερύνειας

β) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λεμεσού για το θέμα που τιτλοφορείται «Ποια η επίδραση της οικογένειας, του φιλικού περιβάλλοντος και των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της άποψης μας, τόσο για τα πολιτικά, όσο και για τα άλλα θέματα» από εκπρόσωπο κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Λεμεσού

γ) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Λάρνακας για το θέμα που τιτλοφορείται «Ποια η πληροφόρηση μας για το Κυπριακό πρόβλημα και τη λύση του; Πόσο αντικειμενικά παρατίθενται τα ιστορικά γεγονότα, ειδικά που δεν βιώσαμε», από εκπρόσωπο κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Λάρνακας

δ) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Αμμοχώστου για το θέμα που τιτλοφορείται «Ποια η πληροφόρηση μας για τις υπηρεσίες και τις παροχές που εφαρμόζουν και υλοποιούν τα δικαιώματα μας», από εκπρόσωπο της κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Αμμοχώστου

ε) Ανάγνωση και συζήτηση της έκθεσης της Επαρχιακής Κοινοβουλευτικής Ομάδας Πάφου για το θέμα που τιτλοφορείται «Τα παιδιά σήμερα πολιτικοποιούνται ή κομματικοποιούνται; Και ποιες οι επιπτώσεις από την πρόωρη κομματικοποίηση μας», από εκπρόσωπο της κοινοβουλευτικής ομάδας Παιδοβουλευτών Πάφου.

6.3.3 Εκδήλωση για τα Δικαιώματα του Παιδιού Ζ΄ Δημοτικού Σχολείου Λακατάμειας

Το Ζ' Δημοτικό Σχολείο Λακατάμειας διοργάνωσε Εκδήλωση στις 2 Φεβρουαρίου 2010 και σε αυτήν προσκλήθηκε και μίλησε η Επίτροπος.

Η Επίτροπος εξέφρασε την ιδιαίτερη ικανοποίηση της για το γεγονός ότι η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στα Δικαιώματα του Παιδιού και φτιαγμένη από τα ίδια τα παιδιά, έμπρακτη απόδειξη της σταδιακής αλλαγής που συντελείται, σε όλα τα επίπεδα, όσον αφορά τη σημασία και τη βαρύτητα που δίνεται στην ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της κοινωνίας για την προάσπιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών ως φορέων δικαιωμάτων, χωρίς καμιά διάκριση, όπως τα κατοχύρωσε νομικά η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τόνισε η Επίτροπος, έχει υποχρέωση να ελέγχει διαρκώς τις διαδικασίες που ακολουθούνται, νομοθεσίες και πρακτικές, έτσι ώστε κάθε παιδί στην Κύπρο να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματά του.

Απευθυνόμενη στα παιδιά, η Επίτροπος τόνισε ότι αυτά είναι σήμερα πρωταγωνιστές της καθημερινής τους ζωής, αλλά και της ζωής της κοινωνίας στην οποία ζουν, είναι υπάρξεις αυτόνομες με δική τους άποψη και οι ενήλικες είναι υποχρεωμένοι να τους παρέχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν με ενεργό τρόπο στις αποφάσεις που τα αφορούν. Η Επίτροπος επισήμανε ότι αυτό, δεν ακυρώνει, όπως λανθασμένα πολλοί πιστεύουν ή φοβούνται, το ρόλο των γονιών ή των εκπαιδευτικών, αλλά, αντίθετα, ενισχύει το ρόλο τους. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να γίνουν ευρύτατα κατανοητές οι πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Μέσα στα πλαίσια της Εκδήλωσης, τα παιδιά παρουσίασαν το χοροθεατρικό έργο, που πρωτο-παρουσιάστηκε στις 20 Νοεμβρίου 2009, Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων του Παιδιού και που είναι ένας τρόπος έκφρασης του προβληματισμού και των ανησυχιών των παιδιών που το δημιούργησαν.

6.3.4 8ο Μαθητικό Συνέδριο Γυμνασίου - Λυκείου Πολεμίου

Στις 23 Μαρτίου 2010, η μαθητική κοινότητα και οι εκπαιδευτικοί του Γυμνασίου - Λυκείου Πολεμίου οργάνωσαν το Μαθητικό Συνέδριο με θέμα «Τα δικαιώματα του παιδιού: Θεμέλιο για την αποτροπή της παραβατικότητας, του κοινωνικού αποκλεισμού, του ρατσισμού και την αποδοχή της διαφορετικότητας».

Η Επίτροπος, η οποία λόγω άλλων υποχρεώσεων δεν παρέστη στο Συνέδριο, απέστειλε ομιλία με θέμα «Ανάπτυξη - Διάλογος - Αξιοπρέπεια: Οι τρεις προκλήσεις που θέτει ενώπιον μας η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού»

Στην ομιλία της, η Επίτροπος αναφέρθηκε στην τιμητική επιλογή της ως μιας των Εθνικών Πρεσβευτών του Ευρωπαϊκού Έτους 2010 για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού, την οποία θεωρεί ως ένα ακόμη βήμα για την προώθηση και προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Κύπρο, καθώς ένα σημαντικό ποσοστό των ατόμων, και μάλιστα το πλέον ευπαθές, που υπόκεινται τις δυσμενείς επιπτώσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, είναι παιδιά.

Η Επίτροπος, αφού εξέφρασε την ιδιαίτερη ικανοποίηση της για το θέμα του Συνεδρίου, επισήμανε ότι οι τρεις προκλήσεις του ευρωπαϊκού έτους για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού, «Ανάπτυξη – Διάλογος – Αξιοπρέπεια», αντιστοιχούν στις τρεις μεγάλες κατηγορίες στις οποίες μπορούν να χωριστούν τα δικαιώματα του παιδιού, που είναι η Προστασία, οι Παροχές και η Συμμετοχή. Τόνισε τη σημασία της Συμμετοχής, ως της καθοδηγητικής Αρχής στον τρόπο εφαρμογής όλων των υπολοίπων δικαιωμάτων.

Ακολούθως, στάθηκε στα θέματα που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτό θα ήταν ιδιαίτερο χρήσιμο για τις εργασίες του συνεδρίου, αφού για την Κύπρο, η νέα, πολυπολιτισμική πραγματικότητα γίνεται εμφανής πλέον και στη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού.
Αυτό επιβάλλει την οικοδόμηση, στο πλαίσιο του σχολείου, μιας κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων των παιδιών, που είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να μπορέσει το σχολείο να ανταποκριθεί στις προκλήσεις με επιτυχία. Σ' αυτό το σχολείο, η ετερότητα πρέπει να γίνεται αντιληπτή ως πηγή πλούτου και όχι ως έλλειμμα και μειονεξία.

6.3.5 Μαθητικό Συνέδριο του Λυκείου Αγίου Γεωργίου

Το Λύκειο Αγίου Γεωργίου διοργάνωσε, στις 15 Απριλίου 2010, Μαθητικό συνέδριο, στο οποίο απέστειλε χαιρετισμό η Επίτροπος.

Η Επίτροπος εξέφρασε ιδιαίτερη ικανοποίηση για το γεγονός ότι το συνέδριο θα απασχολούσαν ουσιαστικά και κρίσιμα ζητήματα, που αφορούσαν στο σύνολό τους στα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Επίτροπος παρουσίασε σε συντομία το περιεχόμενο των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως περιλαμβάνονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και ακολούθως αναφέρθηκε στις τέσσερις θεμελιώδεις αρχές της Σύμβασης και τη σημασία τους για τη διασφάλιση του συνόλου των δικαιωμάτων του παιδιού.

6.3.6 Καλλιτεχνική Εκδήλωση του Γυμνασίου Αγλαντζιάς

Το Γυμνάσιο Αγλαντζιάς διοργάνωσε, στις 7 Μαίου 2010, υπό την αιγίδα της Επιτρόπου, Καλλιτεχνική Εκδήλωση, με θέμα «Η καταπολέμηση της φτώχειας, της πείνας και του κοινωνικού αποκλεισμού».

Στο χαιρετισμό της προς την Εκδήλωση, η Επίτροπος εξήρε ως ιδιαίτερα εύστοχη την επιλογή του σχολείου να προσεγγίσει το στόχο της καταπολέμησης της φτώχειας, της πείνας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσα από τα δικαιώματα του παιδιού, που συνιστούν την πιο ισχυρή ασπίδα που διαθέτουν οι σύγχρονες κοινωνίες προκειμένου να καταπολεμήσουν το μεγάλο αυτό κοινωνικό πρόβλημα.

Στην Κύπρο, είπε, ίσως να μην έχουμε ανθρώπους που υποφέρουν από την πείνα, ωστόσο η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν έχουν εκλείψει. Το Κράτος, τόνισε η Επίτροπος, έχει ευθύνη να αναπτύξει πολιτικές με στόχο να μην υπάρχει κανένα άτομο που να ζει σε φτώχεια ή να είναι κοινωνικά αποκλεισμένο. Προς τούτο, το δημόσιο σχολείο μπορεί να βοηθήσει σημαντικά, ώστε το Κράτος να ανταποκριθεί στην ευθύνη του αυτή.

Τέλος, η Επίτροπος επισήμανε ότι η τέχνη συνιστά ένα προνομιακό πεδίο έκφρασης των παιδιών και, ως εκ τούτου, ένα άριστο μέσο για να απολαύσουν τα δικαιώματά τους στη συμμετοχή. Μέσα από τον έντεχνο λόγο, πεζό ή έμμετρο, την κίνηση, το χορό και τη μουσική και κάθε μορφή τέχνης, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να αποτυπώσουν τις σκέψεις, τους προβληματισμούς και τα συναισθήματά τους με ένα ιδιαίτερα μοναδικό τρόπο.

6.3.7 Ομαδική - Αναδρομική Έκθεση Ζωγραφικής μαθητών «Το Νήμα της Ζωής»

Στις 26 Ιουνίου 2010, η Επίτροπος παρέστη και απηύθυνε χαιρετισμό στα εγκαίνια της Ομαδικής-Αναδρομικής Έκθεσης Ζωγραφικής μαθητών «Το Νήμα της Ζωής», του Liana's Art Studio, InterGallery, Intercollege Λάρνακα.

Η Επίτροπος, αφού συνεχάρη την κα. Λιάνα Σπανού - Ζαντή, για την πρωτοβουλία της να διοργανώσει την έκθεση, εξήρε τη σημασία της ενασχόλησης των παιδιών με καλλιτεχνικές δραστηριότητες, που από μόνη της είναι δικαίωμα το οποίο κατοχυρώνει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ταυτόχρονα, παρέχει στα παιδιά μια μοναδική δυνατότητα πραγμάτωσης άλλου δικαιώματος, αυτού της ελεύθερης έκφρασης και της ενεργούς συμμετοχής στα πλαίσια της κοινωνίας. Προσφέρει, επίσης, σημαντικά στην υγιή, ισορροπημένη και ολόπλευρη ανάπτυξή της προσωπικότητας των παιδιών. Ειδικότερα, μέσα από τη ζωγραφική, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τον αυθορμητισμό και τη δημιουργικότητά τους.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η τέχνη ως ένα μοναδικό και παράλληλα οικουμενικό πολιτιστικό αγαθό, λειτουργεί ως γέφυρα που ενώνει τους ανθρώπους και σμίγει τους λαούς, συμβάλλοντας έτσι στην οικοδόμηση μιας ειρηνικής και ανθρωποκεντρικής κοινωνίας.

6.3.8 Έκθεση τρισδιάστατων κατασκευών

Επενδύοντας στη δημιουργική φαντασία των παιδιών για ακόμη μια φορά, η Επίτροπος κάλεσε τα παιδιά τεσσάρων δημόσιων σχολείων, του Νηπιαγωγείου Αγ. Μάρωνα, του Δημοτικού Σχολείου Πελεντρίου, του Γυμνασίου Παραλιμνίου και της Τεχνικής Σχολής Πάφου, να δημιουργήσουν ομαδικά τρισδιάστατες κατασκευές, με θέμα τα δικαιώματα του παιδιού.

Οι κατασκευές εκτέθηκαν στο χώρο της μεγάλης εκδήλωσης, στις 19 Νοεμβρίου 2010, η οποία έγινε στην Αίθουσα Τελετών του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου. Στόχος της Έκθεσης ήταν η ευαισθητοποίηση των παιδιών, μέσα από τη γλώσσα της τέχνης, για τα δικαιώματα που έχουν σε όλους τους τομείς της ζωής τους, όπως το δικαίωμα προστασίας από τη βία, το δικαίωμα συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης, το δικαίωμα στην υγεία, και στην εκπαίδευση, το δικαίωμα στο παιχνίδι και στη ψυχαγωγία, κ.α.

Στα σχολεία που συμμετείχαν, στάλθηκε πακέτο με υλικό και εκδόσεις της Επιτρόπου, το οποίο χρησιμοποιήθηκε από τους εκπαιδευτικούς με τα παιδιά, ώστε η γνωριμία, η επαφή και η ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα τους να διεγείρουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητα τους. Για τη δημιουργία των κατασκευών, τα παιδιά εργάστηκαν συνεργατικά και αφέθηκαν ελεύθερα να επιλέξουν τα ίδια τον τρόπο και τα υλικά με τα οποία θα εργάζονταν.

Τα έργα τέχνης, ως γνήσιο καθρέφτισμα των σκέψεων, των ανησυχιών κα των συναισθημάτων των παιδιών, ήταν πραγματικά αξιόλογα, τόσο ως προς την ποιότητα και την τεχνοτροπία, όσο και ως προς τα μηνύματα που έστειλαν στους ενήλικες.

6.3.9 Παγκύπριος Διαγωνισμός Συγγραφής Θεατρικού Έργου για Παιδιά με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού

Την άνοιξη του 2010, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού προκήρυξε Διαγωνισμό Συγγραφής Παιδικού Θεατρικού Έργου με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού» .

Το σκεπτικό, που προηγήθηκε της απόφασης για την προκήρυξη, ήταν ότι η μελέτη για τα δικαιώματα των παιδιών είναι απαραίτητη, προκειμένου ένα άτομο να εμπνευστεί για να γράψει θεατρικό έργο για ένα τέτοιο θέμα.

Επιπλέον, η Ελπίδα ήταν ότι η ποιότητα των έργων που θα υποβάλλονταν, θα ήταν τέτοια, ώστε μέσα από την πολυδιάστατη αξιοποίησή τους, να προωθηθεί ευρύτερα η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα των παιδιών. Η αξιοποίηση αυτή μπορούσε να περιλαμβάνει δράσεις που να απευθύνονται σε μεγάλες ομάδες παιδιών και ενηλίκων, οι οποίοι ανήκουν σε επαγγελματικούς χώρους, όπως είναι αυτές του θεάτρου, των ηθοποιών και των εκπαιδευτικών. Οι σκέψεις ήταν ότι -

- το έργο που θα διακριθεί μπορεί να ανεβαστεί σε παράσταση την οποία να παρακολουθήσουν παιδιά,
- κάποιες από τις συμμετοχές να εκδοθούν π.χ. σε παραμύθι ή μυθιστόρημα,
- τα θεατρικά έργα να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα μας ή στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, ως καλλιτεχνικό υλικό ενδοσχολικών γιορτών.

Οι αρχικές ελπίδες επιβεβαιώθηκαν σε τέτοιο βαθμό, που το έργο της κριτικής επιτροπής ήταν ιδιαίτερα δύσκολο. Υπήρξαν συνολικά 26 συμμετοχές, αρκετές από αυτές εξαιρετικές.

Η Κριτική Επιτροπή, την οποία αποτελούσαν οι Ξενάκης Κυριακίδης (ηθοποιός και σκηνοθέτης), Γιόλα Δαμιανού-Παπαδοπούλου (συγγραφέας), Χριστίνα Παυλίδου (ηθοποιός), Άλκηστις Τράχηλου (μαθήτρια Β' Λυκείου και μέλος της ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου) και Χριστιάνα Πασά (Λειτουργός του Γραφείου της Επιτρόπου), μελέτησε αρχικά υλικό σχετικό με τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Σε τρεις διαδοχικές συναντήσεις της, κι αφού όλα τα μέλη της Επιτροπής μελέτησαν όλα τα έργα, κατέληξαν στα τρία καλύτερα. Οι βραβεύσεις έγιναν στα πλαίσια της Πανηγυρικής Εκδήλωσης της 20ης Νοεμβρίου 2010.

Τα αποτελέσματα της τελικής ψηφοφορίας και τα ονόματα των νικητών έχουν ως εξής:

Α/Α – Ψευδώνυμο	Τίτλος	Θέση	Ψήφοι	Όνομα
15. Μικρή Λουλού	Μπελάδες στην Πολυχρωμία	1η θέση	4 ψήφοι	Ελένη Νεοκλέους (Δασκάλα)
22. Ιπτάμενος Πύργος	Κάτω τα χέρια από το παιχνίδι	2η θέση	3 ψήφοι	Ελένη Αρτεμίου Φωτιάδου (Δασκάλα)
18. Μάγκη Κηπουρού	Όχι άλλο… «Χάνσελ και Γκρέτελ»	3η θέση	3 ψήφοι	Μαργαρίτα Πόποβιτς (Δασκάλα)

6.3.10 Street Event 20 Νοεμβρίου 2010

Στις 20 Νοεμβρίου, διοργανώθηκε, μαζί με την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου, από τις 11π.μ. μέχρι τις 2μ.μ., εκδήλωση με τη μορφή Street Event, στη Λεωφόρο Μακαρίου, στη Λευκωσία.

Στα πλαίσια της Εκδήλωσης, η Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου λειτούργησε Περίπτερο Δικαιωμάτων του Παιδιού. Στην εκδήλωση συμμετείχαν εφηβικά μουσικά και χορευτικά συγκροτήματα και έφηβοι με δημιουργίες graffiti. Χορηγός επικοινωνίας ήταν το PIK. Από το χώρο της εκδήλωσης εξέπεμπε το Πρώτο Πρόγραμμα του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (ραδιόφωνο).

Εισαγωγή στο πρόγραμμα της εκδήλωσης έκαναν ο κ. Κυριάκος Παστίδης και η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Δηλώσεις έκαναν η κα. Έλση Χριστόφια, σύζυγος του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κος Ανδρέας Δημητρίου, ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας κος Νίκος Τορναρίτης, η Δήμαρχος Λευκωσίας κα Ελένη Μαύρου, εκπρόσωποι κοινοβουλευτικών κομμάτων και άλλα δημόσια πρόσωπα.

6.4 Μηχανισμοί και διαδικασίες διαβούλευσης και ενθάρρυνσης συμμετοχής των παιδιών

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως έχει ήδη αναφερθεί, διασφαλίζει το δικαίωμα όλων των παιδιών για ελεύθερη έκφραση των απόψεών τους και για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που τα αφορούν. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, περιλαμβάνεται και η υποχρέωση για εξασφάλιση των απόψεων των παιδιών και η προώθηση της ενημέρωσής τους.

Για διασφάλιση της ουσιαστικής συμμετοχής των παιδιών, ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007, προβλέπει την εκπροσώπησή τους στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με πέντε εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών οργανισμών των παιδιών, μεταξύ των οποίων η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών και η Παιδοβουλή (βλέπετε σημείο 3.5 πιο πάνω).

Πέρα από την παραπάνω εκπροσώπηση, η Επίτροπος, μέσα στα πλαίσια του τριετούς Σχεδίου Δράσης 2008-2010, δρομολόγησε πρακτικές συνεχούς επαφής και επικοινωνίας με τα παιδιά, ώστε να τους δίνεται η ευκαιρία έκφρασης των απόψεών τους. Τέτοιες πρακτικές είναι:

- Δημιουργία της ιστοσελίδας, η οποία είναι πηγή ενημέρωσης των παιδιών για τα δικαιώματά τους και, ταυτόχρονα, ένα μέσο με το οποίο μπορούν να υποβάλλουν προς το Γραφείο της Επιτρόπου τις απόψεις τους.
- Τακτική επικοινωνία και συνεργασία με τα οργανωμένα σύνολα των παιδιών, με τη συμμετοχή της ίδιας της Επιτρόπου ή λειτουργών του Γραφείου της, σε συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις, που οργανώνονται από τα διάφορα οργανωμένα σύνολα των παιδιών ή από σώματα που έχουν σχέση με τα δικαιώματά τους.
- Επισκέψεις σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα και συμμετοχή σε εκδηλώσεις που οργανώνονται από αυτά.
- Δημιουργία μηχανισμού και διαδικασιών αντιπροσώπευσης των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες που τα επηρεάζουν.
- Σύσταση της Ομάδας Συμβούλων της Επιτρόπου (βλέπετε 6.1.1 πιο πάνω).

7. Δράσεις και παρεμβάσεις για προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού

7.1 Παράπονα - Παρεμβάσεις Επιτρόπου

7.1.1 Διαδικασία υποβολής και εξέτασης παραπόνων – Έλεγχος νομοθεσιών, διαδικασιών και πρακτικών

Η υποβολή παραπόνων στην Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι ένας τρόπος ενημέρωσής της για καταστάσεις που δυνατόν να παραβιάζουν δικαιώματα του παιδιού.

Βασικός σκοπός και στόχος της Επιτρόπου είναι, μέσω των παραπόνων, πέραν της θεραπείας τυχόν παραβίασης δικαιωμάτων παιδιού σε συγκεκριμένη περίπτωση, να ελέγχει και να αξιολογεί κατά πόσον υφιστάμενες νομοθεσίες, αποφάσεις πολιτικής, διαδικασίες και πρακτικές, συνάδουν με κατοχυρωμένα δικαιώματα του παιδιού και/ή κατά πόσον υπάρχουν αποκλίσεις από τα διεθνή πρότυπα. Στις περιπτώσεις όπου εντοπίζονται τέτοιες παραβιάσεις και/ή αποκλίσεις, η Επίτροπος προχωρεί με παρέμβαση προς όλους τους αρμόδιους φορείς και προβαίνει σε συστάσεις και εισηγήσεις για κατάλληλες λύσεις, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Κατά τη διαδικασία εξέτασης παραπόνων, σημείο αναφοράς αποτελεί η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού.

Η διαδικασία εξέτασης παραπόνων περιλαμβάνει:

- Χαρτογράφηση των Υπηρεσιών που εμπλέκονται σε συγκεκριμένο είδος παραπόνου.
- Διαβίβαση του παραπόνου στις αρμόδιες αρχές.
- Διαβίβαση συγκεκριμένων ερωτημάτων / ερωτηματολογίου που αφορούν γενικότερα τις δομές, τις πρακτικές, τη νομοθεσία και την πολιτική που εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο τομέα.
- Μελέτη των απαντήσεων.
- Ετοιμασία συστάσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία, για θεραπεία σε σχέση με το συγκεκριμένο παράπονο και, όπου εντοπιστούν προβλήματα σε νομοθεσίες, πολιτικές, διαδικασίες και πρακτικές για τροποποίησή τους ώστε να συνάδουν με τις αρχές πάνω στις οποίες θεμελιώνεται η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Παρακολούθηση του αποτελέσματος των εισηγήσεων / συστάσεων.
- Όπου εξακολουθούν να παρουσιάζονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, ακολουθείται πιο λεπτομερής και σε βάθος έρευνα.
- Ετοιμασία τελικών εισηγήσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.
- Αποστολή των συστάσεων στον αρμόδιο Υπουργό.

Η ίδια διαδικασία τηρείται και για θέματα που αυτεπάγγελτα κρίνει η Επίτροπος ότι πρέπει να τύχουν διερεύνησης.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα πρόσβασης σε κατάλληλες πληροφορίες, σημαντικές για την ολόπλευρη υγιή ανάπτυξη του. (Άρθρα 13, 17)

Σε οποιοδήποτε στάδιο, η Επίτροπος δύναται, κατά την κρίση της, να δώσει δημοσιότητα στις συστάσεις και εισηγήσεις της.

Παράπονο μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε άτομο διαπιστώνει παραβίαση δικαιωμάτων του παιδιού από οποιαδήποτε υπηρεσία. Δεν εξετάζονται παράπονα που αφορούν διαδικασίες που εκκρεμούν ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου. Το παράπονο μπορεί να υποβληθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

- Με τη συμπλήρωση του σχετικού ειδικού εντύπου, το οποίο βρίσκεται και στην ιστοσελίδα του Γραφείου της Επιτρόπου.
- Με την υποβολή μιας απλής επιστολής είτε μέσω ταχυδρομείου είτε με τηλεομοιότυπο.
- Με τηλεφωνική επικοινωνία ή με επίσκεψη στο Γραφείο της Επιτρόπου οπότε λειτουργός συντάσσει ειδικό σημείωμα.

Η Επίτροπος, στα πλαίσια διερεύνησης παράπονων για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού, διενεργεί παρεμβάσεις προς τις αρμόδιες Αρχές π.χ. Υπουργεία, Αστυνομία, Δήμους, οι οποίες με βάση το Νόμο υποχρεούνται να παρέχουν στην Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία αναγκαία για την διερεύνηση και αξιολόγηση της κάθε περίπτωσης, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της.

7.1.2 Παράπονα που υποβλήθηκαν το 2010

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου 186 συνολικά παράπονα. Τα 78 από αυτά (41,93%) σχετίζονταν με εκπαιδευτικά θέματα και προωθήθηκαν στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Άλλα 61 παράπονα (32,79%) αφορούσαν ζητήματα που άπτονταν των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και πιο συγκεκριμένα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, 9 παράπονα (4,83%) αφορούσαν θέματα υγείας και προωθήθηκαν στο Αρμόδιο Υπουργείο, 23 παράπονα (12,36%) προωθήθηκαν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης ενώ 15 παράπονα (8,06%) προωθήθηκαν σε άλλες αρμόδιες Υπηρεσίες.

Εκτός από τα παράπονα στα οποία γίνεται αναφορά πιο κάτω, στο σημείο 7.1.3 παρατίθενται τα παράπονα τα οποία έδωσαν αφορμή για διατύπωση επίσημης θέσης από την Επίτροπο.

7.1.2.1 Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης τα παράπονα αφορούσαν:

Άσκηση βίας από εκπαιδευτικούς σε βάρος παιδιών: Η Επίτροπος έλαβε αριθμό παραπόνων που αφορούσε την άσκηση σωματικής ή/και ψυχολογικής βίας από εκπαιδευτικούς, σε βάρος παιδιών. Με παρεμβάσεις της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, ζήτησε τη διερεύνηση κάθε περίπτωσης ξεχωριστά, καθώς και ενημέρωση αναφορικά με τις διαδικασίες διερεύνησης. Η Επίτροπος, στις παρεμβάσεις της, υπογράμμισε το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν την άποψή τους και αυτή να λαμβάνεται υπόψη, σε κάθε στάδιο διερεύνησης (προκαταρκτική διερεύνηση, πειθαρχική έρευνα).

Ακύρωση εγγραφής παιδιού ξένων υπηκόων σε Δημόσιο Δημοτικό Σχολείο: Η Επίτροπος δέχτηκε παράπονο κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, για ακύρωση διοικητικής πράξης για εγγραφή παιδιού ξένων υπηκόων στην Α΄ Τάξη Δημόσιου Δημοτικού Σχολείου, σε ηλικία μικρότερη της προβλεπόμενης, όπως αυτή καθορίζεται με βάση τη Νομοθεσία.

Όπως διαπιστώθηκε οι γονείς είχαν αιτηθεί και εξασφαλίσει γραπτώς, με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, εξαίρεση για το παιδί τους, έτσι ώστε αυτό να εισαχθεί στην Α΄ Τάξη Δημόσιου Δημοτικού Σχολείου κατά το σχολικό έτος 2010 – 2011, παρά το γεγονός ότι δε θα είχε συμπληρώσει το Σεπτέμβριο του 2010 την ηλικία των 5 χρόνων και 8 μηνών. Το ως άνω αίτημα σχετιζόταν με την πρόθεση των γονέων να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγή τους, προτού το παιδί συμπληρώσει τη φοίτησή του στο Δημοτικό, όπου η ηλικία εισαγωγής στο Δημοτικό Σχολείο είναι μικρότερη από αυτή στην Κύπρο. Μήνες μετά την παραχώρηση της ως εξαίρεσης και ενώ το παιδί είχε αρχίσει να φοιτά στην Προδημοτική, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ενημέρωσε τους γονείς ότι η πρώτη επιστολή στάλθηκε σε αυτούς εκ παραδρομής και ότι το παιδί τους θα μπορούσε είτε να επαναλάβει την Προδημοτική, είτε να εγγραφεί στην Α΄ Τάξη σε ιδιωτικό δημοτικό σχολείο. Οι γονείς στην επιστολή τους προς την Επίτροπο, ισχυρίστηκαν ότι το γεγονός αυτό προκάλεσε μεγάλη ψυχική αναστάτωση στο παιδί τους.

Η Επίτροπος με παρέμβαση προς το Υπουργείο επισήμανε ότι σύμφωνα με σχετική νομολογία, οποιαδήποτε πράξη εκδίδεται, είτε νόμιμη είτε παράνομη, δεν μπορεί κατά κανόνα να ανακληθεί, γιατί ουσιαστικά δημιουργεί δικαιώματα για το παιδί και οποιαδήποτε ανατροπή τους, δεν μπορεί να συνάδει με την αρχή της διασφάλισης του συμφέροντος του παιδιού, το οποίο, σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, πρέπει να λαμβάνει υπόψη της η διοίκηση, κατά την λήψη αποφάσεων. Το Υπουργείο απάντησε πως, παρά το γεγονός ότι αντιλαμβανόταν την αναστάτωση που προκλήθηκε στην οικογένεια λόγω της ανάκλησης της αρχικής απόφασής του, για το οποίο είχε απολογηθεί επανειλημμένως, θεωρούσε ότι δεν έπρεπε να παραβεί τη νομοθεσία εξαιτίας του λάθους στην αρχική του επιστολή. Η Επίτροπος προέβη σε νέα παρέμβαση στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, όπου σημείωνε ότι, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, επιβάλλει ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εκ παραδρομής έγκριση της εγγραφής του παιδιού, δημιούργησε ιδιαίτερες πραγματικές καταστάσεις για το παιδί στο εκπαιδευτικό, αλλά κυρίως στο κοινωνιοψυχολογικό επίπεδο, οι οποίες υπαγόρευαν όπως, οι όποιες ενέργειες ελαμβάνοντο αμέσως μετά τον εντοπισμό της ως άνω παράτυπης διοικητικής απόφασης, να καθοδηγούνταν, από την επιδίωξη διασφάλισης του συμφέροντος του παιδιού, τη δεδομένη στιγμή. Αυτό θα έπρεπε να εξεταστεί στη βάση, μάλλον, μιας διεξοδικής διερεύνησης των αναγκών του παιδιού και των όποιων προοπτικών είχε να μεταβεί στο σύντομο μέλλον στο εξωτερικό του παιδιού, παρά στην τήρηση του Νόμου, ο οποίος ούτως ή άλλως είχε καταστρατηγηθεί από πλευράς του Υπουργείου. Η Επίτροπος επισήμανε ότι, η τελευταία αυτή εξέλιξη θα ήταν δυνατή, αν υπήρχε ένας εγκαθιδρυμένος μηχανισμός αξιολόγησης του συμφέροντος του παιδιού, ο οποίος θα λάμβανε υπόψη όλες τις παραμέτρους, όπως τις γνωστικές επιδόσεις του παιδιού, τη συναισθηματική του ωριμότητα και ανάγκες, καθώς και την ύπαρξη του ενδεχομένου της εγκατάστασης της οικογένειας στο εξωτερικό.

Διαφωνία γονέων με τη Λειτουργία Ενιαίου Ολοήμερου Σχολείου στην κοινότητά τους: Ομάδα γονέων υπέβαλε παράπονο στην Επίτροπο σε σχέση με τη διαφωνία τους για τη συνέχιση λειτουργίας Ενιαίου Ολοήμερου Σχολείου στην κοινότητά τους. Ο θεσμός είχε εφαρμοστεί πιλοτικά στη συγκεκριμένη κοινότητα και όταν μετά τη συμπλήρωση τριών ετών οι γονείς κλήθηκαν να αποφασίσουν κατά πόσο επιθυμούσαν τη συνέχισή του, η ομάδα γονέων διαφώνησε και ζήτησε τη μετατροπή του Ενιαίου Ολοήμερου Σχολείου σε Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο. Το Υπουργείο, εισηγήθηκε τη δημιουργία ενός διθέσιου σχολείου στη γειτονική κοινότητα για να φοιτήσουν τα παιδιά των γονιών που διαφωνούσαν με το θεσμό, πρόταση που απορρίφθηκε από τους διαφωνούντες γονείς. Εναλλακτικά, το Υπουργείο εισηγήθηκε τη δημιουργία διθέσιου σχολείου εντός των κτιριακών εγκαταστάσεων του Ενιαίου Ολοήμερου Σχολείου της κοινότητάς τους, αλλά και πάλι η εισήγηση αυτή απορρίφθηκε. Το ζήτημα δεν επιλύθηκε, με αποτέλεσμα τριάντα περίπου παιδιά της κοινότητας να φεύγουν καθημερινά από το σχολείο στις 13:05, αν και είναι εγγεγραμμένα στο Ενιαίο Ολοήμερο Σχολείο.

Η Επίτροπος παρενέβη προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, ζητώντας την εξεύρεση λύσης που να εξυπηρετεί το συμφέρον όλων των μαθητών του σχολείου και να αφήνει ικανοποιημένα όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Κατά την άποψη της Επιτρόπου, η κατάσταση που δημιουργήθηκε έχει αρνητικές επιπτώσεις στην εκπαίδευση των παιδιών, αφού αυτά στερούνται της ευκαιρίας να παρακολουθούν τα απογευματινά μαθήματα του σχολείου τους, ενώ ταυτόχρονα πυροδοτεί ένα κλίμα διχασμού και έντασης στη σχολική μονάδα, που αναπόφευκτα επιδρά αρνητικά στην ψυχολογία όλων των μαθητών του σχολείου.

Διαδικασίες επιλογής μαθητών για συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα: Η Επίτροπος, δέχτηκε παράπονο από γονιό, αναφορικά με τον τρόπο που η Διεύθυνση συγκεκριμένου Δημοτικού Σχολείου ενήργησε, ως προς την επιλογή των παιδιών που θα εκπροσωπούσαν το σχολείο σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα. Σύμφωνα με το παράπονο, η επιλογή έγινε ανάμεσα σε όσα παιδιά εξέφρασαν την επιθυμία να συμμετέχουν στο πρόγραμμα στη βάση της βαθμολογίας τους, παρά το γεγονός ότι με εγκύκλιο του προς τους Διευθυντές/τριες Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης, ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης με θέμα «Καταγραφή της επίδοσης των μαθητών σε επίσημα βιβλία του σχολείου» ημερομηνίας 03/05/2010, ενημέρωνε ότι «από την Αρμόδια Αρχή έχει αποφασιστεί η κατάργηση της καταχώρησης των επιδόσεων των μαθητών Δημοτικής Εκπαίδευσης με τους χαρακτηρισμούς Α μέχρι Ε, στα επίσημα βιβλία του σχολείου».

Σε παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος χαιρέτισε την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για κατάργηση της καταχώρησης της ατομικής επίδοσης των παιδιών δημοτικής εκπαίδευσης στα επίσημα βιβλία του σχολείου, σημειώνοντας ότι αυτή απαντά σε μια παιδαγωγική απόλυτα εναρμονισμένη με το πνεύμα το οποίο εισάγει η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Παράλληλα, η Επίτροπος, ζήτησε να ενημερωθεί ειδικότερα για τον τρόπο με τον οποίο το Υπουργείο χειρίζεται το θέμα της συμμετοχής παιδιών σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Σε απαντητική της επιστολή, η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού ανέφερε ότι, σε σχέση με τα κριτήρια επιλογής των παιδιών, παρόλο που δεν υπάρχουν προκαθορισμένα κριτήρια για συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, στις Γενικές Οδηγίες του Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης, αποκλείεται ρητά η χρήση της επίδοσης ως κριτηρίου.

Η Επίτροπος εξέφρασε την ικανοποίησή της για την πιο πάνω απάντηση και παράλληλα επισήμανε την ανάγκη για θεσμοθέτηση, το συντομότερο δυνατόν, κριτηρίων επιλογής των παιδιών για συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, τα οποία θα συμφωνηθούν στα πλαίσια μιας ευρύτερης διαβούλευσης με τη συμμετοχή και των ίδιων των παιδιών. Στη συνέχεια, με επιστολή της, η Διευθύντρια Μέσης Εκπαίδευσης, ενημέρωσε την Επίτροπο ότι, μετά την πραγματοποίηση σύσκεψης στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με τη συμμετοχή των Διευθυντών Δημοτικής, Μέσης και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, καθώς και της Επαρχιακής Επιθεωρήτριας Λευκωσίας, αποφασίστηκε ομόφωνα, όπως σε κάθε σχολείο συσταθεί Ειδική Επιτροπή για τη διαχείριση διαφόρων Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, η οποία θα εισηγείται προς το Σύλλογο των Εκπαιδευτικών του Σχολείου, προς έγκριση ή τροποποίηση, συγκεκριμένα κριτήρια, για την επιλογή των μαθητών που θα μπορούν να συμμετάσχουν στο κάθε Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα.

Καταγγελία κατά εκπαιδευτικού για ανάρμοστες σχέσεις με μαθητές: Το Γραφείο της Επιτρόπου δέχτηκε καταγγελία κατά συγκεκριμένης εκπαιδευτικού Μέσης Εκπαίδευσης, ότι αυτή έχει αναπτύξει ανάρμοστες σχέσεις, οι οποίες εξελίχθηκαν και σε σεξουαλικές επαφές, με δύο μαθητές της. Η Επίτροπος σε παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, την οποία καθόρισε ως εμπιστευτική και διακίνησε υπό τη μορφή του πολύ επείγοντος με το χέρι, επισήμανε ότι «ο ρόλος του/ της εκπαιδευτικού επιβάλλει την ανάπτυξη μιας οικειότητας με τους μαθητές/τριες του/της η οποία, ωστόσο, από τη μια, θα πρέπει να κινείται πάντα μέσα στα πλαίσια μιας υγιούς και παραγωγικής παιδαγωγικής σχέσης και, από την άλλη, δε θα στηρίζεται και δε θα τροφοδοτείται, υπό οποιαδήποτε έννοια, από τη δεδομένη θέση εξουσίας, την οποία ο εκπαιδευτικός διατηρεί πάντα με τον εκπαιδευόμενο» και ζήτησε από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού όπως δώσει οδηγίες ώστε να διερευνηθούν «αμέσως οι καταγγελίες με τρόπο που να διασφαλίζει, αφενός, την αξιοπιστία της διερεύνησης και, αφετέρου, τον απόλυτο σεβασμό στην εγγενή αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των εμπλεκομένων παιδιών».

Ενώ η διερεύνηση της ως άνω καταγγελίας βρισκόταν σε εξέλιξη, η επιστολή της Επιτρόπου προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού διέρρευσε στον τύπο. Η δημοσιοποίηση της επιστολής προκάλεσε μεγάλη αναστάτωση στην κοινή γνώμη και προκάλεσε την παρέμβαση του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα. Η Επίτροπος απέφυγε να εμπλακεί σε οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση σχετικά με την ουσία της υπόθεσης. Η Επίτροπος, αντιδρώντας σε δημόσια τοποθέτηση της Προέδρου της ΟΕΛΜΕΚ, απέστειλε επιστολή προς την ίδια και το Γενικό Γραμματέα της εν λόγω οργάνωσης, σημειώνοντας, μεταξύ άλλων, ότι, όπως σε όλες τις περιπτώσεις, ενήργησε και στη συγκεκριμένη στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που της ορίζει ο Νόμος, με τη μέγιστη δυνατή διακριτικότητα, και έχοντας ως γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων και τη διασφάλιση του συμφέροντος των εμπλεκομένων παιδιών. Τόνισε ότι ενήργησε αμερόληπτα και χωρίς καμία πρόθεση είτε να αδικήσει, να εκθέσει ή, πόσο μάλλον, να εξοντώσει ηθικά τη συγκεκριμένη εκπαιδευτικό, είτε να πλήξει το κύρος ή να βλάψει με οποιοδήποτε τρόπο το δημόσιο σχολείο. Επιδίωξή της ήταν το θέμα να διερευνηθεί κατά τρόπο διακριτικό μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, με σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών και όλων των εμπλεκομένων. Η Επίτροπος απερίφραστα καταδίκασε, καταρχήν τη διαρροή και στη συνέχεια τον τρόπο με τον οποίο ορισμένα ΜΜΕ επέλεξαν να παρουσιάσουν το θέμα και επ΄ αυτού δε δίστασε να τα επικρίνει δημόσια. Ο συγκεκριμένος τρόπος προβολής, προκάλεσε πόνο και αναστάτωση, τόσο στην άμεσα ενδιαφερόμενη εκπαιδευτικό, όσο και τη σχολική κοινότητα, παιδιά και εκπαιδευτικούς, του σχολείου. Γι' αυτό, η Επίτροπος συνειδητά επέλεξε να μην εμπλακεί, πλην των αρχικών της τοποθετήσεων, τις οποίες θεώρησε υπευθύνως απαραίτητες, σε περαιτέρω συζητήσεις

και να μην απαντήσει στην ως άνω δημόσια πρόκληση της Προέδρου της ΟΕΛΜΕΚ, αναμένοντας να το κάνει με το πέρας της όλης διαδικασίας διερεύνησης. Τούτο έπραξε ακόμη και όταν, τόσο η Πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ, όσο και οι άλλοι, είχαν εμπλακεί σε δημόσιες δηλώσεις, και επέρριψαν στην Επίτροπο ευθύνη για αντικρουόμενους λόγους (η μια πλευρά ότι εσφαλμένα δεν έκρινε ότι υπήρχε θέμα ποινικής ευθύνης, η δε άλλη ότι είχε ήδη τοποθετηθεί ως προς την ευθύνη)!

Η Επίτροπος ανάφερε ότι, ως ανεξάρτητος θεσμός, αισθάνθηκε ιδιαίτερα προσβεβλημένη από τον ανυπόστατο ισχυρισμό, αλλά και τον άκομψο τρόπο με τον οποίο η Πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ επέλεξε να διαβάλει ρητά και ονομαστικά την Επίτροπο προσωπικά και, πολύ περισσότερο, το θεσμό τον οποίο εκπροσωπεί. Η Επίτροπος επισήμανε ότι το Δελτίο Τύπου της ΟΕΛΜΕΚ, ημερομηνίας 02/06/2010, έπληξε, εμμέσως πλην σαφώς, και το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και ζήτησε την άμεση δημόσια αποκατάσταση των όσων εσφαλμένα λέχθηκαν και στόχευαν στο να πληγεί το κύρος του θεσμού, τουλάχιστον, με κοινοποίηση της επιστολής της προς όλα τα μέλη της ΟΕΛΜΕΚ, τα οποία γνωρίζουν, ότι οι ενέργειές της Επιτρόπου για διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στο χώρο της παιδείας, συνεπάγονται πάντα και εισηγήσεις για εισαγωγή δράσεων για ενδυνάμωση και στήριξη των εκπαιδευτικών, στο δύσκολο έργο που καλούνται να επιτελέσουν.

Η Επίτροπος, κατέληξε στην επιστολή της προς την Πρόεδρο της ΟΕΛΜΕΚ: «Ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, θα συνεχίσω να εργάζομαι και να ενεργώ με την ίδια πάντα αποφασιστικότητα και αφοσίωση, έχοντας ως σταθερό σημείο αναφοράς τα δικαιώματα του παιδιού και, ευρύτερα, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Βέβαιη για το ότι, τόσο εσείς προσωπικά, όσο και, γενικότερα, ο εκπαιδευτικός κόσμος της Κύπρου, μοιράζεστε μαζί μου το όραμα για ένα πραγματικά δημοκρατικό και

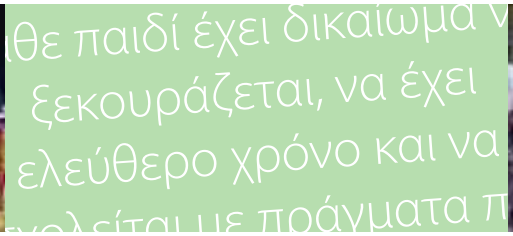

παιδοκεντρικό σχολείο, το οποίο να λειτουργεί με σεβασμό στην εγγενή αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του παιδιού, προσβλέπω και στη δική σας στήριξη και συνεργασία». Δυστυχώς, δεν υπήρξε αποκατάσταση εκ μέρους της Προέδρου της ΟΕΛΜΕΚ.

Με επιστολή της Γενικής Διευθύντριας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος ενημερώθηκε ότι, μετά την ολοκλήρωση της, η σχετική έρευνα απεστάλη στο Γενικό Εισαγγελέα για γνωμάτευση ο οποίος, μετά από προσεκτική μελέτη του συγκεντρωθέντος μαρτυρικού υλικού, εγγράφων και στοιχείων, κατέληξε στην άποψη ότι δεν ήταν δυνατή η διατύπωση οποιασδήποτε πειθαρχικής κατηγορίας εναντίον της υπό αναφορά εκπαιδευτικού και ούτε επιτρεπτή η οποιαδήποτε ποινική διερεύνηση του θέματος.

Κατόπιν τούτου, η Επίτροπος με νέα παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, σημείωσε ότι η άποψη του Γενικού Εισαγγελέα ήταν απόλυτα σεβαστή και δεν επιδεχόταν οποιασδήποτε αμφισβήτησης. Ταυτόχρονα, η Επίτροπος τόνισε ότι ενόψει της εξέλιξης αυτής, επιβεβαιώθηκε πλέον και εκ του αποτελέσματος ότι, η από μέρους της επιλογή του συγκεκριμένου τρόπου χειρισμού της ανώνυμης αναφοράς, και δη το αίτημά της για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προτού (ή αντί να) ζητηθεί η εμπλοκή της Αστυνομίας, ήταν, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η ενδεδειγμένη. Τόνισε ότι, τόσο η διαρροή της υπόθεσης στα ΜΜΕ, μια οπωσδήποτε ατυχής εξέλιξη, όσο και ο κάθετα αντίθετος με την όποια έννοια δημοσιογραφικής δεοντολογίας, τρόπος προβολής της από ορισμένα ΜΜΕ, δε σχετίζονταν άμεσα με τον τρόπο χειρισμού και/ή διερεύνησης της υπόθεσης.

Επί της ουσίας, η Επίτροπος θεωρεί ότι το θέμα της παρέμβασής της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, που ήταν η διασφάλιση του συμφέροντος των παιδιών του συγκεκριμένου σχολείου, παραμένει ανοιχτό και δυστυχώς αφέθηκε να χαθεί μέσα στον κυκεώνα που δημιουργήθηκε με την δημοσιοποίηση του θέματος.

7.1.2.2 Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Στον τομέα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης τα παράπονα αφορούσαν:

Μεταχείριση μαθητή με Σύνδρομο Ελλειμματικής Προσοχής: Η Επίτροπος, δέχτηκε παράπονο από πατέρα παιδιού με Σύνδρομο Ελλειμματικής Προσοχής, για το ότι το σχολείο, αδυνατώντας να αντιληφθεί – και κατ' επέκταση να χειριστεί - την ιδιαιτερότητα του παιδιού του και τις εκπαιδευτικές και άλλες ανάγκες τις οποίες αυτή συνεπαγόταν, το μεταχειρίστηκε αποκλειστικά και μόνο ως μαθητή με παραβατική συμπεριφορά επιβάλλοντας του, στο τέλος της σχολικής χρονιάς 2009 – 2010, το παιδαγωγικό μέτρο της υποχρεωτικής αλλαγής σχολείου. Περαιτέρω, ο πατέρας, προέβαλε τον ισχυρισμό ότι ο Διευθυντής του νέου σχολείου δήλωσε αδυναμία να χειριστεί την περίπτωσή του παιδιού, γιατί το σχολείο ήταν ακατάλληλο για την περίπτωση του παιδιού και δεν μπορούσε να του προσφέρει την απαραίτητη στήριξη. Ο πατέρας ανέφερε χαρακτηριστικά ότι, ο γιος του, νιώθοντας ξένος σε ένα νέο περιβάλλον, αισθανόταν ότι εκδιώχθηκε άδικα από το σχολείο, τον διακατείχαν αισθήματα απόρριψης, απώλεσε την αυτοεκτίμησή του, ήταν γεμάτος θυμό και εξέφραζε άρνηση να επιστρέψει στο σχολείο. Γι' αυτό, ζητούσε να επιστρέψει το παιδί του στο προηγούμενο του σχολείο.

Σχεδόν ταυτόχρονα, η Επίτροπος έλαβε επιστολή από το διευθυντή του σχολείου στο οποίο το παιδί φοίτησε το 2008 – 2009, στην οποία παρουσίαζε το παιδί ως απειλή για την ομαλή λειτουργία του σχολείου, γιατί το επισκεπτόταν καθημερινά προκαλώντας, κατά το διευθυντή, εκρηκτικές καταστάσεις και απειλώντας μαθητές/τριες, καθηγητές και το διευθυντικό προσωπικό.

Η Επίτροπος, με παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, ζήτησε να μάθει με ποιο τρόπο το σχολείο, η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας ανταποκρίθηκαν στην ιδιαιτερότητα του παιδιού, κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά και σε ποιο βαθμό και με ποιες ενέργειες ενεπλάκη η Παιδαγωγική Ομάδα, η οποία καταρτίζεται για κάθε τμήμα σύμφωνα με τους περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμούς του 2009. Η Επίτροπος ζήτησε επίσης να πληροφορηθεί για το σκεπτικό της μετακίνησης του μαθητή σε άλλο σχολείο, αν υπήρξε οποιαδήποτε διαβούλευση ανάμεσα στο σχολείο και τον ίδιο το μαθητή και την οικογένειά του, για την εκπαιδευτική στήριξη που λάμβανε τη δεδομένη στιγμή ο μαθητής και για τον τρόπο που το Υπουργείο Παιδείας σκόπευε να χειριστεί το πρόβλημα, καθώς τη γενικότερη πολιτική του Υπουργείου, αναφορικά με το χειρισμό περιπτώσεων παιδιών που φέρουν το Σύνδρομο Ελλειμματικής Προσοχής με Υπερκινητικότητα.

Μετά την παρέλευση κάποιου χρονικού διαστήματος, η Επίτροπος, επανήλθε προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, δεδομένου ότι είχε γίνει δέκτης νέας πληροφόρησης από τον πατέρα, αλλά και το διευθυντή του σχολείου του παιδιού, σύμφωνα με την οποία, ενώ είχε αρχίσει ένα πρόγραμμα επανένταξης του παιδιού στο προηγούμενό του σχολείο, αυτό διακόπηκε τρεις μόλις μέρες μετά την έναρξή του, μετά την εμπλοκή του παιδιού σε καβγά. Σύμφωνα με τον πατέρα, μετά το συμβάν, το σχολείο, αναθεώρησε την αρχική απόφαση του και οριστικά, πλέον, δεν αποδεχόταν την επανεγγραφή του παιδιού σε αυτό. Ο πατέρας ενημέρωσε επίσης ότι, το σχολείο, κατήγγειλε το παιδί στην αστυνομία. Περαιτέρω, διαμαρτυρήθηκε ότι, δεν είχε γίνει καμιά προεργασία στο σχολείο, προκειμένου να διαμορφωθεί το κατάλληλο παιδαγωγικό πλαίσιο, που να επιτρέπει την υποδοχή του παιδιού του σε αυτό, κατά τέτοιο

τρόπο που να το βοηθά να επανενταχθεί ομαλά στη σχολική ζωή. Επίσης, μετά από επικοινωνία που είχε με το σχολείο στο οποίο θα έπρεπε να λάβει μετεγγραφή το παιδί του, διαπίστωσε ότι ούτε σε αυτό είχε γίνει οποιαδήποτε προεργασία. και για τούτο το λόγο υπήρχε, σε επίπεδο σχολείου, έντονος προβληματισμός, αν όχι αρνητισμός, αναφορικά με το ενδεχόμενο εγγραφής του παιδιού σε αυτό.

Σε τηλεφωνική του επικοινωνία με λειτουργό του Γραφείου της Επιτρόπου, ο διευθυντής του σχολείου, στο οποίο φοιτούσε το παιδί, εξέφρασε την έντονή του διαμαρτυρία γιατί, όπως σημείωσε, ο συγκεκριμένος μαθητής εξακολουθούσε να δημιουργεί προβλήματα στο σχολείο, στους μαθητές και το προσωπικό του και προέβαλε τους λόγους για τους οποίους ο καθηγητικός σύλλογος αναθεώρησε την απόφαση του να δεχτεί ξανά το παιδί. Όπως υπογράμμισε ο διευθυντής, το παιδί αποτελούσε απειλή για την ομαλή λειτουργία του σχολείου του, ενώ με τη βίαιη συμπεριφορά του, δεν επέτρεπε στους συμμαθητές του να απολαύσουν το δικαίωμά τους σε μια ποιοτική εκπαίδευση. Ο διευθυντής εξέφρασε την άποψη ότι, το συγκεκριμένο παιδί, δεν είχε θέση σε ένα συνηθισμένο σχολείο και ότι θα έπρεπε να βρίσκεται σε ένα ειδικό σχολείο.

Στην παρέμβασή της προς τον Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος σημείωσε ότι ήταν ξεκάθαρο, τουλάχιστον στη δική της αντίληψη, ότι ένα παιδί, λόγω της ιδιαιτερότητάς του, βρίσκεται σε κίνδυνο καθώς βιώνει κατ' εξακολούθηση την απόρριψη και το στιγματισμό, εξέλιξη για την οποία, το σχολικό του περιβάλλον το άφησε παντελώς μόνο και αβοήθητο.

Είναι αδιανόητο, τόνισε η Επίτροπος, το εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα ή/και εκπαιδευτικοί λειτουργοί, να προσλαμβάνουν ένα παιδί 13 χρόνων σαν απειλή, αδυνατώντας να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητά του. Παρά το ότι φαίνεται πως το σχολείο δεν έλαβε οποιαδήποτε βοήθεια από μέρους των Εκπαιδευτικών Αρχών προκειμένου να μπορέσει με τη σειρά του να στηρίξει το παιδί και να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ανάγκες του, δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθεί μια γενικευμένη στο χώρο του σχολείου αρνητική στάση, αν όχι προκατάληψη, απέναντι στο συγκεκριμένο παιδί.

Κάθε παιδί, επισήμανε η Επίτροπος, έχει θέση στο συνηθισμένο σχολείο κι ως εκ τούτου, θεωρείται απαραίτητο να παρασχεθεί αμέσως στο συγκεκριμένο παιδί και στην οικογένειά του, κάθε είδους στήριξη, προκειμένου αυτός να μπορέσει να επιστρέψει στο σχολείο και να ενταχθεί ομαλά στη σχολική ζωή.

Ένα μήνα μετά, και έχοντας λάβει ενημέρωση από τον πατέρα του παιδιού ότι, αυτό εξακολουθούσε να παραμένει εκτός σχολείου, ενώ κατά διαστήματα μετέβαινε προς το προηγούμενό του σχολείο, προκαλώντας προβλήματα στην εύρυθμή του λειτουργία, η Επίτροπος προχώρησε σε νέα παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τον Υπουργό Υγείας και τον Αστυνομικό Διευθυντή Λεμεσού. Ο κεντρικός άξονας των παρεμβάσεων ήταν αφενός η διαπίστωση ότι το παιδί και η οικογένεια του παρέμεναν, αν όχι πλήρως αβοήθητοι, τουλάχιστον χωρίς ουσιαστική και αποτελεσματική στήριξη για μεγάλο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα το παιδί, σταδιακά να διολισθαίνει σε όλο και πιο ακραίες μορφές παραβατικότητας και αφετέρου ότι το Κράτος, σφαιρικά, κι όχι μόνο το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, όφειλε να εγκύψει στην περίπτωση του συγκεκριμένου παιδιού και μέσα από διυπηρεσιακή συνεργασία να προσφέρει, τόσο στο ίδιο, όσο και στην οικογένειά του, κάθε δυνατή στήριξη. Η Επίτροπος, επεσήμανε ότι «οι δημόσιοι λειτουργοί, οι οποίοι

στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους εκπροσωπούν το Κράτος έναντι του πολίτη, οφείλουν, ιδιαίτερα αυτοί που ασχολούνται με παιδιά, όχι απλώς να οριοθετούν τις δικές τους αρμοδιότητες και ευθύνες στο χώρο (Υπουργείο ή Υπηρεσία) που υπηρετούν, αλλά και να γνωρίζουν ποια άλλη Υπηρεσία του Κράτους δυνατό να έχει αρμοδιότητα και ευθύνη να συμβάλει στην διασφάλιση των δικαιωμάτων του πολίτη/παιδιού και της οικογένειάς του και να επιζητούν συνεργασία. Η απόρριψη ενός παιδιού με ιδιαίτερα προβλήματα, δεν δικαιώνει οποιοδήποτε υπεύθυνο επαγγελματία, με τον ισχυρισμό ότι αυτός επιτέλεσε το καθήκον του».

Παιδί με ειδική μαθησιακή δυσκολία: Μητέρα παιδιού, το οποίο είχε διαγνωστεί με το σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής με δυσλεκτικά χαρακτηριστικά, υπέβαλε παράπονο προς την Επίτροπο για τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο ανταποκρίθηκε στην ιδιαιτερότητα του παιδιού της, ζητώντας την παραχώρηση στο παιδί της μεταγραφέα κατά τα διαγωνίσματα και τις τελικές εξετάσεις. Όπως ανέφερε, δεν παραχωρήθηκε η συγκεκριμένη διευκόλυνση, γιατί οι βαθμοί του παιδιού της δεν ήταν ιδιαίτερα χαμηλοί, κι ως εκ τούτου δε θεωρείτο περίπτωση υψηλού κινδύνου.

Στην παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος, ζήτησε να λάβει πληροφόρηση σχετικά με τη μορφή και τις συνθήκες που παρέχεται η στήριξη στο συγκεκριμένο μαθητή και κατά πόσο λαμβάνει ειδική αγωγή, άλλα και ενισχυτική διδασκαλία, με την οποία μπορεί να βοηθηθεί. Επιπρόσθετα, η Επίτροπος θέλησε να μάθει κατά πόσο η επίδοση λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο, για την παραχώρηση ειδικών διευκολύνσεων σε μαθητές με ειδικές ανάγκες και ποιές μορφές ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης παραχωρούνται γενικότερα στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες ή/και δυσλεξία, στα πλαίσια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε απάντηση της η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, επισήμανε την ευαισθησία με την οποία αντιμετωπίζει το Υπουργείο τα θέματα των παιδιών με ειδικές ανάγκες, μέσα στα πλαίσια του νόμου περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες. Ανάφερε ότι, στα σχολεία Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, ρόλος και κύριο μέλημα των Συνδετικών Λειτουργών, των Βοηθών Διευθυντών υπεύθυνων Ειδικής Αγωγής, των καθηγητών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, είναι η συναισθηματική στήριξη των μαθητών με Ειδικές Ανάγκες, η κοινωνικοποίησή τους και η ομαλή προσαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον. Οι λειτουργοί αυτοί, βρίσκονται πάντα σε στενή συνεργασία με την Εκπαιδευτική Ψυχολόγο, τη Διεύθυνση του σχολείου, το διδακτικό προσωπικό, τους γονείς και άλλους ειδικούς (ανάλογα με την περίπτωση), για την καλύτερη αντιμετώπιση των ιδιαίτερων εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών. Επιπρόσθετα, η Γενική Διευθύντρια παρέθεσε τις ισχύουσες διευθετήσεις, διευκολύνσεις και μέτρα στα σχολεία Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, για στήριξη των παιδιών με ή χωρίς Ειδικές Ανάγκες

Με νέα της παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος εξέφρασε την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι, στη Μέση Εκπαίδευση, μια σειρά από διαφορετικές ειδικότητες εκπαιδευτικών λειτουργών, ασχολούνται με την παροχή στήριξης στα παιδιά με ειδικές ανάγκες, καθώς και την κατανόηση της για τους λόγους για τους οποίους το Υπουργείο θεωρεί ότι, οι πλέον κατάλληλοι για να παρέχουν στήριξη ανά αντικείμενο, είτε σε ατομικό επίπεδο είτε στα πλαίσια μικρών ομάδων, εντός των προγραμμάτων Ειδικής Αγωγής στη Μέση Εκπαίδευση είναι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν το αντίστοιχο

αντικείμενο στην τάξη. Επισήμανε, επίσης, ότι αυτοί θα μπορούσαν να προσφέρουν μια πιο ολοκληρωμένη στήριξη στα παιδιά με ειδικές ανάγκες και ειδικότερα τα παιδιά με ειδικές και/ή γενικές μαθησιακές δυσκολίες, εάν το έργο τους συνέδραμαν ειδικοί παιδαγωγοί με επιστημονική κατάρτιση.

Η Επίτροπος κατέληξε σημειώνοντας ότι, «η παροχή των συγκεκριμένων διευκολύνσεων, που απορρέει από τα δικαιώματα του παιδιού και, ως εκ τούτου, είναι υποχρέωση του Κράτους να τη διασφαλίζει, θα πρέπει να γίνεται κατά τρόπο διακριτικό, που να μην αφήνει σε καμιά περίπτωση το παιδί εκτεθειμένο απέναντι στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες του».

Μετακίνηση παιδιού με ειδικές ανάγκες από μια ειδική μονάδα σε άλλη: Η Επίτροπος έλαβε παράπονο, από γονείς παιδιού με ειδικές ανάγκες, αναφορικά με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να ζητήσει την επιστροφή του παιδιού τους στην Ειδική Μονάδα Δημοτικού Σχολείου, από την οποία είχε μετακινηθεί, μετά από αίτηση των γονιών του, προκειμένου να φοιτήσει σε Ειδική Μονάδα Σχολείου, το οποίο βρίσκεται πλησιέστερα στην κατοικία τους. Το παιδί είχε μετακινηθεί μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς και για ένα και πλέον μήνα φοίτησε στην Ειδική Μονάδα του νέου σχολείου. Σε επιστολή τους προς την Επίτροπο, οι γονείς ανέφεραν ότι, η Πρόεδρος της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Λευκωσίας, τους πληροφόρησε γραπτώς ότι «εκ παραδρομής η Επιτροπή δεν έλαβε γνώση» για το αίτημά τους για μεταγραφή του παιδιού και δεν είχε πάρει θέση επί του θέματος. Η Πρόεδρος της Ε.Ε.Ε.Α.Ε. Λευκωσίας, επικαλούμενη το άρθρο 44 των περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμών του 2001, σύμφωνα με το οποίο «η μετεγγραφή ή μετακίνηση οποιουδήποτε παιδιού από τάξη συνηθισμένου σχολείου, από ειδική μονάδα, από σχολείο ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης προς την ειδική μονάδα και αντίστροφα, γίνεται ύστερα από αιτιολογημένο αίτημα του διευθυντή του σχολείου στο οποίο φοιτά το παιδί ή του γονέα, σε συνεννόηση μεταξύ τους, προς την Επαρχιακή Επιτροπή, η οποία εξετάζει την περίπτωση πολυθεματικά και αποφασίζει ανάλογα», ενημέρωσε τους γονείς ότι, εφόσον οι διαδικασίες για τη μεταγραφή του παιδιού δεν τηρήθηκαν, μέχρι τη νομότυπη ολοκλήρωση της διαδικασίας και τη λήψη απόφασης από την Επιτροπή, το παιδί θα πρέπει να επιστρέψει στο πρώτο του δημοτικό σχολείο.

Η Επίτροπος, με γραπτή παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, αφού του επισήμανε τις σχετικές με την περίπτωση πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, της σχετικής νομολογίας και του Περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999 [Ν. 158(Ι)/1999] και τις συνεπαγόμενες υποχρεώσεις του Κράτους, σημείωσε ότι, η ανάκληση της απόφασης για τη μετακίνηση του παιδιού από το ένα σχολείο στο άλλο, εξυπηρετούσε «περισσότερο μια τυπολατρική προσκόλληση στο γράμμα του Νόμου, παρά τη διασφάλιση του συμφέροντος του ίδιου του παιδιού». Η Επίτροπος παρακάλεσε τον Υπουργό να δώσει οδηγίες για ανάκληση/ακύρωση της απόφασης για μετακίνηση του παιδιού, εκτός εάν αυτή μπορεί αντικειμενικά να τεκμηριωθεί στη βάση της αρχής της εξυπηρέτησης του συμφέροντος του παιδιού.

Το αποτέλεσμα ήταν ότι, η Ε.Ε.Ε.Α.Ε. Λευκωσίας, λαμβάνοντας υπόψη τις υποδείξεις της Επιτρόπου, αποφάσισε όπως το παιδί παραμείνει στο νέο του σχολείο.

7.1.2.3 Ιδιωτική Εκπαίδευση

Απόφαση του ιδιωτικού σχολείου να ζητήσει την υποχρεωτική διακοπή της φοίτησης μαθητών του λόγω διαφωνίας της διεύθυνσής του με τον πατέρα: Η Επίτροπος, έγινε δέκτης παραπόνου ότι ιδιωτικό σχολείο ζήτησε τη διακοπή της φοίτησης παιδιών σε αυτό, μέχρι να διευθετηθεί συγκεκριμένη διαφορά που προέκυψε στις σχέσεις του σχολείου και του γονιού των παιδιών. Η Επίτροπος προχώρησε σε γραπτή παρέμβαση προς τη Διεύθυνση του Σχολείου, καθώς και τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού. Στην παρέμβασή της προς τη Διεύθυνση του Σχολείου, επισήμανε και ανέλυσε τις σχετικές με την περίπτωση πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη σχετική νομολογία, τονίζοντας ότι η απόφαση της Διεύθυνσης, να ζητήσει τη διακοπή της φοίτησης των παιδιών στο σχολείο, είτε αμέσως, είτε μετά από συγκεκριμένη χρονική περίοδο, κι εφόσον δεν ικανοποιηθούν οι όποιοι όροι είχε θέσει προς τον πατέρα, δεν ήταν συμβατή με τα δικαιώματα των παιδιών, όπως αυτά διασφαλίζονται από τη Σύμβαση. Η συγκεκριμένη απόφαση, καταστρατηγούσε, όχι μόνο δύο βασικές αρχές, την Αρχή της Μη Διάκρισης και την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού, αλλά και το αναφαίρετο δικαίωμα πρόσβασης των παιδιών στην εκπαίδευση και ότι επρόκειτο για μια κάθε άλλο παρά παιδοκεντρική απόφαση, η οποία ξεκάθαρα αμφισβητούσε το πνεύμα της Σύμβασης, που θέλει τα παιδιά, όχι ιδιοκτησία των γονιών τους, αλλά διακριτές προσωπικότητες με αναπτυσσόμενη αυτονομία.

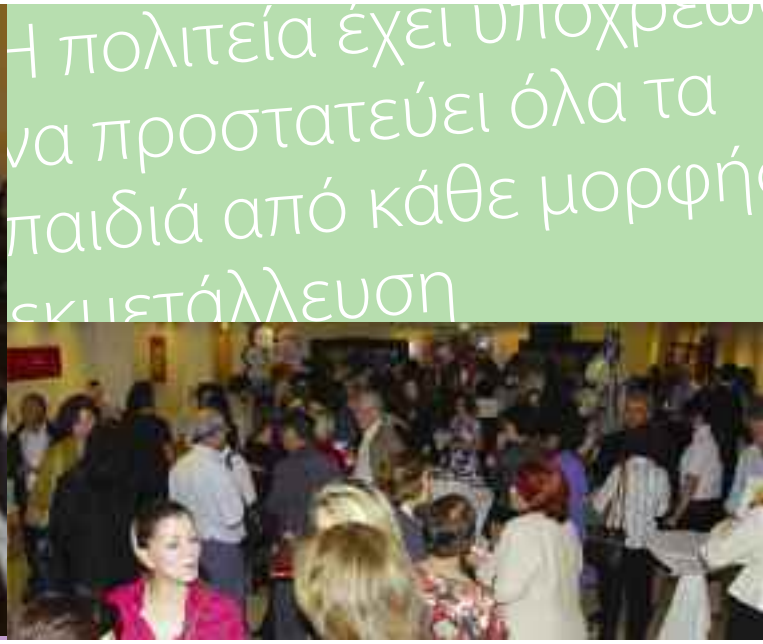

Η Επίτροπος επισήμανε επίσης ότι, ανέμενε από το σχολείο να αναθεωρήσει, αμέσως την απόφασή του. Στην επιστολή της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος, του ζήτησε να δώσει οδηγίες προκειμένου να διερευνηθεί η συμμόρφωση του σχολείου με τη συγκεκριμένη υπόδειξη .

Σε απαντητική επιστολή, η Διεύθυνση του σχολείου ενημέρωσε την Επίτροπο ότι το θέμα έληξε ουσιαστικά εν τη γενέσει του κι ότι η απόφαση για διακοπή της φοίτησης των παιδιών δεν εφαρμόστηκε ποτέ, ενώ η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού πληροφόρησε την Επίτροπο, ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έλαβε έγκαιρα γνώση του θέματος και προέβη στις δέουσες ενέργειες, αποστέλλοντας εκτενή επιστολή στη Διεύθυνση του συγκεκριμένου σχολείου.

Η Επίτροπος, με νέα επιστολή προς τη Διεύθυνση του σχολείου, σημείωσε την ευαρέσκεια της για το γεγονός ότι, το σχολείο, δεν προχώρησε στην εφαρμογή της αρχικής του απόφασης για διακοπή της φοίτησης των παιδιών και ακόμη περισσότερο για το ότι αναγνώρισε ότι η λήψη μιας τέτοιας απόφασης ήταν εξαρχής λανθασμένη.

Κάθε παιδί έχει δικαιώμ
του εξασφαλίζουν την
αναγκαία για την ευημε
του προστασία.

7.1.2.4 Υγεία

Στο τομέα της υγείας τα παράπονα κυρίως αφορούσαν:

Κάλυψη εξόδων για εγχείρηση παιδιού από συγκεκριμένο γιατρό για δεύτερο κοχλιακό εμφύτευμα: Η διερεύνηση αφορούσε αίτημα μητέρας, το οποίο τεκμηρίωνε μέσα από τις ιατρικές εκθέσεις ειδικών ακουολόγων, που εξέτασαν το παιδί της, καθώς και μέσα από διεθνή έρευνα, ότι μια δεύτερη εγχείρηση για τοποθέτηση κοχλιακού εμφυτεύματος, στο δεύτερο αυτί του παιδιού της, θα το βοηθούσε στην καλύτερη κατανόηση ομιλίας, στην ησυχία και το θόρυβο, στην επικοινωνία του με το περιβάλλον, στον προσδιορισμό του ήχου στο χώρο και στην εκπαιδευτική ανέλιξη, την κοινωνική ένταξη και καλύτερη ποιότητα ζωής. Επίσης, η μητέρα ζητούσε η δεύτερη εγχείρηση να γίνει, από τον ίδιο γιατρό που διενήργησε και την πρώτη εγχείρηση και ο οποίος βρίσκεται στη Γερμανία, επικαλούμενη ιατρικούς λόγους, τους οποίους είχε τεκμηριώσει σε επιστολή της προς το Υπουργείο Υγείας.

Η απάντηση του Υπουργείου ήταν αρνητική γιατί δεν ικανοποιούνταν οι προϋποθέσεις του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες που δεν προσφέρονται στον Δημόσιο Τομέα. Ωστόσο, το Υπουργείο ενέκρινε τη διενέργεια της εγχείρησης στην Κύπρο με έξοδα του κράτους από Κύπριο γιατρό. Η εγχείρηση δεν πραγματοποιήθηκε, προκειμένου να επανεξεταστεί το αίτημα της μητέρας, για την διενέργεια της εγχείρησης από τον ιατρό που έκανε και την πρώτη εγχείρηση.

Η Επίτροπος, με παρέμβασή της προς τον Υπουργείο Υγείας, επισήμανε την υποχρέωση του κράτους να διασφαλίσει ότι η Αρχή του συμφέροντος του παιδιού, (Άρθρο 3(1) της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού), είναι η βάση στην οποία πρέπει να διαμορφώνονται προγράμματα, πολιτικές και να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε υπηρεσία που παρέχεται σε παιδιά με ειδικές ανάγκες καθώς σε κάθε ενέργεια που τα επηρεάζει[50]. Ακόμη, έκανε αναφορά στο άρθρο 24(1) της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο το κράτος έχει υποχρέωση να προσφέρει στο παιδί το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του, ειδικά στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι θεραπευτικές παρεμβάσεις στην νηπιακή ηλικία έχουν μεγαλύτερη προγνωστική αξία. Επιπλέον, υπογράμμισε ότι, στα πλαίσια των υποχρεώσεων έναντι των παιδιών με ειδικές ανάγκες, το κράτος οφείλει να εξασφαλίζει στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, βοήθεια η οποία να είναι προσαρμοσμένη στην κατάσταση του παιδιού, η βοήθεια αυτή να παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό και να σχεδιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι, τα ανάπηρα παιδιά λαμβάνουν εκπαίδευση, περίθαλψη και υπηρεσίες αποκατάστασης, κατά τρόπο που να εξασφαλίζει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη και πολύπλευρη ανάπτυξη.

Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, ο Υπουργός Υγείας ενέκρινε την παροχή οικονομικής παροχής, ισάξιας του κόστους της στην Κύπρο, για την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και θεραπείας του παιδιού στο εξωτερικό.

Κάλυψη εξόδων νοσηλείας και μετάβασης στο εξωτερικό παιδιών που προέρχονται από γονείς αιτητές πολιτικού ασύλου: Το παράπονο αφορούσε άρνηση του Υπουργείου Υγείας να καλύψει τα έξοδα νοσηλείας και μετάβασης στο εξωτερικό, παιδιού αιτητών πολιτικού ασύλου, το οποίο έχρηζε ιατρικής θεραπείας, στη βάση ότι δεν είναι Κύπριος ή Ευρωπαίος πολίτης και ως εκ τούτου, δεν καλύπτεται από το «Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα».

50. Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 9, 2006, CRC/C/GC/9/, para. 29.

Η Επίτροπος, με επιστολή της προς τον Υπουργό Υγείας, επισήμανε τις σχετικές πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, αναφορικά με την παροχή δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, σε όλα τα άτομα κάτω των 18 ετών, καλώντας τον Υπουργό να δώσει οδηγίες για: α) άμεσο χειρισμό της συγκεκριμένης περίπτωσης στα πλαίσια της γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα, β) ενημέρωση όλων των αρμόδιων προσώπων και λειτουργών σχετικά με την απόφαση του Γενικού Εισαγγελέα και γ) μελέτη και τροποποίηση του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες που δεν προσφέρονται στον Δημόσιο Τομέα, ώστε να συνάδει με την γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα.

Μετά την πιο πάνω παρέμβαση της Επιτρόπου, ο Υπουργός Υγείας, ενέκρινε την κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και θεραπείας του παιδιού στο εξωτερικό.

Νομοθετική ρύθμιση της λειτουργίας κέντρων δερματοστιξίας και τοποθέτησης σκουλαρικιού: Μέσα στο 2010, υποβλήθηκε σειρά παραπόνων που αφορούσαν τη διενέργεια δερματοστιξίας (τατουάζ) και τοποθέτησης σκουλαρικιού, από ορισμένα υποστατικά, σε ανήλικα παιδιά, χωρίς την εξασφάλιση της γονικής συγκατάθεσης και χωρίς τα παιδιά να τύχουν της απαραίτητης ενημέρωσης, σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνέπειες της επέμβασης αυτής.

Μέσα από διερεύνηση του θέματος, διαφάνηκε η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου που να διέπει τη λειτουργία των εν λόγω κέντρων, καθώς και η απουσία διαδικασιών ή πρακτικών, που να επιτρέπουν τη διενέργεια ελέγχων υγιεινής των υποστατικών από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες. Η έλλειψη νομοθεσίας, όπως είχε επισημανθεί και από την Αστυνομία, είχε ως αποτέλεσμα να πέφτουν στο κενό οι προσπάθειες καταγγελίας των πιο πάνω περιστατικών από μέρους των πολιτών. Περαιτέρω, στα πλαίσια της διερεύνησης, φάνηκε ότι το 2006 συζητήθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας, πρόταση νόμου, με τίτλο «Ο περί Υγειονομικών και Άλλων Προϋποθέσεων Ίδρυσης και Λειτουργίας Εργαστηρίων Δερματοστιξίας Νόμος», η οποία όμως δεν προωθήθηκε για ψήφιση.

Η Επίτροπος, παρενέβη σχετικά προς τον Υπουργό Υγείας, επισημαίνοντας την υποχρέωση του κράτους να προσφέρει στο παιδί το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και ζήτησε τη μελέτη και προώθηση νομοθετικού πλαισίου που να διέπει τη λειτουργία των κέντρων δερματοστιξίας, το οποίο να καθορίσει τα ακόλουθα: α) τις συνθήκες υγιεινής που πρέπει να πληρούνται και τους ελέγχους που πρέπει να διενεργούνται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες, για τη προστασία της δημόσιας υγείας, β) τους κανόνες και/ή όρους που πρέπει να διέπουν την προσφορά τέτοιων υπηρεσιών σε ανήλικους και γ) την ενημέρωση που πρέπει να προσφέρουν σε κάθε πελάτη, ειδικότερα ανήλικο, σχετικά με την φροντίδα των πληγών που δημιουργούνται από τις επεμβάσεις, καθώς και σχετικά με τις μακροχρόνιες συνέπειες τέτοιων επεμβάσεων.

Η παρέμβαση υπήρξε επιτυχής, αφού το Υπουργείο Υγείας ανταποκρίθηκε αμέσως ενημερώνοντας την Επίτροπο για την ετοιμασία προσχεδίου Νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Υγειονομικών και άλλων προϋποθέσεων Ίδρυσης και Λειτουργίας Εργαστηριών Δερματοστιξίας και Εγγραφής Δερματοστικτοποιών Νόμος», αντίγραφο του οποίου στάλθηκε στην Επίτροπο για μελέτη και τοποθέτηση επί του θέματος, με συγκεκριμένες απόψεις και εισηγήσεις. Η Επίτροπος θα συνεχίσει την παρακολούθηση της εξέλιξης του Νομοσχεδίου, μέχρι την ολοκλήρωσή του.

7.1.2.5 Περιβάλλον

Ομαδοποιημένα παράπονα προς Επίτροπο Περιβάλλοντος: Κατά το υπό επισκόπηση έτος, υποβλήθηκαν παράπονα τα οποία αφορούσαν επηρεασμό της υγείας και της ποιότητας ζωής των παιδιών, από τη λειτουργία πρατηρίων πετρελαιοειδών, κεραιών τηλεπικοινωνιών και από την αποθήκευση και διοχέτευση στο υπόστρωμα ομβρίων υδάτων. Η Επίτροπος, θεώρησε ότι για τη διερεύνηση και αξιολόγηση των παραπόνων, χρειάζονται εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις, οι οποίες εμπίπτουν στον τομέα εμπειρογνωμοσύνης και των καθηκόντων του Επιτρόπου Περιβάλλοντος και με γραπτή παρέμβασή της προς αυτόν, ζήτησε την τοποθέτησή του, επί των θεμάτων που εγείρονται.

Χώροι πρασίνου για άσκηση του δικαιώματος των παιδιών στο παιχνίδι και την ψυχαγωγία: Υποβλήθηκαν δυο παράπονα, που αφορούσαν την επέμβαση, είτε από Δήμους, είτε από ιδιώτες σε δημόσιους χώρους πρασίνου, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση άσκησης του δικαιώματος των παιδιών στο παιχνίδι και στη ψυχαγωγία. Η Επίτροπος, σε γραπτές παρεμβάσεις της προς τους επηρεαζόμενους Δήμους, επισήμανε τις υποχρεώσεις τους όπως απορρέουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ο Δήμος Πάφου ανταποκρίθηκε θετικά και αφού διερεύνησε το θέμα, προέβη σε ενέργειες ώστε να διασφαλίσει το συμφέρον των παιδιών. Η απάντηση εκ μέρους του Δήμου εκκρεμούσε στο τέλος του 2010.

Κοινοτικό πάρκο στη Λεμεσό: Μετά από παράπονο όσον αφορά την καθαριότητα και τη συντήρηση των παιχνιδιών σε κοινοτικό πάρκο στη Μέσα Γειτονιά Λεμεσού, η Επίτροπος προέβη σε γραπτή παρέμβαση προς τον οικείο Δήμο για διερεύνηση της υπόθεσης. Το Δημοτικό Συμβούλιο ανταποκρίθηκε αμέσως στην παρέμβαση της Επιτρόπου και χειρίστηκε το θέμα της διασφάλισης των δικαιωμάτων των παιδιών, σε σχέση με τη λειτουργία του Κοινοτικού πάρκου και ειδικότερα της εξασφάλισης υγιούς και ασφαλούς χώρου ψυχαγωγίας για τα παιδιά και της συνεχούς επιτήρησης, καθαριότητας και ασφάλειας των παιχνιδιών. Η στάση του Δήμου αξιολογήθηκε ως παραδειγματική και απόλυτα σύμφωνη με το πνεύμα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Λειτουργία υποστατικών εταιρείας, που γειτνιάζει με οικογένεια και επηρεάζει την υγεία και ποιότητα ζωής των παιδιών της: Το παράπονο αφορούσε εργασίες συγκεκριμένης εταιρείας στη Λάρνακα, της οποίας τα υποστατικά γειτνιάζουν με οικογενειακή κατοικία και επηρεάζουν αρνητικά την υγεία και την ποιότητα ζωής των παιδιών της οικογένειας. Η εταιρεία προέβη σε παράνομη περίφραξη τεμαχίου, μέσα στο οποίο είχε τοποθετήσει εμπορευματοκιβώτια και κατασκευάσει παράνομα υποστατικά.

Η Επίτροπος, σε παρέμβασή της προς τον οικείο Δήμο, τόνισε τις υποχρεώσεις του για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και του άρθρου 84 του περί Δήμων Νόμου του 1985 [111/85].

Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, ο Δήμος έδωσε οδηγίες στο Νομικό του Σύμβουλο, να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες για την άρση της παρανομίας. Σε δεύτερη γραπτή παρέμβασή της προς το Δήμο Λάρνακας, η Επίτροπος, ζήτησε όπως τύχει ενημέρωσης ως προς το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η πιο πάνω νομική διαδικασία, καθώς και να τυγχάνει ενημέρωσης σχετικά με την εξέλιξη της υπόθεσης.

Ασφάλεια των παιδιών στους χώρους ψυχαγωγίας: Σε συνέχεια σειράς ενεργειών της που ξεκίνησαν από το 2008, καθώς και με αφορμή καινούρια παράπονα που αφορούσαν την ασφάλεια των παιδιών στους χώρους ψυχαγωγίας, η Επίτροπος επανήλθε με γραπτή παρέμβαση προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επισημαίνοντας τη δέσμευση του Υπουργείου, όσον αφορά την ετοιμασία νομοθετικών ρυθμίσεων σε σχέση με την ασφάλεια και υγεία στους χώρους ψυχαγωγίας των παιδιών.

Σε απάντησή της, η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ενημέρωσε την Επίτροπο για την ετοιμασία νέας νομοθεσίας για τη ρύθμιση της προστασίας, της ζωής, της υγείας και της αρτιμέλειας των τρίτων προσώπων που βρίσκονται στους χώρους αναψυχής ή/και χρησιμοποιούν εξοπλισμούς αναψυχής. Το νέο πλαίσιο, περιλαμβάνει Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Ασφάλειας και Υγείας σε Χώρους Ψυχαγωγίας Νόμος», κάτω από τον οποίο προβλέπεται και η έκδοση εξειδικευμένων Κανονισμών.

Για την εν λόγω νομοθεσία, η Επίτροπος προτίθεται να υποβάλει σχόλια, παρατηρήσεις και εισηγήσεις.

7.1.2.6 Μετανάστευση – Πολιτικοί Πρόσφυγες

Τα παράπονα στον τομέα της μετανάστευσης περιλάμβαναν:

Καθεστώς διαμονής και διαβίωσης αλλοδαπού στην Κύπρο: Η περίπτωση αφορούσε θέματα σχετικά με το καθεστώς διαμονής και διαβίωσης αλλοδαπού και της οικογένειάς του, ο οποίος επιβαλλόταν να παραμείνει στην Κύπρο για να παραστεί ως μάρτυρας σε εκκρεμούσα ποινική υπόθεση. Το Υπουργείο Εσωτερικών, δεν προέβηκε στις ενδεδειγμένες ενέργειες ώστε να δοθεί στον αλλοδαπό νόμιμη διαμονή στην Κύπρο για να μπορεί να εξασφαλίζει τόσο ο ίδιος, όσο και η οικογένεια του τα προς το ζην, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν δυσκολίες διαβίωσης.

Η περίπτωση γνωστοποιήθηκε τηλεφωνικώς στο Γραφείο της Επιτρόπου, όταν ο παραπονούμενος βρισκόταν με τα παιδιά και τη σύζυγό του στα γραφεία των ΥΚΕ στη Λάρνακα και αρνείτο να αποχωρήσει χωρίς να του δοθεί οικονομική βοήθεια. Το Γραφείο της Επιτρόπου, προέβη σε άμεσες ενέργειες προς τις ΥΚΕ και προς το Υπουργείου Εσωτερικών αποτέλεσμα των οποίων ήταν α) η παραχώρηση από τις ΥΚΕ έκτακτου επιδόματος και β) η έγκριση από τον Υπουργό Εσωτερικών ειδικής άδειας παραμονής στην Κύπρο, μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης.

Επανένωση οικογένειάς: Η περίπτωση αφορούσε ένα τετράχρονο αγόρι, παιδί πατέρα Πακιστανικής καταγωγής και μητέρας Φιλιππινεζικής καταγωγής. Η μητέρα βρίσκεται στον Καναδά, ως οικονομική μετανάστρια και είχε ήδη ξεκινήσει διαδικασίες για απόκτηση μόνιμου καθεστώτος στην εν λόγω χώρα, για να μπορέσει έτσι να ζητήσει την επανένωση της οικογένειάς της στον Καναδά.

Η Επίτροπος παρενέβη για διάφορα θέματα τα οποία προέκυψαν κατά το χειρισμό της περίπτωσης. Καταρχήν, ο πατέρας ισχυριζόταν ότι δεν είχαν καταχωρηθεί στο ηλεκτρονικό σύστημα του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού οι πληροφορίες από το πιστοποιητικό γάμου του και το πιστοποιητικό γέννησης του παιδιού, με αποτέλεσμα, όπως ανέφερε, να συλληφθεί μπροστά στο παιδί του, με σκοπό την απέλαση, χωρίς να του επιτραπεί η διευθέτηση των συνθηκών φροντίδας του παιδιού του, αλλά και χωρίς οι ίδιοι οι

αστυνομικοί να ειδοποιήσουν τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, προκειμένου αυτές να αναλάβουν την προστασία του παιδιού. Στη συνέχεια, αναφέρθηκε στις προσπάθειες της γυναίκας του για απόκτηση μόνιμου καθεστώτος στον Καναδά, με σκοπό την επανένωση της οικογένειας και στην ανάγκη εξασφάλισης από τις κυπριακές αρχές των απαιτούμενων πιστοποιητικών, τα οποία να παρουσιαστούν για αξιολόγηση στις αρμόδιες Καναδικές αρχές.

Η Επίτροπος προέβηκε σε πολλαπλές παρεμβάσεις προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ζητώντας διερεύνηση των ισχυρισμών του πατέρα και την επανεξέταση του καθεστώτος παραμονής του, στη βάση του Άρθρου 19Α 2(γ) του Περί Προσφύγων Νόμου του 2000 Ν6(Ι)/2000 [όπως τροποποιήθηκε Ν122(Ι)/2009], λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι εκκρεμούσε η ρύθμιση του καθεστώτος της οικογένειας στον Καναδά. Μετά τις παρεμβάσεις της Επιτρόπου, ο Υπουργός Εσωτερικών αποφάσισε για ανθρωπιστικούς λόγους να παραχωρήσει ειδική άδεια παραμονής για οκτώ μήνες για να προβεί ο πατέρας στις αναγκαίες ενέργειες για εξασφάλιση θεώρησης εισόδου στον Καναδά. Παρόλο ότι ο Υπουργός Εσωτερικών είχε παραχωρήσει την άδεια παραμονής στον πατέρα, εντούτοις προέκυψαν δυσκολίες στην εξασφάλιση των απαραίτητων πιστοποιητικών από τις κυπριακές αρχές, όπως η έκδοση πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου στην Κύπρο.

Σε νέες παρεμβάσεις της, η Επίτροπος, επισήμανε την αναγκαιότητα επίλυσης των προβλημάτων που παρουσιάζονταν κατά την έκδοση των πιο πάνω πιστοποιητικών από τις κυπριακές αρχές, καθότι αυτό θα παρεμπόδιζε τη διαδικασία των καναδικών αρχών, με σοβαρό το ενδεχόμενο τη μη επανένωση της οικογένειας. Ως αποτέλεσμα των ενεργειών της Επιτρόπου, εκδόθηκαν τα απαραίτητα για την περίπτωση πιστοποιητικά.

Εγγραφή γέννησης παιδιών και έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως: Τα παράπονα αφορούσαν περιπτώσεις παιδιών για τα οποία δεν ήταν δυνατή η έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως λόγω σοβαρών δυσκολιών, που οφείλονται στις υφιστάμενες διαδικασίες και πρακτικές, οι οποίες απορρέουν από τον Νόμο και «επιτρέπουν» σε πολλές περιπτώσεις παιδιών, να παραμένουν άγραφα και «ως να μην υπάρχουν». Μια τέτοια περίπτωση είναι αυτή κατά την οποία ο γιατρός, ως ένας εκ των δύο προσώπων που μπορούν, υπογράφοντας το έντυπο για εγγραφή, να πιστοποιήσουν τη γέννηση ενός παιδιού, αρνείται να παραδώσει το έντυπο, ως μοχλό πίεσης προς τους γονείς για πληρωμή οφειλόμενων τελών. Για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις η Επίτροπος, με παρεμβάσεις της προς τον Αρχηγό Αστυνομίας, τον Υπουργό Εσωτερικών, τον υπεύθυνο γυναικολόγο-μαιευτήρα και το Διευθυντή Κλινικής, ζήτησε να προβούν στις ενδεδειγμένες εκ μέρους τους ενέργειες, για εγγραφή του παιδιού και έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως. Παρόλο ότι η Αστυνομία προέβη αμέσως σε διερεύνηση των περιπτώσεων και στις ενδεδειγμένες ενέργειες (ποινική δίωξη), τα παιδιά εξακολουθούν να παραμένουν άγραφα, λόγω των δυσκολιών που τα αρμόδια Τμήματα του Υπουργείου Εσωτερικών συναντούν, ως αποτέλεσμα της ακολουθούμενης πρακτικής.

Μια άλλη περίπτωση είναι αυτή κατά την οποία, οι γονείς έχουν αποκλειστική ευθύνη για παράδοση των εντύπων, για εγγραφή του παιδιού τους στο σχετικό Επαρχιακό Ληξιαρχείο. Λόγω της συγκεκριμένης πρακτικής, γονείς χωρίς νόμιμο καθεστώς παραμονής, φοβούμενοι τη σύλληψη ή την απέλασή τους, δεν προχωρούν σε εγγραφή των παιδιών τους. Η Επίτροπος, με επανειλημμένες παρεμβάσεις προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ζήτησε σε πρώτο στάδιο, την καθιέρωση διαδικασιών ή πρακτικών οι οποίες να

διασφαλίζουν την εγγραφή παιδιών και σε δεύτερο, να μελετηθεί το ενδεχόμενο τροποποίησης του Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2002 [14(Ι)/2002 όπως τροποποιήθηκε], με τρόπο που να διασφαλίζεται η έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως αμέσως, σε κάθε παιδί που γεννιέται στην επικράτεια της χώρας και/ή να υπάρχουν ποινικές κυρώσεις για οποιοδήποτε πρόσωπο παρεμποδίζει τούτο.

7.1.2.7 Παράπονα αναφορικά με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων παιδιού που εξαφανίστηκε: Το παράπονο αφορούσε δημοσιεύματα σε εφημερίδες και τηλεοπτικές μεταδόσεις, σχετικά με ανήλικη η οποία είχε εξαφανιστεί και στα οποία αποκαλυπτόταν η ταυτότητα του παιδιού, καθώς και σε άλλα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, κατά παράβαση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, της εθνικής νομοθεσίας και του κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας.

Η Επίτροπος προέβη σε παρέμβαση προς την Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, που είχε εν τω μεταξύ ξεκινήσει την εξέταση της υπόθεσης. Η Επιτροπή κατέληξε στην απόφαση ότι, η δημοσίευση φωτογραφιών, προσωπικών στοιχείων και δεδομένων του παιδιού, όπως πληροφορίες για την οικογενειακή ή προσωπική του κατάσταση και ευημερία, συνιστούσαν παραβίαση των προνοιών του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας και της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού την οποία, με βάση τον Κώδικα, τα ΜΜΕ έχουν την υποχρέωση εφαρμογής της. Ιδιαίτερα σοβαρή θεωρήθηκε η δημοσίευση πληροφοριών για το περιεχόμενο συνομιλίας με τη μητέρα του παιδιού. Επίσης, η Επιτροπή επισήμανε ότι, η δημοσίευση φωτογραφιών και πληροφοριών που δίδει η Αστυνομία στο πλαίσιο έρευνας προς εξυπηρέτηση και επίτευξη ενός νόμιμου σκοπού, όπως η σύλληψη υπόπτων ή η ανεύρεση ελλειπόντων προσώπων, δικαιολογεί προσωρινή παρέκκλιση από τις ρυθμίσεις του Κώδικα Δημοσιογραφικής δεοντολογίας, κατ' επίκληση της ρήτρας του δημοσίου συμφέροντος. Ωστόσο, από τη στιγμή που ο νόμιμος σκοπός εκπληρώνεται, επανέρχεται η πλήρης ισχύς των προνοιών του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας και τα ΜΜΕ και οι δημοσιογράφοι έχουν υποχρέωση τήρησής τους. Η αιτιολογία ότι οι φωτογραφίες και τα προσωπικά δεδομένα του κοριτσιού είχαν ήδη δημοσιευθεί και επομένως δεν έβλαπτε δήθεν η επανάληψή τους δεν έγινε δεκτή, γιατί τέτοια συμπεριφορά επέτεινε τη βλάβη που είχε ήδη συντελεσθεί, αφού με βάση μαρτυρία, η ανήλικη έγινε αντικείμενο περιέργειας, με βάση φωτογραφίες που δημοσιεύτηκαν μετά την ανεύρεσή της. Η Επίτροπος εκφράζει την ευαρέσκειά της για την αποτελεσματική αντίδραση.

7.1.2.8 Στήριξη Οικογένειας

Ισχυρισμός άσκησης ψυχολογικής και σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού: Η περίπτωση αφορούσε παιδί, του οποίου οι δύο γονείς είναι διαζευγμένοι και ο καθένας υπέβαλε παράπονο στην Επίτροπο. Στο παράπονο του, ο πατέρας ισχυριζόταν, ότι το παιδί υφίστατο ψυχολογική βία, τόσο από την μητέρα του, όσο και από τους μητρικούς παππούδες. Αντίθετα, η μητέρα ισχυριζόταν άσκηση σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού από τον πατέρα, η οποία καταγγελία ήταν σε γνώση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και διερευνάτο από την Αστυνομία.

Η Επίτροπος, παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ζήτησε να ενημερωθεί σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες έχουν προβεί οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, όσον αφορά τη διερεύνηση των αναφορών, τον προγραμματισμό των μελλοντικών ενεργειών των Υπηρεσιών, καθώς και για το Σχέδιο Προστασίας του παιδιού.

Ύστερα από μελέτη του περιεχομένου της απαντητικής επιστολής της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και παράλληλη παρακολούθηση της εξέλιξης της περίπτωσης, η Επίτροπος, διατύπωσε σε νέα παρέμβασή της την άποψη ότι, οι παρεμβάσεις που έγιναν από πλευράς των ΥΚΕ στην οικογένεια, δεν είχαν επιφέρει τα επιθυμητά αποτέλεσμα, έτσι ώστε να διασφαλιστεί πλήρως το συμφέρον του παιδιού. Επιπλέον, τόνισε τις υποχρεώσεις του Κράτους ως προς τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού και συμμετοχής του στις αποφάσεις που το αφορούν, καθώς και της εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας, για την ευημερία του, προστασίας και φροντίδας.

Επιπρόσθετα, η Επίτροπος, υπογράμμισε ότι το Κράτος και, κατ΄ επέκταση, οι Υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες να λαμβάνουν αποφάσεις που αφορούν παιδιά, ιδιαίτερα όταν επιβάλλονται ενέργειες που αποσκοπούν στην προστασία τους, έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, για να αξιολογήσουν την προσωπική κατάσταση κάθε παιδιού. Οφείλουν, επίσης, να εφαρμόζουν την αρχή της εξατομίκευσης, να αποδίδουν στη γνώμη του παιδιού το απαιτούμενο βάρος, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του και έχοντας υπόψη ότι, η διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού είναι πρωταρχικής σημασίας.

Η Επίτροπος, τέλος, διατύπωσε την άποψη ότι, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι δεν κατέστη δυνατό να καθοριστεί με βεβαιότητα, αν το παιδί κακοποιήθηκε σεξουαλικά από τον πατέρα του ή/και ψυχολογικά από την μητέρα του, πρωταρχικής σημασίας ήταν η διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού, για το οποίο δεν φάνηκε, ούτε οι γονείς, αλλά ούτε και οι αρμόδιες για την περίπτωση Υπηρεσίες να το έχουν αξιολογήσει, έτσι ώστε να ληφθεί σοβαρά υπόψη στο καθορισμό των περαιτέρω ενεργειών τους.

Προβλήματα στην επικοινωνία παιδιών με τον πατέρα τους – Ισχυρισμός σοβαρής παραμέλησης παιδιών και άσκησης ψυχολογικής βίας: Το παράπονο σχετιζόταν με διαχρονικά προβλήματα επικοινωνίας που είχε πατέρας με τα παιδιά του, τις συνεχείς συγκρούσεις με την πρώην σύζυγο του σε σχέση με τα παιδιά τους, την ψυχολογική βία που ασκείται στα παιδιά από την μητέρα και τους μητρικούς τους παππούδες, με σκοπό να στραφούν τα παιδιά εναντίον του πατέρα, καθώς και στις επιπτώσεις αυτών των καταστάσεων, στον ψυχικό κόσμο των παιδιών.

Από την αναφορά του πατέρα, προέκυψε ότι, η περίπτωση είχε μια προϊστορία, η οποία ήταν εις γνώση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, οποίες είχαν λάβει μέτρα για τη διασφάλιση ενός περιβάλλοντος διαβίωσης των παιδιών, κατάλληλου για την υγιή τους ανάπτυξη, χωρίς όμως οποιοδήποτε ουσιαστικό αποτέλεσμα. Τα παιδιά, σύμφωνα με τον ισχυρισμό του πατέρα, παρέμεναν εκτεθειμένα ανάμεσα στις συνεχείς συγκρούσεις των γονιών τους, με αποτέλεσμα να βιώνουν τραυματικά την όλη κατάσταση, γεγονός που επηρεάζει την ομαλή, από όλες τις απόψεις, ανάπτυξή τους.

Επιπρόσθετα, ο πατέρας ανέφερε ότι η μητέρα δεν αντιλαμβανόταν τις ψυχικές ανάγκες των παιδιών της, δεν συνεργαζόταν με τους ειδικούς που εμπλέκονταν στην αντιμετώπιση της περίπτωσης τους, αλλά και στη δική της στήριξη, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της ψυχικής υγείας των παιδιών, με το ένα παιδί, ενήλικα πλέον, να παρακολουθείται στην Ψυχιατρική Κλινική, ενώ το άλλο παιδί να χρήζει άμεσης διάγνωσης και ψυχοθεραπείας.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από την οποία ζήτησε να ενημερωθεί για τις ενέργειες που προέβηκαν οι ΥΚΕ και τα άλλα ζητήματα που εγείρονται αναφορικά με τον όλο χειρισμό της περίπτωσης.

Μελετώντας το περιεχόμενο της απαντητικής επιστολής της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και παράλληλα, παρακολουθώντας την εξέλιξη της περίπτωσης, η Επίτροπος, διατύπωσε σε νέα παρέμβασή της την άποψη ότι, οι μέχρι τότε διαχρονικές παρεμβάσεις στην οικογένεια, δεν είχαν ακόμη διασφαλίσει πλήρως το συμφέρον των παιδιών. Επιπλέον, τόνισε τις αυξημένες υποχρεώσεις του Κράτους, όπως αυτές απορρέουν από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, προκειμένου να διασφαλίσει το δικαίωμα κάθε παιδιού να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και άμεση επικοινωνία και με τους δύο γονείς του, να το προστατεύει από κάθε είδους μορφή κακοποίησης και να εξασφαλίζει ένα επίπεδο ζωής κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική του ανάπτυξη.

Επιπρόσθετα, η Επίτροπος υπογράμμισε την υποχρέωση των αρμόδιων Υπηρεσιών, να αντιμετωπίζουν κάθε τέτοια περίπτωση εμπεριστατωμένα και στοχευμένα και πριν τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης, να σταθμίζουν όλες τις παραμέτρους, με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού που εμπλέκεται. Αναγκαία προϋπόθεση για το χειρισμό αυτών των υποθέσεων, είναι η άμεση συνεργασία με όλα τα μέλη της οικογένειας, η συνεχής στήριξη και καθοδήγησή τους, η ενδοϋπηρεσιακή και διϋπηρεσιακή, όπου χρειάζεται συνεργασία, των συναρμόδιων φορέων, ο καθορισμός βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, καθώς και η εφαρμογή εναλλακτικών παρεμβάσεων, σε περιπτώσεις όπου τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν δεν έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Η Επίτροπος διαπίστωσε, από την επιστολή της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ότι, οι ενέργειες των ΥΚΕ τα τελευταία 10 χρόνια συνεργασίας με την οικογένεια, δεν ήταν καλά στοχευμένες και εξαντλητικές, αλλά ούτε αποτελεσματικές, αφού τα παιδιά παρέμεναν και παραμένουν, ακόμη, εκτεθειμένα, στις συνεχείς συγκρούσεις και αντιπαραθέσεις των γονιών τους, με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία.

Συγκεκριμένα, από την επιστολή προέκυψε, ότι η όλη στάση και συμπεριφορά της μητέρας υπόσκαπτε κάθε προσπάθεια που καταβαλλόταν από πλευράς των ΥΚΕ για την ανάπτυξη υγιών σχέσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας.

Η Επίτροπος, κατέληξε πως το σύστημα τελικά απέτυχε να προστατεύει τα παιδιά, με αποτέλεσμα το ένα από τα δύο, πλέον ενήλικας, να παρουσιάζει ψυχιατρικά προβλήματα, ενώ το δεύτερο να παρουσιάζει διάφορα ψυχοσωματικά συμπτώματα. Όλες οι χρονοβόρες και μη αποτελεσματικές για την περίπτωση διαδικασίες που ακολουθήθηκαν από τις ΥΚΕ, αποθάρρυναν και επέφεραν κόπωση στον πατέρα, ο οποίος απέσυρε τελικά το αίτημά του να αναλάβει τη φύλαξη και τη φροντίδα των παιδιών του. Περαιτέρω, οι ΥΚΕ δεν αξιοποίησαν όλα τα μέτρα τα οποία έχουν στην διάθεσή τους, ως αρμόδιες Υπηρεσίες, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, που πιθανό να διαδραμάτιζαν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της περίπτωσης. Τέτοιες ενέργειες θα μπορούσε να ήταν η εξασφάλιση διαταγμάτων για υποχρεωτική επίβλεψη της περίπτωσης και αξιολόγησης των παιδιών από ειδικούς, καθώς και της θεραπείας τους.

Ως εκ τούτου, η διαιώνιση παροχής υπηρεσιών από πλευράς ΥΚΕ με τους ίδιους στόχους που είχαν οριστεί από την αρχή της συνεργασίας με την οικογένεια, ήταν, κατά την άποψη της Επιτρόπου, άτοπη, άστοχη και άκυρη. Συνεπώς, θεώρησε ότι ήταν αναγκαίο να αξιολογηθούν και να αναθεωρηθούν οι ενέργειες των ΥΚΕ για την περίπτωση, έτσι που να ανταποκρίνονται στις συνθήκες που επικρατούν στην οικογένεια και που να εξασφαλίζουν πλέον την προστασία του ενός παιδιού.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος ζήτησε, όπως η περίπτωση τύχει άμεσου χειρισμού από πλευράς των ΥΚΕ και όπως ενημερωθεί σχετικά, το συντομότερο δυνατό, για τα αποτελέσματα των ενεργειών τους.

Παροχής Δημοσίου Βοηθήματος σε μονογονεϊκές οικογένειες: Κατά τη διάρκεια του έτους 2010, προέκυψε εκ νέου το θέμα παροχής Δημοσίου Βοηθήματος σε μονογονεϊκές οικογένειες, μετά από επιστολή μαθήτριας προς την Επίτροπο, σχετικά με τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζε η οικογένεια της, μετά τη διακοπή παροχής Δημοσίου Βοηθήματος.

Η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επισημαίνοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους ως προς την παροχή προστασίας και υποστήριξης στην οικογένεια και ζήτησε να ενημερωθεί: α) για τους λόγους για τους οποίους διακόπηκε η οικονομική στήριξη στην οικογένεια και β) σε ποιες ενέργειες είχαν προβεί ή επρόκειτο να προβούν οι ΥΚΕ για τη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης των μελών της οικογενείας, καθώς και την προστασία των παιδιών. Με αφορμή, τόσο τη συγκεκριμένη περίπτωση, όσο και άλλα παρόμοιας φύσεως παράπονα που υποβλήθηκαν στο Γραφείο της, η Επίτροπος, ζήτησε επιπλέον να πληροφορηθεί για το στάδιο που βρίσκεται η διαδικασία εκσυγχρονισμού του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο [95 (I)/2006] και το πως η επικείμενη τροποποίησή του θα συμβάλει, με ειδικές ρυθμίσεις, στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, που αντιμετωπίζουν, ήδη, πολλές μονογονεϊκές οικογένειες.

Η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ενημέρωσε την Επίτροπο, για τις ενέργειες που προέβηκαν οι ΥΚΕ, για το χειρισμό των προβλημάτων που αντιμετώπιζε η οικογένεια. Επιπρόσθετα, την πληροφόρησε ότι το Δημόσιο Βοήθημα, διακόπηκε σύμφωνα με το άρθρο 3 (10)(β) του Ν95(I)/2006, λόγω μη συνεργασίας της μητέρας. Εντούτοις, με βάση τα νέα δεδομένα που προέκυψαν στην οικογένεια, οι ΥΚΕ επανεξέτασαν την περίπτωση και εγκρίθηκε εκ νέου η παροχή Δημοσίου Βοηθήματος. Οι ενέργειες αυτές θεωρήθηκαν από την Επίτροπο ικανοποιητικές.

Για το θέμα του εκσυγχρονισμού του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο [95(I)/2006], η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενημέρωσε την Επίτροπο ότι, στο πλαίσιο της αναθεώρησης του εν λόγω Νόμου, εξετάστηκε το ενδεχόμενο δημιουργίας ξεχωριστής νομοθεσίας/σχεδίων για κάποιες κατηγορίες ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, μεταξύ των οποίων και οι μονογονεϊκές οικογένειες. Μέχρι το τέλος του έτους 2010, είχε ετοιμαστεί σχετικό πλαίσιο εργασίας και οι ΥΚΕ προχώρησαν στη συγγραφή τόσο του νέου Νόμου όσο και των επιμέρους σχεδίων.

Παροχή δημόσιου βοηθήματος σε οικογένειες με παιδιά με αναπηρίες: Κατά την διάρκεια του έτους 2010, υποβλήθηκαν σειρά παραπόνων, σχετικά με την παροχή δημόσιου βοηθήματος σε οικογένειες με παιδιά με αναπηρίες. Τα παράπονα αφορούσαν προβλήματα που προκύπτουν με την πολιτική που ακολουθούν οι ΥΚΕ να μην παραχωρούν ή να διακόπτουν την παροχή Δημοσίου Βοηθήματος, σε παιδιά με αναπηρίες, που έχουν στην κατοχή τους ακίνητη περιουσία ή/και αποταμιεύσεις. Συγκεκριμένα, γονείς παιδιών με αναπηρίες, ανέφεραν ότι, λόγω της προαναφερθείσας πολιτικής, αδυνατούν να μεταβιβάσουν περιουσία στα παιδιά τους ή/και να καταθέσουν στο λογαριασμό τους χρηματικό ποσό πέρα των €3.400, έτσι ώστε να μπορούν, να εξασφαλίσουν τη μελλοντική συντήρηση των παιδιών αυτών κατά την ενηλικίωση τους και κυρίως μετά των θάνατο των ιδίων.

Η Επίτροπος έκρινε ότι η συγκεκριμένη πολιτική που ακολουθείται από πλευράς των ΥΚΕ, είναι τυπικά σύμφωνη με τις πρόνοιες του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο [95 (Ι)/2006]. Εντούτοις, η Επίτροπος, θεωρεί ότι η πολιτική αυτή δεν συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει.

Για τον πιο πάνω λόγο, η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επισημαίνοντας της τις υποχρεώσεις του Κράτους για την προστασία του παιδιού, δυνάμει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Την κάλεσε να δώσει οδηγίες ώστε να ληφθεί υπόψη στην επικείμενη τροποποίηση του Περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο [95 (Ι)/2006], η πιθανότητα αλλαγής των κριτηρίων παροχής Δημοσίου Βοηθήματος και Υπηρεσιών σε παιδιά με αναπηρίες, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της ευάλωτης αυτής ομάδας. Ειδικότερα, ζήτησε να εξεταστεί, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της μη διάκρισης, τόσο μεταξύ των μελών της συγκεκριμένης ομάδας παιδιών, όσο και σε σύγκριση με τα υπόλοιπα παιδιά, η πιθανότητα αλλαγής κριτηρίων που αφορούν στην ακίνητη και κινητή περιουσία των παιδιών με αναπηρίες, κατά τέτοιο τρόπο, που να εξασφαλίζεται ότι, η συγκεκριμένη ομάδα παιδιών, θα έχει τις ίδιες δυνατότητες επιλογών, ίσες ευκαιρίες, τον έλεγχο της καθημερινής τους ζωής, καθώς και την ενεργό ένταξη και πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία. Αυτό, πρόσθεσε η Επίτροπος, θα διασφαλίσει τη μελλοντική τους αποκατάσταση, την οικονομική τους αυτοδυναμία και αυτονομία, σε ένα πλαίσιο αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων την ενημέρωσε ότι το Υπουργείο της, βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο μελέτης, αναθεώρησης και εξορθολογισμού της Νομοθεσίας περί Δημόσιου Βοηθήματος. Επίσης, η Υπουργός, διαβεβαίωσε την Επίτροπο ότι η εισήγηση της για επανεξέταση των κριτηρίων παροχής δημοσίου βοηθήματος και υπηρεσιών σε παιδιά με αναπηρία, θα μελετηθεί με κάθε ευαισθησία, στα πλαίσια της προαναφερθείσας δρομολογημένης αναθεώρησης της σχετικής νομοθεσίας.

7.1.2.9 Δικαιοσύνη και Δημόσια Τάξη

Χρήση υπέρμετρης βίας εναντίον παιδιών από την Αστυνομία: Η διερεύνηση αφορούσε καταγγελίες σχετικά με τη στάση που τήρησε η Αστυνομία απέναντι σε δύο ανήλικους, κατά τη διάρκεια επεισοδίων ανάμεσα σε φιλάθλους, στον ποδοσφαιρικό αγώνα ΑΕΚ-ΑΕΛ, που διεξήχθη στη Λάρνακα, στις 8 Νοεμβρίου 2008.

Η Επίτροπος, κατόπιν παρέμβασής της προς τον Αρχηγό της Αστυνομίας και στη συνέχεια προς την Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας, η οποία είχε αναλάβει τη διερεύνηση των καταγγελιών, ενημερώθηκε ότι η Ανεξάρτητη Αρχή, μετά από μελέτη της μαρτυρίας που συνέλεξαν οι ανακριτές, αποφάσισε ότι οι δύο ανήλικοι είχαν, όντως, κακοποιηθεί από αστυνομικούς, αλλά λόγω της αδυναμίας τους να αναγνωρίσουν τους αστυνομικούς που τους χτύπησαν, δεν ήταν δυνατό να γίνει εισήγηση για άσκηση ποινικών διώξεων. Συνεπεία τούτου, η Αρχή αποφάσισε να στείλει επιστολή στον Αρχηγό Αστυνομίας, με την οποία τον καλούσε να προβεί στις δέουσες συστάσεις προς τα μέλη του, ώστε να είναι περισσότερο προσεκτικοί κατά την άσκηση του καθήκοντός τους. Επίσης, ο φάκελος της υπόθεσης στάλθηκε στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος συμφώνησε τόσο με την κατάληξη της Αρχής, όσο και με την εισήγησή της προς τον Αρχηγό Αστυνομίας.

Η Επίτροπος, αναγνώρισε ότι η Αρχή διερεύνησε την καταγγελία με αντικειμενικότητα, επιτρέποντας έτσι να διαφανεί η αλήθεια και να αποδοθεί δικαιοσύνη. Περαιτέρω, συμφώνησε με την εισήγηση της Αρχής προς τον Αρχηγό Αστυνομίας, όπως προβεί σε συστάσεις προς τα μέλη του, για προσεκτικότερη άσκηση των καθηκόντων τους.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι από το πιο πάνω τραγικό περιστατικό, προκύπτουν δύο ιδιαίτερα σοβαρά θέματα για τα οποία επιβάλλεται η λήψη μέτρων και η εξεύρεση λύσεων, που να εμπλέκει όλους τους αρμόδιους φορείς, συμπεριλαμβανομένου και του θεσμού του Επιτρόπου, Το πρώτο, είναι το πρόβλημα της βίας που εμφανίζεται σε αθλητικούς αγώνες και το δεύτερο είναι η προσέγγιση των αστυνομικών προς τα παιδιά, σε συνθήκες που προκύπτουν στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων τους.

Ως προς το πρώτο και μέσα στα πλαίσια της ανάπτυξης δράσης από το Γραφείο της Επιτρόπου, μετά από εισήγηση που έγινε από την εταιρεία ΑΠΟΕΛ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΛΤΔ, καθιερώθηκε μηνιαίο βραβείο (επίσκεψη στις προπονητικές εγκαταστάσεις της Ομάδας στον Αρχάγγελο, ξενάγηση, συνομιλία με προπονητή και ποδοσφαιριστές, παρακολούθηση της προπόνησης, επίσημη φανέλα της Ομάδας, παρακολούθηση ενός επίσημου ποδοσφαιρικού αγώνα μαζί με τον Πρόεδρο της Ομάδας), το οποίο απονέμεται σε ένα παιδί με βάση κριτήρια που τέθηκαν από την Επίτροπο. Η πρόταση του ΑΠΟΕΛ έγινε αποδεκτή, ευελπιστώντας ότι το παράδειγμα της συγκεκριμένης ομάδας θα ακολουθήσουν και άλλες. Το συγκεκριμένο βραβείο εντάχθηκε στο πλαίσιο της δράσης του Γραφείου για το 2010, το οποίο θα συνεχιστεί και το 2011, με το γενικότερο τίτλο «Μέσα τα παιδιά, έξω η Βία».

Όσον αφορά το χειρισμό των παιδιών από αστυνομικούς στα πλαίσια των καθηκόντων τους, μετά από πρωτοβουλία του Γραφείου της Επιτρόπου, έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα μαθημάτων των νεοσύλλεκτων Αστυνομικών, σειρά διαλέξεων με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Σύστημα Δικαιοσύνης». Στόχος του προγράμματος είναι η σύνδεση ανάμεσα στη γνώση/φιλοσοφία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με την πρακτική εξάσκηση των καθηκόντων των αστυνομικών και την ευαισθητοποίησή τους

στο χειρισμό ανήλικων ατόμων. Επίσης, η Επίτροπος, έδωσε διάλεξη με θέμα «Ζητήματα που αφορούν στην Προστασία των Παιδιών», στα πλαίσια της Εξειδικευμένης Εκπαίδευσης για «Διερεύνηση υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων», στη Σχολή Λοχίων και Αστυνομικών.

Διαδικασία λήψης πληροφοριών από παιδί από πλευράς των Αστυνομικών Αρχών: Το παράπονο υποβλήθηκε από πατέρα ανήλικου παιδιού, σχετικά με τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν από πλευράς των Αστυνομικών Αρχών, κατά τη λήψη πληροφοριών από το παιδί του. Συγκεκριμένα, ο πατέρας, ανέφερε ότι η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε από την Αστυνομία ήταν με τέτοιο τρόπο, που αναστάτωσε το παιδί του και το τραυμάτισε ψυχολογικά.

Το εν λόγω παράπονο είχε κοινοποιηθεί από το δικηγόρο, που εκπροσωπούσε τον πατέρα, στον Αρχηγό της Αστυνομίας, ο οποίος προχώρησε αμέσως σε ενημέρωση της Επιτρόπου.

Η Επίτροπος, αφού μελέτησε την ενημερωτική επιστολή του Αρχηγού της Αστυνομίας, θεώρησε ότι οι ενέργειες της Αστυνομίας, δεν είχαν διασφαλίσει πλήρως το συμφέρον του παιδιού. Ως εκ τούτου, προέβηκε σε παρέμβαση προς τον Αρχηγό Αστυνομίας, επισημαίνοντας τις υποχρεώσεις του Κράτους, προκειμένου να διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και τις διαπιστώσεις της για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Αναλυτικότερα, στη βάση των στοιχειών που της είχαν επισημανθεί στην ενημερωτική επιστολή του Αρχηγού Αστυνομίας, η Επίτροπος ζήτησε να πληροφορηθεί αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους θεωρήθηκε αναγκαίο να υποβληθεί το παιδί σε διαδικασία συνέντευξης και ειδικότερα στον Αστυνομικό Σταθμό. Επίσης, ζήτησε όπως ενημερωθεί για τις διαδικασίες που εφαρμόζονται σε παρόμοιας φύσης περιστατικά, όπου για διαλεύκανση της υπόθεσης χρειάζεται η λήψη πληροφόρησης από παιδί κάτω των 10 ετών και κατά πόσο το προσωπικό που χειρίζεται υποθέσεις, που αφορούν ανήλικα παιδιά, είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας, με νέα του επιστολή, ενημέρωσε την Επίτροπο εκτενέστερα για την περίπτωση. Μετά από προσεκτική μελέτη των απαντητικών του επιστολών, καθώς και την παρακολούθηση της υπόθεσης, η Επίτροπος εξακολούθησε να διατηρεί τη θέση ότι, η διαδικασία που ακολουθήθηκε από πλευράς των Αστυνομικών Αρχών δεν διασφάλισε πλήρως τα δικαιώματα του παιδιού. Παρόλο που, όπως φάνηκε, η πρόθεση των ενεργειών της Αστυνομίας ήταν να διασφαλίσει το συμφέρον του παιδιού, διεξάγοντας μια ενδελεχή έρευνα, εντούτοις, η Επίτροπος θεώρησε ότι θα έπρεπε να είχαν διαμορφωθεί κατάλληλες συνθήκες και να ακολουθηθεί τέτοια διαδικασία, κατά τη λήψη πληροφοριών, ώστε να ληφθεί σοβαρά υπόψη, η ηλικία του παιδιού.

Η Επίτροπος, αναφορικά με τις ανησυχίες του πατέρα για τη συναισθηματική αναστάτωση του παιδιού, που πιθανόν να προκλήθηκε κατά τη διαδικασία συνέντευξης από τις Αστυνομικές Αρχές, εισηγήθηκε στον παραπονούμενο να τις θέσει υπόψη του Υπεύθυνου Λειτουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών, που ήδη χειριζόταν την περίπτωση της οικογένειας του. Η Επίτροπος θεώρησε ότι η συνεχής συνεργασία που ο πατέρας θα ανέπτυσσε με το Λειτουργό, θα συνεισέφερε στην καλύτερη αντιμετώπιση των πιθανών ψυχολογικών επιπτώσεων, διασφαλίζοντας έτσι, με τον καλύτερο δυνατόν τρόπο την προστασία και το συμφέρον του παιδιού.

Ανεξάρτητα από την έκβαση της υπόθεσης, τα κενά που έχουν εντοπιστεί κατά την εξατομικευμένη διερεύνηση του παραπόνου, αποτέλεσαν για το Γραφείο της Επιτρόπου, αφορμή για διεξοδικότερη μελέτη, παρακολούθηση και υποβολή εισηγήσεων, σε σχέση με τις διαδικασίες που ακολουθούνται κατά τη διάρκεια συνέντευξης παιδιών με επαγγελματίες, σε όλο το φάσμα της παρουσίας των παιδιών στο Σύστημα Δικαιοσύνης. Ειδικότερα, μετά από πρωτοβουλία του Γραφείου της, έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα των νεοσύλλεκτων Αστυνομικών στην Αστυνομική Ακαδημία, σειρά διαλέξεων με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Σύστημα Δικαιοσύνης». Κατά το έτος του 2010, διενεργήθηκαν από το Γραφείο δύο διαλέξεις, όπου δόθηκαν κατευθυντήριες γραμμές, για μια πιο φιλική προς τα παιδιά διαδικασία συνέντευξης. Επιπλέον, το 2011 προγραμματίζεται η διεξαγωγή σεμιναρίου με θέμα «Τα Δικαιώματα και το Συμφέρον του Παιδιού στο Σύστημα Δικαιοσύνης», που θα απευθύνεται σε επαγγελματίες, που ασχολούνται με θέματα που αφορούν παιδιά, όπως μέλη της Αστυνομίας, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, της Νομικής Υπηρεσίας, των Φυλακών και της Υπηρεσίας Ασύλου, καθώς και δικηγόροι που ασκούν το επάγγελμα.

Μεταχείριση παιδιών σε διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου: Διαζευγμένη μητέρα τεσσάρων ανήλικων παιδιών, υπέβαλε παράπονο στο Γραφείο της Επιτρόπου, σε σχέση με τη μεταχείριση του παιδιού της, ως μάρτυρα στη δικαστική διαδικασία, που εκκρεμούσε ενώπιον του δικαστηρίου, αναφορικά με τις κατηγορίες εναντίον του πατέρα των παιδιών, για σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση των τριών από αυτά.

Η μητέρα στην επιστολή της ανέφερε ότι, οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν κατά την διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας, δεν διασφάλισαν την προστασία ενός από τα παιδιά, με αποτέλεσμα το παιδί της να βρίσκεται εκτεθειμένο, με μεγάλη πιθανότητα τη δευτερογενή θυματοποίησή του. Επιπλέον, εξέφρασε τις ανησυχίες της για τα δύο άλλα παιδιά της που θα κατέθεταν και αυτά, στο μέλλον, ως μάρτυρες.

Ταυτόχρονα, κατήγγειλε ότι, από πλευράς των ΥΚΕ, δεν παρεχόταν η κατάλληλη στήριξη και καθοδήγηση, τόσο σε αυτή, όσο και στα παιδιά της.

Η Επίτροπος παρενέβη προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ζήτησε να ενημερωθεί για τις ενέργειες των ΥΚΕ, στο πλαίσιο στήριξης και καθοδήγησης των μελών της οικογένειας, μετά την καταγγελία που υπέβαλαν τα παιδιά εναντίον του πατέρα τους, καθώς επίσης τους λόγους για τους οποίους δεν φαίνεται να εφαρμόστηκαν οι σχετικές για την περίπτωση διατάξεις του περί Βίας στην Οικογένεια Νόμου του 2000 (Ν. 119 (Ι)/2000), οι οποίες έχουν ως στόχο την προστασία των θυμάτων και ειδικότερα των ανήλικων θυμάτων. Περαιτέρω, ζήτησε όπως οι Υπηρεσίες προβούν στις απαραίτητες ενέργειες, έτσι ώστε να μην επαναληφθούν οι ίδιες συνθήκες, σε σχέση με τη μαρτυρία των άλλων παιδιών.

Ανάλογη παρέμβαση έγινε από την Επίτροπο στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και στο Γενικό Εισαγγελέα, από του οποίους ζήτησε σχετική ενημέρωση στα πλαίσια των δικών τους αρμοδιοτήτων.

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, με επιστολή του, ενημέρωσε την Επίτροπο για τον τρόπο μεταχείρισης του παιδιού, στα πλαίσια δικαστικής διαδικασίας, διαβιβάζοντας την απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου.

Η Επίτροπος, σε σχέση με την εν λόγω ενημέρωση, κατέληξε ότι δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί πλέον πως λήφθηκαν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα και εφαρμόστηκαν οι σχετικές με την περίπτωση διατάξεις που αφορούν τον περί Βίας στην Οικογένεια Νόμο του 2000 [Ν.119(1)/2000]. Εντούτοις, στην απόφαση, έγινε αναφορά σε «…απουσία της ενδεδειγμένης ψυχολογικής προετοιμασίας της ανήλικης για την αντεξέταση της στο Δικαστήριο από τα πρόσωπα που ήταν επιφορτισμένα με το καθήκον αυτό…».

Ενόψει των πιο πάνω και του ότι η Επίτροπος δεν έλαβε απάντηση από την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ζήτησε με νέα της παρέμβαση, να απαντηθούν τα ερωτήματα που είχε ήδη θέσει υπόψη της, προκειμένου η Επίτροπος να ασκήσει αποτελεσματικά τις αρμοδιότητες της, δυνάμει του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007. Η απάντηση της Υπουργού αναμένεται εντός του 2011.

Καταδίκη και φυλάκιση ανηλίκου χωρίς νομική εκπροσώπηση: Κατά τη διάρκεια επίσκεψης λειτουργού του Γραφείου της Επιτρόπου στις Κεντρικές Φυλακές, διαπιστώθηκε, ότι ανήλικος αλλοδαπός κατάδικος εκτελούσε 18μηνη ποινή φυλάκισης, από τον Ιούλιο του 2009. Κατά τον ισχυρισμό του, είχε καταδικαστεί για αδικήματα χωρίς εκπροσώπηση από δικηγόρο. Κατά τη διάρκεια της σύλληψής του και της εκδίκασης της υπόθεσής του, το παιδί βρισκόταν υπό την προστασία των ΥΚΕ.

Η Επίτροπος παρενέβη επειγόντως προς το Γενικό Εισαγγελέα, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον Αρχηγό Αστυνομίας επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, τις πρόνοιες της Σύμβασης που υποχρεώνουν το κράτος α) να εξασφαλίζει σε κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του το δικαίωμα ταχείας πρόσβασης σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη, β) να επαγρυπνεί ιδιαίτερα ώστε κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου να έχει τουλάχιστον δικαίωμα σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισής του.

Ο Γενικός Εισαγγελέας αντί απάντησης στα ερωτήματα που έθεσε η Επίτροπος, επισύναψε σε επιστολή του αντίγραφο των πρακτικών της δικαστικής διαδικασίας και εξέφρασε την άποψη ότι δεν υπήρχε τίποτε επιλήψιμο στη διαδικασία που ακολουθήθηκε στην περίπτωση του υπό αναφορά ανήλικου και ότι η παρέμβασή της Επιτρόπου ήταν αχρείαστη, αναφέροντας ότι «τα Δικαστήρια και ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας γνωρίζουν ότι πρέπει να προστατεύουν τους ανήλικους και συχνά, εξαιτίας αυτής της προστασίας, εκτοξεύονται κατηγορίες όχι μόνο εναντίον των Δικαστηρίων, αλλά κυρίως εναντίον του Γενικού Εισαγγελέα, για την επιείκεια που επιδεικνύει και για την απροθυμία του να οδηγεί στα Δικαστήρια ανήλικους, που τότε μόνο γίνεται όταν κρίνεται ότι οποιαδήποτε άλλα μέτρα δεν είναι ικανά για συμμόρφωσή τους». Από τη μελέτη των πρακτικών της δικαστικής διαδικασίας του παιδιού, αποδείχτηκε ότι ο ανήλικος, όντως, δεν είχε εκπροσώπηση από δικηγόρο, ενώ τα ερωτήματα που έθεσε η Επίτροπος με την επιστολή της προς το Γενικό Εισαγγελέα δεν απαντήθηκαν από τα πρακτικά.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης απάντησε ότι η διαδικασία χειρισμού ανήλικων παραβατών πριν την παραπομπή τους στο δικαστήριο, προνοεί για την ειδοποίηση του Γραφείου Ευημερίας για ετοιμασία κοινωνικοοικονομικής έκθεσης, όταν στη διάπραξη αδικήματος εμπλέκεται ανήλικος κάτω των 16 ετών. Ωστόσο, αυτό δεν κατέστη δυνατό στη συγκεκριμένη περίπτωση, καθώς οι γονείς και το παιδί

δε θέλησαν να συνεργαστούν με το λειτουργό των ΥΚΕ. Το γεγονός αυτό επιβεβαίωσε με επιστολή της και η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στην ίδια επιστολή, η Υπουργός, ανέφερε πως κατά την εκδίκαση της υπόθεσης του παιδιού, λήφθηκε πρόνοια από τις ΥΚΕ για να έχει το παιδί νομική εκπροσώπηση. Εντούτοις, η οικογένεια του παιδιού ανέλαβε να εξασφαλίσει η ίδια νομική εκπροσώπηση στο παιδί, κάτι που δεν έγινε ποτέ. Το παιδί αποφυλακίστηκε τον Απρίλιο του 2010, με προεδρική χάρη, για τις εορτές του Πάσχα. Μετά την αποφυλάκισή του το παιδί αποκαταστάθηκε στην οικογένειά του και οι ΥΚΕ ανέλαβαν την παρακολούθηση της περίπτωσης του παιδιού, για την οποία αναμενόταν ενημέρωση της Επιτρόπου από τις ΥΚΕ για τη σημερινές συνθήκες διαβίωσής του.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος διαπίστωσε σειρά σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του παιδιού, στη διαδικασία της παρουσίας του στο Σύστημα Δικαιοσύνης.

Εκπροσώπηση παιδιών στο Δικαστήριο: Η εκπροσώπηση των παιδιών από την Επίτροπο, καθορίζεται στα πλαίσια του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 και του περί Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικού) Νόμου του 2005.

Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 (άρθρο 4), καθορίζει τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου για την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους, σε όλα τα επίπεδα. Αποστολή της Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του εν λόγω Νόμου.

Σύμφωνα με τον περί Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο του 2005 (άρθρο 3), το παιδί έχει δικαίωμα να πληροφορείται και να εκφράζει τις απόψεις του σε διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής. Επιπρόσθετα, τα άρθρα 9 και 10 του ίδιου Νόμου ρυθμίζουν το διορισμό και το ρόλο του Αντιπροσώπου των ανηλίκων.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2010, για πρώτη φορά στην Κύπρο, ασκήθηκαν οι εν λόγω αρμοδιότητες του Επιτρόπου, ως αντιπρόσωπου παιδιών ενώπιον της δικαστικής διαδικασίας. Το Οικογενειακό Δικαστήριο, κάλεσε την Επίτροπο σε δύο υποθέσεις γονικής μέριμνας, για να εκπροσωπήσει παιδιά στο Δικαστήριο. Και οι δύο περιπτώσεις συνδέονταν με έντονες και συνεχείς διαμάχες μεταξύ των γονιών, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να αξιολογήσουν σωστά το συμφέρον των παιδιών τους.

Η Επίτροπος, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές, για τις περιπτώσεις, πρόνοιες, του περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου του 2007 και του περί Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικού) Νόμου του 2005 εκπροσώπησε τα παιδιά, με βασικό γνώμονα τη διασφάλιση των συμφερόντων τους. Ειδικότερα, ο στόχος ήταν (α) να παρασχεθούν στα παιδιά όλες οι σχετικές πληροφορίες, (β) να τους παρασχεθούν εξηγήσεις, αναφορικά με τις πιθανές συνέπειες οποιασδήποτε άποψης, απόφασης και ενέργειας που τα αφορά και η οποία θα προωθηθεί από τον αντιπρόσωπό τους και (γ) να παρουσιαστούν και να υπερασπιστούν οι απόψεις των παιδιών στη δικαστική αρχή.

Για τη διεκπεραίωση των πιο πάνω, η Επίτροπος διόρισε δικηγόρο για να την εκπροσωπήσει και να εμφανίζεται ενώπιον του Δικαστηρίου. Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις της Επιτρόπου και του δικηγόρου με τα παιδιά, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Μέσα από τις συναντήσεις και σε συνθήκες φιλικές προς αυτά, τα παιδιά εξέφρασαν αβίαστα τις απόψεις τους, για όλες τις πτυχές της ζωής τους. Οι απόψεις των παιδιών αξιολογήθηκαν και τέθηκαν υπόψη του Δικαστηρίου, μέσα από τη γραπτή αγόρευση του δικηγόρου που εκπροσωπούσε την Επίτροπο.

Επισκέψεις παιδιού στις Φυλακές: Η διερεύνηση αφορούσε παράπονο που λήφθηκε από μητέρα παιδιού το οποίο αντιμετώπιζε ψυχολογικές δυσκολίες, που σχετίζονταν με την απουσία του πατέρα και με τις εμπειρίες που βιώνει κατά τις επισκέψεις του στις Κεντρικές Φυλακές. Η Επίτροπος, με την παρέμβασή της προς τον Αναπληρωτή Διευθυντή Κεντρικών Φυλακών, ζήτησε να εφαρμοστούν οι αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και οι απορρέουσες από αυτήν υποχρεώσεις του κράτους, αναφορικά με τα δικαιώματα των παιδιών, προσώπων που τελούν υπό κράτηση, για ουσιαστική επικοινωνία και επαφή με τους γονείς τους. Επίσης, ζήτησε να ενημερωθεί για σειρά θεμάτων που άπτονται τόσο της ειδικής και συγκεκριμένης περίπτωσης της παραπονούμενης, όσο και για γενικότερα θέματα που αφορούν σε θέματα επικοινωνίας των παιδιών με τους κρατούμενους γονείς τους.

Αμέσως μετά την προαναφερθείσα παρέμβαση της Επιτρόπου υποβλήθηκαν πολλά παράπονα στο Γραφείο της, από γονείς παιδιών των οποίων ο ένας γονιός είναι κρατούμενος, σχετικά με ένα νέο μέτρο της Διεύθυνση των Φυλακών, σύμφωνα με οποίο οι επισκέψεις των παιδιών κάτω των 16 ετών, θα πραγματοποιούνται σε κλειστό επισκεπτήριο (διαχωρισμός του φυλακισμένου από τον επισκέπτη με γυαλί μέχρι την οροφή και επικοινωνία μέσω τηλεφώνου). Περαιτέρω, σύμφωνα με τις καταγγελίες, ανοιχτή επίσκεψη θα είναι επιτρεπτή μόνο με την έκτιση του ¼ της ποινής των φυλακισμένων. Οι συγκεκριμένοι γονείς, εξέφραζαν έντονες ανησυχίες ότι η έλλειψη σωματικής επαφής και άμεσης επικοινωνίας με το φυλακισμένο γονιό, ζημιώνει ανεπανόρθωτα τη σχέση ανάμεσα στο παιδί και το γονέα του και ότι θα έχει σοβαρές αρνητικές επιδράσεις στη ψυχική υγεία των παιδιών.

Σε νέα παρέμβαση της προς τον Αν. Διευθυντή του Τμήματος Κεντρικών Φυλακών, η Επίτροπος ενσωμάτωσε όλα τα εν λόγω παράπονα σε επιστολή της, υποδεικνύοντας ότι, τα θέματα επί των οποίων είχαν υποβληθεί ερωτήματα, ενέπιπταν σαφώς στις αρμοδιότητές του Αν. Διευθυντή, όπως αυτές προκύπτουν από τον περί Φυλακών Νόμο του 1996 (Ν. 62(Ι)/96) και τους περί Φυλακών (Γενικούς) Κανονισμούς του 1997. Η Επίτροπος ζήτησε να ενημερωθεί εκ νέου αναφορικά με τα θέματα που άπτονται της επικοινωνίας των παιδιών με τους φυλακισμένους γονείς τους γενικά, με στόχο τη διερεύνηση γενικότερα πιθανών παραβιάσεων των δικαιωμάτων όλων των παιδιών, που έχουν γονιό στη φυλακή.

Ο Αν. Διευθυντής Φυλακών, με δύο απαντητικές επιστολές του στις πιο πάνω παρεμβάσεις της Επιτρόπου, δεν απάντησε στα ερωτήματα που του είχαν τεθεί, συμπεριφορά ανάρμοστη προς το θεσμό του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, βασική αποστολή του οποίου είναι η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, αλλά και επιλήψιμη σύμφωνα με τον Νόμο 74(Ι)/2007. Συγκεκριμένα, ο Αν. Διευθυντής Φυλακών ανέφερε ότι έχει αρμοδιότητα μόνο αναφορικά με τους φυλακισμένους, υποδηλώνοντας ότι δεν τον απασχολεί κατά πόσο παραβιάζονται τα δικαιώματα των παιδιών.

Μάλιστα, αναφερόμενος στο νέο σύστημα επισκέψεων, ενημέρωσε την Επίτροπο ότι, σε πρώτο στάδιο, λήφθηκε πρόνοια έτσι ώστε όσοι κρατούμενοι έχουν παιδιά να μπορούν να τα δέχονται σε ανοικτή επίσκεψη, δύο φορές το μήνα.

Υπό το φως των απαντήσεων του Αν. Διευθυντή Φυλακών, η Επίτροπος, θεώρησε επιβεβλημένο να παρέμβει πλέον στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, ως τον αρμόδιο πολιτικά προϊστάμενό και να τον καλέσει να δώσει οδηγίες όπως τύχει ενημέρωσης, στη βάση των ερωτημάτων τα οποία τέθηκαν στις προηγούμενες επιστολές της.

Ο Αν. Διευθυντής Φυλακών σε νέα επιστολή του προς την Επίτροπο, μέσω του Γενικού Διευθυντή Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, έδωσε αρκετά διαφωτιστικές απαντήσεις στα ερωτήματα που είχαν τεθεί στις προηγούμενες επιστολές της συμπεριλαμβανομένων α) περιγραφής των προβλημάτων τα οποία προέκυπταν και τα οποία με τη σειρά τους οδήγησαν τη διεύθυνση των Κεντρικών Φυλακών στην υιοθέτηση του νέου μέτρου επισκέψεων π.χ. τη χρήση των παιδιών για μεταφορά ναρκωτικών ουσιών, β) των κριτηρίων τα οποία τέθηκαν κατά τη λήψη απόφασης για περιορισμό των ανοικτών επισκέψεων μεταξύ των παιδιών και των γονέων κρατουμένων και γ) της πρόθεσης των Κεντρικών Φυλακών για ανάπτυξη προγράμματος ή την υιοθέτηση πρακτικών που να εξυπηρετούν τα δικαιώματα των παιδιών, για ουσιαστικότερη επικοινωνία ανάμεσα σε αυτά και το γονιό που βρίσκεται κρατούμενος.

Σε νέα παρέμβαση της προς τον Αν. Διευθυντή Φυλακών, παρόλο ότι οι τοποθετήσεις του σε συγκεκριμένα ερωτήματα ήγειραν προβληματισμό και σίγουρα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αφορμή για περαιτέρω συζήτηση και διάλογο, η Επίτροπος, επικεντρώθηκε σε σημεία της επιστολής του, τα οποία θεώρησε θετικότατες ενέργειες εκ μέρους των Κεντρικών Φυλακών. Προς τούτο, ζήτησε όπως ενημερωθεί για το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η προσπάθεια ανάπτυξης προγράμματος για ουσιαστικότερη επικοινωνία ανάμεσα στα παιδιά και το γονιό που βρίσκεται κρατούμενος, καθώς και ότι παραμένει στη διάθεσή του Αν. Διευθυντή Φυλακών, για ανταλλαγή απόψεων, διάλογο, ακόμα και τη διευθέτηση συνάντησης.

7.1.2.10 Άλλα Παράπονα

Οικονομική εκμετάλλευση παιδιού από την μητέρα του: Η περίπτωση αφορούσε καταγγελία σύμφωνα με την οποία ανήλικο παιδί εξαναγκαζόταν, από την ίδια του τη μητέρα, να πωλεί διάφορα είδη σε οδηγούς.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και στην Κύπρο το φαινόμενο των «Παιδιών των Φαναριών», τα οποία εξαναγκάζονται από τους ίδιους τους γονείς τους, να συμβάλουν με ελεεινό τρόπο στο οικογενειακό εισόδημα ή και είναι θύματα οργανωμένου κυκλώματος εκμετάλλευσης ανηλίκων. Το γεγονός αυτό ενέχει σοβαρούς κινδύνους για τη σωματική υγεία των παιδιών, αλλά και τον ψυχικό τους κόσμο, ενώ παράλληλα τα εκθέτει σε οποιαδήποτε άλλη μορφή εκμετάλλευσης.

Ως εκ τούτου, η Επίτροπος, με παρέμβασή της προς την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και προς τον Αρχηγό Αστυνομίας, ζήτησε όπως δώσουν οδηγίες, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, για διερεύνηση του συγκεκριμένου περιστατικού και για ενημέρωσή της σχετικά με τις ενέργειές τους. Επιπλέον,

ζήτησε να πληροφορηθεί για τις διαδικασίες και πολιτικές που ακολουθούνται, τόσο από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, όσο και από πλευράς της Αστυνομίας, για το χειρισμό τέτοιας φύσεως περιστατικών, καθώς και για το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η προσπάθεια ανάπτυξης πολιτικής για τέτοιου είδους περαστικά, συμπεριλαμβανομένου και του τρόπου διυπηρεσιακού συντονισμού των αρμόδιων Υπηρεσιών.

Ο Αρχηγός της Αστυνομίας με επιστολή του, ενημέρωσε την Επίτροπο ότι, από διακριτικές εξετάσεις που έγιναν, στην περιοχή που τους υποδείχτηκε, δεν εντοπίστηκε κανένα παιδί να πωλεί διάφορα είδη στους περαστικούς. Από επιπρόσθετη διερεύνηση της Αστυνομίας και σύμφωνα με πληροφορίες που δόθηκαν από περίοικους, το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται κατά την διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα. Ο Αρχηγός της Αστυνομίας διαβεβαίωσε την Επίτροπο ότι δόθηκαν ήδη οδηγίες για αύξηση των ελέγχων, κατά την διάρκεια των εορτών.

Όσον αφορά τις διαδικασίες και πολιτικές που ακολουθούνται από την Αστυνομία για τέτοιου είδους περιστατικά, ο Αρχηγός της Αστυνομίας ανέφερε, ότι η Αστυνομία δεν έχει συγκεκριμένο εξειδικευμένο, κωδικοποιημένο τρόπο διαδικασίας ή πολιτικής για να αντιμετωπίσει τέτοιας φύσεως περιστατικά. Το θέμα αυτό, είχε συζητηθεί με τις ΥΚΕ στο παρελθόν και μετά από μεταξύ τους συνεννόηση, εκδόθηκε σχετική ανακοίνωση για την επαιτεία. Επίσης, με εγκυκλίους προς όλους του Αστυνομικούς Διευθυντές, δόθηκαν οδηγίες ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης του φαινομένου της εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω της επαιτείας.

Ο Αρχηγός της Αστυνομίας, πληροφόρησε την Επίτροπο ότι, μεταξύ της Αστυνομίας και των ΥΚΕ, εκκρεμεί συζήτηση αριθμού ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος, στα πλαίσια διμερούς Επιτροπής που έχει συσταθεί. Ανέφερε ότι από πλευράς της Αστυνομίας, υπάρχει πρόθεση να τεθεί το θέμα της επαιτείας προς συζήτηση, με σκοπό την συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών του Κράτους, για πάταξη του φαινομένου.

Καταγγελία για εκτέλεση εργασίας από δύο ανήλικα παιδιά: Πολίτης υπέβαλε καταγγελία, σύμφωνα με την οποία, δύο ανήλικα παιδιά βρίσκονταν μόνα τους καθημερινά σε λεωφόρο και πωλούσαν καρπούζια στους περαστικούς, χωρίς καμία επίβλεψη.

Η Επίτροπος, λόγω της φύσης του θέματος, παρέπεμψε το πιο πάνω περιστατικό στην Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με αίτημα την άμεση διερεύνηση. Επίσης, ζήτησε να ενημερωθεί για τις ενέργειες των ΥΚΕ, ως προς τη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών.

Από την ενημέρωση, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε οποιαδήποτε άλλη παραβίαση δικαιωμάτων των παιδιών. Οι ενέργειες στις οποίες προέβηκαν, τόσο οι ΥΚΕ, όσο και το Τμήμα Επιθεώρησης, ήταν καλά στοχευμένες και είχαν θετικό αποτέλεσμα εξασφαλίζοντας, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, υπό τις περιστάσεις, το συμφέρον των παιδιών.

7.1.2.11 Συντονισμός υπηρεσιών

Μέσα από τη διερεύνηση παραπόνων που αφορούσαν πολύπλοκες περιπτώσεις παιδιών που έχρηζαν σφαιρικής διυπηρεσιακής αντιμετώπισης και χειρισμού από διάφορες υπηρεσίες, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, όπως για παράδειγμα οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, η Αστυνομία, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν δυσκολίες και προβλήματα όσον αφορά τη συνεργασία και το συντονισμό των Υπηρεσιών.

Η έλλειψη διυπηρεσιακού συντονισμού και συνεχούς συνεργασίας, αποβαίνει σε βάρος της εποικοδομητικής και σφαιρικής αντιμετώπισης των περιπτώσεων των παιδιών αυτών. Γι' αυτό η Επίτροπος, προγραμματίζει όπως κατά τη διάρκεια του 2011 προβεί σε περαιτέρω διερεύνηση του θέματος και εισηγήσεις στα αρμόδια Υπουργεία.

7.1.3 Θέσεις Επιτρόπου μετά από παράπονα

7.1.3.1 Θέση για το Ειδικό Σχολείο Ευαγγελισμός

Η Επίτροπος, μετά από υποβολή παραπόνου αναφορικά με τη λειτουργία του Ειδικού Σχολείου Ευαγγελισμός, προχώρησε σε σχετική παρέμβαση προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, στην οποία απάντησε, με επιστολή της, η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Η Επίτροπος, αφού μελέτησε την ως άνω επιστολή, θεώρησε απαραίτητο, προκειμένου να σχηματίσει μια πιο ολοκληρωμένη και όσο το δυνατόν πιο έγκυρη αντίληψη για τις συνθήκες λειτουργίας του Ειδικού Σχολείου Ευαγγελισμός, να πραγματοποιήσει σχετική διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Στις 23 Φεβρουαρίου 2010, η Επίτροπος πραγματοποίησε επίσκεψη στο Ειδικό Σχολείο Ευαγγελισμός, κατά την οποία είχε συνάντηση με τον αρμόδιο Επιθεωρητή, τη Διεύθυνση και τη Συνδετική Λειτουργό του Σχολείου και στη συνέχεια, με εκπροσώπους του Συνδέσμου Γονέων. Επιπρόσθετα, είχε την ευκαιρία να επισκεφτεί τις εγκαταστάσεις του Σχολείου και να επικοινωνήσει με παιδιά, τόσο κατά τη διάρκεια του διαλείμματος, όσο και σε εργάσιμο χρόνο στα τμήματά τους. Ακολούθησε συνάντηση της Επιτρόπου στις 24 Μαρτίου 2010, στο Γραφείο της, με αντιπροσωπεία του εκπαιδευτικού και παραϊατρικού προσωπικού του Σχολείου.

Η γενικότερη εντύπωση που απεκόμισε η Επίτροπος από το Σχολείο είναι ιδιαίτερα θετική. Με μεγάλη της ικανοποίηση, διαπίστωσε ότι τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να κοινωνικοποιηθούν και να αναπτύξουν, στο επίπεδο που τους είναι δυνατόν, δεξιότητες και γνώσεις, κι όλα αυτά, σε ένα μάλλον ευχάριστο για τα ίδια και παιδοκεντρικό περιβάλλον. Το Σχολείο διαθέτει προσωπικό με θετική διάθεση για αυτό που κάνει και, σε πολύ μεγάλο βαθμό, την απαραίτητη εμπειρία, να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στο έργο που καλείται να επιτελέσει. Σημαντικό πλεονέκτημα για το Σχολείο είναι το ότι διαθέτει άνετες εγκαταστάσεις και τον απαραίτητο εξοπλισμό για να καλύψει, τις ανάγκες της συγκεκριμένης ομάδας παιδιών στα οποία απευθύνεται. Η Επίτροπος είδε με ιδιαίτερη ευχαρίστηση ότι οι εγκαταστάσεις αυτές ενισχύονται, στην παρούσα φάση, ακόμη περισσότερο, με την κατασκευή πισίνας για υδροθεραπεία.

Στα πλαίσια των ως άνω επαφών που είχε, η Επίτροπος, κατέληξε στις παρακάτω παρατηρήσεις, ή/και εισηγήσεις, που αφορούν στη γενικότερη λειτουργία του Σχολείου, τις οποίες κοινοποίησε προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, προκειμένου να προβεί στις δέουσες ενέργειες:

- Η υπαγωγή του σχολείου κάτω από τη Διοίκηση της Δημοτικής Εκπαίδευσης, δεν είναι χωρίς προβλήματα. Η συνύπαρξη στο ίδιο εκπαιδευτικό πλαίσιο, ατόμων μιας τόσο μεγάλης ηλικιακής διαφοράς – και κατά συνέπεια παιδιών με μεγάλες διαφορές σε ό,τι αφορά τόσο στη σωματική διάπλαση, όσο και στη βιολογική/σεξουαλική ωριμότητά τους - ενδεχομένως, να εμπερικλείει σειρά κινδύνων, ειδικότερα για τα μικρότερα παιδιά.

- Η λειτουργία του σχολείου σύμφωνα με το ωρολόγιο πρόγραμμα του συνηθισμένου δημόσιου σχολείου Δημοτικής Εκπαίδευσης (καθημερινό ωράριο 7:30 – 13:05) δεν καλύπτει, πλήρως, τις ανάγκες των παιδιών που φοιτούν σε αυτό, αφού, πολλά, αν όχι τα περισσότερα παιδιά, συμπληρώνουν τα θεραπευτικά τους προγράμματα κατά τις απογευματινές ώρες με οικονομική, και όχι μόνο, επιβάρυνση της οικογένειάς τους. Η παραμονή των παιδιών για μεγάλα χρονικά διαστήματα μακριά από το παιδαγωγικό και θεραπευτικό τους πλαίσιο κατά τις διακοπές, των Χριστουγέννων και του Πάσχα και ιδιαίτερα του καλοκαιριού δημιουργεί ακόμη μεγαλύτερο πρόβλημα και δεν εξυπηρετεί το συμφέρον των παιδιών με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, γιατί έχει ως συνέπεια τον αποσυντονισμό και παλινδρόμησή τους. Αυτή την εκτίμηση φαίνεται να υιοθετεί και το επιστημονικό προσωπικό του σχολείου.

- Η Επίτροπος θεωρεί επιβεβλημένο όπως εξεταστεί αμέσως το ενδεχόμενο επέκτασης, στα πλαίσια του σημερινού θεσμικού πλαισίου, του καθημερινού προγράμματος του Σχολείου, ώστε αυτό να λειτουργεί κατά τα πρότυπα του Υποχρεωτικού Ολοήμερου Σχολείου, δεδομένου ότι προηγούμενη προσπάθεια του Υπουργείου να λειτουργήσει στο Σχολείο Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο, δεν έγινε αποδεκτή από τους γονείς, γιατί θεώρησαν ότι μια τέτοια διευθέτηση δεν θα προσέφερε τίποτα περισσότερο από την απλή φύλαξη των παιδιών τους. Η λειτουργία του Υποχρεωτικού Ολοήμερου Σχολείου, που τυγχάνει της πλήρους υποστήριξης του Συνδέσμου Γονέων του Σχολείου, θα καλύψει και ουσιαστικές ανάγκες των παιδιών, αξιοποιώντας, ακόμη περισσότερο, τις πολύ καλές εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του Σχολείου, καθώς και την εμπειρογνωμοσύνη του προσωπικού.

- Η Επίτροπος θεωρεί ότι, το συμφέρον των παιδιών θα εξυπηρετείτο πολύ καλύτερα μέσα από ένα ολικό επανασχεδιασμό του νομικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του Ειδικού Σχολείου, ώστε αυτή να γίνεται στη βάση δικών του κανονισμών λειτουργίας, προσαρμοσμένων απόλυτα και από χρονικής άποψης στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της ομάδας παιδιών την οποία εξυπηρετεί.

- Πάγια και ισχυρή άποψη της Επιτρόπου είναι ότι το συμφέρον των παιδιών εξυπηρετείται αποτελεσματικότερα και πιο ουσιαστικά μέσα από σφαιρικές προσεγγίσεις στα πλαίσια διεπιστημονικών και διυπηρεσιακών συνεργασιών. Η Επίτροπος απεκόμισε την εκτίμηση ότι, το επίπεδο συνεργασίας του Σχολείου τόσο με τις Ιατρικές Υπηρεσίες, όσο και με τις ΥΚΕ έχει ακόμη πολλά περιθώρια βελτίωσης. Η μόνιμη παρουσία νοσηλεύτριας στο Σχολείο είναι επιβεβλημένη για την ασφάλεια των παιδιών. Ιδιαίτερα ευεργετική για τα παιδιά του Σχολείου θα ήταν τόσο η ανάπτυξη μιας μόνιμης συνεργασίας με παιδοψυχίατρο και παιδονευρολόγο και η στενότερη σχέση με τις ΥΚΕ, με τακτικές επισκέψεις ενός κοινωνικού λειτουργού στο Σχολείο.

- Η ποιότητα της εκπαίδευσης, της στήριξης και της φροντίδας που το Σχολείο παρέχει προς τα παιδιά, εξαρτάται, σε πολύ μεγάλο βαθμό, από το επίπεδο των υπηρεσιών που είναι σε θέση να προσφέρει το προσωπικό που εργάζεται στο σχολείο. Η εκτίμηση της Επιτρόπου είναι ότι, το Σχολείο, φαίνεται να διαθέτει προσωπικό με θετική διάθεση για το έργο του και με επαγγελματική συνείδηση.

- Η Επίτροπος εκτιμά ότι το παραϊατρικό προσωπικό του σχολείου χρειάζεται περαιτέρω ενίσχυση (φυσικοθεραπευτής, εργασιοθεραπευτής, φυσιοθεραπευτής και υδροθεραπευτής) και η Συνδετική Λειτουργός περισσότερες ώρες παρουσίας στο Σχολείο. Διαπίστωσε, ακόμη, ότι ο Σύνδεσμος Γονέων δεν είναι ικανοποιημένος από τη διευθέτηση για την κάλυψη του μισθού ενός φυσιοθεραπευτή και ενός λογοθεραπευτή από το Σύνδεσμο. Η ευθύνη παροχής υπηρεσιών υδροθεραπείας προς τα παιδιά, με την επικείμενη λειτουργία της πισίνας για υδροθεραπεία, προβληματίζει ιδιαίτερα το Σύνδεσμο Γονέων, αλλά και το προσωπικό του Σχολείου. Το θέμα αυτό επιβάλλεται να επιλυθεί χωρίς καθυστέρηση.

- Το προσωπικό το οποίο εργάζεται με παιδιά με ειδικές ανάγκες, είτε στο πλαίσιο του Ειδικού Σχολείου είτε στο πλαίσιο του συνηθισμένου σχολείου, πρέπει να λαμβάνει σχετική επιμόρφωση, τόσο σε προϋπηρεσιακό επίπεδο, όσο και σε ενδοϋπηρεσιακό επίπεδο.

- Υπάρχει ανάγκη για ενδυνάμωση, ψυχολογική αποφόρτιση και στήριξη του προσωπικού από ψυχολόγο, ο οποίος επίσης να αναλάβει τη διαχείριση των σχέσεων του προσωπικού του Σχολείου με τους γονείς, αλλά και της επιμόρφωσης και, εν μέρει, της ψυχολογικής στήριξης των οικογενειών των παιδιών.

- Η διακίνηση παιδιών από το σπίτι προς το Σχολείο και αντίστροφα, καθώς και οι διακινήσεις τους για τις ανάγκες ένταξης ή εκπαιδευτικών επισκέψεων, παρουσιάζει προβλήματα. Τα σχολικά λεωφορεία είναι παλαιού τύπου, χωρίς ζώνες ασφαλείας και καθόλου εύκολα στη χρήση τους από τα παιδιά. Το άτομο που συνοδεύει τα παιδιά κατά τις διακινήσεις τους, πρέπει να τύχει κατάρτισης στις βασικές γνώσεις πρώτων βοηθειών.

- Τα παιδιά πρέπει να έχουν περισσότερες ευκαιρίες για εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές, αλλά και για καλύτερη εφαρμογή του θεσμού της ένταξης. Η Επίτροπος πληροφορήθηκε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν διευθύνσεις σχολείων, που δεν είναι ιδιαίτερα θετικές στο ενδεχόμενο να φιλοξενήσουν παιδιά του Ειδικού Σχολείου στα σχολεία τους, για την εφαρμογή προγραμμάτων ένταξης.

- Η περίφραξη του Σχολείου πρέπει να επεκταθεί, προκειμένου να καλύψει όλη την σχολική περίμετρο, για λόγους ασφάλειας των παιδιών.

Η Επίτροπος, με δεδομένη τη δέσμευση της Κυπριακής Πολιτείας στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων και την προαγωγή των συμφερόντων όλων των παιδιών, κάλεσε τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, να δώσει αμέσως οδηγίες για τη διερεύνηση των θεμάτων που σχετίζονται με τη λειτουργία του Ειδικού Σχολείου Ευαγγελισμός και να την ενημερώσει, το συντομότερο δυνατόν, σχετικά με τα μέτρα που το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προτίθεται να λάβει, με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών μέσα στις οποίες απολαμβάνουν, τα παιδιά του Σχολείου, το δικαίωμά τους σε μια μαθητοκεντρική εκπαίδευση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητές τους.

7.1.3.2 Θέση Επιτρόπου για τη χρήση κινητών τηλεφώνων στα σχολεία

Η Επίτροπος, με αφορμή σχετικά παράπονα, τα οποία της υποβλήθηκαν αναφορικά με τη χρήση κινητών τηλεφώνων στα σχολεία και αντιλαμβανόμενη ότι το θέμα απασχολεί, με διάφορους τρόπους, τόσο τα ίδια τα παιδιά, όσο και εκπαιδευτικούς και γονείς, αφού το μελέτησε διεξοδικά, διαμόρφωσε ολοκληρωμένη θέση σχετικά με το θέμα, την οποία δημοσιοποίησε την 1η Νοεμβρίου 2010.

Σημείο αναφοράς της Επιτρόπου αποτέλεσε η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία παρέχει ένα κοινό ηθικό και νομικό πλαίσιο, για το ελάχιστο επίπεδο διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού. Γνώμονα της προσέγγισης της Επιτρόπου αποτέλεσαν δύο βασικές αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες είναι καθοδηγητικές για την εφαρμογή της κάθε μιας των προνοιών της Σύμβασης, και συγκεκριμένα-

- Την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού, η οποία επιβάλλει ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού, και
- την Αρχή της Συμμετοχής, που διασφαλίζει στο παιδί το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης των απόψεων του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία του και με το βαθμό ωριμότητάς του.

Η Επίτροπος έλαβε επίσης υπόψη ότι-

- το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης, περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη, ή καλλιτεχνική ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του παιδιού.
- κανένα παιδί δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.
- κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην προστασία από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής κακομεταχείρισης.

Περαιτέρω η Επίτροπος έλαβε υπόψη ότι-

- το κινητό τηλέφωνο είναι πλέον μέρος της σύγχρονης πραγματικότητας και των παιδιών,
- οι πλείστοι γονείς θεωρούν ότι η κατοχή κινητού τηλεφώνου από τα παιδιά είναι απαραίτητη για την ασφάλειά τους,
- υπάρχει μια ιδιαίτερα αυξημένη ανησυχία στον επιστημονικό κόσμο, αναφορικά με ενδεχόμενες βλαβερές συνέπειες στην υγεία, από τη χρήση του κινητού τηλεφώνου και την ακτινοβολία που αυτό εκπέμπει,
- η χρήση του κινητού τηλεφώνου στη διάρκεια του μαθήματος από μαθητές, αφενός, αποσπά την προσοχή των χρηστών από το μάθημα με δυσμενείς για την εκπαίδευσή τους συνέπειες και, αφετέρου, προκαλεί γενικότερη αναστάτωση στην αίθουσα διαταράσσοντας την ομαλή εξέλιξη του μαθήματος,
- η κακή και αλόγιστη χρήση των κινητών τηλεφώνων με τη φωτογράφιση και τη βιντεοσκόπηση μαθητών, αλλά και εκπαιδευτικών, στο χώρο του σχολείου σε ώρα μαθήματος, και/ή εκτός μαθήματος, χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη τους και εν αγνοία τους, καθώς και η μετέπειτα χρησιμοποίηση του συγκεκριμένου υλικού κακόβουλα με αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας, της τιμής και της προσωπικότητας των απεικονιζόμενων προσώπων, είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα και για το Κυπριακό σχολείο.

Η Επίτροπος, με σημείο αναφοράς τις σχετικές με το θέμα Αρχές και πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, διαμόρφωσε την ακόλουθη θέση:

- Ενδείκνυται η απαγόρευση χρήσης κινητών τηλεφώνων από παιδιά στη Δημοτική Εκπαίδευση, κατά τη διάρκεια του σχολικού ωραρίου, γιατί αυτό κρίθηκε ότι εξυπηρετεί το συμφέρον των ίδιων των παιδιών και το δικαίωμά τους να απολαμβάνουν ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον. Θα πρέπει, επίσης, να ισχύσει η πλήρης απαγόρευση χρήσης του κινητού από εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

- Το σχολείο θα πρέπει να διασφαλίσει στα παιδιά του Δημοτικού, ενόσω βρίσκονται στο σχολείο, τη δυνατότητα επικοινωνίας με τους γονείς τους με την εγκατάσταση καρτοτηλεφώνων και, σε έκτακτες περιπτώσεις, με τη χρήση του υπηρεσιακού τηλεφώνου.

- Η απαγόρευση της μεταφοράς του κινητού στο σχολείο από παιδιά που φοιτούν στο Δημοτικό, θεωρείται ότι δεν εξυπηρετεί, κατ' ανάγκην, το συμφέρον του παιδιού, καθώς πολλά παιδιά χρησιμοποιούν, αναγκαστικά, το κινητό ως μέσο επικοινωνίας με τους γονείς ή τους νόμιμους κηδεμόνες τους, μετά το πέρας του ωρολογίου προγράμματος και προτού επιστρέψουν στο σπίτι. Ως εκ τούτου, η σχετική με το θέμα εγκύκλιος του Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης, ημερομηνίας 09/10/ 2003, θα πρέπει να επανεξεταστεί στο σημείο αυτό.

- Η απαγόρευση χρήσης κινητού τηλεφώνου από μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου και του Λυκείου κατά τη διάρκεια του μαθήματος, εξυπηρετεί την αρχή της διασφάλισης του συμφέροντος των παιδιών και ενισχύει το δικαίωμα τους στην εκπαίδευση. Η ίδια αρχή υπαγορεύει και την απαγόρευση χρήσης κινητού τηλεφώνου κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς.

- Το θέμα της μεταφοράς κινητού τηλεφώνου από μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου στο σχολείο και της από μέρους τους χρήσης του σε χρόνο που δεν έχουν μάθημα, θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης σε επίπεδο σχολικής μονάδας, με βάση γενικότερες οδηγίες που θα εκδώσει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αφού διαβουλευτεί με την ΠΣΕΜ.
- Η φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση ή ηχογράφηση μαθητών και/ή εκπαιδευτικών χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεσή τους ή εν αγνοία τους και η καθ' οιονδήποτε χρήση του υλικού αυτού, συνιστά παραβίαση της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής, παράνομη διακίνηση προσωπικών δεδομένων και, ενδεχομένως, ποινικό αδίκημα. Τέτοιες ενέργειες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της πολιτικής για την αντιμετώπιση και πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας στο χώρο του σχολείου. Ωστόσο, το ότι ορισμένοι παρανομούν κάνοντας κακή χρήση των κινητών τους τηλεφώνων, δεν μπορεί να αποτελέσει επαρκή δικαιολογία για την πλήρη απαγόρευση των κινητών τηλεφώνων στα σχολεία.

- Η λήψη μέτρων για την προστασία των παιδιών δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να εξαντλείται σε οδηγίες και απαγορεύσεις. Η πολιτεία και η οικογένεια έχουν, από κοινού, την ευθύνη να βοηθήσουν τα παιδιά να αποκτήσουν τις γνώσεις και να διαμορφώσουν τις στάσεις και τις δεξιότητες που να τους επιτρέπουν να λαμβάνουν αποφάσεις και να κάνουν επιλογές ικανές να τους προστατεύουν από τους όποιους κινδύνους.

- Η πολιτεία και, κατ' επέκταση, το σχολείο, καθώς και η οικογένεια έχουν ευθύνη να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν τα παιδιά σχετικά με όλους τους κινδύνους που συνεπάγεται για την υγεία τους και όχι μόνο, η χρήση αλλά και η κατάχρηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το κινητό τηλέφωνο.

- Η πολιτεία έχει, επίσης, ευθύνη να ενισχύσει την οικογένεια, προσφέροντας επιμορφωτικά σεμινάρια και οργανώνοντας ενημερωτικές εκστρατείες, ώστε να μπορέσει, με τη σειρά της, να ανταποκριθεί με επιτυχία στην εν λόγω ευθύνη της.

- Σε κάθε περίπτωση, το όλο θέμα θα πρέπει να ρυθμιστεί με σαφήνεια, ούτως ώστε, τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί, να γνωρίζουν τι ισχύει σε σχέση με τη χρήση των κινητών τηλεφώνων στα σχολεία.

- Η συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στη διαμόρφωση των σχετικών κανόνων είναι εκ των ων ουκ άνευ.
  - Καθόσον αφορά το Δημοτικό, η διαβούλευση θα πρέπει να γίνει στα πλαίσια του σχολείου με τους μαθητές, αλλά και με τους γονείς σε επίπεδο Συνδέσμων Γονέων, για τους δοθεί η ευκαιρία να διατυπώσουν τις θέσεις τους και παράλληλα να συζητήσουν τους λόγους για τους οποίους επιβάλλεται τα ίδια τα παιδιά να περιορίσουν τη χρήση του κινητού τηλεφώνου στον ελάχιστο δυνατό βαθμό.
  - Σ' ότι αφορά το Γυμνάσιο και το Λύκειο, μέσα από το διάλογο είναι δυνατόν να προκύψουν εξαιρετικές προτάσεις που να αφορούν τόσο τη ρύθμιση της μεταφοράς και χρήσης του κινητού στο σχολείο, όσο και την πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης εκπαιδευτικών και μαθητών από τη κακή του χρήση. Η θεσμοθέτηση κανόνων θα πρέπει να γίνει με διαφάνεια και σαφήνεια, ως προς τις ρυθμίσεις που επιφέρουν και να καθορίζουν, ταυτόχρονα, με ακρίβεια τις συνέπειες που θα έχει τυχόν παραβίασή τους, θα είναι κοινά αποδεκτοί και, επομένως, θα εφαρμόζονται χωρίς αντίδραση.

  Η Επίτροπος δήλωσε ότι, στα πλαίσια ενός ανοιχτού και δημοκρατικού διαλόγου για το θέμα, ήταν διατεθειμένη, εφόσον προσκληθεί, να συμμετάσχει, συμβάλλοντας με την εμπειρία και τις απόψεις της.

7.1.3.3 Θέση της Επιτρόπου για την Εθελοντική Κατάταξη Ανηλίκων στο Στρατό

Η Επίτροπος, μετά από υποβολή παραπόνου αναφορικά με το θέμα της εθελοντικής κατάταξης παιδιών στο στρατό, προχώρησε σε εξέταση του θέματος. Επειδή, όμως, θεώρησε ότι το θέμα είναι ιδιαίτερα σημαντικό και αφορά το σύνολο των στρατεύσιμων παιδιών, αποφάσισε να δώσει την παρακάτω θέση, στις 6 Αυγούστου 2010, ως γενική τοποθέτησή της Επιτρόπου, καθόσον αφορά το θέμα:

α) Το θέμα της εθελοντικής κατάταξης παιδιών στο στρατό, με την τυπική ενυπόγραφη συγκατάθεση των γονέων ή κηδεμόνων των παιδιών, δεν μπορεί να αποτελεί άλλοθι για την κατάταξή τους. Η κατάταξη παιδιών στον στρατό ή/και η επιστράτευση επιτρέπεται, υπό προϋποθέσεις, από το άρθρο 38 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν υιοθετήσει, στις 25 Μαΐου 2000, Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε σχέση με την Ανάμειξη Παιδιών σε Ένοπλη Σύρραξη, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 12 Φεβρουαρίου 2002.

β) Το εν λόγω Πρωτόκολλο δεσμεύει τις χώρες Μέλη:
   - Να λάβουν κάθε εφικτό μέτρο για να εξασφαλίζουν ότι τα μέλη των ένοπλων δυνάμεών τους που δεν έχουν κλείσει ακόμη τα 18 δεν λαμβάνουν άμεσα μέρος σε εχθροπραξίες.
   - Να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα που δεν έχουν κλείσει ακόμη τα 18 δεν επιστρατεύονται υποχρεωτικά στις ένοπλες δυνάμεις τους.
   - Να αυξήσουν την ελάχιστη ηλικία για εθελοντική κατάταξη προσώπων στις ένοπλες δυνάμεις τους από εκείνη που ορίζεται στην παράγραφο 3 του Άρθρου 38 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα άτομα κάτω των 18 ετών δικαιούνται ειδικής προστασίας.
   - Να καταθέσουν δεσμευτική διακήρυξη κατά την επικύρωση του Πρωτοκόλλου, με την οποία ορίζουν την ελάχιστη επιτρεπόμενη ηλικία για εθελοντική κατάταξη και να περιγράφουν τις εγγυήσεις που θα αναλάβουν, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι η κατάταξη δεν θα είναι καταναγκαστική ή υποχρεωτική.

- Να διατηρούν σε ισχύ εγγυήσεις που θα διασφαλίζουν, τουλάχιστον, ότι:
  - η κατάταξη είναι γνήσια εθελοντική,
  - η κατάταξη πραγματοποιείται με τη συγκατάθεση των γονέων ή των νόμιμων κηδεμόνων του προσώπου,
  - αυτά τα πρόσωπα έχουν πληροφορηθεί πλήρως τα καθήκοντα που περιλαμβάνονται σε μία τέτοια στρατιωτική θητεία,
  - αυτά τα πρόσωπα παρέχουν αξιόπιστη απόδειξη της ηλικίας τους πριν γίνουν δεκτά στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις.

γ) Η Κύπρος είχε υπογράψει το Πρωτόκολλο της Σύμβασης αλλά καθυστερούσε, για διάφορους λόγους, την επικύρωσή του. Πριν ακόμα αναλάβει το αξίωμα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, υπό την ιδιότητά της ως Επίτροπος Νομοθεσίας, η Επίτροπος ασκούσε συνεχή πίεση στους εκάστοτε αρμόδιους Υπουργούς, να προχωρήσουν με επικύρωση του εν λόγω Πρωτοκόλλου. Οι προσπάθειές της επαυξήθηκαν με την ανάληψη του αξιώματος της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και καρποφόρησαν μόλις πρόσφατα. Με τη ψήφιση στις 14 Μαΐου 2010 του Νόμου 9(III)/2010, με τον οποίο κυρώνεται από την Βουλή των Αντιπροσώπων το εν λόγω Προαιρετικό Πρωτόκολλο, άνοιξε ο δρόμος για την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης στο θεματοφύλακα.

δ) Κατά την επικύρωση του Πρωτοκόλλου η Δημοκρατία θα καταθέσει δεσμευτική διακήρυξη, βάσει της οποίας, η εθελοντική στράτευση θα συνεχίσει να είναι δυνατή για άτομα που έχουν συμπληρώσει την ηλικία των δεκαεπτά ετών μέχρι την ημέρα της κατάταξης ενώ, ως προς τις εγγυήσεις, παραπέμπει απλώς στις διατάξεις του Άρθρου 3, παράγραφος 3 του Πρωτοκόλλου, οι οποίες έχουν αναφερθεί πιο πάνω.

ε) Η Επίτροπος θεωρεί ότι η κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού συμβάλλει πιο συγκεκριμένα και εξειδικευμένα στην προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που, μεταξύ άλλων, είναι είτε υποχρεωμένα να υπηρετήσουν, είτε εθελοντικά κατατάσσονται στο στρατό. Η φύση του Πρωτοκόλλου ως διεθνούς σύμβασης, του προσδίδει αυξημένη ισχύ έναντι οποιασδήποτε άλλης εσωτερικής νομοθεσίας της Δημοκρατίας, περιλαμβανομένου του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου.

στ) Η διακήρυξη που έχει επισυναφθεί από τη Δημοκρατία, φαινομενικά δεν αλλάζει οτιδήποτε, αφού εξακολουθεί να επιτρέπεται η εθελοντική κατάταξη παιδιών ηλικίας 17 ετών, εφόσον υπάρχει συγκατάθεση των γονέων ή νόμιμων κηδεμόνων και γραπτή έγκριση του Υπουργού. Η Επίτροπος θεωρεί ότι, ούτε η εν λόγω διακήρυξη της Δημοκρατίας είναι ικανοποιητική, ούτε και η κύρωση του Πρωτοκόλλου από μόνη της μπορεί να επιφέρει οποιαδήποτε αλλαγή στην υφιστάμενη κατάσταση, αναφορικά με την εθελοντική κατάταξη, εκτός εάν ληφθούν και υιοθετηθούν ουσιαστικά μέτρα εφαρμογής του Πρωτοκόλλου. Πιο συγκεκριμένα η Επίτροπος θεωρεί ότι:

Η διακήρυξη της Δημοκρατίας θα έπρεπε να περιλαμβάνει τα συγκεκριμένα μέτρα που θα λάβει η Δημοκρατία, έτσι ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν οι εγγυήσεις που περιλαμβάνονται στο Άρθρο 3, παράγραφος 3. Η απλή παραπομπή στις διατάξεις του Άρθρου 3, παράγραφος 3 του

Πρωτοκόλλου, δεν αποτελεί ικανοποιητική εφαρμογή του εν λόγω άρθρου, το οποίο απαιτεί να περιγράφονται, στη διακήρυξη κάθε κράτους, οι εγγυήσεις που αναλαμβάνονται από το κράτος, για να εξασφαλίσουν ότι η κατάταξη δεν είναι τελικά καταναγκαστική ή υποχρεωτική.

- Η ορθή εφαρμογή του Άρθρου 3, παράγραφος 3, απαιτεί την υιοθέτηση ουσιαστικών νομοθετικών και πρακτικών μέτρων, που να διασφαλίζουν την εφαρμογή των εγγυήσεων που προβλέπει το εν λόγω άρθρο. Οι πιο σημαντικές, κατά την άποψη της Επιτρόπου, εγγυήσεις, που δεν φαίνεται μέχρι σήμερα να εφαρμόζονται, αναφορικά με την εθελοντική κατάταξη παιδιών, είναι η υποχρέωση όπως το ίδιο το παιδί εκφράζει τη βούλησή αναφορικά με την εθελοντική του κατάταξη στο στρατό και όχι μόνο οι γονείς του και ότι η απόφαση για συγκατάθεση, τόσο του παιδιού όσο και των γονέων του, λαμβάνεται μετά από πλήρη ενημέρωση, αναφορικά με τα καθήκοντα που το παιδί αυτό θα ασκεί στο στρατό.

7.1.3.4 Θέση της Επιτρόπου αναφορικά με το 15ο Συνέδριο ΠΣΕΜ

Η Επίτροπος, με ανακοίνωση της στις 24 Μαρτίου 2010, εξέφρασε τη λύπη της για την εξέλιξη που πήρε το θέμα της ημερομηνίας διεξαγωγής του 15ου Συνεδρίου της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (ΠΣΕΜ). Στην ανακοίνωσή της, η Επίτροπος, υπενθύμισε ότι έχει τη θεσμική ευθύνη να προασπίζεται και να προαγάγει γενικά τα δικαιώματα των παιδιών και ειδικότερα το δικαίωμά τους να διαμορφώνουν και να εκφράζουν την άποψή τους σε κάθε θέμα που τα αφορά και αυτή να λαμβάνεται υπόψη, σε συνάρτηση με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς τους.

Η Επίτροπος επισήμανε, ότι η θεσμοθετημένη λειτουργία των δημοκρατικά εκλεγμένων Σχολικών Μαθητικών Συμβουλίων, των Επαρχιακών Συντονιστικών Επιτροπών Μαθητών (ΕΣΕΜ) και της ΠΣΕΜ και κατ' επέκταση τα Μαθητικά Συνέδρια των ΕΣΕΜ και το Παγκύπριο Μαθητικό Συνέδριο της ΠΣΕΜ, συμβάλλουν σημαντικά στην προαγωγή και διασφάλιση του δικαιώματος συμμετοχής.

Η θέση της Επιτρόπου για το θέμα ήταν ότι, ανεξάρτητα από τις όποιες ενστάσεις υπήρξαν ως προς την ημερομηνία διεξαγωγής του συνεδρίου, η θετική ανταπόκριση στην πρόσκληση της ΠΣΕΜ για συμμετοχή στην τελετή έναρξης του Συνεδρίου, από όλους τους πολιτειακούς και θεσμικούς φορείς, ήταν επιβεβλημένη, ως ελάχιστη ένδειξη τιμής στην ΠΣΕΜ και κατ' επέκταση στο σύνολο των μαθητών.

7.1.3.5 Θέση Επιτρόπου αναφορικά με την Πώληση, Κατανάλωση και Διάθεση Οινοπνευματωδών Ποτών σε Παιδιά

Η Επίτροπος, μετά από υποβολή παραπόνου αναφορικά με το νομικό πλαίσιο που διέπει τη διάθεση οινοπνευματωδών ποτών σε ιδιωτικά πάρτυ ανηλίκων και την πώληση, σε ανήλικους, οινοπνευματωδών ποτών από περίπτερα και άλλα υποστατικά, προχώρησε σε εξέταση του θέματος και κρίνοντας ότι αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό και ότι αφορά το σύνολο των παιδιών, αποφάσισε να δώσει τη θέση της, ως γενική τοποθέτηση της Επιτρόπου, καθόσον αφορά την πώληση σε ανήλικους οινοπνευματωδών ποτών και ταυτόχρονα, την ευθύνη των γονιών αναφορικά με την προμήθεια αλκοόλ σε ανήλικους, σε ιδιωτικά πάρτυ.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι οι πρόνοιες του άρθρου 5Α (1) του Περί Πώλησης Οινοπνευματωδών Ποτών Νόμου (κεφ.144), απαγορεύει την πώληση, διάθεση και χορήγηση, αλλά και τη λήψη και χρήση

οινοπνευματωδών ποτών σε ή/και από ανηλίκους μέχρι 17 ετών, από διάφορα υποστατικά, αδειοδοτημένα ή μη, για την πώληση οινοπνευματωδών ποτών. Η Επίτροπος επισήμανε συναφώς, ότι η υποχρέωση επιβολής του Νόμου αποτελεί αρμοδιότητα της Αστυνομίας, και ότι εγείρεται το θέμα του τρόπου που εφαρμόζεται ο Νόμος από την Αστυνομία και των αδυναμιών που δυνατόν να υπάρχουν, θέμα για το οποίο η Επίτροπος προτίθεται να ανοίξει διάλογο με την Αστυνομία.

Καθόσον αφορά τη διάθεση οινοπνευματωδών σε ανήλικους σε ιδιωτικούς χώρους, κατά την άποψη της Επιτρόπου, δεν φαίνεται ότι υπάρχει απαγόρευση. Παρόλο που το άρθρο 5Α του Περί Πώλησης Οινοπνευματωδών Ποτών Νόμου είναι ευρέως διατυπωμένο, η Επίτροπος έχει την άποψη ότι το όλο πλαίσιο του Νόμου ρυθμίζει την πώληση οινοπνευματωδών ποτών. Ειδικότερα, το εν λόγω άρθρο 5Α εμπίπτει στο κεφάλαιο «Λιανική Πώληση» και, επομένως, είναι δύσκολο να ερμηνευτεί ότι μπορεί να έχει εφαρμογή και σε σχέση με ιδιωτικούς χώρους. Την ίδια άποψη έχει και η Αστυνομία.

Η Επίτροπος ανέφερε το παράδειγμα της Αυστραλίας, η οποία έχει πρόσφατα εισαγάγει νομοθεσία σύμφωνα με την οποία, οι γονείς που επιτρέπουν στα παιδιά τους ανεξέλεγκτη κατανάλωση αλκοόλ σε πάρτυ που γίνονται σε σπίτια, θα θεωρούνται ένοχοι αυτόφωρου αδικήματος και θα τιμωρούνται επί τόπου με πρόστιμο.

Το θέμα κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών από ανήλικους σε ιδιωτικούς χώρους, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών πάρτυ, αλλά και αυτής της κατοικίας της οικογένειας, είναι θέμα που χρήζει περαιτέρω μελέτης και με το οποίο η Επίτροπος προτίθεται να ασχοληθεί.

Ανεξάρτητα από το νομοθετικό πλαίσιο, η Επίτροπος θεωρεί ότι η προστασία των παιδιών από τη χρήση αλκοόλ, καθώς και άλλων επιβλαβών για παιδιά συμπεριφορών, εμπίπτει στο πλαίσιο άσκησης των υποχρεώσεων των ίδιων των γονιών προς τα παιδιά τους, όπως εξάλλου αναγνωρίζει και επισημαίνει με πολλά άρθρα της, η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, καθώς και η σχετική Νομολογία. Συγκεκριμένα, η Σύμβαση αναγνωρίζει ότι η οικογένεια, ως η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται, για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινότητα. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Σύμβασης, το κράτος έχει την υποχρέωση να σέβεται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή τα άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να του παρέχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, την κατάλληλη καθοδήγηση και συμβουλές κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η Σύμβαση.

Η σχετική με το άρθρο Νομολογία, επισημαίνει δύο κρίσιμες έννοιες, της γονικής ευθύνης και των αναπτυσσόμενων ικανοτήτων των παιδιών. Η ευθύνη των γονιών ή των άλλων κηδεμόνων συνδέεται με την υποχρέωσή τους να ενεργούν προς το συμφέρον των παιδιών τους. Ο ρόλος των γονιών είναι η παροχή κατάλληλης καθοδήγησης και συμβουλών[51]. Οι γονείς έχουν την ευθύνη να προσαρμόζουν συνεχώς τα επίπεδα υποστήριξης και καθοδήγησης που προσφέρουν στο παιδί τους. Αυτές οι προσαρμογές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επιθυμίες, τα ενδιαφέροντα του παιδιού, καθώς και την ικανότητά του για αυτόνομη

51. General Comment No.7 (2005), Implementing child rights in early childhood CRC/C/GC/7/Rev.1, 20 September 2006, para.16.

λήψη αποφάσεων, την ικανότητά του να κατανοήσει το συμφέρον του και να του παρέχουν προστατευτικό και υποστηρικτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο να αναπτύσσεται. Οι γονείς ή άλλοι κηδεμόνες πρέπει να προσφέρουν κατεύθυνση και καθοδήγηση με ένα παιδοκεντρικό τρόπο μέσα από το διάλογο και το παράδειγμα[52]. Ειδικότερα, οι έφηβοι χρειάζονται να αναγνωριστούν από την οικογένεια, ως ενεργοί κάτοχοι δικαιωμάτων που έχουν την ικανότητα να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες[53].

Παραπέρα, η Επίτροπος θεωρεί υποχρέωση της Παιδείας και των άλλων αρμόδιων φορέων, όπως είναι και ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τον οποίο εκπροσωπεί, να εκπαιδεύσουν τα νεαρά παιδιά να αντιστέκονται στις εξαρτήσεις, συμπεριλαμβανομένης και της εξάρτησης του αλκοόλ. Στα πλαίσια αυτά ανέπτυξε συνεργασία με τον ΚΕΝΘΕΑ, με τις Συνομοσπονδίες Γονέων Προδημοτικής, Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης και τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις των Εκπαιδευτικών, με στόχο την προώθηση προγραμμάτων προς τα παιδιά και τους γονείς. Συγκεκριμένα, έχει θέσει υπό την αιγίδα της τα πιο κάτω προγράμματα του ΚΕΝΘΕΑ:

- Πρόγραμμα για Αλκοόλ προς παιδιά Ε΄ και Στ΄ τάξης του δημοτικού σχολείου με τίτλο «Κύκλωπας και Οδυσσέας»
- Προληπτικό Πρόγραμμα προς γονείς με θέμα «Οικογενειακό Συμβούλιο»

7.1.3.6 Θέση Επιτρόπου για τη Δικαιοπρακτική Ικανότητα των Ανηλίκων

Η Επίτροπος, μετά από υποβολή παραπόνου αναφορικά με την εγκυρότητα σύμβασης, η οποία υπεγράφη από εκπροσώπους μαθητών λυκείου με συγκεκριμένους ξενοδόχους, στα πλαίσια διοργάνωσης εκδρομής από τους εν λόγω εκπροσώπους, προχώρησε σε εξέταση του θέματος και θεωρώντας ότι αυτό αφορά το σύνολο των μαθητών, αποφάσισε να δώσει τη θέση της ως γενική τοποθέτηση της Επιτρόπου, καθόσον αφορά το δικαίωμα των ανήλικων να συμβάλλονται και ειδικότερα να συμβάλλονται με ξενοδόχους για την κράτηση δωματίων, όταν αυτοί διοργανώνουν εκδρομές.

Η Επίτροπος υπενθύμισε τις υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας για διασφάλιση των Δικαιωμάτων του παιδιού, ως Συμβαλλόμενο Κράτος στη Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Αναφέρθηκε επίσης στην Αρχή της Συμμετοχής, που συνιστά μια από τις τέσσερις βασικές αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως καθοδηγητικές για την εφαρμογή όλων των υπολοίπων άρθρων της Σύμβασης ξεχωριστά.

Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Γενικό της Σχόλιο Υπ. Αρ. 12 [CRC/C/GC/12/20/07/2009], με θέμα «Το δικαίωμα του Παιδιού να το ακούνε», ενθαρρύνει τα Κράτη να υποστηρίζουν την ανάπτυξη ανεξάρτητων μαθητικών οργανώσεων, οι οποίες να μπορούν να βοηθούν τα παιδιά να πληρούν τους συμμετοχικούς τους ρόλους, στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος (§112). Το άρθρο 25 της Σύμβασης, κατοχυρώνει το δικαίωμα των παιδιών στην ψυχαγωγία και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου.

52. General General Comment No.7 (2005), Implementing child rights in early childhood CRC/C/GC/7/Rev.1, 20 September 2006, para.17.
53. General Comment No.4 (2003), Adolescent health and development in the context of the Convention on the Rights of the Child, CRC/C/GC/2003/4, 1 July 2003, para.7.

Αναφερόμενη στον περί Συμβάσεων Νόμο, άρθρο 11(2) το οποίο παραπέμπει στο αγγλικό δίκαιο, η Επίτροπος επισήμανε ότι οι ανήλικοι, κατά κανόνα, δεν έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα, εκτός εάν η σύμβαση την οποία θα υπογράψουν αφορά σε αναγκαία χρειώδη. Τα αναγκαία χρειώδη είναι αγαθά κατάλληλα για τις συνθήκες ζωής του ανήλικου και των πραγματικών του αναγκών τη στιγμή της πώλησης και παράδοσης. Το κριτήριο της καταλληλότητας, είναι αυτό της χρησιμότητας για το συγκεκριμένο ανήλικο. Παράγοντες όπως το επίπεδο ζωής, το κατά πόσο ο ανήλικος έχει πληθώρα τέτοιων αγαθών κ.τ.λ., λαμβάνονται υπόψη για να καθοριστεί ή όχι κατά πόσο τα συγκεκριμένα αγαθά εμπίπτουν στον ορισμό (π.χ. φαγητά, ρούχα, ιατρική φροντίδα, νομική συμβουλή, βιβλία έχουν θεωρηθεί ως αναγκαία χρειώδη), ή εφόσον η σύμβαση επενεργεί προς όφελος του ανηλίκου (for the minor's benefit). Συμβάσεις που θεωρούνται προς το συμφέρον του ανηλίκου αφορούν κυρίως συμβάσεις σε σχέση με την εκπαίδευση, σύμβαση μαθητείας ή απασχόλησης. Οι πρόνοιες αυτές θα πρέπει, βεβαίως, να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται πάντοτε υπό το φως των προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σύμφωνα με την οποία τα παιδιά ασκούν τα δικαιώματά τους, ανάλογα πάντοτε με την ηλικία τους και το βαθμό της ωριμότητας τους και, περαιτέρω, διασφαλίζεται το δικαίωμα των παιδιών σε ανάπαυση και ψυχαγωγία κατάλληλη για την ηλικία τους.

Ενόψει όλων των πιο πάνω, η Επίτροπος διατύπωσε την άποψη ότι -

- η σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ εκπροσώπων των μαθητών Λυκείου και ξενοδόχων, στα πλαίσια διοργάνωσης τετραήμερης εκδρομής, είναι έγκυρη, αφού, δεδομένων των σημερινών συνθηκών ζωής, της ηλικίας και του βαθμού της ωριμότητάς των ανηλίκων, αλλά και του δικαιώματος τους σε ξεκούραση και ψυχαγωγία ανάλογη με την ηλικία τους, δυνατό να εμπίπτει στην έννοια των αναγκαίων χρειωδών,
- το γεγονός ότι τέτοια σύμβαση είναι, κατά την άποψη της Επιτρόπου, έγκυρη από πλευράς δικαιοπρακτικής ικανότητας των ανηλίκων, δε σημαίνει ότι δεν υπάρχει περίπτωση να είναι άκυρη για άλλους λόγους, π.χ. έλλειψη ελεύθερης συναίνεσης, ή στη βάση της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών, και
- σε ότι αφορά στα θέματα ασφάλειας, που πιθανόν να εγείρονται, η συμμετοχή των παιδιών σε τέτοιους είδους εκδηλώσεις, θα πρέπει να εξετάζεται κάθε φορά σε οικογενειακό επίπεδο, στα πλαίσια ενός δημοκρατικού διαλόγου μεταξύ γονιών και παιδιών. Οι όποιες αποφάσεις, θα πρέπει να λαμβάνονται με βάση το πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων του παιδιού, περιλαμβανομένου και αυτού της προστασίας και σε αναφορά με την ηλικία και το επίπεδο ωριμότητας του κάθε παιδιού ξεχωριστά.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος τόνισε ότι η τοποθέτηση της δεν συνιστά γνωμάτευση για τη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά τη θέση της επί του γενικού θέματος του δικαιώματος των ανηλίκων να συμβάλλονται και ειδικότερα, να συμβάλλονται με ξενοδόχους για την κράτηση δωματίων, όταν αυτά διοργανώνουν εκδρομές.

7.1.3.7 Θέση Επιτρόπου αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και το Παιδί Θεατής

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, αναφορικά με τον τρόπο που κάλυψε συγκεκριμένος σταθμός στο κεντρικό δελτίο ειδήσεών του περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων από 38χρονο, η Αρχή ζήτησε τις γενικότερες απόψεις της Επιτρόπου πάνω στο θέμα, δηλαδή, του τρόπου κάλυψης τέτοιων θεμάτων από σταθμούς, καθώς και τις συγκεκριμένες απόψεις της για τον τρόπο που, κάθε σταθμός ξεχωριστά, πρόβαλε την εν λόγω είδηση.

Η Επίτροπος, μελέτησε το θέμα σφαιρικά και ετοίμασε έγγραφο με τις θέσεις της με τίτλο «Θέση Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Αναφορικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και το Παιδί Θεατής», το οποίο αποστάληκε στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης και αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Επιτρόπου.

Η συγκεκριμένη Θέση της Επιτρόπου, θα αποβεί χρήσιμη για την Αρχή σε κάθε περίπτωση διερεύνησης παραπόνων, αναφορικά με το περιεχόμενο προγραμμάτων της τηλεόρασης και τις επιπτώσεις τους στα παιδιά θεατές, καθότι στη εν λόγω Θέση περιλαμβάνονται: α) Άρθρα της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα ΜΜΕ, β) Περιγραφή των κυριότερων ευρημάτων σχετικά με τις αρνητικές επιδράσεις στα παιδιά από την παρακολούθηση βίας στα ψυχαγωγικά και ειδησεογραφικά προγράμματα της τηλεόρασης, γ) Συμπεράσματα σχετικά με την παρουσίαση θεμάτων βίαιου περιεχομένου στις ειδήσεις, ώστε να περιορίζονται οι ζημιογόνες επιδράσεις τους στα παιδιά, δ) Εισηγήσεις που αφορούν τους επαγγελματίες του χώρου των ΜΜΕ για την προστασία των παιδιών, ε) Λίστα ελέγχου για αξιολόγηση του τρόπου προβολής περιστατικών κακοποίησης παιδιών από τα ΜΜΕ.

7.2 Δημόσιες Παρεμβάσεις Επιτρόπου

Οι αρμοδιότητες της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σύμφωνα με τον οικείο Νόμο, περιλαμβάνουν τη συνεχή αξιολόγηση τυχόν ελλειμμάτων που παρουσιάζονται στις νομοθεσίες, διαδικασίες, διοικητικές πρακτικές και πολιτικές, καθόσον αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών. Η Επίτροπος μπορεί να απευθύνει σχετικές συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς και, κατά την κρίση της, να δίνει δημοσιότητα σε αυτές. Κύριο μέλημά της είναι η ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη και ολόπλευρη διερεύνηση των περιπτώσεων παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως επιβάλλει ο Νόμος.

Οι δημόσιες παρεμβάσεις της Επιτρόπου, γίνονται με φειδώ και μόνο όταν κρίνει ότι τούτο επιβάλλεται για ευαισθητοποίηση και προβληματισμό της κοινωνίας γύρω από θέματα γενικής εφαρμογής, με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και νοουμένου ότι δεν επηρεάζεται δυσμενώς το συμφέρον του παιδιού, το οποίο αφορά η παρέμβαση.

Ασκώντας αυτή την εξουσία της, η Επίτροπος, μέσα το 2010, προέβη σε δημόσια παρέμβαση στις ακόλουθες περιπτώσεις.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκ και τα δικά του πιστεύω

7.2.1 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς παιδιών σε χώρο του σχολείου

Στις 10 Φεβρουαρίου 2010 η Επίτροπος παρενέβη με αφορμή ειδησεογραφία, τόσο έντυπη, όσο και ηλεκτρονική, για περιστατικά εκδήλωσης από μέρους παιδιών, και δη μαθητών, βίαιης συμπεριφοράς στο χώρο του σχολείου. Τα σχετικά ρεπορτάζ συνόδευσαν ανακοινώσεις εκπαιδευτικών οργανώσεων ή/και δηλώσεις εκπροσώπων τους, με τις οποίες δημιουργήθηκε η εντύπωση, ότι ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς κυριαρχεί ένα γενικευμένο αίσθημα ανασφάλειας, λόγω της αντικοινωνικής συμπεριφοράς των μαθητών. Στην παρέμβασή της, η Επίτροπος καταδίκασε ανεπιφύλακτα κάθε βίαιη συμπεριφορά από όπου κι αν αυτή προέρχεται, σε όποια κατεύθυνση κι αν αυτή στρέφεται και παράλληλα, υπογράμμισε ότι, τόσο τα παιδιά όσο και οι εκπαιδευτικοί, έχουν δικαίωμα να εργάζονται σε ένα σχολικό περιβάλλον ασφαλές και υγιές, υπό την ευρύτερη σημασία του όρου, απαλλαγμένο από κάθε μορφής βία ή/και κακοποίηση.

Η Επίτροπος κατέθεσε, ταυτόχρονα, τον έντονό της προβληματισμό αναφορικά με τον τρόπο που ορισμένα ΜΜΕ επέλεξαν να παρουσιάσουν το συγκεκριμένο θέμα. Όπως επισήμανε η Επίτροπος, οι τίτλοι, μέσα από τους οποίους δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι τα σχολεία αποτελούν πεδία μάχης, η επιλεκτική επικέντρωση στο στιγμιότυπο της βίας, πολλές φορές μεγεθυμένο μέχρι σημείου παραμορφώσεως, έξω και πέρα από κάθε πλαίσιο, χωρίς καμιά αναφορά στις συνθήκες και το ιστορικό κάθε περίστασης, αντί να προάγουν την έγκυρη και σφαιρική πληροφόρηση που δικαιούται κάθε προβληματιζόμενος πολίτης, μάλλον εξυπηρετούν την επιδίωξη δημιουργίας εντυπώσεων.

Η επιλογή μιας τέτοιας μορφής κάλυψης του θέματος, υπογράμμισε η Επίτροπος, οδηγεί στη γένεση και την αναπαραγωγή στερεοτύπων, τροφοδοτεί μια στρεβλωμένη αντίληψη για τα παιδιά και ακυρώνει τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός ψύχραιμου και εμπεριστατωμένου δημόσιου διαλόγου, που να οδηγεί στη διερεύνηση και στην κατανόηση τέτοιων συμπεριφορών και του γενικότερου προβλήματος, και κατ' επέκταση, στην εξεύρεση των σωστών λύσεων.

Η βία, που δεν είναι ένα φαινόμενο ξένο για το κυπριακό σχολείο, είναι ένα πολυδιάστατο και πολυσύνθετο φαινόμενο, άμεσα συνυφασμένο με τη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα, Η βίαιη παιδική συμπεριφορά είναι το μέσο έκφρασης του προβλήματος και όχι το πρόβλημα. Το πρόβλημα σχετίζεται με τον τρόπο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του, αλλά και κάθε σχολικής μονάδας ξεχωριστά, με τους γενικότερους κοινωνικοπολιτισμικούς όρους ζωής, με τον τρόπο λειτουργίας της σύγχρονης οικογένειας - από την οποία, σε μεγάλο βαθμό δεν απουσιάζει η βία - και φυσικά με την κοινωνική βία γενικότερα.

Η αντιμετώπιση ενός τέτοιου ακριβώς κοινωνικού φαινομένου δεν μπορεί να περιοριστεί σε μέτρα καταστολής. Είναι αναγκαία η ανάπτυξη πολυεπίπεδων πολιτικών πρόληψης, τόσο στο επίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος και του σχολείου, όσο και στο χώρο της οικογένειας και της κοινωνίας. Βασικό αφετηριακό πλαίσιο τέτοιων πολιτικών μπορεί να αποτελέσει η Έκθεση της Επιτροπής για τη Σχολική Βία, η οποία δόθηκε στη δημοσιότητα από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού τον Ιούνιο του 2008 και η οποία άρχισε να αξιοποιείται με τη δημιουργία του Παρατηρητηρίου για τη Βία στο Σχολείο, ως ένα πρώτο σημαντικό βήμα.

Το ζητούμενο, κατέληξε η Επίτροπος, πρέπει να είναι ένα δημοκρατικό, παιδοκεντρικό, με σεβασμό προς τη διαφορετικότητα σχολείο, το οποίο να βρίσκεται σε αγαστή συνεργασία με μια δημοκρατική, απαλλαγμένη από κάθε μορφής βία και κακοποίηση οικογένεια, στα πλαίσια μιας πιο ανθρωποκεντρικής κοινωνίας.

7.2.2 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με την εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς από μαθητή σε σχολικό χώρο

Με αφορμή την προβολή και τον τρόπο αντιμετώπισης της εκδήλωσης αντικοινωνικής συμπεριφοράς από μαθητή, σε σχολικό χώρο, η Επίτροπος, λίγες μόνο μέρες μετά τη δημόσια παρέμβαση της στις 10 Φεβρουαρίου 2010, που αφορούσε την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς στο χώρο του σχολείου, έκρινε ότι έπρεπε να επανέλθει επί του θέματος, την 1η Μαρτίου 2010 .

Η Επίτροπος εξέφρασε τη λύπη της γιατί και στην παρούσα περίπτωση, για ακόμη μια φορά, η δημόσια προβολή, αλλά και οι τοποθετήσεις που έγιναν από όλους σχεδόν τους εμπλεκομένους, επικεντρώθηκαν στο μέσο έκφρασης ενός προβλήματος, αφήνοντας κατά μέρος την ουσιαστική διερεύνηση του ίδιου του προβλήματος.

Η κατ' επανάληψη προβολή των συγκεκριμένων τηλεοπτικών πλάνων και εικόνων από τα ΜΜΕ, αλλά και η επιλογή της Διεύθυνσης του σχολείου να επιτρέψει την κινηματογράφηση των αποτελεσμάτων της συμπεριφοράς του παιδιού, συνέβαλε στον περαιτέρω στιγματισμό του και την προσβολή της αξιοπρέπειάς του, μέσω της διαμόρφωσης και προβολής της εικόνας ενός εγκληματία.

Η Επίτροπος καταδίκασε για ακόμη μια φορά κάθε βίαιη συμπεριφορά, από όπου κι αν αυτή προέρχεται και σε όποια κατεύθυνση αυτή στρέφεται. Παράλληλα, τόνισε ότι, και στην προκειμένη περίπτωση, η καταστροφική συμπεριφορά του μαθητή συνιστά το αποτέλεσμα μιας πορείας, την οποία ο μαθητής αφέθηκε, δυστυχώς, να ακολουθήσει και να γίνει θύμα δυσλειτουργίας του συστήματος. Εκφράζει την αποτυχία της Πολιτείας, να στηρίξει και να βοηθήσει, ως όφειλε, το παιδί και την οικογένειά του, ώστε η όποια του ιδιαιτερότητα να αντιμετωπιστεί και το παιδί να είναι σε θέση να εκφράζεται με δημιουργικό και λειτουργικό τρόπο.

Το Κράτος, σφαιρικά, κι όχι μόνο το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, οφείλει να εγκύψει στην περίπτωση του συγκεκριμένου παιδιού και κάθε άλλου παιδιού με ιδιαιτερότητες και μέσα από διυπηρεσιακή συνεργασία να προσφέρει, τόσο στο ίδιο, όσο και στην οικογένειά του, κάθε δυνατή στήριξη.

Η Επίτροπος υπογράμμισε ότι οι δημόσιοι λειτουργοί, οι οποίοι στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους εκπροσωπούν το Κράτος έναντι του πολίτη, οφείλουν, ιδιαίτερα αυτοί που ασχολούνται με παιδιά, όχι απλώς να οριοθετούν τις δικές τους αρμοδιότητες και ευθύνες στο χώρο που υπηρετούν (Υπουργείο ή Υπηρεσία), αλλά και να γνωρίζουν ποια άλλη Υπηρεσία του Κράτους δυνατό να έχει αρμοδιότητα και ευθύνη να συμβάλει στην διασφάλιση των δικαιωμάτων του πολίτη/παιδιού και της οικογένειάς του και

να επιζητούν συνεργασία. Κανένας επαγγελματίας, τόνισε η Επίτροπος, δε δικαιολογείται να αφήνει αβοήθητο ένα παιδί, προβάλλοντας τη δικαιολογία ότι ο ίδιος επιτέλεσε το καθήκον του, στα στενά πλαίσια που αυτός το αντιλαμβάνεται.

Το Κράτος, προκειμένου να ανταποκριθεί με συνέπεια στις υποχρεώσεις του, όπως αυτές απορρέουν από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οφείλει να αναζητήσει και να λειτουργήσει μηχανισμούς, που θα επιτρέψουν στις δημόσιες Υπηρεσίες να αναπτύσσουν συντονισμένες παιδοκεντρικές δράσεις με κεντρικό άξονα αναφοράς το παιδί και τις ανάγκες του, παρά να λειτουργούν μεμονωμένα και αποσπασματικά, με στόχο, πάντα, την οφειλόμενη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι, μέσα από την παρακολούθηση της συγκεκριμένης περίπτωσης, αλλά και άλλων ανάλογων περιπτώσεων, έχει εντοπίσει και επισημάνει αρμοδίως την ανάγκη για συντονισμένη δράση. Εναπόκειται στις Υπηρεσίες του Κράτους να την επεξεργαστούν και να βρουν τρόπους υλοποίησής της.

7.2.3 Δημόσια παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με τον τρόπο προβολής παιδιού στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων

Στις 26 Απριλίου 2010 η Επίτροπος προέβη σε δημόσια παρέμβαση με αφορμή την προβολή, από τα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων, της επίσκεψης στην Κύπρο παιδιού, για το οποίο ποδοσφαιριστής διοργάνωσε έρανο με σκοπό την κάλυψη των εξόδων θεραπείας του παιδιού. Η Επίτροπος, καταρχήν, συνεχάρη την κυπριακή κοινωνία για την ευαισθησία και ανθρωπιά με την οποία ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα να συνεισφέρει οικονομικά, γεγονός που φανερώνει την ετοιμότητα και το ψηλό επίπεδο της κοινωνίας, για διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικά των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η Επίτροπος, επαναφέροντας στο προσκήνιο το σημαντικό θέμα της προβολής παιδιών από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, ανέφερε ότι τα δύο τελευταία χρόνια έχει παρέμβει δημόσια αρκετές φορές με αφορμή άλλα περιστατικά προβολής παιδιών από τα Μ.Μ.Ε, πάντα με στόχο τη θεμελίωση και την προώθηση μιας νέας αντίληψης όσον αφορά το παιδί και την παιδικότητα, που θα έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και, ιδιαίτερα, το σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους.

Αναντίλεκτα, επισήμανε η Επίτροπος, τα Μ.Μ.Ε είναι ένα ισχυρό μέσο το οποίο συμβάλλει τα μέγιστα στην αλλαγή κοινωνικών προτύπων, με προεκτάσεις στην καθημερινή μας ζωή. Ωστόσο, η αναφορά σε παιδιά και η παρουσίαση παιδιών από τα ΜΜΕ, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και πάντοτε με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων κάθε παιδιού του οποίου η περίπτωση προβάλλεται. Δεν πρέπει να διαφεύγει κανενός ότι, κάθε τέτοια παρουσίαση, ενέχει τον κίνδυνο η ίδια η παρουσίαση να παραβιάσει τα δικαιώματα παιδιού, προκαλώντας περισσότερη ζημιά, πόνο και στιγματισμό για το παιδί.

Με δεδομένη τη δυναμική που έχει η παρουσίαση οποιασδήποτε περίπτωσης από τα ΜΜΕ, η Επίτροπος τόνισε την ανάγκη να εστιάζεται η προσοχή σε διαδικασίες, οι οποίες θα μεγιστοποιούν τις πιθανότητες θετικών αποτελεσμάτων για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το παιδί, ενώ, παράλληλα, θα

ελαχιστοποιούν το ενδεχόμενο αρνητικών επιπτώσεων στο ίδιο το παιδί. Η θέση αυτή εδράζεται στις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και, ιδιαίτερα, στην αρχή της διασφάλισης του συμφέροντος του παιδιού.

Σ' ότι αφορά ειδικά την περίπτωση του συγκεκριμένου παιδιού από τα ΜΜΕ, η Επίτροπος, ανέφερε ότι η προβολή συνέβαλε στην επιτυχία ενός από τους στόχους, της κινητοποίησης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας. Παράλληλα, όμως, υπογράμμισε ότι η προβολή της εικόνας του ίδιου του παιδιού δεν εξυπηρετούσε το συμφέρον του.

Η Επίτροπος, έδωσε τα εύσημα σε συγκεκριμένο τηλεοπτικό σταθμό, ο οποίος, με σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού, πρόβαλε εκτενώς την είδηση αποφεύγοντας, όμως, να δείξει το πρόσωπο του παιδιού και με τον τρόπο αυτό έστειλε ένα δυνατό μήνυμα σωστής δημοσιογραφίας. Τέτοιες πρακτικές, τόνισε η Επίτροπος, πρέπει να τυγχάνουν αναγνώρισης, γιατί αναδεικνύουν το δυναμικό ρόλο των ΜΜΕ, ως μιας θετικής δύναμης στην ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

7.2.4 Δημόσια Παρέμβαση Επιτρόπου αναφορικά με τη συμμετοχή παιδιού στην τηλεοπτική σειρά του ΑΝΤ1 «Ελένη η Πόρνη»

Η Επίτροπος, μετά από μεγάλο αριθμό τηλεφωνικών παραπόνων που δέχθηκε, καθώς και πληθώρα άρθρων που είδαν το φως της δημοσιότητας σε έντυπα μέσα, αλλά και αριθμό κειμένων που αναρτήθηκαν σε ιστολόγια στο διαδίκτυο, τα οποία αφορούσαν γενικότερα την τηλεοπτική σειρά του ΑΝΤ1 «Ελένη η πόρνη» και ειδικότερα τη συμμετοχή παιδιού, με πρωταγωνιστικό ρόλο, σε σκηνές ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής βίας, προχώρησε σε διερεύνηση του θέματος και σε δημόσια παρέμβαση στις 11 Οκτωβρίου 2010.

Η Επίτροπος εξέφρασε την αντίθεσή της για τη συμμετοχή του παιδιού στην υπό αναφορά σειρά, αφού η σκηνοθεσία αφήνει το παιδί να υποδύεται ρεαλιστικά σκηνές σωματικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής βίας. Ανέφερε ότι, παρόλο που η συγκεκριμένη τηλεοπτική σειρά ασχολείται με ένα υπαρκτό και εξαιρετικά σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα και επιχειρεί, ανάμεσα σε άλλα, να αναδείξει και ίσως να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία για τις αρνητικές συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού, εν τούτοις, τούτο γίνεται σε βάρος, τόσο του ίδιου του παιδιού που συμμετέχει στη σκηνή βιασμού, όσο και άλλων παιδιών και ενηλίκων.

Στην προκείμενη περίπτωση , επισήμανε η Επίτροπος, το παιδί, έχοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο, βιώνει, έστω και θεατρικά, όλο το εύρος των συναισθημάτων που δημιουργούνται κατά το βιασμό. Υπογράμμισε για άλλη μια φορά, ότι ο τρόπος και ο χρόνος της συμπτωματολογίας που μπορεί να εκδηλωθεί από το παιδί δεν είναι προβλέψιμος και τόνισε ότι, ακόμα και εάν έχει προβλεφθεί από τον τηλεοπτικό σταθμό, η παροχή ψυχολογικής στήριξης στο παιδί, η στήριξη αυτή δεν μπορεί να αποτελεί άλλοθι για νομιμοποίηση της συμμετοχής παιδιών σε βίαιες σκηνές, γιατί, ακριβώς, τα όποια θετικά μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή του δικαιώματος της συμμετοχής του παιδιού σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες, επισκιάζονται από τα αρνητικά της συμμετοχής του παιδιού σε σκηνές με σωματική και σεξουαλική βία.

Πέραν τούτου, οι αρνητικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την προβολή τέτοιων σκηνών σεξουαλικής κακοποίησης, με την ουσιαστική συμμετοχή του παιδιού σε αυτές, είναι εξαιρετικά δυσμενείς και σε άλλα παιδιά, καθώς και σε ενήλικες. Η Επίτροπος εξέφρασε την ιδιαίτερη ανησυχία της για τη διαχρονικά αυξανόμενη προβολή βίαιων σκηνών σωματικής και σεξουαλικής βίας από τα κυπριακά τηλεοπτικά κανάλια, υπό το μανδύα της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας, παρά το ότι πολλά ερευνητικά δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι, η προβολή τέτοιας φύσεως σκηνών, δεν αποθαρρύνει ούτε αποτρέπει τέτοια φαινόμενα αλλά, απεναντίας, εξοικειώνει και απευαισθητοποιεί τον τηλεθεατή και κυρίως τα παιδιά.

Την Επίτροπο προβλημάτισε, επίσης, η αυξανόμενη τάση που παρατηρείται στα ΜΜΕ για σεξουαλικοποίηση των παιδιών, η οποία οδηγεί στην πρόωρη αποστέρηση της αθωότητας, που θα έπρεπε να συνοδεύει την παιδική ηλικία. Σε αυτή την τάση, συμβάλλει και η συγκεκριμένη σειρά, αφού είναι έντονες οι παρεμβάσεις που έγιναν στην εμφάνιση της ανήλικης, για να τονιστούν τα θηλυκά χαρακτηριστικά της. Η Επίτροπος υπενθύμισε πως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία επικύρωσε η Κυπριακή Δημοκρατία, επιβάλλει ρητώς ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν παιδιά, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού, ενώ το παιδί πρέπει να προστατεύεται από κάθε μορφής σωματική και πνευματική βία ή εκμετάλλευση. Τα Κράτη οφείλουν να προστατεύουν τα παιδιά, μεταξύ άλλων, από απασχόληση, η οποία ενδέχεται να είναι επιζήμια για την ασφάλεια, υγεία και τη σωματική και πνευματική ανάπτυξή τους, χωρίς παράλληλα, να παραγνωρίζουν το δικαίωμα του κάθε παιδιού να δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην πολιτιστική ζωή και στις τέχνες, ανάλογα πάντοτε με την ηλικία του και το βαθμό της ωριμότητάς του, και ταυτόχρονα το πρωταρχικό δικαίωμα και ευθύνη των γονέων ως προς την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού. Ωστόσο, η άσκηση του δικαιώματος για συμμετοχή του παιδιού στην πολιτιστική ζωή δεν μπορεί να επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο τη σωματική και πνευματική υγεία και ανάπτυξή του.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος κάλεσε τον τηλεοπτικό σταθμό ΑΝΤ1 να μην προβάλει τις σκηνές σε επανάληψη, να τις αφαιρέσει αμέσως από την ιστοσελίδα του για να μην είναι εφικτή η πρόσβαση των παιδιών σε αυτές και ταυτόχρονα, σε μελλοντικά επεισόδια να αποφύγει αυτής της μορφής συμμετοχή της ανήλικης. Κάλεσε, επίσης, την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης να προβεί αμέσως σε διερεύνηση του θέματος, με μεγάλη όμως διακριτικότητα, για να μην ενισχύεται ο συνεχής σχολιασμός του ζητήματος. Παράλληλα, κάλεσε την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στη βάση των δεσμεύσεων που έλαβε μετά την προηγούμενη παρέμβαση της Επιτρόπου για παρόμοιας φύσεως περιστατικό, να επισπεύσει την ολοκλήρωση της νομοθεσίας για την Προστασία των Νέων κατά την Απασχόληση, ώστε να ρυθμίζεται

θε παιδί έχει δικαίωμα
του εξασφαλίζουν την
αναγκαία για την ευημερί
του προστασία.

επαρκώς και στη βάση της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η απασχόληση και η εμπλοκή παιδιών σε πολιτιστικές και συναφείς δραστηριότητες. Τέλος, η Επίτροπος κάλεσε όλους τους λειτουργούς των ΜΜΕ, ηλεκτρονικών και έντυπων, να μη συνεχίσουν την τροφοδότηση της δημόσιας συζήτησης για το θέμα αυτό, αφού κάτι τέτοιο θα έχει ως μοναδικό αποτέλεσμα, την επαναθυματοποίηση και το στιγματισμό του παιδιού που συμμετέχει στη σειρά.

Εν κατακλείδι, η Επίτροπος τόνισε, ότι, ιδιαίτερα, στο χώρο των ΜΜΕ και των νέων Μέσων (διαδίκτυο), είναι σημαντικό να εδραιωθεί στη συνείδηση όλων ότι προέχει πάντα το συμφέρον του παιδιού, ο σεβασμός της αξιοπρέπειάς του και η προστασία του, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζεται το δικαίωμα έκφρασης του παιδιού ή το δικαίωμά του για συμμετοχή σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΑΝΤ1 επικοινώνησε με την Επίτροπο τηλεφωνικώς ευθύς ως η παρέμβαση της Επιτρόπου κοινοποιήθηκε στο σταθμό και την ενημέρωσε ότι μόλις έλαβε γνώση της παρέμβασής της ο σταθμός συμμορφώθηκε πλήρως με τις υποδείξεις της, αφαίρεσε από την ιστοσελίδα τα τέσσερα επεισόδια που είχαν προβληθεί και δεσμεύτηκε ότι τα επεισόδια της σειράς θα αναρτώνταν στην ιστοσελίδα, μόνο μετά από περαιτέρω επεξεργασία, ως η εισήγηση της Επιτρόπου. Ταυτόχρονα, δεν θα προβάλλονταν οι συγκεκριμένες σκηνές σε επανάληψη και δόθηκαν οδηγίες για σχετικό μοντάρισμα πριν από οποιαδήποτε μελλοντική προβολή. Τη διαβεβαίωσε, επίσης, ότι σε μελλοντικά επεισόδια θα ληφθεί η δέουσα φροντίδα, να μην υπάρξουν τέτοιας φύσεως σκηνές.

Ο Πρόεδρος του ΑΝΤ1 ανέφερε στην Επίτροπο ότι, η συμμετοχή του παιδιού έγινε με τη συγκατάθεση των γονέων του, ενώ είχε δοθεί στην ανήλικη ψυχολογική στήριξη και πλήρης εκπαίδευση από την παραγωγό και τον σκηνοθέτη σε όλα τα στάδια της οπτικογράφησης και ότι η οπτικογράφηση γινόταν στην παρουσία των γονέων της ανήλικης, είτε του ενός ή και των δύο. Ο Πρόεδρος του ΑΝΤ1 δέχθηκε απερίφραστα τη θέση της Επιτρόπου ότι, ανεξάρτητα από αυτό, όλοι και ιδιαίτερα τα ΜΜΕ, οφείλουν να μεριμνούν ώστε να λαμβάνεται υπόψη πρωτίστως το συμφέρον του παιδιού και να προστατεύεται από οιαδήποτε σωματική ή πνευματική εκμετάλλευση.

Σε ανακοίνωση της, στις 12 Οκτωβρίου 2010, η Επίτροπος εξέφρασε δημόσια την ευαρέσκειά της για τον άμεσο και υπεύθυνο τρόπο αντίδρασης του τηλεοπτικού σταθμού ΑΝΤ1 και επισήμανε ότι η στάση που επέδειξε ο σταθμός σε σχέση με τη δημόσια παρέμβασή της, συμβάλλει στη δημιουργία κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού.

8. Συνεργασία με τη Βουλή των Αντιπροσώπων

8.1 Συμμετοχή Επιτρόπου σε Συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών

Η παρουσία της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού σε συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κανάλια επικοινωνίας με τη Νομοθετική Εξουσία, στα πλαίσια της άσκησης του νομοθετικού και ελεγκτικού έργου της. Συμβάλλει, όχι μόνο στην προώθηση της νομικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του παιδιού, αλλά και στον έλεγχο των εμπλεκόμενων, στην εφαρμογή των δικαιωμάτων αυτών, υπηρεσιών και αρχών.

Η Επίτροπος, συνεχίζοντας την πολιτική αξιοποίησης των συνεδριών Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, σε θέματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τη λειτουργία των δικαιωμάτων του παιδιού στο εθνικό επίπεδο, μέσα στο 2010 παρέστη σε έντεκα συνεδρίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

8.1.1 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας

8.1.1.1 Συνεδρία της 20ης Απριλίου 2010

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας συνήλθε, στις 6 Σεπτεμβρίου 2010, με θέμα «Οι κίνδυνοι του Διαδικτύου από μαθητές και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν». Η Επίτροπος παρέστη στη συνεδρία και παρενέβη με υπόμνημα της για το θέμα προς την Επιτροπή.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε κατ'αρχάς στα αυξημένα κρούσματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και των αυξητικών τάσεων αυτών που επιτυγχάνονται μέσω διαδικτύου, που προκάλεσαν την ανησυχία και τον αποτροπιασμό της κυπριακής κοινωνίας και που οδήγησαν στην έναρξη ενός δημόσιου διαλόγου αναφορικά με τις διαστάσεις του φαινομένου και ειδικότερα, τους κινδύνους που ελλοχεύει η χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά.

Η Επίτροπος χαιρέτισε τις πρωτοβουλίες των δύο μεγαλύτερων κοινοβουλευτικών κομμάτων, εκπρόσωποι των οποίων είχαν συνάντηση μαζί της και συζήτησαν τις προεκτάσεις του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και τους τρόπους αντιμετώπισής του. Κατά τις συναντήσεις αυτές, η Επίτροπος τόνισε την αναγκαιότητα χάραξης εθνικής στρατηγικής για το ζήτημα της κακοποίησης παιδιών. Χαιρέτισε επίσης την απόφαση της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής για την αυτεπάγγελτη εξέταση του θέματος.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε επίσης στην ιδιαίτερα σημαντική απόφαση της Κυβέρνησης για την πολυ-υπουργική συνάντηση, στην οποία κλήθηκε και έδωσε τις απόψεις της, για χάραξη των πρώτων γραμμών της εθνικής στρατηγικής για το θέμα.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι το διαδίκτυο αναμφίβολα αποτελεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για το σύγχρονο άνθρωπο, αφού προσφέρει πληροφόρηση, γνώση, δυνατότητες επικοινωνίας, ψυχαγωγία, ευκαιρίες πολιτιστικής και οικονομικής δραστηριοποίησης, παράθυρα για ενεργό συμμετοχή και ελεύθερη έκφραση απόψεων κ.α. Ωστόσο, λόγω της χαοτικής δομής του, της μαζικότητας του, της ευκολίας πρόσβασης και της ανωνυμίας που προσφέρει, μετατρέπεται, πολλές φορές, σε πρόσφορο έδαφος για την οργάνωση και πραγματοποίηση παράνομων δραστηριοτήτων, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως είναι τα παιδιά. Όμως, παρά τους υπαρκτούς κινδύνους, δεν θα πρέπει να εκφράζονται υπερβολές ως προς τη χρήση του διαδικτύου, υπερτονίζοντας μόνο τις αρνητικές πτυχές του. Η πολιτεία θα πρέπει να στοχεύσει στην υπεύθυνη και ολόπλευρη ενημέρωση, καθώς και στην εκπόνηση προγραμμάτων ψηφιακού εγγραμματισμού (media literacy), έτσι ώστε να μην καλλιεργηθεί ανεξέλεγκτος πανικός και παραπληροφόρηση γονέων και παιδιών.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τη δική του γλώσσα, κουλτούρα, πολιτισμό, θρησκεία και τα δικά του πιστεύω (Άρθρα 8, 14, 30)

Στην παρέμβαση της, η Επίτροπος έκαμε μνεία των προνοιών της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι οποίες τονίζουν την υποχρέωση του Κράτους να προστατεύει το παιδί από οποιαδήποτε μορφή βίας, κινδύνου ή εκμετάλλευσης και καθορίζουν όλα τα μέτρα - νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά - που τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί, καθώς και τις προληπτικές δράσεις που είναι υποχρεωμένα να αναλαμβάνουν, αλλά και να εκπονούν κοινωνικά παρεμβατικά προγράμματα με στόχο την παροχή της απαραίτητης στήριξης, τόσο στο ίδιο το παιδί, όσο και σε όσους έχουν την ευθύνη της φύλαξής του (Άρθρα 19, 34 και 36).

Ταυτόχρονα, όμως, η Σύμβαση περιέχει άρθρα, τα οποία παρέχουν στο παιδί συγκεκριμένες ελευθερίες, όπως το δικαίωμα της ανεμπόδιστης έκφρασης της άποψής του, το δικαίωμα συμμετοχής του σε διαδικασίες που το αφορούν, το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφόρηση, το δικαίωμα για ενασχόληση σε δραστηριότητες που το ενδιαφέρουν και το δικαίωμα σε ψυχαγωγία (Άρθρα 12, 13, 15, 16, 17 και 31).

Η Επίτροπος επισήμανε τη σημασία της ύπαρξης ισορροπίας ανάμεσα στην υποχρέωση του Κράτους να παρέχει προστασία στο παιδί και στο δικαίωμα του παιδιού να έχει ελευθερίες, οι οποίες του επιτρέπουν να είναι ενεργό μέλος της κοινωνίας του, να έχει πρόσβαση σε πληροφόρηση και να έχει ευκαιρίες για ψυχαγωγία, μέσα από δραστηριότητες που το ενδιαφέρουν.

Σ'ότι αφορά τους κινδύνους του διαδικτύου, μέσα στα πλαίσια του προγράμματος EU Kids Online, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και στο οποίο συμμετείχε και η Κύπρος, διεξήχθη πανευρωπαϊκή έρευνα, η οποία εντόπισε τους βασικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στις Ευρωπαϊκές χώρες, κατά τη διάρκεια της περιήγησής τους στο Διαδίκτυο και οι οποίοι συνοψίζονται ως εξής:

Δημοσίευση προσωπικών στοιχείων: Αποτελεί τον πιο διαδεδομένο κίνδυνο, εφόσον περίπου οι μισοί έφηβοι δημοσιεύουν προσωπικά τους στοιχεία στο διαδίκτυο, μέσα από πλατφόρμες ψηφιακής κοινωνικής δικτύωσης, χωρίς να έχουν τις περισσότερες φορές συναίσθηση των συνεπειών.

Παρακολούθηση πορνογραφικού υλικού: αποτελεί τον δεύτερο πιο διαδεδομένο κίνδυνο με περίπου 4 στους 10 εφήβους να εκτίθενται σ' αυτόν, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, κατά μέσο όρο.

Παρακολούθηση βίαιου ή ρατσιστικού υλικού: πρόκειται για τον τρίτο πιο διαδεδομένο τύπο κινδύνου με περίπου το ένα τρίτο των εφήβων να εκτίθενται σ' αυτόν.

Σεξουαλική παρενόχληση και εκφοβιστική συμπεριφορά (Cyberbullying): περίπου 1 στους 5 ή και 6 εφήβους, που σερφάρουν στο διαδίκτυο, εκτίθενται στον κίνδυνο αυτό.

Λήψη αθέμιτων σεξουαλικών μηνυμάτων: πολλά παιδιά, παρά τη θέλησή τους, γίνονται παραλήπτες σεξουαλικών μηνυμάτων.

Συνάντηση με φίλους από το Διαδίκτυο: είναι η πιο σπάνια, αλλά όχι και η λιγότερο σημαντική ίσως απειλή για ένα παιδί. Υπάρχει σχετική συνέπεια στα μεγέθη ανάμεσα στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τα ποσοστά κυμαίνονται γύρω στο 8%.

Οι άλλοι κίνδυνοι είναι:

Έκθεση σε ακατάλληλο διαφημιστικό υλικό: Τα παιδιά υπόκεινται σε πιέσεις από τις έμμεσες, αλλά επιβλητικές και ελκυστικές διαφημίσεις στο Διαδίκτυο, οι οποίες δεν υπόκεινται σε έλεγχο καταλληλότητας.

Εθισμός - Εξάρτηση: Τα παιδιά μπορούν να οδηγηθούν σε υπερβολική και καταναγκαστική χρήση του Διαδικτύου, κινδυνεύοντας έτσι να παραμελήσουν τις κοινωνικές τους δραστηριότητες, τις σχολικές τους υποχρεώσεις, τα παιχνίδια τους με πραγματικούς φίλους.

Παράνομος τζόγος: Πολλά παιδιά εμπλέκονται σε δραστηριότητες παράνομου τζόγου και στοιχημάτων με οικονομικές και ψυχολογικές επιπτώσεις τόσο στα ίδια, όσο και στην οικογένειά τους.

Εισηγήσεις Επιτρόπου ως προς την αντιμετώπιση των κινδύνων του Διαδικτύου:
- Προώθηση του ψηφιακού εγγραμματισμού (media literacy) σε γονείς
- Εκπαίδευση στα πλαίσια του σχολείου
- Έκδοση και ευρεία διανομή οδηγού ασφαλούς πλοήγησης στο διαδίκτυο
- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης με τη συμβολή των ΜΜΕ
- Διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών
- Εντοπισμός των ομάδων υψηλού κινδύνου
- Δημιουργία εξειδικευμένων δομών και προγραμμάτων παρέμβασης.
- Επιχορήγηση λογισμικών φίλτρων προστασίας
- Εξέταση της επάρκειας των ποινών
- Ενθάρρυνση εταιριών που παρέχουν υπηρεσίες διαδικτύου για δημιουργία διαδικασιών αυτορρύθμισης.

8.1.1.2 Συνεδρία της 6ης Σεπτεμβρίου 2010

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας συνήλθε, στις 6 Σεπτεμβρίου 2010, με θέμα την "Ενημέρωση της Επιτροπής από τον Υπουργό για όλα τα θέματα που αφορούν την έναρξη της σχολικής χρονιάς". Η Επίτροπος παρενέβη με υπόμνημα της για το θέμα, προς την Επιτροπή.

Η Επίτροπος, στο υπόμνημα της, ευχήθηκε στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς όπως η νέα σχολική χρονιά είναι για όλους ευχάριστη και παράλληλα, δημιουργική και γόνιμη. Το ίδιο ευχήθηκε, τόσο στον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής, όσο και στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού και εξέφρασε τη βεβαιότητα, ότι καθένας από το θεσμικό ρόλο τον οποίο κατέχει, θα καταβάλει κάθε προσπάθεια προκειμένου το δημόσιο σχολείο να λειτουργεί με απόλυτο σεβασμό στο πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων των παιδιών, εξυπηρετώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το συμφέρον των ίδιων των παιδιών.

Σημείωσε με ικανοποίηση ότι, και η νέα σχολική χρονιά, άνοιξε σε ομαλές συνθήκες για τους μαθητές και τις μαθήτριες, εκφράζοντας την αισιοδοξία της ότι τα όποια προβλήματα εμφανιστούν, θα αντιμετωπιστούν από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αμέσως.

Αναφορικά με την προοπτική που δημιουργεί η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση για τη δημιουργία ενός ανθρωποκεντρικού και δημοκρατικού σχολείου, η Επίτροπος επανέλαβε ότι, το όραμα για τη δημιουργία ενός σχολείου, όπως το περιέγραψε ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, όπου «οι νέοι θα αποκτούν την κρίση, τις γνώσεις και την κατανόηση του κόσμου που χρειάζονται για να πραγματοποιήσουν τα προσωπικά τους όνειρα με τον πιο εποικοδομητικό για όλους τρόπο, αποφεύγοντας τα λάθη των γενεών που φεύγουν", είναι απόλυτα εναρμονισμένο με το στόχο για ένα σχολείο για παιδιά με δικαιώματα.

Η Επίτροπος τόνισε ότι η υιοθέτηση από όλους ενός νηφάλιου, πλην όμως κριτικού και διεισδυτικού λόγου με πραγματικά επιχειρήματα, δεν μπορεί παρά να αποτελέσει το καλύτερο υπόβαθρο για την προώθηση αλλαγών, που θα εξυπηρετούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό το συμφέρον των παιδιών.

Η Επίτροπος, από το σύνολο των θεμάτων που την απασχολούν σε σχέση με τα εκπαιδευτικά πράγματα του τόπου, θεώρησε σημαντικό, να αναφερθεί, εντελώς επιγραμματικά στα εξής τρία ουσιαστικής σημασίας θέματα – προκλήσεις, για τα οποία το ενδιαφέρον της παραμένει έντονο και διαρκές:

α) Συμμετοχή των παιδιών

Το σχολείο που οραματίζεται η εν εξελίξει εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και το οποίο όλοι θέλουμε, είναι ένα δημοκρατικό και ανθρωποκεντρικό σχολείο.

Η δημοκρατία, ωστόσο, εμπεδώνεται στην πράξη μέσα στην καθημερινή λειτουργία του σχολείου, με την ισότιμη και αποτελεσματική συμμετοχή των παιδιών, ανάλογα με την ωριμότητα και την ηλικία τους, στη λήψη των αποφάσεων σχετικά με κάθε θέμα που αφορά τα ίδια και τη ζωή τους στο σχολείο. Η συμμετοχή των παιδιών στη ζωή του σχολείου είναι ένας τομέας στον οποίο υπάρχουν ακόμη πολλά περιθώρια βελτίωσης στην Κύπρο.

Η Επίτροπος υπογράμμισε ότι η συμμετοχή των παιδιών στη διαβούλευση για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και για κάθε άλλο ζήτημα που απασχολεί τη ζωή τους στο σχολείο, συνιστά την πλέον αποτελεσματική οδό για τη διαμόρφωση πραγματικά παιδοκεντρικών προγραμμάτων και υπενθύμισε ότι τα παιδιά γνωρίζουν, πολύ καλύτερα από τους ενήλικες, τις ανάγκες και τα θέλω τους. Περαιτέρω, η εμπλοκή αυτή των παιδιών, θα διασφαλίσει τη δημιουργία, ως αποτέλεσμα των αλλαγών που θα επέλθουν, των προϋποθέσεων για μια ακόμη πιο ουσιαστική συμμετοχή των παιδιών, στη λειτουργία του σχολείου.

β) Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Διακηρυγμένη αρχή της Πολιτείας είναι η λειτουργία ενός δημόσιου σχολείου, το οποίο να διαθέτει τις δυνατότητες και τις υποδομές να ανταποκριθεί, αποτελεσματικά, στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού.

Σε ένα τέτοιο σχολείο, ανοιχτό σε όλα τα παιδιά, η αναπηρία και η όποια ιδιομορφία δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιούνται προσχηματικά ως δικαιολογίες, είτε για τη σχολική αποτυχία, είτε για την κοινωνική περιθωριοποίηση ή/ και την παραβατικότητα των παιδιών. Αντίθετα, κάθε παιδί είναι μια ξεχωριστή πρόκληση, μια νέα δοκιμασία της δυνατότητας του σχολικού συστήματος να λειτουργήσει συμπεριληπτικά.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι το θεσμικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο προσφέρεται η Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, έχει πολλά περιθώρια βελτίωσης και εξέφρασε την πρόθεση της να επανέλθει σύντομα με σχετικές εισηγήσεις.

γ) **Παιδιά Μετανάστες**

Η δημοκρατική λειτουργία του σχολείου και η δυνατότητά του να ανταποκριθεί θετικά στη διαφορετικότητα δοκιμάζονται και στο θέμα της ενσωμάτωσης των παιδιών μεταναστών. Ένα σημαντικό ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού των δημόσιων σχολείων έχουν μεταναστευτικό οικογενειακό ιστορικό. Οι προσπάθειες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, να αναπτύξει προγράμματα που να απευθύνονται στην ομάδα αυτή των παιδιών είναι συνεχείς. Ωστόσο, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά η όποια πολιτική ενσωμάτωσης, πέραν από την εκπόνηση και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η προσπάθεια θα πρέπει να εστιαστεί στις νοοτροπίες και τις αντιλήψεις μαθητών και εκπαιδευτικών και στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που είναι ουσιαστική προϋπόθεση για την αποδοχή της όποιας διαφορετικότητας.

Αναγνωρίζοντας την ιδιαιτερότητα αυτής της ομάδας των παιδιών και για να συμβάλει στην καλύτερη δυνατή ενσωμάτωσή τους στην κυπριακή κοινωνία, η Επίτροπος έχει αναθέσει σε ερευνητικό οργανισμό, την εκπόνηση έρευνας, που αφορά τον τρόπο που τα ίδια τα παιδιά μετανάστες αντιμετωπίζουν την παρουσία και τη συμμετοχή τους στο κυπριακό σχολείο και γενικότερα στην Κύπρο. Η Έκθεση για τα αποτελέσματα της έρευνας, η οποία άρχισε τον Αύγουστο του 2010, θα υποβληθεί το 2011 και τα πορίσματα της θα κοινοποιηθούν τόσο στην Επιτροπή Παιδείας της Βουλής, όσο και στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (βλέπετε 9.2 πιο κάτω).

8.1.2 Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

8.1.2.1 Συνεδρία 15ης Ιουνίου 2010

Η Επίτροπος παρέστη και παρενέβη με σημείωμα της στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Ιουνίου 2010, με θέματα :

α) Προσβασιμότητα σε οπτικοακουστικές υπηρεσίες από άτομα με οπτική ή ακουστική αναπηρία και
β) Τα προβλήματα και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν παιδιά με οπτικές αναπηρίες στην ένταξή τους στο σχολείο, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση έναντι άλλων παιδιών.

Στο σημείωμα της, η Επίτροπος αναφέρθηκε κατ' αρχάς στις σχετικές με τα θέματα Αρχές της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού: την Αρχή της Μη Διάκρισης και την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού.

Η Αρχή της Μη Διάκρισης επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να σέβονται τα δικαιώματα, που κατοχυρώνει η Σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση οποιασδήποτε μορφής. Υποχρεώνει επίσης τα Συμβαλλόμενα Κράτη να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή

κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού διαλαμβάνει, ότι σ' όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής ευημερίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, να μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους, να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές.

Περαιτέρω, η Επίτροπος αναφέρθηκε στα άρθρα της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που έχουν σχέση με τα ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής δυο θέματα.

α) Το Δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης (Άρθρο 13), το οποίο περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη, ή καλλιτεχνική μορφή ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του παιδιού.
β) Το Άρθρο 17 της Σύμβασης αναφέρεται στην αναγνώριση, από τα Συμβαλλόμενα Κράτη, της σημασίας του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στην υποχρέωση να φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες και σε υλικό, που προέρχονται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, κυρίως αυτών που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του.
γ) Ειδικά για τα παιδιά με αναπηρίες, το Άρθρο 23 ορίζει, ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά, πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή και ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή κατάλληλης βοήθειας στα δικαιούχα παιδιά και σε αυτούς που έχουν την ευθύνη για τη φροντίδα τους. Η βοήθεια αυτή πρέπει να παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη τους οικονομικούς πόρους των γονέων τους ή αυτών που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους και να σχεδιάζεται κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι τα ανάπηρα παιδιά έχουν αποτελεσματική πρόσβαση και λαμβάνουν εκπαίδευση, επιμόρφωση, περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας.
δ) Σύμφωνα με το Άρθρο 24 της Σύμβασης, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να εξασφαλίζουν στο παιδί το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να του παρέχουν τις κατάλληλες διευκολύνσεις ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του, δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης.

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στο Γενικό της Σχόλιο Αρ. 7, επισημαίνει ότι στην πρώιμη παιδική ηλικία, όπου αναγνωρίζονται οι ειδικές ανάγκες ενός παιδιού, θα πρέπει να παρέχεται η κατάλληλη εξειδικευμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και θεραπευτική παρέμβαση, ώστε τα παιδιά να μπορούν να αναπτυχθούν στο μέγιστο των ικανοτήτων τους. Όσον αφορά στους τομείς της ασφάλειας και υγείας,

το προσωπικό πρέπει να είναι επαρκές αριθμητικά, κατάλληλα εκπαιδευμένο και με ανεπτυγμένα κατάλληλα ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ανάγκες των παιδιών.

Η Επίτροπος έκαμε ειδική αναφορά στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιών με Αναπηρίες (2006), η οποία αναγνωρίζει ότι τα παιδιά με αναπηρίες θα πρέπει να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα τους δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες σε ισότιμη βάση με άλλα παιδιά, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που ανέλαβαν τα Συμβαλλόμενα Κράτη με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Το Άρθρο 7 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών με Αναπηρίες προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι σε κάθε δράση σχετική με τα παιδιά με αναπηρίες, το συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να είναι πρωταρχικής σημασίας και ότι τα παιδιά με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν τις απόψεις τους ελεύθερα, για κάθε θέμα που τα αφορά, οι οποίες να λαμβάνονται υπόψη σύμφωνα με την ηλικία και το επίπεδο ωριμότητάς τους, σε ίση βάση με άλλα παιδιά.

Η Επιτροπή για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, στο Γενικό της Σχόλιο Αρ. 14, ορίζει ότι το δικαίωμα στην υγεία πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα απαραίτητα στοιχεία, των οποίων η εφαρμογή εξαρτάται από τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε κράτος:

- **Διαθεσιμότητα** αγαθών και υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε ικανοποιητική ποσότητα εντός της επικρατείας μιας χώρας
- **Προσβασιμότητα** αγαθών και οι υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε όλους εντός της επικράτειας μιας χώρας
- **Αποδοχή** ότι όλα τα αγαθά και οι υπηρεσίες πρέπει να σέβονται τους κώδικες ιατρικής ηθικής και τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες
- **Ποιότητα** με την έννοια ότι τα αγαθά και οι υπηρεσίες πρέπει να είναι επιστημονικά και ιατρικά κατάλληλες και σε υψηλά επίπεδα ποιότητας.

Σ' ότι αφορά την Κυπριακή Νομοθεσία, η Επίτροπος επισήμανε, ότι ο όρος παιδί με ειδικές ανάγκες, που υιοθετείται στα πλαίσια του Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου του 1999 έως 2001, είναι αρκετά ευρύς και είναι δυνατόν να καλύψει, τόσο τα παιδιά με ελαφριές μαθησιακές δυσκολίες, όσο και παιδιά που αντιμετωπίζουν βαριές αναπηρίες.

Οι θέσεις της Επιτρόπου ως προς το πρώτο θέμα είναι:

α) Η κατά το δυνατό ισότιμη πρόσβαση όλων των ατόμων, και κατ' επέκταση των παιδιών, σε οπτικοακουστικές υπηρεσίες, ανεξάρτητα από τη μορφή και το βαθμό αναπηρίας που αντιμετωπίζουν, συνιστά νομική υποχρέωση του Κράτους άμεσα συνυφασμένη με το σεβασμό σε αριθμό ατομικών δικαιωμάτων.

β) Η δυνατότητα λήψης και διάδοσης πληροφοριών είναι βασική προϋπόθεση, προκειμένου να μπορεί ένα άτομο να έχει ουσιαστική και αποτελεσματική συμμετοχή σε μια ευνομούμενη και δημοκρατική κοινωνία. Ως εκ τούτου, η διασφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης σε οπτικοακουστικές υπηρεσίες για άτομα με οπτική και ακουστική αναπηρία, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εμβάθυνσης της δημοκρατικής συμμετοχής. Το Κράτος οφείλει να λάβει όλα εκείνα τα μέτρα που

να διασφαλίζουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό, την πρόσβαση των παιδιών και γενικότερα των ατόμων με οπτική ή ακουστική αναπηρία, σε οπτικοακουστικές υπηρεσίες. Προκειμένου δε να μπορέσει να απαντήσει στις συγκεκριμένες ανάγκες των ομάδων αυτών, οφείλει να διαβουλευτεί με τα ίδια τα άτομα και/ ή εκπροσώπους τους.

Ως προς το δεύτερο θέμα οι θέσεις της Επιτρόπου είναι:

α) Τόσο η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όσο και άλλα διεθνή κείμενα, αναγνωρίζουν ότι τα παιδιά έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μια εκπαίδευση, ανοιχτή στη διαφορετικότητα, χωρίς οποιασδήποτε μορφής διάκριση, η οποία να αξιοποιεί το πλήρες φάσμα των δυνατοτήτων τους και παράλληλα, να είναι προσαρμοσμένη στις ατομικές τους ιδιαιτερότητες και ανάγκες. Την ανάγκη και το δικαίωμα σε μια τέτοια εκπαίδευση έρχεται να καλύψει ο θεσμός της Ενιαίας Εκπαίδευσης (inclusive education), τον οποίο υιοθετεί και προωθεί και η Κυπριακή Πολιτεία με τη δημιουργία και ενίσχυση του ενιαίου σχολείου.

β) Η θεμελιακή αρχή του ενιαίου σχολείου είναι, ότι όλα τα παιδιά θα πρέπει να μαθαίνουν μαζί, όπου αυτό είναι δυνατόν, ανεξάρτητα από τις όποιες δυσκολίες ή διαφορές που πιθανόν να έχουν. Η προσέγγιση αυτή δε συνεπάγεται σε καμιά περίπτωση την παραγνώριση της διαφορετικότητας των παιδιών. Αντίθετα, τα ενιαία σχολεία, θα πρέπει να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται στις διάφορες ανάγκες των μαθητών τους και ως εκ τούτου να προσαρμόζονται ταυτόχρονα σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ και σε διάφορους ρυθμούς μάθησης (The Salamanca Statement and Framework for Action, p. 11 – 12). Στα πλαίσια του ενιαίου σχολείου, τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στην προκείμενη περίπτωση τα παιδιά με οπτικές αναπηρίες, θα πρέπει να λαμβάνουν οποιαδήποτε επιπλέον στήριξη είναι δυνατόν να χρειάζονται, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική τους εκπαίδευση. (The Salamanca Statement and Framework for Action, p.12).

γ) Η υπεράσπιση των ίσων δικαιωμάτων και η εξασφάλιση εκπαιδευτικών ευκαιριών σημαίνει, ότι το κάθε παιδί ανάλογα με τις ανάγκες του χρειάζεται διαφορετική μεταχείριση, που πιθανώς περιλαμβάνει και την εκπαίδευσή του, μέσα σε ειδικούς εκπαιδευτικούς χώρους. Το συνηθισμένο σχολείο, όπως λειτουργεί σήμερα, δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά ως ενιαίο σχολείο.

δ) Η Δήλωση και Πλαίσιο Δράσης της Σαλαμάνκα για την Ειδική Εκπαίδευση (The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education) (1994), υποστηρίζει με σαφήνεια τη δημιουργία ενός σχολείου για όλα τα παιδιά, ωστόσο σημειώνει ότι, αν αυτό δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες του παιδιού, καλούνται άλλες μορφές εκπαίδευσης να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, όπως τα υποστηρικτικά τμήματα, οι ειδικές τάξεις που εδρεύουν στο συνηθισμένο σχολείο και τα ειδικά σχολεία. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε απόφαση λαμβάνεται για κάθε παιδί ξεχωριστά, θα πρέπει να γίνεται, κάθε φορά, έχοντας λάβει υπόψη τη δική του άποψη, ανάλογα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του και έχοντας ως κεντρικό γνώμονα τη διασφάλιση του συμφέροντός του.

8.1.2.2 Συνεδρία της 28ης Σεπτεμβρίου 2010

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνήλθε, στις 28 Σεπτεμβρίου 2010 και συζήτησε το θέμα «Η καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων των παιδιών με ειδικές ανάγκες από τη μη παροχή από το κράτος ισότιμης εκπαίδευσης, καθοδήγησης και αποκατάστασης, με βάση τη σχετική νομοθεσία». Στη Συνεδρία παρέστη και κατέθεσε υπόμνημα η Επίτροπος.

Στην αρχή της παρέμβασής της, η Επίτροπος αναφέρθηκε στις υποχρεώσεις κάθε Συμβαλλόμενου Κράτους, οι οποίες απορρέουν από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και συγκεκριμένα από δυο βασικές Αρχές της: την Αρχή της Μη Διάκρισης και την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Έκαμε επίσης ειδική αναφορά στο άρθρο 23 της Σύμβασης, το οποίο αφορά στα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές ανάγκες και στις αντίστοιχες υποχρεώσεις των Συμβαλλομένων Κρατών. Περαιτέρω, η Επίτροπος επισήμανε τι ς υποχρεώσεις των Κρατών, με βάση τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Σ'ότι αφορά την Κυπριακή νομοθεσία, η Επίτροπος αναφέρθηκε στον Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο του 1999 έως 2001, στο προοίμιο του οποίου αναφέρονται και τα ακόλουθα, σχετικά με τα παιδιά με ειδικές ανάγκες:

- στα παιδιά με ειδικές ανάγκες πρέπει να παρέχονται όλες οι ευκαιρίες για ισότιμη εκπαίδευση, καθοδήγηση και αποκατάσταση, προκειμένου να αναπτύξουν τις ικανότητες τους στον ανώτατο δυνατό βαθμό
- η πολιτεία έχει ευθύνη για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες από τη γέννησή τους μέχρι την αποκατάστασή τους και από την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στον ανώτατο δυνατό βαθμό
- ευθύνη της πολιτείας είναι η αποφυγή δημιουργίας περιοριστικού περιβάλλοντος κατά την άσκηση των πιο πάνω δικαιωμάτων των παιδιών αυτών και η ένταξή τους στον ενιαίο κορμό της εκπαίδευσης

Θέσεις Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η Επίτροπος παρακολουθεί με συνέπεια και ιδιαίτερο ενδιαφέρον τα θέματα που αφορούν γενικότερα στα παιδιά με αναπηρίες και ειδικότερα τα θέματα σχετικά με την εκπαίδευσή τους.

Με αφετηρία παράπονα τα οποία κατά καιρούς έχουν φθάσει στο Γραφείο της, μελέτησε διάφορες πτυχές της εφαρμογής του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου και των σχετικών Κανονισμών και ευρύτερα ζητήματα που αφορούν στην εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών με αναπηρίες στο χώρο της εκπαίδευσης και όχι μόνο. Παράλληλα, έχει αναπτύξει συνεργασία με οργανωμένα σύνολα, τα οποία προωθούν και προασπίζονται τα δικαιώματα παιδιών με αναπηρίες, ενώ σε κάθε επίσκεψή της σε σχολείο, της δίνεται η ευκαιρία να συζητά, τόσο με τα ίδια τα παιδιά, όσο και με τους εκπαιδευτικούς τους.

Η Επίτροπος σημειώνει με ικανοποίηση ότι, μετά και από δικές της παρεμβάσεις, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει αναλάβει να τροποποιήσει συγκεκριμένες πρόνοιες του Νόμου για την παροχή δυνατότητας στους γονείς για λήψη αντιγράφου των επιστημονικά τεκμηριωμένων εκθέσεων και αξιολογήσεων, που αφορούν κάθε παιδί με ειδικές ανάγκες και οι οποίες φυλάσσονται στο αρχείο της Κεντρικής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Ο Νόμος χρήζει ριζικής αναθεώρησης όπως αναπτύσσεται πιο κάτω.

Εκπαίδευση σε Ειδικά Σχολεία

Η Επίτροπος με δική της πρωτοβουλία, επισκέφτηκε το Ειδικό Σχολείο Ευαγγελισμός και είχε διαβούλευση σχετικά με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λαμβάνουν ειδική αγωγή και εκπαίδευση τα παιδιά που φοιτούν σε αυτό, με τους οργανωμένους γονείς, τη διευθυντική ομάδα και το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. Μέσα από την εν λόγω διαβούλευση, η Επίτροπος διαμόρφωσε ένα κείμενο θέσεων, οι οποίες αφορούν, τόσο το Ειδικό Σχολείο Ευαγγελισμός, όσο και γενικότερα την ειδική αγωγή και εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα πλαίσια ενός ειδικού σχολείου. (Βλέπετε 7.1.3.1)

Ενιαία Εκπαίδευση

Σ΄ ότι αφορά την Ενιαία Εκπαίδευση, η Επίτροπος επανέλαβε τα όσα ανάφερε στην παρέμβαση της κατά τη συνεδρία της Επιτροπής της 15ης Ιουνίου 2010 (Βλέπετε 8.1.2.1).

Σε διαφορετικές περιπτώσεις, με παρεμβάσεις της προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, έχει επισημάνει, ανάμεσα σε άλλα και τα ακόλουθα θέματα, τα οποία αφορούν γενικότερα τα παιδιά που λαμβάνουν ειδική αγωγή και εκπαίδευση στο χώρο του δημόσιου σχολείου:

- Ανάγκη καλλιέργειας στο εκπαιδευτικό προσωπικό, το ειδικό προσωπικό και στα παιδιά, στάσεων αποδοχής και ισότιμης αντιμετώπισης των παιδιών με αναπηρίες. Για να καταστεί δυνατή η πλήρης ένταξη των παιδιών με αναπηρίες – ειδικές ανάγκες, στο σχολικό περιβάλλον, είναι απαραίτητη η καλλιέργεια και προώθηση στο σχολικό χώρο κουλτούρας αποδοχής της διαφορετικότητας. Η Επίτροπος, διαπιστώνει ότι η απουσία μιας τέτοιας κουλτούρας είναι η αιτία που παιδιά παραγνωρίζονται και περιθωριοποιούνται, στιγματίζονται και στοχοποιούνται.
- Διασφάλιση των απαραίτητων υποδομών, τόσο κτιριακών, όσο και υλικοτεχνικών, που θα επιτρέψουν σε παιδιά με αναπηρίες να αισθάνονται άνετα στο χώρο του σχολείου τους.
- Ανάγκη προσαρμογής της παρεχόμενης εκπαιδευτικής στήριξης και βοήθειας στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού. Η Επίτροπος δέχτηκε παράπονα από γονείς παιδιών Δημοτικής Εκπαίδευσης ότι, με βάση ενημέρωση την οποία έλαβαν από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, η στήριξη την οποία δυνατόν να παρέχει το σχολείο σε ένα παιδί το οποίο φοιτά σε συνηθισμένη τάξη, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις διδακτικές περιόδους.
- Η παρεχόμενη σήμερα ειδική αγωγή σε παιδιά με γενικές και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες αποβλέπει να βοηθήσει τα παιδιά να καλύψουν και να κατακτήσουν ορισμένο μέρος της ύλης. Πέραν τούτου όμως, απαιτείται η διαμόρφωση προγράμματος στήριξης στα παιδιά γυμνασίου / λυκείου το οποίο να απαντά στην ανάγκη των παιδιών να μάθουν πώς να μαθαίνουν, αξιοποιώντας τις δυνατότητες τους, μέσα από γνωστικές και μαθησιακές στρατηγικές.
- Δυνατότητα παραχώρησης αποκλειστικού σχολικού συνοδού σε παιδιά τα οποία έχουν πραγματικά ανάγκη και διαμόρφωση σαφέστερων κριτηρίων για την παραχώρηση συνοδού. Ανάγκη για κατάρτιση και ειδική επιμόρφωση των συνοδών παιδιών με ειδικές ανάγκες, στα πλαίσια εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ετοιμάσει και θα προσφέρει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Ανάγκη ανάπτυξης σαφώς οργανωμένου πλαισίου ανάπτυξης διυπηρεσιακών συνεργασιών και αποτελεσματικής συνεργασίας σχολείου – οικογένειας για την προώθηση της στήριξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Η Επίτροπος, ενόψει της δέσμευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για προώθηση τροποποιητικού νομοσχεδίου για τον Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο του 1999 έως 2001, έχει αναπτύξει πρωτοβουλία διαβούλευσης με ενδιαφερόμενα σύνολα και οργανώσεις, γονείς και παιδιά, επαγγελματίες και ακαδημαϊκούς, προκειμένου, να διαμορφώσει και να προωθήσει συγκεκριμένες εισηγήσεις.

8.1.3 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

8.1.3.1 Συνεδρία 21ης Οκτωβρίου 2010

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε συνεδρία της στις 21 Οκτωβρίου 2010, συζήτησε τον περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση (Τροποποιητικού) Νόμο του 2010, τους περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση (Τροποποιητικών) Κανονισμούς του 2010 και τους περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Προστασία των Νέων) Κανονισμούς του 2010. Η Επίτροπος παρέστη και παρενέβη στη συνεδρία και κατέθεσε υπόμνημα.

Η Επίτροπος, στην αρχή της παρέμβασής της, ανέφερε ότι η απασχόληση των νέων αποτελεί ένα ζήτημα πολύπλευρο και πολυδιάστατο, αφού περιλαμβάνει και ευρύτερες πτυχές που αφορούν, όχι μόνο την προστασία των ανηλίκων και τη διασφάλιση κατάλληλων και ασφαλών συνθηκών κατά την εργασία, αλλά και το δικαίωμα των παιδιών για απασχόλησή τους σε καλλιτεχνικής φύσεως δραστηριότητες. Η προτεινόμενη νομοθεσία, αποτελεί ένα πολύ θετικό πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση εναρμόνισής της με τις σύγχρονες αντιλήψεις που σχετίζονται με τις αναπτυσσόμενες ικανότητες και απαιτήσεις της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. Η Επίτροπος εξέφρασε την ικανοποίησή της, γιατί το αρμόδιο Υπουργείο έχει καταβάλει ουσιαστικές και συστηματικές προσπάθειες για ρύθμιση πολλών πτυχών που αφορούν την απασχόληση ανηλίκων.

Η Επίτροπος επισήμανε, ότι ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου που ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις απασχόλησης ανηλίκων αποτελεί επιτακτική ανάγκη, ενόψει και των πρόσφατων περιστατικών απασχόλησης παιδιών σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες (θεατρικές παραγωγές και τηλεοπτικά προγράμματα), για τα οποία εγείρονταν βάσιμοι λόγοι για παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού, αλλά και λόγω της αύξησης του αριθμού των παιδιών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (π.χ. παιδιά μεταναστών), τα οποία επιδιώκουν ένταξη στην αγορά εργασίας λόγω οικονομικής δυσχέρειας.

Η Επίτροπος έκαμε και με την ευκαιρία αυτή εκτενή αναφορά στις σχετικές με το ζήτημα πρόνοιες της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία αποτελεί το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο και τη νομική βάση κάθε προσπάθειας εκσυγχρονισμού νομοθεσιών που επηρεάζουν παιδιά. Η Σύμβαση περιέχει άρθρα, τα οποία τονίζουν την υποχρέωση του Κράτους να προστατεύει το παιδί, από οποιαδήποτε μορφή βίας, κινδύνου ή εκμετάλλευσης. Οι πρόνοιες αυτές, τόνισε η Επίτροπος, πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να λειτουργήσουν ως γενικές κατευθυντήριες γραμμές, αφού σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στην απασχόληση.

Η Επίτροπος παρέθεσε περιστατικά που διερεύνησε, στα οποία το δικαίωμα της ελεύθερης συμμετοχής των παιδιών σε πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες καταστρατηγήθηκε μέσα από την ανεξέλεγκτη και απερίσκεπτη έκθεση και συμμετοχή παιδιών σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες, οι οποίες μπορούσαν να αποβούν επιβλαβείς για την υγιή ψυχοσωματική ανάπτυξή τους. Επισήμανε, ότι η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ του δικαιώματος της ελεύθερης συμμετοχής και του δικαιώματος του παιδιού στην προστασία, αν και φαίνεται δύσκολο εγχείρημα, μπορεί να γίνει εφικτή, εάν υπάρξουν μελετημένες και συστηματικές προσπάθειες των αρμόδιων υπηρεσιών. Η Επίτροπος τόνισε ότι η νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος θα πρέπει να είναι ευέλικτη, χωρίς γραφειοκρατικές και δύσκαμπτες διαδικασίες, έτσι ώστε και αυτά τα δικαιώματα του παιδιού να διασφαλίζονται.

Τα περιστατικά στα οποία αναφέρθηκε η Επίτροπος ήταν-

α) **Η συμμετοχή παιδιού σε θεατρική παράσταση με σκηνές σωματικής και ψυχολογικής βίας:**
Παιδί προσχολικής ηλικίας συμμετείχε σε παράσταση, κατά τη διάρκεια της οποίας, το παιδί αυτό ήταν θεατής σκηνών κλιμακούμενης έντασης με λεκτική, σωματική και σεξουαλική βία. Η Επίτροπος ανέφερε ότι , αφού διερεύνησε το θέμα διεξοδικά και έλαβε υπόψη και τις απόψεις των ειδικών, με παρέμβασή της ζήτησε τη διακοπή της συμμετοχής του παιδιού στην παράσταση, αφού η έκθεσή του σε σκηνές βίας, ακατάλληλες για την ηλικία του, θα μπορούσαν να προκαλέσουν δυσμενείς επιπτώσεις στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξή του. Τόνισε, επίσης, την ανάγκη για θεσμοθέτηση συγκεκριμένων κανονισμών, οι οποίοι θα ρύθμιζαν τέτοιου είδους συμμετοχές, που, λόγω της συστηματικότητάς τους, συνιστούσαν απασχόληση, όχι μόνο ως προς το ωράριο και τις συνθήκες, αλλά και ως προς τη φύση και το περιεχόμενο της απασχόλησης. Οι όροι, βάσει των οποίων μπορεί να επιτραπεί η απασχόληση παιδιού στις πιο πάνω δραστηριότητες, είναι να μη βλάπτεται η ασφάλεια, η σωματική και ψυχική υγεία και η σωματική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού και να μην εμποδίζεται η τακτική σχολική φοίτησή του, ή η ικανότητά του να ωφελείται από την εκπαίδευση που του παρέχεται.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ρυθμίζονται πολλές άλλες πτυχές όπως η υποχρέωση του εργοδότη για δημιουργία κατάλληλου προστατευτικού και υποστηρικτικού πλαισίου. Υπάρχει επίσης ανάγκη για εμπλοκή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στις περιπτώσεις όπου η απασχόληση ή η συμμετοχή παιδιού σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες κρίνεται επιβλαβής για την σωματική και ψυχική του υγεία.

β) **Η συμμετοχή παιδιού σε πρωταγωνιστικό ρόλο τηλεοπτικής σειράς με σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική βία:**
Η Επίτροπος αναφέρθηκε στην περίπτωση συμμετοχής παιδιού σε τηλεοπτική σειρά για την οποία προέβη σε δημόσια παρέμβαση στις 11 Οκτωβρίου 2010 (βλέπετε 7.2.4 πιο πάνω), παραθέτοντας τους λόγους της παρέμβασής της και τις θέσεις της για το θέμα.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η συμμετοχή παιδιών σε καλλιτεχνικής φύσεως δραστηριότητες θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη ευαισθησία και προσοχή, έχοντας πάντα ως πρώτιστο κριτήριο κάθε ενέργειας, το συμφέρον και την προστασία όλων των επηρεαζόμενων παιδιών. Συναφώς, η Επίτροπος υπογράμμισε, ότι στόχος των παρεμβάσεών της δεν είναι η λογοκρισία ή ο περιορισμός του εύρους της καλλιτεχνικής έκφρασης και ούτε βέβαια η προώθηση της απομάκρυνσης ή της απουσίας των

παιδιών από τα καλλιτεχνικά δρώμενα, αλλά, απεναντίας, η εδραίωση της ανάγκης για μια πιο παιδοκεντρική, ευαισθητοποιημένη και αξιοπρεπή παρουσία των παιδιών στα ΜΜΕ και γενικότερα στο χώρο του θεάματος, η οποία θα συμβάλλει στην υγιή σωματική και ψυχοσυναισθηματική τους ανάπτυξη.

Η Επίτροπος, επισήμανε ότι, για την επίτευξη όλων των προαναφερόμενων στόχων, η συμβολή των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων είναι πολύ σημαντική. Ακόμα πιο σημαντική, όμως, είναι η συμμετοχή των ίδιων των παιδιών, ή των οργανωμένων συνόλων τους, στο διάλογο για ρύθμιση των ζητημάτων που αφορούν την απασχόλησή τους, όπως άλλωστε προτείνει και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο Γενικό της Σχόλιο με τίτλο "The right of the child to be heard", στο οποίο αναφέρεται ότι: «τα εργαζόμενα παιδιά έχουν δικαίωμα να προστατεύονται δια νόμου από οποιαδήποτε μορφή εκμετάλλευσης και θα πρέπει να ακούγονται οι απόψεις τους όταν οι χώροι και οι συνθήκες εργασίας τους εξετάζονται από επιθεωρητές που διερευνούν την εφαρμογή των νόμων περί απασχόλησης. Τα παιδιά, και εάν υπάρχουν, οι εκπρόσωποι των παιδιών που εργάζονται, θα πρέπει να ακούγονται όταν ετοιμάζονται προσχέδια νομοθεσίας ή όταν αξιολογούνται ή τροποποιούνται οι σχετικές νομοθεσίες» (Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 12, CRC/C/GC/12/2009, para. 117).

Εν κατακλείδι, η Επίτροπος χαιρέτισε ιδιαίτερα την εισήγηση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για δημιουργία Συμβουλευτικής Επιτροπής Απασχόλησης Παιδιού και τόνισε ότι σ' αυτήν θα πρέπει να εκπροσωπούνται και τα ίδια τα παιδιά, για να καταθέτουν τις απόψεις τους.

8.1.3.2 Συνεδρία 11ης Νοεμβρίου 2010

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στις 11 Νοεμβρίου 2010, συζήτησε το θέμα «Η ανάγκη εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της βίας ενάντια στα παιδιά», στην παρουσία της Επιτρόπου η οποία παρενέβη και κατέθεσε υπόμνημα.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στην ανάγκη για δημιουργία ολοκληρωμένου εθνικού σχεδιασμού για την πρόληψη, αντιμετώπιση και θεραπεία του φαινομένου της βίας ενάντια στα παιδιά, εντός και εκτός οικογένειας και εξέφρασε την ικανοποίηση της για το γεγονός ότι η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επαναφέρει στο προσκήνιο αυτό το καίριο, εξαιρετικά σοβαρό και διαχρονικό κοινωνικό πρόβλημα.

Η Επίτροπος υπέμνησε τη δημόσια παρέμβασή της για το θέμα μόλις μετά την επίσημη ανάληψη των καθηκόντων της. Τη δημόσια αυτή παρέμβαση ακολούθησε η σύγκληση σύσκεψης όλων των εμπλεκομένων φορέων, κυβερνητικών ή μη, για τη "Βία στην Οικογένεια", με στόχο το συντονισμό των δράσεων / προγραμμάτων προς επίτευξη του κοινού στόχου, της διασφάλισης και της κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του παιδιού. Στη συνεδρία, υπογράμμισε την επιτακτική ανάγκη για τη δημιουργία μιας Εθνικής Στρατηγικής και την προώθηση ενός Σχεδίου Δράσης, στα πλαίσια του οποίου να αναληφθούν πρωτοβουλίες και να εκπονηθούν προγράμματα με βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε ακολούθως στις παρεμβάσεις της για το θέμα προς την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών (9.10.2008), την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας (08/09/2009 και 20/4/2010) και προς Υπουργούς και Αξιωματούχους για χειρισμό και αντιμετώπιση περιστατικών βίας σε παιδιά.

Η Επίτροπος τόνισε ότι, το θέμα της πρόληψης κάθε μορφής βίας, κατέχει κεντρική θέση στα πλαίσια της επιμορφωτικής και ενημερωτικής της δράσης που αναλαμβάνει, κατά τη διάρκεια των τακτικών επισκέψεων της σε σχολεία και στα πλαίσια των ευρύτερων της επαφών με παιδιά, γονείς και επαγγελματίες που ασχολούνται με παιδιά.

Η Επίτροπος, στη συνέχεια, υπογράμμισε τη σημασία του δημόσιου διαλόγου που ξεκίνησε με την εμπλοκή, τόσο της νομοθετικής, όσο και της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά και των δύο μεγαλύτερων κοινοβουλευτικών κομμάτων, με στόχο τη χάραξη εθνικής στρατηγικής για το ζήτημα της κακοποίησης παιδιών.

Αποτέλεσμα των άοκνων προσπαθειών του Θεσμού της Επιτρόπου προς την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας ενάντια στα παιδιά και ειδικότερα για την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής για το θέμα αυτό, αποτελεί η συνεχής και εμφανής δραστηριοποίηση των σχετικών φορέων και υπηρεσιών, αφού έγινε πλέον αντιληπτό, ότι η σοβαρή, τεκμηριωμένη και συντονισμένη προσπάθεια από πλευράς πολιτείας για ουσιαστική αλλαγή, αποτελεί αδήριτη ανάγκη, που απορρέει από τις υποχρεώσεις του κράτους, λόγω της επικύρωσης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

8.1.4 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών

Η Επίτροπος παρέστη σε δύο συνεδρίες (18 και 25 Οκτωβρίου 2010) της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, στις οποίες συζητήθηκε ο περί Προσφύγων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2008.

Η Επίτροπος στις παρεμβάσεις της επανέλαβε τις θέσεις και εισηγήσεις, τις οποίες υπέβαλε προς την Επιτροπή κατά τη συνεδρία της στις 22 Ιουνίου 2009 για το ίδιο θέμα [βλέπετε Ετήσια Έκθεση της Επιτρόπου για το 2009, (8.1.4.1)].

8.1.5 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων

Σε συνεδρία της, στις 26 Ιανουαρίου 2010, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Συγκοινωνιών και Έργων, συζήτησε το θέμα «Ο περί Άδειας Οδήγησης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2009.» Στη συνεδρία παρέστη και παρενέβη με σημείωμά της η Επίτροπος.

Η Επίτροπος, αφού αναφέρθηκε στον απώτερο στόχο της τροποποίησης, που είναι η παροχή ικανοποιητικού χρόνου για εξασφάλιση της αναγκαίας εκπαίδευσης και πείρας οδήγησης, με τη συνοδεία αδειούχου εκπαιδευτή ή άλλου έμπειρου οδηγού, προτού εκδοθεί η άδεια οδήγησης στην ηλικία των 18 ετών, επισήμανε ότι με βάση τον υφιστάμενο Νόμο μπορεί, με τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής, να εκδοθεί, τόσο άδεια μαθητευόμενου οδηγού, όσο και κανονική άδεια οδήγησης, με αποτέλεσμα, πολλές φορές, να μην γίνεται ουσιαστική και ορθή εκμάθηση οδήγησης στους νέους, όπως επίσης να μην αναπτύσσεται σταδιακά μέσα από την περίοδο εκμάθησης οδήγησης, η απαραίτητη ορθή οδική συνείδηση των νέων. Η άδεια μαθητευόμενου οδηγού τίθεται υπό τις πολύ αυστηρές προϋποθέσεις, με δυνατότητα αναστολής ή ακύρωσης της σε καθορισμένες περιπτώσεις και επιβολής διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση συστηματικής παράβασης των όρων και περιορισμών που διέπουν την άδεια μαθητευομένου.

Οι Διαπιστώσεις-εισηγήσεις της Επιτρόπου που κατέθεσε στην Επιτροπή είναι ότι:

- οι στόχοι της πρότασης νόμου συνάδουν απόλυτα με την αρχή της παραχώρησης και της άσκησης των δικαιωμάτων των παιδιών ανάλογα με την προοδευτική ανάπτυξη αυτών και των ικανοτήτων τους, αφού στοχεύει στο να παραχωρήσει σε νεότερη ηλικία την άδεια μαθητευόμενου οδηγού, έτσι ώστε να υπάρχει αρκετός χρόνος για την ορθή εκμάθηση οδήγησης, μέχρι την παραχώρηση δικαιώματος έκδοσης κανονικής άδειας οδηγού, σε ηλικία 18 ετών.

- Η πρόταση νόμου συνάδει επίσης με τον ευρύτερο στόχο της ορθής διαπαιδαγώγησης των νέων σε θέματα οδικής συνείδησης, αφού αυτό τους δίνει την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την οδήγηση σε μια ηλικία, κατά την οποία, από τη μια έχουν την αντίληψη και ικανότητα να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις του μαθητευόμενου οδηγού, ενώ από την άλλη τους δίνεται αρκετός χρόνος για να εκπαιδευτούν ορθά και να διαπαιδαγωγηθούν ουσιαστικά σε θέματα οδικής συνείδησης.

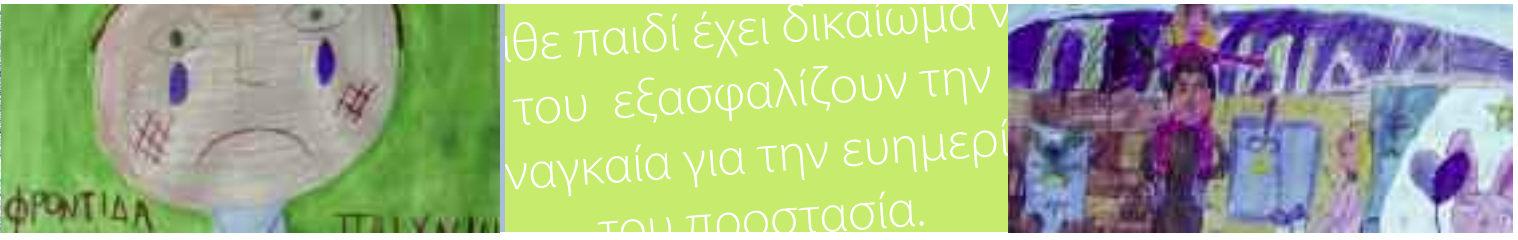

- Δεδομένου ότι η άδεια μαθητευόμενου οδηγού παραχωρείται και διέπεται από πολύ αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις, που στόχο έχουν την προστασία, τόσο των μαθητευόμενων οδηγών, όσο και των υπόλοιπων οδηγών και λαμβάνοντας υπόψη ότι, τα παιδιά σε ηλικία 17 ετών έχουν ουσιαστικά αναπτύξει σχεδόν πλήρως τις ικανότητες και δυνατότητες ενός ενήλικα και έχουν την απαραίτητη ωριμότητα να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις των μαθητευόμενων οδηγών, η πρόταση νόμου πρέπει να τύχει θετικής αντιμετώπισης.

8.1.6 Κοινοβουλευτική Επιτροπής Υγείας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπής Υγείας, στις 3 Ιουνίου 2010, συζήτησε το θέμα «Ανάγκη ενίσχυσης του Παιδοογκολογικού Θαλάμου, με περισσότερους ειδικούς παιδοογκολόγους, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των παιδιών σε περίπτωση απουσίας του ειδικού παιδοογκολόγου». Στη συνεδρία παρέστη και παρενέβη με σημείωμά της η Επίτροπος.

Η Επίτροπος, παρέθεσε τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού που αφορούν την ευημερία, προστασία και φροντίδα του παιδιού και ιδιαίτερα την ασφάλεια και την υγεία του, καθώς και στις υποχρεώσεις των Συμβαλλομένων Κρατών να αναγνωρίζουν και να διασφαλίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνει των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του. Επισήμανε, επίσης, ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη, υποχρεούνται να μεριμνούν, ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους, να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ότι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε, επίσης, στο Γενικό Σχόλιο Αρ. 7 της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σύμφωνα με το οποίο στην πρώιμη παιδική ηλικία, όπου αναγνωρίζονται οι ειδικές ανάγκες ενός παιδιού, θα πρέπει να παρέχεται η κατάλληλη εξειδικευμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και θεραπευτική παρέμβαση, καθώς και στο Γενικό της Σχόλιο Αρ. 14 της Επιτροπής για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το οποίο αναφέρεται στο περιεχόμενο του δικαιώματος στην υγεία. Με βάση τις σχετικές πρόνοιες της Σύμβασης και τη σχετική Νομολογία, η Επίτροπος εισηγήθηκε προς την Επιτροπή ότι, κατά τη διαδικασία λήψης απόφασης, όσον αφορά την ενίσχυση του Παιδοογκολογικού Θαλάμου με περισσότερους ειδικούς παιδοογκολόγους, θα πρέπει η Επιτροπή να συνυπολογίσει, ανάμεσα σε άλλα, κατά πόσον η συγκεκριμένη απόφαση θα εξυπηρετήσει το συμφέρον των παιδιών και την υποχρέωση του κράτους για παροχή του υψηλότερου δυνατού επίπεδου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

8.1.7 Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών

Σε συνεδρία της στις 3 Μαρτίου 2010, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών, συζήτησε το θέμα: «Ο περί της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικός) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010» που στόχευε στην κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης σε σχέση με την Ανάμιξη Παιδιών σε Ένοπλη Σύρραξη . Στη συνεδρία παρέστη και κατέθεσε τις απόψεις και θέσεις της η Επίτροπος.

Η Επίτροπος υπέμνησε ότι, το άρθρο 38 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προβλέπει για την υποχρέωση των συμβαλλομένων κρατών να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, έτσι ώστε να διασφαλίζουν ότι παιδιά που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 15 ετών, δεν λαμβάνουν μέρος σε ένοπλες συγκρούσεις και ότι, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να αποφεύγουν την κατάταξη στις εθνικές τους ένοπλες δυνάμεις, προσώπων που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 15 ετών.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε σχέση με την Ανάμιξη Παιδιών σε Ένοπλη Σύρραξη, ενισχύει ακόμα περισσότερο την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, σε ότι αφορά τις ένοπλες συγκρούσεις και την κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπει ότι κανένα παιδί δεν θα πρέπει να λαμβάνει μέρος σε ένοπλες συγκρούσεις, αφού υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να διασφαλίζουν ότι κανένα πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών δεν θα λαμβάνει μέρος σε ένοπλες συγκρούσεις. Ταυτόχρονα, απαγορεύει την υποχρεωτική κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις, σε άτομα ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών, ενώ υποχρεώνει τα κράτη μέλη να αυξήσουν την ελάχιστη ηλικία για την εθελοντική κατάταξη προσώπων στις ένοπλες δυνάμεις, από τα 15 έτη, που προβλέπεται στο άρθρο 38 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η εθελοντική κατάταξη πριν την ηλικία των 18 ετών, θα πρέπει να διέπεται από εγγυήσεις, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η κατάταξη είναι γνήσια εθελοντική και ότι αυτή γίνεται με τη συγκατάθεση των κηδεμόνων του ανηλίκου, οι οποίοι πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τα καθήκοντα που περιλαμβάνει μια τέτοια στρατιωτική θητεία.

Σ' ότι αφορά την Κύπρο, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στα Συμπεράσματά της σε σχέση με την Δεύτερη Περιοδική Έκθεση της Κύπρου για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που έγινε το Μάιο του 2003, (έγγραφο CRC/C/15/Add.205, 2 July 2003), είχε εκφράσει την ανησυχία της για την κατάσταση στην Κύπρο, σε σχέση με την στρατολόγηση παιδιών κάτω των 18 ετών (παράγραφοι 57 και 58) και κάλεσε την Κύπρο να επικυρώσει το συντομότερο το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, σε σχέση με την Ανάμιξη Παιδιών σε Ένοπλη Σύρραξη (παράγραφος 58 των Συμπερασμάτων).

Τέλος, η Επίτροπος επισήμανε ότι, το υπό εξέταση Προαιρετικό Πρωτόκολλο, αποτελεί αυτοτελή διεθνή σύμβαση και θα πρέπει να κυρωθεί με ξεχωριστό κυρωτικό Νόμο, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που κυρώθηκε το αδελφό του Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε σχέση με την Πώληση Παιδιών, την Παιδική Πορνεία και την Παιδική Πορνογραφία με το Νόμο 6(III)/2006 και όχι με τροποποίηση του Νόμου 243/1990.

9. Έρευνες για τα Δικαιώματα του Παιδιού

9.1 Σκοπός των ερευνών

Η διεξαγωγή ερευνών και μελετών για την κατάσταση των δικαιωμάτων των παιδιών, είναι μια από τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Οι έρευνες είναι το εργαλείο με το οποίο εντοπίζονται τα προβλήματα, ελλείψεις και τα αίτιά τους και βοηθούν στη διαμόρφωση πολιτικής, τόσο για πρόληψη, όσο και αντιμετώπιση προβλημάτων παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού.

9.2 Έρευνα με θέμα «Παιδιά Μεταναστών: Απόψεις, προβλήματα και ανάγκες κατά την ένταξή τους στην κοινωνία με έμφαση στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα»

Τον Ιούλιο του 2010, η Επίτροπος ανέθεσε, με τη διαδικασία του ανοικτού διαγωνισμού, στην εταιρεία «Enoros Consulting Ltd», τη διεξαγωγή έρευνας με θέμα «Παιδιά Μεταναστών: Απόψεις, προβλήματα και ανάγκες κατά την ένταξη τους στην κοινωνία με έμφαση στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα».

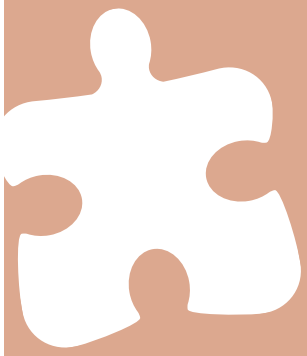

Το αντικείμενο της έρευνας, εστιάζεται στη διερεύνηση και καταγραφή των συνθηκών, προβλημάτων, αναγκών και συναισθημάτων των παιδιών μεταναστών, κατά την ένταξη τους στην κοινωνία, με έμφαση στο Κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα. Ειδικότερα, στα πλαίσια της έρευνας θα γίνουν τα ακόλουθα:

- Καταγραφή των απόψεων και συναισθημάτων των παιδιών μεταναστών αναφορικά με τις συνθήκες διαμονής τους στην Κύπρο
- Καταγραφή των απόψεων τους ως προς την αντιμετώπιση της οποίας τυγχάνουν από τους συμμαθητές τους, τους εκπαιδευτικούς και την κοινωνία υποδοχής γενικά
- Καταγραφή των προβλημάτων και αναγκών που πιθανόν να αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί των παιδιών μεταναστών στα πλαίσια του σχολείου.
- Καταγραφή του βαθμού εμπλοκής των παιδιών μεταναστών στη σχολική ζωή, στην πληροφόρηση και στην πολιτιστική, καλλιτεχνική ζωή της κοινότητας στην οποία διαμένουν
- Καταγραφή του βαθμού συμμετοχής των παιδιών μεταναστών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων εντός της σχολικής κοινότητας (συμμετοχή σε μαθητικά συμβούλια, εκπροσώπηση σε επιτροπές, ανάθεση ενεργού ρόλου σε εκδηλώσεις του σχολείου κ.α.)
- Κωδικοποίηση των κυριότερων προβλημάτων και προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα ίδια τα παιδιά, τόσο στα πλαίσια της σχολικής ζωής, όσο και στην καθημερινότητα τους
- Καταγραφή του βαθμού πρόσβασης των παιδιών μεταναστών σε βασικές υπηρεσίες(υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες κ.τ.λ.).
- Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε ότι αφορά τη διαδικασία αποτελεσματικής ένταξης των παιδιών μεταναστών στο εκπαιδευτικό σύστημα
- Αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου, των διαδικασιών και των πρακτικών ένταξης των παιδιών μεταναστών στο εκπαιδευτικό σύστημα

Η εν λόγω έρευνα άρχισε τον Αύγουστο του 2010 και η σχετική Έκθεση αναμένεται να υποβληθεί μέσα στο 2011.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση σε μια εκπαίδευση που να το βοηθά να αναπτύξει την προσωπικότητα, τα χαρίσματα, τις ικανότητες και τα ταλέντα. (Άρθρο 28, 29)

10. Διεθνείς Σχέσεις

10.1 Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ευρωπαίων Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC)

Η Κύπρια Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, είναι πλήρες μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (European Network of Ombudspersons for Children – ENOC).

Το Δίκτυο είναι ένας μη κερδοσκοπικός σύνδεσμος των ανεξάρτητων οργανισμών για τα δικαιώματα του παιδιού. Ιδρύθηκε στο Trondheim της Νορβηγίας το 1997, από 10 οργανισμούς και τη UNICEF. Το 2010 συμμετείχαν στο Δίκτυο 37 οργανισμοί από 29 χώρες της Ευρώπης.

Σκοπός του Δικτύου είναι-

- Να ενθαρρύνει την όσο το δυνατό πληρέστερη εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Να στηρίζει τη συλλογική προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού
- Η ανταλλαγή πληροφοριών, προσεγγύσεων και στρατηγικών μεταξύ των μελών του και
- Η προαγωγή της ανάπτυξης αποτελεσματικών ανεξάρτητων φορέων για παιδιά.

Η αποδοχή της Κυπρίας Επιτρόπου στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο, από τον πρώτο χρόνο της σύστασης και λειτουργίας του θεσμού, είναι τιμητική για την Κύπρο, δεδομένου ότι η αποδοχή προϋποθέτει πλήρη ικανοποίηση των «Αρχών των Παρισίων», όσον αφορά τον τρόπο σύστασης και λειτουργίας του θεσμού. (βλέπετε σημείο 3.2 πιο πάνω), αλλά και οι δράσεις του θεσμού να ικανοποιούν τα διεθνή πρότυπα.

Η Επίτροπος έχει εκλεγεί ως πρόεδρος της Επιτροπής του ENOC, η οποία μελετά το θέμα της Πρόσβασης των Παιδιών στο Ευρωπαϊκό και το Διεθνές Σύστημα Δικαιοσύνης, με αποστολή την προαγωγή της απόλαυσης των δικαιωμάτων του παιδιού, μέσω της ενισχυμένης χρήσης των ευρωπαϊκών και διεθνών μηχανισμών προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υπό την ιδιότητα αυτή, η Κυπρία Επίτροπος μετέχει ως εκπρόσωπος του ENOC σε συνέδρια/συναντήσεις των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

10.2 Συνεργασία με Ευρωπαίους Επιτρόπους

Το Γραφείο της Επιτρόπου έχει αναπτύξει συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα με διάφορους Ευρωπαίους Επιτρόπους, πέρα από τη συνεργασία που αναπτύσσεται στα πλαίσια του Δικτύου των Ευρωπαίων Επιτρόπων για το Παιδί. Ιδιαίτερη συνεργασία έχει αναπτυχθεί με το Γραφείο του Έλληνα Συνηγόρου για το Παιδί, της Ιρλανδής Επιτρόπου και της Γαλλίδας Επιτρόπου. Η συνεργασία αφορά την από κοινού ανάπτυξη δράσεων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη συνεργασία για υποβολή προτάσεων για διεκδίκηση ευρωπαϊκών κονδυλίων.

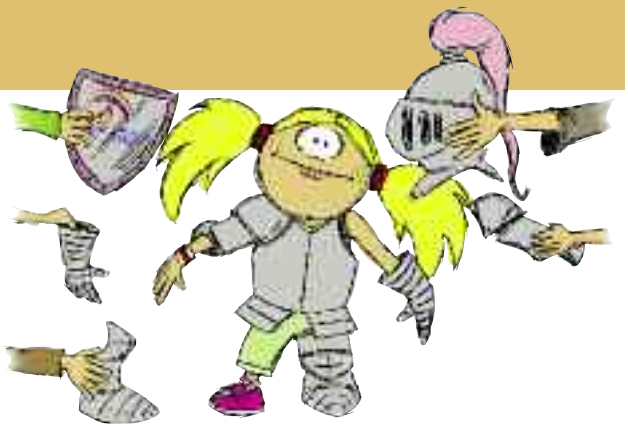

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να του εξασφαλίζουν την αναγκαία για την ευημερία του προστασία.
(Άρθρα 19, 20, 33)

10.3 Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια

Κατά τη διάρκεια του 2010, το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού συμμετείχε στα παρακάτω διεθνή συνέδρια και άλλες δραστηριότητες στο εξωτερικό.

10.3.1 Συμμετοχή Επιτρόπου σε Διαβούλευση Εμπειρογνωμόνων για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Η Επίτροπος, κατόπιν πρόσκλησης της Ύπατου Αρμοστού των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, έλαβε μέρος σε Διαβούλευση Εμπειρογνωμόνων, που πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη, στις 21-22 Ιουνίου 2010, αναφορικά με την κατάρτιση Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για θεσμοθέτηση διαδικασίας υποβολής παραπόνων, στα πλαίσια της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η Επίτροπος εκπροσώπησε το δίκτυο των Ευρωπαίων Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC), υπό την ιδιότητα της ως Πρόεδρος της Επιτροπής για Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη του ENOC. Στη Διαβούλευση μετείχαν 15 προσωπικότητες, που επελέγησαν μεταξύ εμπειρογνωμόνων από όλα τα κράτη – μέλη των Ηνωμένων Εθνών. Σε σειρά παρεμβάσεων της, η Κύπρια Επίτροπος υποστήριξε, εκ μέρους των 37 Ευρωπαίων Επιτρόπων που μετέχουν στο ENOC, την ανάγκη για την υιοθέτηση του Πρωτοκόλλου, καθώς και για τη συμπερίληψη σε αυτό πρόνοιας για δυνατότητα υποβολής, εκτός ατομικών παραπόνων και συλλογικών παράπονων, δηλαδή παραπόνων, που αφορούν ομάδα παιδιών χωρίς να αποκαλύπτεται η ταυτότητα τους. Παράλληλα, η Κύπρια Επίτροπος ανέπτυξε τον ρόλο που οι Επίτροποι για το Παιδί μπορούν να επιτελέσουν για τη διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών να έχουν θεραπεία και/ή πρόσβαση στη Δικαιοσύνη, σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους. Η Επίτροπος αναφέρθηκε στους στόχους της Επιτροπής του ENOC, της οποίας προεδρεύει, για τη διασφάλιση και προώθηση της υλοποίησης των δικαιωμάτων των παιδιών μέσω αυξημένης χρήσης των εθνικών, Ευρωπαϊκών και διεθνών μηχανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παραπέρα, ανέπτυξε πως, οι εθνικοί θεσμοί για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού (Επίτροποι), λόγω της φύσης και των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται από τους σχετικούς εθνικούς νόμους, έχουν σημαντικό ρόλο και δυνατότητα να βοηθούν τα παιδιά να έχουν πρόσβαση στη Δικαιοσύνη σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, και, παραπέρα, ικανότητα να χειρίζονται θέματα που είναι σχετικά, ή/και συνιστούν προϋπόθεση, για τη διασφάλιση αποτελεσματικής θεραπείας για τα παιδιά.

Καταλήγοντας, η Κύπρια Επίτροπος εξέφρασε την πεποίθηση ότι έφτασε η ώρα για ενδυνάμωση του ρόλου των Εθνικών Οργανισμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ώστε να βοηθούν τα παιδιά να έχουν πρόσβαση στην εθνική και διεθνή δικαιοσύνη. Τα αντίστοιχα δίκτυα, το ENOC στην περίπτωση της Ευρώπης, θα πρέπει να αναζητούν, όπως κάνουν τώρα, νέες δυνατότητες για να καταστήσουν τους αρμόδιους οργανισμούς αποτελεσματικούς διαμεσολαβητές για απόκτηση πρόσβασης των παιδιών στη διεθνή δικαιοσύνη.

10.3.2 Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του ENOC με θέμα την πρόσβαση των παιδιών στη Δικαιοσύνη

Η Κύπρια Επίτροπος, υπό την ιδιότητα της ως Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας του ENOC για την Πρόσβαση των Παιδιών στη Δικαιοσύνη, προσφώνησε τη συνεδρία την Ομάδας, που πραγματοποιήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2010 στο Στρασβούργο.

Στην προσφώνηση της, η Επίτροπος αναφέρθηκε στα αποτελέσματα μεγάλης έρευνας του ENOC σχετικά με το ρόλο και την εντολή των Επιτρόπων, η οποία έρευνα αποκάλυψε ότι υπάρχουν σοβαρές παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού, στις οποίες οι κυβερνήσεις δεν ανταποκρίνονται παρά τις παραστάσεις στο εσωτερικό και τις επανειλημμένες συστάσεις από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Καταλήγοντας, εξέφρασε τη βεβαιότητα ότι η συνάντηση θα αποδειχθεί πολύ επωφελής για όλους και κάλεσε τους συμμετέχοντες να ανταλλάξουν εμπειρίες στα ζητήματα που αφορούν την προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην πράξη και ότι η συνάντηση θα αποτελέσει την αφετηρία για ενθάρρυνση μεγαλύτερης και πιο αποτελεσματικής χρήσης αυτών των μηχανισμών, προς το συμφέρον των δικαιωμάτων του παιδιού.

10.3.3 14ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το παιδί (ENOC)

Η Επίτροπος πήρε μέρος στο 14ο ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτρόπων για το Παιδί (ENOC), το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο, μεταξύ 7 και 9 Οκτωβρίου 2010, με θέμα: "Listening to children and involving them in the promotion and implementation of their rights".

Το Συνέδριο, για πρώτη φορά, συνδύασε τη συνάντηση και συζήτηση των Ευρωπαίων Επιτρόπων με την παροχή της δυνατότητας σε εφήβους να εκφράσουν τις δικές τους απόψεις αναφορικά με τα δικαιώματα των παιδιών, αλλά και έδωσε την ευκαιρία για ανταλλαγή ιδεών, μεταξύ των Επιτρόπων και των εφήβων και υιοθέτηση κοινά αποδεκτών θέσεων, επί συγκεκριμένων θεμάτων. Στόχος του Συνεδρίου ήταν, επίσης, η παρουσίαση των τελευταίων εξελίξεων στο διεθνή χώρο, σχετικά με την κατοχύρωση και εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών. Παράλληλα, η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών, μεθόδων καλής πρακτικής, στρατηγικής, μοντέλων και διαφόρων εκστρατειών μεταξύ των Ευρωπαίων Επιτρόπων και διαφόρων Διεθνών Οργανισμών και επιτροπών, αποτέλεσε προτεραιότητα στην ημερησία διάταξη του Συνεδρίου.

Η Κύπρια Επίτροπος ενημέρωσε τους Ευρωπαίους ομολόγους της για τις δραστηριότητες του θεσμού στην Κύπρο, κατά το τελευταίο έτος. Υπό την ιδιότητα της ως Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας για θέματα πρόσβασης των παιδιών στη Δικαιοσύνη, ενημέρωσε για τις δράσεις της Ομάδας, οι οποίες συνοψίζονται:

α) Στην κατάρτιση, σε συνεργασία με το Συμβούλιο Ευρώπης, ειδικού εργαστηρίου ενημέρωσης των Επιτρόπων αναφορικά με τους υφιστάμενους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς υποβολής παραπόνων από και εκ μέρους παιδιών,

β) στη στήριξη των εργασιών στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών για κατάρτιση νέου Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο να προνοεί για μηχανισμό υποβολής παραπόνων στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού και σε σχέση με το οποίο η Επίτροπος συμμετείχε σε Διεθνή Διαβούλευση στη Γενεύη τον Ιούλιο 2010, εκπροσωπώντας το ENOC και

γ) στη στήριξη και προώθηση των εργασιών της ad hoc Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την κατάρτιση Κατευθυντηρίων Γραμμών για μια Δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά, στις εργασίες του οποίου η Επίτροπος μετείχε ως εκπρόσωπος του ENOC.

10.3.4 Συμμετοχή Επιτρόπου σε ειδικό Εργαστήρι του Συμβουλίου της Ευρώπης, αναφορικά με τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς υποβολής παραπόνων από και εκ μέρους παιδιών

Η Επίτροπος, υπό την ιδιότητά της ως Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας του ENOC για θέματα πρόσβασης των παιδιών στη Δικαιοσύνη, παρέστη και προσφώνησε ειδικό Εργαστήρι, που διοργανώθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2010, στο Στρασβούργο από το Τμήμα Πολιτικών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, για κατάρτιση των Ευρωπαίων Επιτρόπων σε σχέση με τους μηχανισμούς υποβολής παραπόνων από και εκ μέρους παιδιών στον ευρωπαϊκό χώρο. Στόχος του Εργαστηρίου ήταν να ενδυναμωθούν οι Επίτροποι και να είναι σε θέση να προωθούν παράπονα από και εκ μέρους παιδιών, εκεί όπου υπάρχει παραβίαση δικαιωμάτων. Η διοργάνωση του εν λόγω μηχανισμού προωθήθηκε σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, από την Ομάδα Εργασίας της οποίας προεδρεύει η Κύπρια Επίτροπος.

10.3.5 Παράλληλη Συνάντηση των Ευρωπαίων Εφήβων Συμβούλων του δικτύου ENYA, 7 – 9 Οκτωβρίου 2010

Στα πλαίσια του ετήσιου Συνεδρίου του ENOC, για πρώτη φορά, πραγματοποιήθηκε παράλληλα, συνάντηση των Ευρωπαίων Εφήβων Συμβούλων του δικτύου ENYA. Όλες οι ομάδες των Εφήβων Συμβούλων των Επιτρόπων που συμμετέχουν στο δίκτυο ENYA, εκπροσωπήθηκαν από δύο με τρεις αντιπροσώπους. Στην εν λόγω Συνάντηση, οι Ευρωπαίοι έφηβοι είχαν την ευκαιρία να τελειοποιήσουν τις προτάσεις που υπέβαλαν στο forum ENYA και να παρουσιάσουν, σε κοινή συνάντηση με τους Επιτρόπους, έξι δικές τους προτάσεις, όπως προέκυψαν μέσα από τη συζήτηση στο forum, αλλά και από συζητήσεις των ομάδων Εφήβων Συμβούλων σε εθνικό επίπεδο.

Η Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Κυπρίας Επιτρόπου, την οποία η Επίτροπος συγκρότησε το Φεβρουάριο του 2010 και έχει εντάξει στο δίκτυο ΕΝΥΑ, εκπροσωπήθηκε από δύο μέλη της, την Ανθούλλα Φελλά και τον Μιχάλη Παναγή, οι οποίοι επιλέγηκαν από τους ίδιους τους Συμβούλους (βλέπετε 6.1.2 πιο πάνω).

10.3.6 5η Σύνοδος του Mediterranean Model United Nations

Η 5η Σύνοδος του Mediterranean Model United Nations πραγματοποιήθηκε στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, στις 16 Ιανουαρίου 2010, με θέμα «Τα Δικαιώματα του Παιδιού». Στη Σύνοδο παρευρέθηκε και μίλησε η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στην αρχή της ομιλίας της, η Επίτροπος συνεχάρη την Αγγλική Σχολή για την πρωτοβουλία της προσομοίωσης του προγράμματος στην Κύπρο και εξέφρασε τη χαρά της για την πρόσκληση να μιλήσει στη εκδήλωση.

Η Επίτροπος επισήμανε τη σημασία της Σύμβασης των Ην. Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία η Κύπρος επικύρωσε στις 7 Φεβρουαρίου 1991 και παρέθεσε τις τέσσερις Καθοδηγητικές Αρχές της Σύμβασης, υπογραμμίζοντας ότι αυτές αποτελούν προϋπόθεση για την εφαρμογή οποιουδήποτε, αλλά και του συνόλου των δικαιωμάτων του παιδιού. Στη συνέχεια αναφέρθηκε σε συντομία στις κατηγορίες δικαιωμάτων του παιδιού, τα οποία διασφαλίζει η Σύμβαση.

Περαιτέρω, η Επίτροπος επισήμανε την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων στη Σύμβαση Κρατών, για σύσταση ανεξάρτητων Εθνικών Θεσμών για Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού και τις Αρχές που διέπουν τη σύσταση των θεσμών αυτών (Αρχές των Παρισίων). Ακολούθως, αναφέρθηκε στη σύσταση του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο και παρουσίασε την αποστολή, τις αρμοδιότητες και εξουσίες του, παραθέτοντας και παραδείγματα των δράσεων της Επιτρόπου, προκειμένου να διασφαλίσει, στην πράξη, τα δικαιώματα του παιδιού.

Η Επίτροπος κατέληξε με τη διαβεβαίωση ότι όραμα της είναι να καταστήσει πράξη την αποτελεσματική απόλαυση από κάθε παιδί των δικαιωμάτων του, τονίζοντας ότι ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προσδιορίζει το επίπεδο της δημοκρατίας του κράτους δικαίου, σε κάθε χώρα και ότι το επίπεδο ενός έθνους μετριέται με το πόσο καλά αυτό μεριμνά για τα παιδιά του.

10.3.7 Διεθνές Ψυχιατρικό Συνέδριο

Στις 9 Σεπτεμβρίου 2010, πραγματοποιήθηκε, στη Λάρνακα, Διεθνές Ψυχιατρικό Συνέδριο, με θέμα "From Adolescence to Adulthood Normality and Psychopathology". Στο Συνέδριο απέστειλε χαιρετισμό η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Στο χαιρετισμό της, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι το αγαθό της υγείας, διασυνδέεται άμεσα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τόσο ως αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμα, όσο και ως ουσιαστική προϋπόθεση για την απόλαυση του ευρύτερου φάσματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τόνισε ότι κάθε εγχείρημα

παροχής ιατροφαρμακευτικής αγωγής και φροντίδας, θα πρέπει να είναι απόλυτα εναρμονισμένο με το νομικό πλαίσιο, το οποίο διαμορφώνουν τα διεθνή κείμενα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των παιδιών, το πλαίσιο αυτό καθορίζεται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία επιβάλλει, στα Συμβαλλόμενα Κράτη, την ευθύνη να διασφαλίζουν το δικαίωμα όλων των παιδιών, χωρίς καμιά διάκριση, να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και το δικαίωμά πρόσβασης σε υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας τους.

Όπως η Επίτροπος επισήμανε, ιδιαίτερη σημασία για τα παιδιά που βρίσκονται αντιμέτωπα με κάποιο ψυχικό νόσημα, έχει το δικαίωμά τους σε μια πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, υπό συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπεια τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι την ψυχική ασθένεια συνοδεύουν το στίγμα και οι προκαταλήψεις. Το στίγμα αυτό, γίνεται ακόμη πιο έντονο και βαρύ,, στις περιπτώσεις παιδιών με κάποια ψυχική ασθένεια. Η αδυναμία της Πολιτείας να ανταποκριθεί αποτελεσματικά, του σχολείου να αντιληφθεί και της οικογένειας να αποδεχτεί το πρόβλημα, έχουν σπρώξει αρκετά παιδιά στο περιθώριο, βυθίζοντας τα ακόμη περισσότερο στην ψυχική ασθένεια.

Η Επίτροπος υπενθύμισε ότι, με παρεμβάσεις, υπέδειξε αδυναμίες και ελλείψεις που αφορούν τον τομέα Παροχής Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας σε παιδιά και εφήβους, με πλέον χαρακτηριστική την καθυστέρηση στη δημιουργία Παιδοψυχιατρικής Κλινικής. Παράλληλα, η Επίτροπος ανέφερε ότι υποδεικνύει συνεχώς την ανάγκη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας, όπως και την ανάγκη ανάπτυξης συντονισμένων διϋπηρεσιακών παιδοκεντρικών προσεγγίσεων και δράσεων στήριξης και ενδυνάμωσης των παιδιών με ψυχικό νόσημα, στο χώρο του σχολείου και στο πλαίσιο της οικογένειας και της ευρύτερης κοινότητας.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος εξέφρασε τη βεβαιότητα ότι, το Διεθνές Ψυχιατρικό Συνέδριο αποτελεί το πλέον κατάλληλο πλαίσιο για να συζητηθούν διεξοδικά και επιστημονικά, θέματα που αφορούν την ψυχική υγεία των παιδιών γενικότερα και των παιδιών στην Κύπρο ειδικότερα, και ότι προσβλέπει πως τα πορίσματα που θα εξαχθούν, θα προσφέρουν σημαντική ώθηση για τον εκσυγχρονισμό του συγκεκριμένου τομέα στην Κύπρο.

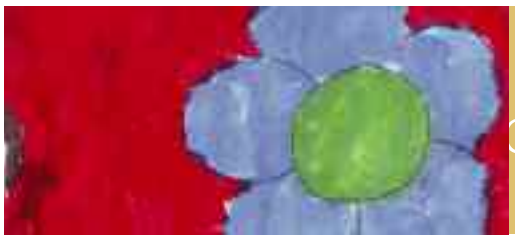

Κάθε παιδί έχει
αίωμα να γνωρίζει
δικαιώματα του.

10.3.8 Συνέδριο με θέμα «Συμμετοχή των Παιδιών στη Λήψη Αποφάσεων – Children's Participation in Decision Making»

Η Επίτροπος παρέστη και μίλησε στο συνέδριο που διοργάνωσε ο Μη Κυβερνητικός Οργανισμός «Hope for Children», στις 27 Σεπτεμβρίου 2010, ως την τελευταία δράση στο πλαίσιο προγράμματος «Παιδιά της Κύπρου και Ανθρώπινα Δικαιώματα», που χρηματοδοτήθηκε από το ταμείο του κυπριακού μη κυβερνητικού οργανισμού, το Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του ΕΟΧ και το Νορβηγικό Χρηματοδοτικό Μηχανισμό.

Η Επίτροπος αναφέρθηκε στο κεντρικό θέμα του προγράμματος, που ήταν η εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη χαρακτήρισε ως θεμέλιο λίθο, στην οικοδόμηση μιας κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που θα ανοίξει το δρόμο προς μια κοινωνία στην οποία τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικά και τα δικαιώματα του παιδιού ειδικά , θα προστατεύονται.

Η Επίτροπος ανέφερε ότι η εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα έχει ενσωματωθεί σε πολλά διεθνή κείμενα, περιλαμβανομένης της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτικά Δικαιώματα και της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στη συνέχεια, η Επίτροπος επικεντρώθηκε στα δικαιώματα του παιδιού και παρουσίασε το ρόλο και τον τρόπο συμμετοχής των παιδιών της Κύπρου στη λήψη αποφάσεων, καθώς και τις πρωτοβουλίες της για προώθηση του δικαιώματος της συμμετοχής των παιδιών.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος επισήμανε τη διαπίστωση ότι, αν και στη θεωρία φαίνεται αποδεκτό ότι τα παιδιά έχουν το δικαίωμα συμμετοχής, υπάρχει ακόμη αρκετή αντίσταση στην εφαρμογή αυτού του δικαιώματος. Γι αυτό, χρειάζεται να γίνουν ακόμη πολλά προκειμένου να διασφαλιστούν στην πράξη τα δικαιώματα του παιδιού και ειδικά το δικαίωμα στη συμμετοχή.

11. Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων 2010

Εντός του 2010 καταρτίστηκε το Πρόγραμμα προτεραιοτήτων του Γραφείου της Επιτρόπου για το 2011. Τιτλοφορήθηκε «Προστατεύω την αυτονομία του ενδυναμώνω τη φωνή του». Το Πρόγραμμα επικεντρώνεται, ιδιαίτερα, στη θέση ότι, μέσα από την ενδυνάμωση των παιδιών, προωθώντας και ενισχύοντας τη συμμετοχή τους και δίδοντας τους χώρο να αναπτύσσουν σταδιακά την αυτονομία τους, επιτυγχάνεται, παράλληλα, η προστασία τους και βοηθούνται να εξελιχθούν σε αυτόνομους ενήλικες. Οι προτεραιότητες και οι δράσεις του Προγράμματος παρατίθενται αναλυτικά στο Παράρτημα 4.

Επιγραμματικά, οι πυλώνες του Προγράμματος είναι οι εξής:

- Βία Κατά των Παιδιών: Έτος Κατά της Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών
- Ισότητα Ευκαιριών
- Παιδιά, ΜΜΕ και Νέες Τεχνολογίες
- Ψυχαγωγία – Αθλητισμός – Πολιτισμός

12. Η Ανάγκη για Βελτίωση του Θεσμικού Πλαισίου του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

12.1 Στελέχωση του Γραφείου της Επιτρόπου – Άρθρο 12 του Νόμου 74(Ι)/2007

Ο Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως έχει θεσμοθετηθεί με τον περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο [74(1)/2007], ασκεί τις ελεγκτικές αρμοδιότητές του προς το κράτος, ως ένα πλήρως ανεξάρτητο όργανο, με βάση τα διεθνή πρότυπα.

Όπως έχει επισημανθεί και στις προηγούμενες δυο Ετήσιες Εκθέσεις της Επιτρόπου, ο τρόπος στελέχωσης του Γραφείου της δεν συνάδει με το γράμμα και το πνεύμα του Νόμου.

Το Γραφείο της Επιτρόπου εξακολούθησε να στελεχώνεται με αποσπάσεις μόνιμου προσωπικού από τη Δημόσια Υπηρεσία και τη Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία, όπως προβλέπει το άρθρο 12 του περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου. Η λύση της απόσπασης, που υιοθετήθηκε για λόγους οικονομίας, αποδείχτηκε πρόσφορη στα αρχικά στάδια της λειτουργίας του θεσμού, αφού το προσωπικό αποσπάστηκε από Υπηρεσίες που έχουν ως αντικείμενο το παιδί (όπως οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και η Εκπαιδευτική Υπηρεσία) και έτσι μεταφέρθηκε στο θεσμό η βασική γνώση των πραγματικών καταστάσεων και των διαδικασιών, που αφορούν Υπηρεσίες τις οποίες η Επίτροπος καλείται να παρακολουθεί και να ελέγχει και προς τις οποίες υποβάλλει εισηγήσεις.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να γνωρίζει τα δικαιώματα του. (Άρθρο 42)

Μέσα στο 2010 ο αριθμός του επιστημονικού προσωπικού αυξήθηκε από 5 σε 7, με την απόσπαση ακόμη δυο εκπαιδευτικών Λειτουργών. Όλοι οι λειτουργοί που αποσπάστηκαν και εξακολουθούν να υπηρετούν στο Γραφείο της Επιτρόπου, ομολογουμένως συνέβαλαν και συμβάλλουν πολύ θετικά στην επιτέλεση του έργου της Επιτρόπου. Ωστόσο, εξακολουθούν να ισχύουν οι προηγούμενες επισημάνσεις της Επιτρόπου, ότι η συνέχιση του υφιστάμενου καθεστώτος στελέχωσης συνιστά μια σοβαρή αδυναμία από την άποψη της ανεξαρτησίας, αξιοπιστίας και αντικειμενικότητας, αλλά και από την άποψη της αξιοποίησης των γνώσεων και εμπειρίας που αποκτάται από το προσωπικό, σχετικά με το αντικείμενο της εργασίας του θεσμού.

Η Επίτροπος επιθυμεί να αναφέρει ξανά τα προβλήματα που δημιουργεί ο τρόπος στελέχωσης του Γραφείου της στη λειτουργία του θεσμού, τα οποία επιγραμματικά είναι:

- Διχασμός της πίστης των υπαλλήλων μεταξύ της Υπηρεσίας προέλευσης τους και του Γραφείου της Επιτρόπου.
- Απώλεια της αποκτώμενης γνώσης και εμπειρίας του θεσμού με τον τερματισμό της απόσπασης λειτουργού.
- Ανασφάλεια όσον αφορά τις προοπτικές ανέλιξης του προσωπικού.
- Αρνητική επίδραση στην επίδειξη ενδιαφέροντος για απόσπαση στο θεσμό.
- Απροθυμία Υπηρεσιών για «παραχώρηση» λειτουργών.
- Έλλειψη κατάλληλης δομής και ιεραρχίας στο Γραφείο της Επιτρόπου, με ανασταλτικές επιπτώσεις στην ομαλή λειτουργία του θεσμού.

Προηγούμενες προτάσεις της Επιτρόπου για επίλυση του προβλήματος με τη δημιουργία οργανικών θέσεων στο Γραφείο της με την απαιτούμενη ιεραρχία και προοπτικές ανέλιξης, έτσι που η δράση και η πίστη του προσωπικού να είναι πλήρως αφιερωμένη στο θεσμό, δεν υιοθετήθηκαν ακόμη.

Κάθε παιδί έχει
αίωμα να γνωρίζει
δικαιώματα του.

12.2 Προϋπολογισμός του Γραφείου της Επιτρόπου

Εκτός από το πρόβλημα της στελέχωσης, για το οποίο γίνεται αναφορά πιο πάνω, ο τρόπος κατάρτισης και παρουσίασης του Προϋπολογισμού του Γραφείου της Επιτρόπου, όπως επισημάνθηκε στις Εκθέσεις της για το 2008 και το 2009, είναι ακόμη ένας παράγοντας που η Επίτροπος θεωρεί ότι πλήττει το κύρος του θεσμού.

Στα πλαίσια της διαδικασίας ετοιμασίας του Προϋπολογισμού για το 2011, η Επίτροπος, με επιστολή της, ημερ. 10 Μαρτίου 2010, προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, επανέλαβε την άποψη, ότι η μη δημιουργία ξεχωριστού κεφαλαίου για τον Προϋπολογισμό της Επιτρόπου αντίκειται προς τον περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο [74(1)/2007], γιατί ο Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως ρυθμίζεται από το εν λόγω Νόμο, είναι ένας νέος, ανεξάρτητος θεσμός, που πρέπει να έχει και ανεξαρτησία κονδυλίων και προσωπικού. Τούτο επιβάλλουν και οι «Αρχές των Παρισίων», με τις οποίες οφείλει να συμμορφώνεται κάθε οργανισμός προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού.

Δυστυχώς, το αίτημα της Επιτρόπου δεν ικανοποιήθηκε και το αναγκαίο κονδύλι για τον Προϋπολογισμό της Επιτρόπου το 2011, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, ενσωματώθηκε στον Προυπολογισμό του Γραφείου Επιτρόπου Νομοθεσίας, που βρίσκεται κάτω από το κεφάλαιο της Νομικής Υπηρεσίας, γεγονός που επιβαρύνει ακόμη την κατάσταση.

13. Διαπιστώσεις – Εισηγήσεις Επιτρόπου

13.1 Ενημέρωση της κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού

Το διεθνές νομικό και θεσμικό πλαίσιο, που αφορά τη διασφάλιση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, με κύριο όργανο τη Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και το αντίστοιχο εθνικό νομικό και θεσμικό πλαίσιο και οι διεθνείς δεσμεύσεις της Δημοκρατίας ως Συμβαλλόμενου Κράτους στη Σύμβαση και σ' άλλα διεθνή κείμενα, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και με τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικά, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μια αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων όλων των παιδιών που ζουν στην Κύπρο.

Ωστόσο, η εφαρμογή στην πράξη της δέσμευσής του κράτους για πλήρη και ουσιαστική διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, προϋποθέτει και την ανάπτυξη και εμπέδωση μιας κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεταξύ των παιδιών, των ενηλίκων και της κοινωνίας ευρύτερα.

Η Επίτροπος διαπιστώνει ότι, αν και έχουν γίνει σημαντικά βήματα σε ότι αφορά την ενημέρωση της κυπριακή κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού, η οικοδόμηση μιας κουλτούρας σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού ειδικότερα παραμένει για αυτή μια ανοιχτή και πάντα διαρκής πρόκληση. Κεντρικό ζητούμενο είναι η ανατροπή παραδοσιακών αντιλήψεων και η θεμελίωση της θεώρησης του παιδιού ως διακριτής προσωπικότητας και υποκειμένου δικαιωμάτων.

Στη βάση της πιο πάνω διαπίστωσης, η Επίτροπος συνεχίζει να αποδίδει βαρύνουσα σημασία στη διαφώτιση και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας επενδύοντας προς τούτο, στην επικοινωνία της ίδιας με ένα όσο το δυνατόν μεγαλύτερο φάσμα της κυπριακής κοινωνίας, είτε άμεσα με προσωπικές επαφές, παρεμβάσεις και επισκέψεις, είτε έμμεσα μέσω έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού. Περαιτέρω, η Επίτροπος επενδύει ιδιαίτερα στην εκπαίδευση με την οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία απευθύνονται τόσο σε παιδιά όσο και σε εκπαιδευτικούς, όπως και σε άλλες ομάδες επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά.

Έτσι, το 2010, η Επίτροπος εγκαινίασε ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τον τίτλο «Στη Δικαιωματοχώρα», που απευθύνεται σε παιδιά προδημοτικής και δημοτικής εκπαίδευσης και πραγματοποιείται στα Γραφεία της Επιτρόπου (βλέπετε 5.3.6 πιο πάνω), συνέχισε το πρόγραμμα επισκέψεων της σε σχολεία καθώς και τις τακτικές της παρεμβάσεις και δραστηριότητες και συνδιοργάνωσε με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Υπουργείο Υγείας, για δεύτερη συνεχή χρονιά, εκπαιδευτικό πρόγραμμα για εκπαιδευτικούς με θέμα την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα,

Η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα του παιδιού θα είναι και τα επόμενα χρόνια βασική επιδίωξη της Επιτρόπου και για τούτο περιλήφθηκε ως ένας από τους τέσσερις πυλώνες του τριετούς Σχεδίου Δράσης της Επιτρόπου για την περίοδο 2011 – 2013. Οι δράσεις, που θα αναπτυχθούν τα επόμενα τρία χρόνια, στοχεύουν στην πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των παιδιών και της κοινωνίας, με σκοπό την προώθηση και εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού, σ' όλες τις πτυχές της ζωής.

Όλα τα παιδιά είναι ίσα κι έχουν τα ίδια δικαιώματα. (Άρθρο 2, 23, 30)

13.2 Συμμετοχή παιδιών

Τα δικαιώματα συμμετοχής τοποθετημένα στον πυρήνα της νέας αντίληψης για την παιδικότητα την οποία εισάγει η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού συνιστούν τη μεγαλύτερη πρόκληση για κάθε κοινωνία η οποία δηλώνει και θέλει να λειτουργεί στην πράξη παιδοκεντρικά.

Το κύριο διακύβευμα στην προκειμένη αφορά το βαθμό στον οποίο γίνεται αντιληπτό και ακόμη περισσότερο ευρύτερα αποδεκτό και σεβαστό, ότι το παιδί είναι, από τη στιγμή της γέννησής του, μια διακριτή από τους γονείς του προσωπικότητα με το δικαίωμα να μεγαλώσει σε συνθήκες που θα του επιτρέψουν να αναπτύξει και να ενασκήσει πλήρως την αυτονομία του. Η απόλαυση των δικαιωμάτων συμμετοχής περιλαμβανομένων του δικαιώματος για ελευθερία σκέψης και έκφρασης άποψης σε όλα τα θέματα που τα αφορούν και, κατ' επέκταση, της ενεργούς εμπλοκής τους στη λήψη αποφάσεων αποτελεί βασική παράμετρο ανάλογων συνθηκών.

Η Επίτροπος εντοπίζει γενικότερα μια θετική προδιάθεση, στο επίπεδο της ευρύτερης κοινωνίας σε ότι αφορά τα δικαιώματα συμμετοχής των παιδιών. Παράλληλα, ωστόσο, επισημαίνει ότι η διάσταση ανάμεσα στη θετική αυτή προδιάθεση και την πρακτική αποδοχή και εφαρμογή των δικαιωμάτων συμμετοχής των παιδιών παραμένει μεγάλη. Η Επίτροπος θεωρεί ότι χρειάζονται πολλά ακόμη να γίνουν, τόσο στο θεσμικό επίπεδο και το επίπεδο των πρακτικών και των διαδικασιών όσο και στο επίπεδο των αντιλήψεων και των στάσεων των ενηλίκων αλλά και των παιδιών. Η Επίτροπος υπογραμμίζει ότι η ανάπτυξη και εμπέδωση κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων προϋποθέτει την αναγνώριση από μέρους της κοινωνίας και της πολιτείας ότι τα παιδιά αποτελούν διακριτή κοινωνική ομάδα η οποία διατηρεί το δικαίωμα να απολαμβάνει σεβασμού και να έχει λόγο για όσα συμβαίνουν και την αφορούν. Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι, δίνοντας στα παιδιά τη δυνατότητα να ασκήσουν τα δικαιώματα συμμετοχής και να συμβάλουν με τις απόψεις, τις εμπειρίες και τις ανάγκες τους, με καθοριστικό τρόπο, στη διαμόρφωση της κοινωνικής πραγματικότητας έχουμε τη δυνατότητα να διαμορφώσουμε όχι μόνο μια πιο φιλική προς τα παιδιά κοινωνία αλλά και μια πιο δημοκρατική κοινωνία.

Η μεγάλη πρόκληση για το θεσμό παραμένει η ουσιαστική αλλαγή, σ' ότι αφορά το επίπεδο των κυρίαρχων κοινωνικών αντιλήψεων για την παιδικότητα, στην οικογένεια, το σχολείο και σ' όλους τους φορείς

κρατικούς και μη, που λαμβάνουν αποφάσεις, οι οποίες επηρεάζουν τη ζωή των παιδιών. Προς την κατεύθυνση αυτή, εκτός από τις ενέργειες/δράσεις στα πλαίσια του προγράμματος Επισκέψεων της Επιτρόπου στα Σχολεία «Δώσε φωνή στην άποψή σου» και την ενίσχυση της συνεργασίας με τα οργανωμένα σύνολα των παιδιών, μεταξύ άλλων, με τη σύσταση Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου και τη συμμετοχή της στο Δίκτυο Ομάδων Εφήβων Συμβούλων των Ευρωπαίων Επιτρόπων-ΕΝΥΑ, το Σχέδιο Δράσης της Επιτρόπου για την περίοδο 2011- 2013, προβλέπει νέες δράσεις με σκοπό την ανάπτυξη και προώθηση κουλτούρας συμμετοχής και ενδυνάμωση των παιδιών, ώστε να λαμβάνουν μέρος σε κάθε πτυχή της ζωής που τα αφορά και σε διαφορετικά επίπεδα (οικογένεια – σχολείο – κοινότητα – ευρύτερη κοινωνία), όπως είναι η εγκαθίδρυση διαδικασιών τακτικής συνεργασίας της Επιτρόπου με οργανωμένα σύνολα παιδιών και η συλλογή και προώθηση των απόψεων των παιδιών, σχετικά με θέματα που τα αφορούν.

13.3 Συνεργασία και συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων

Η συνεργασία και συντονισμός μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού φορέων, Υπουργείων, Υπηρεσιών αλλά και ενδοϋπηρεσιακά (μέσα στην ίδια Υπηρεσία/Τμήμα), αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τον έγκαιρο, αποτελεσματικό και συνεπή χειρισμό περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων των παιδιών.

Παρά την προοδευτική βελτίωση που παρατηρήθηκε την τελευταία τριετία, η Επίτροπος, μέσα από παράπονα που διερεύνησε το 2010, ιδιαίτερα αυτά που απαιτούσαν διϋπηρεσιακή αντιμετώπιση λόγω της πολυπλοκότητας τους, διαπίστωσε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα, με αρνητικές επιπτώσεις στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του παιδιού.

Η Επίτροπος τονίζει και πάλι τη σημασία της ανάπτυξης αποτελεσματικών μηχανισμών διϋπηρεσιακού και ενδοϋπηρεσιακού συντονισμού των διάφορων εμπλεκόμενων Υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα μεταξύ Αστυνομίας και Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, σχολείων και ΥΚΕ, κ.ά. Οι προσπάθειες της Επιτρόπου προς την κατεύθυνση αυτή θα συνεχιστούν μέσα στο 2011, με την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος και την υποβολή επιπρόσθετων εισηγήσεων προς τα αρμόδια Υπουργεία.

13.4 Νομοθετικό πλαίσιο

Το νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο ρυθμίζει τα δικαιώματα του παιδιού στην Κύπρο, αξιολογείται γενικά ως ικανοποιητικό από την άποψη της διασφάλισης του σεβασμού και της προάσπισης των δικαιωμάτων αυτών. Ωστόσο, κατά το υπό επισκόπηση έτος, όπως και στα δύο προηγούμενα έτη, δεν έπαυσαν να παρατηρούνται ελλείψεις και αδυναμίες, τόσο στην εφαρμογή των σχετικών νομοθεσιών, όσο και στην προσαρμογή ορισμένων από αυτές, ώστε να συνάδουν με την απώτερη επιδίωξη της πλήρους διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η Επίτροπος, μέσα στο 2008 και 2009, επισήμανε την ανάγκη για την αναθεώρηση συγκεκριμένων νομοθεσιών στις οποίες είχε εντοπίσει κενά και αδυναμίες, σ' ότι αφορά τη συμβατότητά τους με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την ανάγκη να λαμβάνεται πρωταρχικά υπόψη το συμφέρον του παιδιού, σ' όλα τα ζητήματα και αποφάσεις που το αφορούν.

Η διαπίστωση της Επιτρόπου, είναι ότι η προώθηση της τροποποίησης των νομοθεσιών για τις οποίες υπέβαλε εισηγήσεις, δεν προχωρεί με τον επιθυμητό ρυθμό, με αποτέλεσμα την παράταση και συχνά επιδείνωση των προβλημάτων που προκύπτουν από την κατάσταση αυτή.

Μέσα στα πλαίσια της διερεύνησης παραπόνων και των σχετικών παρεμβάσεων της προς Υπουργεία και Υπηρεσίες, της διατύπωσης επίσημων θέσεων, των δημόσιων παρεμβάσεων της και της συνεργασίας της με τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, η Επίτροπος προέβη το 2010, μεταξύ άλλων, σε εισηγήσεις για:-

- Τροποποίηση των κανονισμών του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας, ώστε να καλυφθούν υπηρεσίες που δεν προσφέρονται από τις Δημόσιες Υπηρεσίες Υγείας.
- Προώθηση της νομοθεσίας για την Ίδρυση και Λειτουργία Κέντρων Δερματοστιξίας και Εγγραφής Δερματοστικτοποιών.
- Επίσπευση της έγκρισης του νομοσχεδίου περί Ασφάλειας και Υγείας σε Χώρους Ψυχαγωγίας.
- Μελέτη του ενδεχόμενου τροποποίησης του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, έτσι ώστε να καλυφθεί το κενό που έχει εντοπισθεί το οποίο επιτρέπει τη μη εγγραφή παιδιού μετά τη γέννηση του, και να διασφαλίζεται η έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως σε κάθε παιδί.
- Επίσπευση της τροποποίησης του περί Δημοσίων Βοηθημάτων Νόμου, ώστε να καταστεί πιο αποτελεσματική η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ευάλωτων ομάδων, όπως οι μονογενείκές οικογένειες, τα παιδιά με αναπηρίες κ.ά.
- Προώθηση της τροποποίησης του περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου, ώστε να διασφαλιστεί πλήρως η δυνατότητα πρόσβασης παιδιών με αναπηρίες στην εκπαίδευση.
- Εκσυγχρονισμό του Νόμου και των Κανονισμών περί Προστασίας των Νέων κατά την Απασχόληση, καθώς και των περί Ασφάλειας και Υγείας (Προστασία των Νέων) Κανονισμών, ώστε να συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και, μεταξύ άλλων, να επεκταθεί για να καλύπτει ανήλικους μέχρι 18 ετών και να παρέχει προστασία σε παιδιά που συμμετέχουν σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες, είτε υπό μορφή απασχόλησης ή άλλως πως.

13.5 Εκπαιδευτικό σύστημα

Η Επίτροπος παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την πορεία της εν εξελίξει εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Η ολοκλήρωση, εντός του 2010, της διαμόρφωσης των νέων αναλυτικών προγραμμάτων για όλα τα γνωστικά αντικείμενα σε συνδυασμό με την έναρξη της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη χρήση τους, σηματοδοτεί, αναμφισβήτητα, μια σημαντική καμπή στην όλη προσπάθεια.

Η διαμόρφωση ενός δημοκρατικού και ανθρώπινου σχολείου, «στο οποίο φοιτούν μαζί όλα τα παιδιά - ανεξάρτητα από οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα μπορεί να έχουν για να προετοιμαστούν για το κοινό τους μέλλον […] ένα σχολείο, στο οποίο κανένα παιδί δεν αποκλείεται από την απόκτηση όλων των εφοδίων που χαρακτηρίζουν ένα μορφωμένο άνθρωπο.[…] και οργανώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει σε όλα τα παιδιά τη δυνατότητα επίτευξης όλων των στόχων της εκπαίδευσης, […] σχολείο στο οποίο κανένα παιδί δεν αποκλείεται, δεν περιθωριοποιείται, δεν στιγματίζεται, δεν περιφρονείται και δεν δυστυχεί εξαιτίας κάποιας ιδιαιτερότητας […] ένα σχολείο απόλυτου σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, και επιπλέον ένα σχολείο στο οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν το δικαίωμα και τη δυνατότητα να μη βιώνουν την παιδική και τη νεανική ηλικία αποκλειστικά ως περιόδους ιδιαίτερα κοπιαστικής προετοιμασίας για τη ζωή του ενήλικου ανθρώπου (όπως συμβαίνει στο παραδοσιακό σχολείο) αλλά ως τις πιο δημιουργικές και ευτυχισμένες περιόδους της ανθρώπινης ζωής» είναι απόλυτα συμβατή με τις υποχρεώσεις τις πολιτείας όπως αυτές καθορίζονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Επίτροπος, διαπιστώνει ότι, τα νέα αναλυτικά προγράμματα, τόσο στο επίπεδο των στόχων και του περιεχομένου όσο και στο επίπεδο της μεθοδολογίας, διακρίνονται από ένα παιδοκεντρικό προσανατολισμό και ότι μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του γενικότερου στόχου, ο οποίος αφορά τη δημιουργία ενός δημοκρατικού και ανθρωποκεντρικού σχολείου. Περαιτέρω, η Επίτροπος εκφράζει ικανοποίηση, για την εισαγωγή της «Αγωγής Υγείας» στο αναλυτικό πρόγραμμα, τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Μέσης Εκπαίδευσης και ιδιαίτερα για τη συμπερίληψη, κάτω από τη θεματική, «Δημιουργία Ενεργού Πολίτη», της ενότητας «Δικαιώματα και Υποχρεώσεις». Η Επίτροπος προσβλέπει ότι μέσα από τη συγκεκριμένη ενότητα και ευρύτερα στο πλαίσιο της Αγωγής Υγείας, θα προωθηθεί περαιτέρω η Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα εντός του δημόσιου σχολείου. Πρόκειται για μια εξέλιξη η οποία ενισχύει τις προσπάθειες της ίδιας της Επιτρόπου για την προώθηση της οικοδόμησης κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το σε σημαντικό βαθμό εναρμονισμένο με τις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, νομικό και θεσμικό πλαίσιο του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος, δεν είναι αρκετό προκειμένου να στηρίξει την προώθηση ενός δημοκρατικού και ανθρωποκεντρικού σχολείου, όπως το οραματίζεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Είναι σημαντικό να προωθηθεί, παράλληλα, η επιμόρφωση/κατάρτιση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων – σε προϋπηρεσιακό και/ή ενδοϋπηρεσιακό στάδιο – σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γενικότερα, και δικαιωμάτων του παιδιού, ειδικότερα. Μέσα από μια τέτοια κατάρτιση, επικεντρωμένη παράλληλα, στην παροχή γνώσεων και την ανάπτυξη σχετικών στάσεων και δεξιοτήτων, μπορούν να αντιμετωπιστούν, σε σημαντικό βαθμό, πολλά από τα θέματα στα οποία έχουν απασχολήσει και τη φετινή χρονιά την Επίτροπο σε σχέση με παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού (το δικαίωμα έκφρασης, περιπτώσεις άσκησης σωματικής ή/και ψυχολογικής βίας από εκπαιδευτικούς, περιθωριοποίηση και στιγματισμός παιδιών με μεταναστευτικό βιογραφικό).

Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση:
Ένας σημαντικός αριθμός παραπόνων που δέχεται η Επίτροπος κάθε χρόνο αφορούν το χώρο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και αυτό παρά την ύπαρξη ενός ικανοποιητικού, σε ότι αφορά την κατοχύρωση των δικαιωμάτων της συγκεκριμένης ομάδας παιδιών, νομικού πλαισίου. Το γεγονός αυτό οδήγησε την Επίτροπο στην απόφαση να ξεκινήσει δημόσια διαβούλευση με Συνδέσμους Γονέων, μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν σχέση με τις συγκεκριμένες ομάδες παιδιών, ακαδημαϊκούς και επαγγελματίες στον τομέα, προκειμένου να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα και να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση των συνθηκών μέσα στις οποίες τα παιδιά με κάθε είδους αναπηρία απολαμβάνουν το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση.

Η διαβούλευση αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2011, οπότε και η Επίτροπος θα προωθήσει την Έκθεση της στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και θα την δημοσιοποιήσει.

Στη διάρκεια του 2010 η Επίτροπος, με αφετηρία αριθμό παραπόνων που δέχτηκε, επικεντρώθηκε στην περίπτωση του Ειδικού Σχολείου Ευαγγελισμός μελετώντας τις συνθήκες λειτουργίας του συγκεκριμένου σχολείου και, γενικότερα, της εκπαίδευσης που παρέχεται στα δημόσια ειδικά σχολεία. Η Επίτροπος διαπίστωσε την ύπαρξη άρτιων εγκαταστάσεων και πλήρους εξοπλισμού για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών για τις διάφορες θεραπείες τις οποίες έχουν ανάγκη. Σημείωσε ακόμη την άρτια επαγγελματική κατάρτιση και το ζωηρό ενδιαφέρον των επαγγελματιών που εργάζονται στο χώρο. Παράλληλα, εντόπισε συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία χρήζουν αλλαγής ή/ και βελτίωσης. Τα σημαντικότερα από αυτά αφορούν το καθημερινό και ετήσιο πρόγραμμα λειτουργίας του σχολείου (το σχολείο λειτουργεί σύμφωνα με το πρόγραμμα των δημόσιων δημοτικών σχολείων), προβλήματα που προκύπτουν από την μη αποτελεσματική διυπηρεσιακή συνεργασία (ειδικότερα σε ότι αφορά τη συνεργασία του σχολείου με τις Ιατρικές Υπηρεσίες και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας), τη συνεχή επιμόρφωση και τη ψυχολογική στήριξη (αποφόρτιση) του επιστημονικού προσωπικού και την κατάρτιση του βοηθητικού προσωπικού, καθώς και το γεγονός ότι δε δίνεται η δέουσα σημασία στην ηλικία των παιδιών, με αποτέλεσμα πολύ μικρά παιδιά να βρίσκονται στον ίδιο χώρο με εφήβους, γεγονός που εγκυμονεί κινδύνους.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή την επιβίωση και

13.6 Υγεία

Κάθε Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού Κράτος, έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει το ψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας για κάθε παιδί, χωρίς καμιά διάκριση. Το δικαίωμα στην Υγεία συνδέεται άμεσα με τη μία από τις τέσσερις θεμελιώδεις Αρχές της Σύμβασης, την Αρχή του Δικαιώματος στη Ζωή, την Επιβίωση και την Ανάπτυξη. Για τη διασφάλιση της υγείας του παιδιού, τα κράτη οφείλουν να του παρέχουν κατάλληλες υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του.

Παρά το ψηλό επίπεδο υγείας που τα παιδιά γενικά απολαμβάνουν στην Κύπρο, η Επίτροπος, μέσα από παράπονα που διερεύνησε το 2010, διαπίστωσε παραβιάσεις του δικαιώματος αυτού, σε περιπτώσεις παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας, τα οποία σχετίζονται με κενά στη λειτουργία του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής, για υπηρεσίες που δεν προσφέρονται από τις Δημόσιες Υπηρεσίες Υγείας.

Η Επίτροπος θεωρεί, ότι το εν λόγω Σχέδιο θα πρέπει να αναπροσαρμοσθεί για να συνάδει με τις δεσμεύσεις του κράτους, για την προστασία της υγείας των παιδιών, ιδιαίτερα αυτών με αναπηρίες και αυτών που ανήκουν σε ευάλωτες και οικονομικά αδύνατες οικογένειες.

Η Επίτροπος επισημαίνει, επίσης, την ανάγκη για επίσπευση της λειτουργίας της εξειδικευμένης Μονάδας Εσωτερικής Νοσηλείας Παιδιών και Εφήβων με σοβαρά ψυχιατρικά προβλήματα.

Περαιτέρω, επιθυμεί να αναφερθεί στις θέσεις της σ' ότι αφορά την ενίσχυση του παιδοογκολογικού θαλάμου με περισσότερους ειδικούς παιδοογκολόγους (βλ. 8.1.7 πιο πάνω).

Σ' ότι αφορά την προστασία των παιδιών από τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος, η Επίτροπος, πέραν από την εφαρμογή της Νομοθεσίας για απαγόρευσή του σε δημόσιους κλειστούς χώρους, επισημαίνει την ανάγκη για προστασία των παιδιών από την καπνιστική συμπεριφορά των γονιών, η οποία τα εκθέτει στους κινδύνους του παθητικού καπνίσματος.

13.7 Περιβάλλον

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού επιβάλλει στα κράτη να διασφαλίζουν στα παιδιά ένα υγιεινό, καθαρό και ασφαλές περιβάλλον.

Κατά το 2010, η Επίτροπος έλαβε σειρά παραπόνων, που αφορούσαν επηρεασμό της υγείας και της ποιότητας ζωής, τα οποία παρέπεμψε στον Επίτροπο Περιβάλλοντος για απόψεις, γιατί η διερεύνηση τους απαιτούσε εξειδικευμένες γνώσεις.

Η Επίτροπος, μετά από διερεύνηση σχετικών παραπόνων, διαπίστωσε ότι, η κατάσταση ορισμένων χώρων πρασίνου σε Δήμους και Κοινότητες, παρεμπόδιζε ή επηρέαζε αρνητικά, την άσκηση του δικαιώματος του παιδιού στο παιχνίδι και την ψυχαγωγία. Διαπίστωσε, επίσης, επηρεασμό της υγείας και ποιότητας της ζωής των παιδιών, από παράνομες εργασίες σε κατοικημένες περιοχές.

Η Επίτροπος τονίζει την υποχρέωση των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να μεριμνούν, ώστε οι δημόσιοι χώροι πρασίνου να διατηρούνται σε ψηλά επίπεδα καθαριότητας και ασφάλειας, για την ανεμπόδιστη άσκηση του δικαιώματος των παιδιών στην ψυχαγωγία.

13.8 Δικαιοσύνη και Δημόσια Τάξη

Η Επίτροπος εκφράζει την ικανοποίηση της για το αρκετά καλό επίπεδο συνεργασίας το οποίο έχει οικοδομηθεί ανάμεσα στο Θεσμό και την Αστυνομία. Η Επίτροπος σημειώνει την άμεση ανταπόκρισή της ηγεσίας της Αστυνομία σε κάθε παρέμβασή της όσο και τη διάθεση για συνεργασία σε διάφορους τομείς, οι οποίοι αφορούν τα παιδιά.

Ξεκινώντας από τη διερεύνηση συγκεκριμένων παραπόνων, η Επίτροπος επεσήμανε την ανάγκη περαιτέρω εκπαίδευσης των μελών του Αστυνομικού Σώματος ως προς τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν παιδιά στα πλαίσια διερεύνησης θεμάτων στα οποία εμπλέκονται παιδιά. Η Επίτροπος επισήμανε ότι, κατά τη λήψη πληροφοριών από ανήλικα παιδιά, θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η ηλικία τους και να διαμορφώνονται φιλικές προς αυτά συνθήκες και διαδικασίες.

Σ' ότι αφορά την επικοινωνία παιδιών με τους φυλακισμένους γονείς τους, η Επίτροπος διαπίστωσε, μετά από εξέταση ομάδας παραπόνων, ότι οι επισκέψεις παιδιών στο φυλακισμένο γονιό γίνονται κάτω από περιορισμούς, που συνιστούν παραβίαση του δικαιώματος του παιδιού για ουσιαστική επικοινωνία και επαφή με το γονιό. Η Επίτροπος επισήμανε την ανάγκη δημιουργίας συνθηκών κατάλληλων που να παρουσιάζουν παιδοκεντρικό χαρακτήρα - ή/και την ανάπτυξη προγράμματος - που να επιτρέπουν τη φυσική επικοινωνία και τη δόμηση της σχέσης γονιού-παιδιού.

Η Επίτροπος, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για ενημέρωση, ευαισθητοποίηση αλλά και για συντονισμό των εμπλεκομένων με το Σύστημα Δικαιοσύνης Υπηρεσιών και επαγγελματιών, προγραμματίζει, το 2011, τη διεξαγωγή σεμιναρίου με θέμα «Τα Δικαιώματα και το Συμφέρον του Παιδιού στο Σύστημα Δικαιοσύνης». Το σεμινάριο θα απευθύνεται σε επαγγελματίες του Συστήματος Δικαιοσύνης που ασχολούνται με θέματα που αφορούν παιδιά όπως Δικαστές, δικηγόρους, αστυνομικούς, λειτουργούς των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας της Υπηρεσίας Ασύλου και Νομικούς Λειτουργούς της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

13.9 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στην προσπάθεια προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Επίτροπος εξακολούθησε να δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην οικοδόμηση και ενδυνάμωση ενός πλαισίου συνεργασίας με τους επαγγελματίες των ΜΜΕ, θεωρώντας καίρια τη συμβολή τους, ειδικά στο θέμα της ευαισθητοποίησης και εμπέδωσης μιας κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού, ανάμεσα στην κυπριακή κοινωνία. Γενική διαπίστωση της Επιτρόπου είναι, ότι τα ΜΜΕ αρχίζουν να αντιλαμβάνονται το μεγάλο βαθμό υπευθυνότητας και ευαισθησίας που πρέπει να επιδεικνύουν στις περιπτώσεις προβολής θεμάτων που αφορούν παιδιά.

Ωστόσο, μέσα στο 2010 υπήρξαν κρούσματα σοβαρών παραβιάσεων του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής παιδιών, με την αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων των επηρεαζόμενων παιδιών, με τον τρόπο προβολής περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς παιδιών στο σχολικό χώρο, καθώς και με τη συμμετοχή παιδιού σε τηλεοπτικές σειρές σε πρωταγωνιστικό ρόλο, με σκηνές ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής βίας.

Τα πιο πάνω περιστατικά, λόγω της σοβαρότητας τους, προκάλεσαν τη διατύπωση Επίσημης Θέσης και Δημόσιας Παρέμβασης της Επιτρόπου με σαφείς επισημάνσεις ως προς τον τρόπο προβολής και τις συνθήκες υπό τις οποίες πρέπει να προβάλλεται κάποιο παιδί στα ΜΜΕ. Παράλληλα, η Επίτροπος κάλεσε με παρέμβασή της την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων όπως επισπεύσει την ολοκλήρωση της τροποποίησης της νομοθεσίας για την Προστασία των Νέων κατά την Απασχόληση, ώστε να ρυθμίζεται επαρκώς και στη βάση της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η απασχόληση και η εμπλοκή παιδιών σε πολιτιστικές και συναφείς δραστηριότητες.

Η Επίτροπος επισημαίνει ότι, στο χώρο των ΜΜΕ αλλά και των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου είναι σημαντικό να εδραιωθεί στη συνείδηση όλων, ότι προέχει πάντα το συμφέρον του παιδιού. Προς επίτευξη της συγκεκριμένης προσπάθειας η Επίτροπος έχει αποφασίσει όπως, στα πλαίσια του προγράμματος προτεραιοτήτων της για το 2011, και κάτω από τον πυλώνα «Παιδιά ΜΜΕ και Νέες Τεχνολογίες», να εκδώσει στην Κύπρο τον Οδηγό για Δημοσιογράφους της UNICEF «Τα ΜΜΕ και τα Δικαιώματα των Παιδιών» ο οποίος μεταφράστηκε και εκδόθηκε στα Ελληνικά το 2009 με πρωτοβουλία της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής της UNICEF και τη στήριξη του Ελλαδικού Υπουργείου Εσωτερικών.

13.10 Παιδιά Μετανάστες

Η Επίτροπος διαπίστωσε, από τη διερεύνηση παραπόνων που πήρε μέσα στο 2010, ότι εξακολουθούν να παρατηρούνται παραβιάσεις των δικαιωμάτων παιδιών μεταναστών. Οι παραβιάσεις αυτές είναι αποτέλεσμα της απουσίας μεταναστευτικής πολιτικής η οποία να ρυθμίζει με ενιαίο αλλά και εξατομικευμένο τρόπο τα θέματα των οικογενειών μεταναστών. Η έλλειψη μεταναστευτικής πολιτικής συνδέεται άμεσα με την απουσία κριτηρίων, νομοθεσιών και διοικητικών πρακτικών τα οποία να ακολουθούνται από τους λειτουργούς των αρμόδιων Τμημάτων και τα οποία να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες και τις ιδιάζουσες περιστάσεις που παρουσιάζονται στην κάθε οικογένεια ώστε να διασφαλίζεται το συμφέρον του παιδιού της συγκεκριμένης οικογένειας.

Ως εκ τούτου, για παράδειγμα, παρατηρήθηκαν παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών στις περιπτώσεις όπου δεν παραχωρείται νόμιμο καθεστώς σε γονιό, στον οποίο επιβάλλεται από τις αρχές του Κράτους να παραμείνει στη χώρα, λόγω εκκρεμουσών ποινικών διαδικασιών, με αποτέλεσμα ολόκληρη η οικογένεια να αντιμετωπίζει δυσκολίες διαβίωσης. Περαιτέρω, η έλλειψη εξατομικευμένης αξιολόγησης περιπτώσεων παρεμπόδιζε την έκδοση πιστοποιητικών από τις Κυπριακές αρχές, απαραίτητων για την αξιολόγηση αίτησης μόνιμης εγκατάστασης σε άλλη χώρα στην οποία θα ήταν δυνατή η επανένωση της οικογένειας. Επιπρόσθετα, η Επίτροπος θεωρεί επιβεβλημένη την τροποποίηση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, ώστε να διασφαλίζεται η έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως σε κάθε παιδί που γεννιέται στην Κύπρο, καθότι διαπιστώθηκε ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω κενών στη νομοθεσία, η γέννηση αλλοδαπών παιδιών δεν είχε καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο και κατά συνέπεια δεν είχε εκδοθεί πιστοποιητικό γέννησης, λόγω υπαιτιότητας είτε των γονιών είτε άλλων προσώπων.

13.11 Στήριξη Οικογένειας

Η Σύμβαση αναγνωρίζει την οικογένεια ως τη θεμελιώδη μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών. Η οικογένεια πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται, για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινωνία.

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους εκπροσώπους του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού και να εξασφαλίζουν τη δημιουργία οργανισμών, ιδρυμάτων και υπηρεσιών επιφορτισμένων να μεριμνούν για την ευημερία των παιδιών.

Κατά τη διάρκεια του 2010, η Επίτροπος διερεύνησε παράπονα μέσα από τα οποία διαπίστωσε και πάλι σοβαρές παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού, στις περιπτώσεις που οι γονείς είναι διαζευγμένοι ή σε διάσταση, όπως είναι το δικαίωμα της διατήρησης σχέσεων και με τους δυο γονείς και η προστασία του παιδιού από τη βία.

Σ' ότι αφορά την οικονομική στήριξη της οικογένειας, η Επίτροπος διαπίστωσε, εκ νέου, κενά στην κάλυψη αναγκών των ιδιαίτερα ευάλωτων οικογενειών, όπως των μονογονεϊκών οικογενειών και οικογενειών με παιδιά με αναπηρίες, μέσα από την παροχή Δημοσίου Βοηθήματος.

Η Επίτροπος επισημαίνει, για ακόμη μια φορά, την ανάγκη όπως οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ως η κατεξοχήν αρμόδια Υπηρεσία του Κράτους για την παροχή πολυθεματικών υπηρεσιών προς την οικογένεια, στηρίξουν ποικιλοτρόπως το θεσμό της οικογένειας, ιδιαίτερα αυτής που αντιμετωπίζει κοινωνικά προβλήματα, για να διασφαλιστεί η προστασία και ευημερία των παιδιών της. Επιβάλλεται να υιοθετηθούν κατάλληλα μέτρα για να βοηθούν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί, να εξασφαλίζουν κατάλληλο επίπεδο ζωής, που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Ειδικά για την παροχή Δημοσίων Βοηθημάτων, η Επίτροπος επισημαίνει την ανάγκη επίσπευσης των διαδικασιών για τροποποίηση του περί Δημοσίων Βοηθημάτων Νόμου, για πλήρη εναρμόνισή του με τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και σημειώνει τη διαβεβαίωση της Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ότι οι σχετικές αλλαγές στα κριτήρια παροχής Δημοσίου Βοηθήματος εξετάζονται.

14. Επίλογος

Η Κυπριακή πολιτεία, διαχρονικά, έχει θέσει την προστασία και διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού ψηλά στις προτεραιότητές της, επιτυγχάνοντας να εξασφαλίσει συνθήκες ευημερίας για τα παιδιά που ζουν στην Κύπρο.

Η οικογένεια, ως η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη του παιδιού, εξακολουθεί να διατηρεί τον παραδοσιακό παιδοκεντρικό χαρακτήρα της, με την ευημερία του παιδιού να συνιστά το μέτρο καταξίωσης των γονιών.

Παράλληλα, έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της ουσιαστικής αναγνώρισης του παιδιού ως υποκειμένου δικαιωμάτων, στα πλαίσια ενός θεσμικού και νομοθετικού πεδίου, το οποίο καλύπτει, εν πολλοίς, όλο το φάσμα των δικαιωμάτων του παιδιού.

Μέσα στα τρία χρόνια λειτουργίας του, ο θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, έχει καταξιωθεί στο πλαίσιο της Κυπριακής Πολιτείας, απολαμβάνοντας το συνεχές ενδιαφέρον και τη στήριξη, τόσο της Εκτελεστικής όσο και της Νομοθετικής Εξουσίας, αλλά και έχοντας κερδίσει την εκτίμηση και εμπιστοσύνη οργανωμένων συνόλων, που ασχολούνται με θέματα του παιδιού, των ΜΜΕ και, γενικότερα, ενός σημαντικότατου τμήματος των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων και των ίδιων των παιδιών. Αυτή η καταξίωση είναι ιδιαίτερης σημασίας για το ρόλο του Επιτρόπου και τη συμβολή του στην

πραγμάτωση του στόχου του κράτους για πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στην πράξη, αλλά και στην εκπλήρωση των αντίστοιχων διεθνών υποχρεώσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι φορείς της Εκτελεστικής Εξουσίας εξακολούθησαν και το 2010 να αντιμετωπίζουν τον ελεγκτικό ρόλο του θεσμού ως καθοδηγητικό στην εκπλήρωση του κοινού στόχου της λειτουργίας του Κράτους δικαίου, που περιλαμβάνει τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Παράλληλα, η Νομοθετική Εξουσία εξακολούθησε να επιδεικνύει σεβασμό στο θεσμό και να ζητά τις απόψεις της Επιτρόπου, σε θέματα που αφορούν τα παιδιά, τόσο κατά την άσκηση του νομοθετικού της έργου, όσο και του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Στα πλαίσια αυτά, οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές εξακολούθησαν να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις θέσεις της Επιτρόπου, αλλά και Βουλευτές να απευθύνονται στο θεσμό ζητώντας τη παρέμβασή του για θέματα παραβίασης δικαιωμάτων των παιδιών.

Κατά το 2010 υπήρξε, με μεμονωμένες εξαιρέσεις, ακόμη μεγαλύτερη πρόοδος στην προσπάθεια των φορέων της Εκτελεστικής Εξουσίας για συμμόρφωση με τις εισηγήσεις της Επιτρόπου ή/και ακόμη εκ των προτέρων συνεργασία με την Επίτροπο, για ανάληψη δράσεων, προς διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Ωστόσο, η κάλυψη της απόστασης μεταξύ της νομοθετικής κατοχύρωσης και της απόλαυσης, στην πράξη, από τα παιδιά όλων των δικαιωμάτων τους, παραμένει το ζητούμενο.

Τα δικά τους δικαιώματα είναι
η δική σου υποχρέωση

Παρά το γεγονός ότι η κυπριακή κοινωνία είναι γενικά ευαίσθητη στα θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, εντούτοις οι αντιλήψεις των ενηλίκων εξακολουθούν να απορρέουν από μια καθαρά ενήλικη θεώρηση, που δε αναγνωρίζει το παιδί ως διακριτή προσωπικότητα και υποκείμενο δικαιωμάτων.

Η θεώρηση αυτή διαμορφώνει και τη στάση γονιών και επαγγελματιών σ' ότι αφορά τη διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων που τα αφορούν. Τα ελλείμματα, που παρατηρούνται στην εφαρμογή στην πράξη αυτού του δικαιώματος, αντανακλούν ακριβώς αυτή την αντίληψη των ενηλίκων για το παιδί.

Παρά τη σταδιακή βελτίωση, την τελευταία τριετία, στη συνεργασία και συντονισμό μεταξύ των διαφόρων Υπηρεσιών και φορέων που εμπλέκονται στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείμματα στον τομέα αυτό που, όπως αποδεικνύεται, είναι ακόμη μια πηγή προβλημάτων στη διασφάλιση ουσιαστικής απόλαυσης των δικαιωμάτων του παιδιού.

Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη λειτουργία του Κυπριακού Εκπαιδευτικού συστήματος είναι, σε σημαντικό βαθμό, εναρμονισμένο με τις αρχές και τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Εντούτοις, όπως και στα δύο προηγούμενα χρόνια, μέσα στο 2010, παρουσιάστηκαν σοβαρές παραβιάσεις του δικαιώματος στην παιδεία ευάλωτων ομάδων, όπως παιδιά με αναπηρίες, παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και παιδιά μετανάστες. Διαπιστώθηκε, συναφώς, ακόμα μια φορά, η απουσία της απαραίτητης ευαισθησίας και κουλτούρας αποδοχής της διαφορετικότητας.

Στον τομέα της υγείας, παρά το γεγονός ότι η πρόσβαση σε υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης βρίσκεται γενικά σε ικανοποιητικά επίπεδα, παρατηρήθηκαν και μέσα στο 2010 περιπτώσεις παραβιάσεως του δικαιώματος στην υγεία, παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας, τα οποία είχαν ανάγκη οικονομικής αρωγής για θεραπεία στο εξωτερικό. Επίσης, η καθυστέρηση στη λειτουργία ειδικής ψυχιατρικής μονάδας για παιδιά και εφήβους, παραβιάζει το δικαίωμα πρόσβασης των παιδιών με προβλήματα ψυχικής υγείας, σε κατάλληλες υπηρεσίες.

Η στήριξη της οικογένειας από την πολιτεία παρουσιάζει ελλείμματα. Μέσα στο 2010 διαπιστώθηκαν και πάλι παραβιάσεις του δικαιώματος του παιδιού να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και με τους δύο γονείς του, σε περιπτώσεις διαζυγίου ή διάστασής τους, καθώς και στην προστασία του παιδιού από την άσκηση ψυχολογικής βίας και τη σεξουαλική κακοποίηση. Τα ελλείμματα αυτά, οφείλονται, εν πολλοίς, στα σοβαρά ελλείμματα που εξακολουθούν να παρατηρούνται στις πολιτικές και διοικητικές πρακτικές, καθώς και στο νομικό πλαίσιο, το οποίο περιορίζει τις αρμοδιότητες παρέμβασης, τόσο των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όσο και των Δικαστηρίων, στα θέματα γονικής μέριμνας.

Ελλείμματα εξακολούθησαν να παρατηρούνται και στον τομέα της οικονομικής στήριξης οικογενειών με παιδιά, οι οποίες είναι εκτεθειμένες στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με αρνητικές επιπτώσεις στη επιβίωση και ανάπτυξη των παιδιών.

Σ' ότι αφορά την Αστυνομία, διαπιστώθηκαν συμπεριφορά και πρακτικές, οι οποίες δεν διασφαλίζουν το συμφέρον του παιδιού, όπως η χρήση υπέρμετρης βίας σε περιπτώσεις νεαρών που εμπλέκονται σε επεισόδια βιαιοπραγιών και η ακαταλληλότητα των συνθηκών και διαδικασιών λήψης πληροφοριών από παιδιά. Διαπιστώθηκαν, επίσης, ελλείμματα στο δικαστικό σύστημα, σχετικά με την προστασία ανηλίκων που εμφανίζονται στα δικαστήρια, αλλά και με τη νομική εκπροσώπηση παιδιών παραβατών.

Τα ΜΜΕ εξακολούθησαν να επιδεικνύουν ευαισθησία στις περιπτώσεις δημοσιοποίησης παραβιάσεων των δικαιωμάτων του παιδιού και να ανταποκρίνονται θετικά στην προσπάθεια της Επιτρόπου για διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και γενικά για θέματα που αφορούν το παιδί. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξαν, μέσα στο 2010, κρούσματα παραβιάσεων από τα ΜΜΕ, όπως είναι η αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων, ο τρόπος προβολής περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς, καθώς και η προβολή σκηνών σεξουαλικής βίας σε παιδί, στα πλαίσια τηλεοπτικής σειράς.

Η συνεργασία και ο συντονισμός των εμπλεκομένων Υπηρεσιών, στην αντιμετώπιση πολύπλοκων περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων του παιδιού, εξακολουθεί να παρουσιάζει προβλήματα, με αρνητικές επιπτώσεις στη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού.

Για αντιμετώπιση των προβλημάτων και ελλειμμάτων που επισημάνθηκαν, η Επίτροπος αποφάσισε την προώθηση για το 2010, μιας σειράς δράσεων μεταξύ των οποίων είναι:-

- Η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση των παιδιών και εκπαιδευτικών, για τα δικαιώματα του παιδιού, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.
- Η διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού.
- Νέες δράσεις, στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης 2011, για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.
- Η διασφάλιση ισότητας ευκαιριών για όλα τα παιδιά.
- Η προώθηση των εισηγήσεών της για καλύτερο συντονισμό των εμπλεκομένων υπηρεσιών, ώστε οι δράσεις και πολιτικές να έχουν ως κεντρικό άξονα το παιδί και τις πολυεπίπεδες ανάγκες του.
- Η διοργάνωση σεμιναρίων για επαγγελματίες που έχουν σχέση με την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Η επιμονή στη συμπερίληψη της Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στα νέα αναλυτικά προγράμματα στο πλαίσιο της εν εξελίξει Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης.
- Προσπάθειες προς την πλευρά των ΜΜΕ για πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων των παιδιών σε περιπτώσεις δημοσιοποίησης παραβιάσεων και διαφημίσεων.
- Έκδοση οδηγού και διοργάνωση σεμιναρίου για δημοσιογράφους.
- Η επιμονή για θεσμοθέτηση εξωδικαστικών διαδικασιών διαμεσολάβησης για περιεκτική διευθέτηση των διαφορών των γονέων σε οικογενειακές υποθέσεις, με στόχο τη διασφάλιση του συμφέροντος των παιδιών.

Επιπρόσθετα, η Επίτροπος εισηγείται την τροποποίηση μιας σειράς νομοθεσιών που αφορούν περαιτέρω διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, με στόχο τον εκσυγχρονισμό του όλου εθνικού θεσμικού πλαισίου (βλέπετε σημείο 13.4 πιο πάνω).

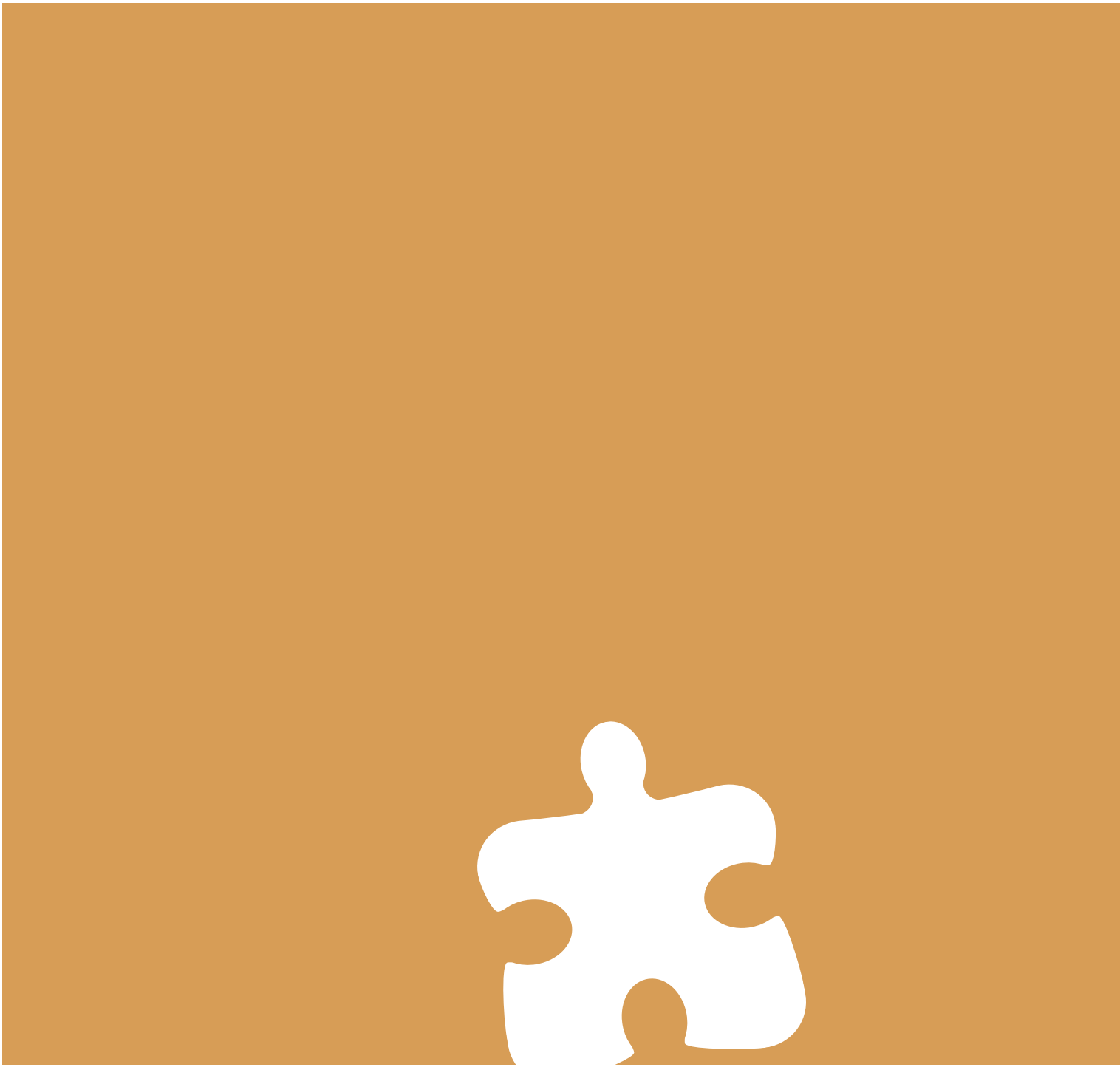

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
Οργανωτική Δομή Γραφείου Επιτρόπου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
Βασικοί Τομείς Προτεραιοτήτων για το 2010

ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Ανάπτυξη – Προστασία

- Περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση της συνεργασίας του Γραφείου της Επιτρόπου με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων τους το θέμα της άσκησης βίας ενάντια στα παιδιά και τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια
- Προώθηση/ενθάρρυνση ανάπτυξης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση της βίας κατά των παιδιών
- Παρακολούθηση των διαδικασιών κύρωσης της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση (Convention on the Protection of Children Against Sexual Exploitation and Sexual Abuse)
- Συνεργασία με CYTA για την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την προστασία των παιδιών από τους κινδύνους στο διαδίκτυο: μετάφραση στα ελληνικά, έκδοση και διάδοση σχετικού εντύπου αναφορικά με την προστασία των παιδιών όταν αυτά χρησιμοποιούν το διαδίκτυο
- Δράσεις με θέμα το θετικό γονικό ρόλο (positive parenting): Έκδοση σχετικού εντύπου, συνεργασία με κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις για χαρτογράφηση των υπηρεσιών που παρέχουν για την ανάπτυξη θετικών γονικών δεξιοτήτων
- Μελέτη και αξιολόγηση των ενεργειών που έγιναν στο πλαίσιο του πρώτου χρόνου εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για την αντιμετώπιση της σχολικής βίας
- Συνεργασία με ΚΕΝΘΕΑ για την προώθηση και εφαρμογή των προγραμμάτων «ΚΥΚΛΩΠΑΣ & ΟΔΥΣΣΕΑΣ» (Πρόληψη της χρήσης αλκοόλ σε παιδιά και εφήβους), «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ» και «Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΔΗΓΗΣΗΣ» (Στάσεις και πεποιθήσεις για την οδήγηση)
- Διαβούλευση με αρμόδιους φορείς και οργανωμένα σύνολα και ετοιμασία εισηγήσεων για το θέμα της μεταφοράς μαθητών με σχολικά λεωφορεία
- Επίσκεψη της Επιτρόπου σε παιδιατρικούς θαλάμους (παιδιατρικό θάλαμο Μακάριου Νοσοκομείου) προκειμένου να διερευνηθούν επί τόπου οι συνθήκες στις οποίες περιθάλπονται τα παιδιά αλλά και γενικότερα θέματα που σχετίζονται με την ποιότητα των παρεχόμενων ιατροφαρμακευτικών υπηρεσιών με στόχο την ετοιμασία σχετικών εισηγήσεων
- Επισκέψεις της Επιτρόπου σε ιδρύματα παιδικής προστασίας προκειμένου να διερευνηθούν οι συνθήκες διαμονής και φύλαξης των παιδιών, αλλά και η διασφάλιση του συνόλου των δικαιωμάτων τους
- Διενέργεια έρευνας – χαρτογράφησης των φορέων που προσφέρουν υπηρεσίες σε παιδιά σε συνάρτηση με το είδος των υπηρεσιών που παρέχονται και τα παιδιά στα οποία αυτές απευθύνονται
- Διαμόρφωση επίσημων θέσεων της Επιτρόπου σχετικά με τη συμμετοχή των παιδιών στα ΜΜΕ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Διάλογος – Διάδραση

- Προώθηση και ενημέρωση των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους μέσω
  - του Προγράμματος Επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία με τίτλο «Δώσε φωνή στην άποψή σου»
  - της παραγωγής και διάδοσης σχετικού έντυπου υλικού
  - της ιστοσελίδας του Γραφείου
  - της προώθησης της Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
  - της ετοιμασίας και αποστολής σε όλα τα σχολεία Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης σχετικού Εκπαιδευτικού Πακέτου
  - Ανάπτυξη εκπαιδευτικού προγράμματος για τα Δικαιώματα του Παιδιού το οποίο θα προσφέρεται στο χώρο του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και θα απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες διαφορετικών ηλικιακών ομάδων
- Ενίσχυση/προώθηση της συμμετοχής των παιδιών στη ζωή του σχολείου μέσω της διοργάνωσης ημερίδας για διευθυντές σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης με θέμα τη συμμετοχή των παιδιών
- Καταγραφή βαθμού εμπλοκής των ίδιων των παιδιών στο σχεδιασμό και ανάπτυξη χώρων ψυχαγωγίας για παιδιά, δράσεων και δραστηριοτήτων για παιδιά σε τοπικό επίπεδο: συνεργασία με τις τοπικές αρχές δύο κοινοτήτων (ένα αστικό δήμο και μια κοινότητα της υπαίθρου) και ομάδες παιδιών από τις κοινότητες αυτές. Ετοιμασία σχετικού κειμένου με κατευθυντήριες αρχές για μια πιο ενεργή συμμετοχή των παιδιών στη ζωή της κοινότητας
- Θεσμοθέτηση συναντήσεων της Επιτρόπου με την Παιδοβουλή και την ΠΣΕΜ
- Σύσταση και λειτουργία Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου
- Συμμετοχή στο Δίκτυο των Ομάδων Εφήβων Συμβούλων των Ευρωπαίων Επιτρόπων (ENYA)

ΤΡΙΤΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Σύστημα Δικαιοσύνης Φιλικό προς τα Παιδιά

- Παρακολούθηση της προόδου των εργασιών της Ομάδας Ειδικών στη Φιλική προς τα Παιδιά Δικαιοσύνη του Συμβουλίου της Ευρώπης(CJ-S-CH) για τη Σύνταξη Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών για ένα Φιλικό προς τα Παιδιά Σύστημα Απονομής Δικαιοσύνης ("Drafting European Guidelines on Child-friendly Justice")
- Προεδρία της Επιτρόπου στην ομάδα εργασίας του ENOC με θέμα τη μελέτη της «Πρόσβασης των Παιδιών στο Δικαστικό Σύστημα σε Εθνικό, Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο»
  - Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων
  - Συνεργασία με Εκπροσώπους της Δικαστικής Εξουσίας για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης
- Διοργάνωση Ημερίδας με Εκπροσώπους της Δικαστικής Εξουσίας για ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους για τη ΣΔΠ και ειδικότερα της αρχής του συμφέροντος του παιδιού στις δικαστικές διαδικασίες
- Συνεργασία με Εκπροσώπους της Δικαστικής Εξουσίας για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Ευρωπαϊκής Σύμβασης

- Μελέτη των διαδικασιών που ακολουθεί η Αστυνομία όταν χειρίζεται περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά (διαδικασίες συνέντευξης ή/και κατάθεσης, συνθήκες σύλληψης και κράτησης, πλαίσιο συνεργασίας της αστυνομίας με Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας) προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσο αυτές εναρμονίζονται με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Διαμόρφωση και υποβολή εισηγήσεων για ένταξη στο νέο αναβαθμισμένο πρόγραμμα της Αστυνομικής Ακαδημίας Κύπρου θεμάτων γενικότερα για τα δικαιώματα του παιδιού και ειδικότερα του θέματος «Σύστημα Δικαιοσύνης Φιλικό προς τα Παιδιά»
- Αγορά υπηρεσιών νομικού συμβούλου ούτως ώστε να επιτευχθεί:
  - Προώθηση αίτησης για διορισμό Ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά όπου τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη αποκλείονται να τα αντιπροσωπεύσουν λόγω σύγκρουσης συμφερόντων
  - Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων
  - Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού των ειδικών αντιπροσώπων
  - Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων
  - Ετοιμασία αρμοδιοτήτων των ειδικών αντιπροσώπων των παιδιών και των προσόντων τους
  - Ετοιμασία διαδικασίας διορισμού ειδικού αντιπροσώπου
  - Ετοιμασία αρμοδιοτήτων ξεχωριστού αντιπροσώπου και προσόντων του
  - Ετοιμασία διαδικασίας κατάρτισης καταλόγου ειδικών αντιπροσώπων
  - Συνεργασία με Εκπροσώπους της Δικαστικής Εξουσίας για προώθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Δικαιώματα του Παιδιού στο Πλαίσιο του Σχολείου

- Αξιολόγηση και αναδιαμόρφωση του προγράμματος επισκέψεων Επιτρόπου σε σχολεία με τίτλο «Δώσε φωνή στην άποψή σου»
- Διοργάνωση του 2ου διήμερου σεμιναρίου για εκπαιδευτικούς με θέμα την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, σε συνεργασία με το Κέντρο Στήριξης Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και τη Δομή Προαγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
- Ενίσχυση/προώθηση της συμμετοχής των παιδιών στη ζωή του σχολείου μέσω της διοργάνωσης ημερίδας για διευθυντές μέσης εκπαίδευσης
- Διοργάνωση συνάντησης/διαλόγου ανάμεσα στον Υπουργό Παιδείας και τα μέλη της Παιδοβουλής
- Διεξαγωγή έρευνας ανάμεσα σε παιδιά μετανάστες που φοιτούν σε δημόσια σχολεία με θέμα το πώς τα ίδια αντιλαμβάνονται την ένταξή τους στη σχολική ζωή και τον τρόπο που τα αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, οι συμμαθητές και το σχολείο
- Ετοιμασία και αποστολή σε όλα τα σχολεία της Κύπρου Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικού Πακέτου σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Υποβολή τροποιητικών προτάσεων προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και την Επιτροπή Παιδείας της Βουλής των Κανονισμών Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης
- Παρακολούθηση των εισηγήσεων και αλλαγών στα πλαίσια της εν εξελίξει Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης και προώθηση της ενεργότερης εμπλοκής των μαθητών στο διάλογο που διεξάγεται

- Διαβούλευση με ενδιαφερόμενους φορείς και παιδιά για την ετοιμασία εισηγήσεων για την τροποποίηση των περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμών του 2001 (ΚΔΠ 186/ 2001)
- Ανάπτυξη εκπαιδευτικού προγράμματος για τα Δικαιώματα του Παιδιού το οποίο θα προσφέρεται στο χώρο του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και θα απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες διαφορετικών ηλικιακών ομάδων
- Προκήρυξη διαγωνισμού συγγραφής θεατρικού έργου για παιδιά με θέμα τα δικαιώματα του παιδιού
- Προκήρυξη διαγωνισμού (ομαδικής) τρισδιάστατης κατασκευής με θέμα τα Δικαιώματα του Παιδιού ανάμεσα στους μαθητές Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης
- Προώθηση θεσμοθέτησης Εβδομάδας Δικαιωμάτων του Παιδιού
- Καθιέρωση τακτικών συναντήσεων της Επιτρόπου με την ΠΣΕΜ και την Παιδοβουλή
- Προώθηση των θέσεων της ΠΣΕΜ και της Παιδοβουλής προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού

ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Παιδιά Μετανάστες

- Διεξαγωγή έρευνας ανάμεσα σε παιδιά μετανάστες που φοιτούν σε δημόσια σχολεία με θέμα το πώς τα ίδια αντιλαμβάνονται την ένταξή τους στη σχολική ζωή και τον τρόπο που τα αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, οι συμμαθητές και το σχολείο
- Συνεργασία με την Παιδοβουλή (δεδομένου ότι το θέμα των παιδιών μεταναστών θα απασχολήσει την τακτική συνεδρία της Παιδοβουλής)
- Χαρτογράφηση διαδικασιών εντοπισμού και παρακολούθησης των παιδιών μεταναστών που εισέρχονται στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Προώθηση ρύθμισης διαδικασιών που θα ακολουθούνται από τις αρμόδιες αρχές σε σχέση με τη νομική εκπροσώπηση των ασυνόδευτων αιτητών ασύλου δυνάμει του περί Προσφύγων (Τροποποιητικού) Νόμου του 2009
- Προώθηση συμφωνίας πλαισίου αρχών που θα ισχύουν για τις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων περί Προσφύγων (Τροποποιητικού) Νόμου του 2009
- Προώθηση από την Επίτροπο διαδικασιών διορισμού και κατάρτισης νομικών εκπροσώπων ασυνόδευτων ανηλίκων
- Συνεργασία με Υπουργείο Υγείας για την ετοιμασία και διάδοση υλικού σε διάφορες γλώσσες (ρωσικά, γεωργιανά, τούρκικα, αραβικά) αναφορικά με τις υπηρεσίες υγείας τις οποίες παρέχει σε παιδιά το Δημόσιο Σύστημα Υγείας
- Προώθηση πρότασης για τη στελέχωση των δημόσιων νοσοκομείων με μεταφραστές για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών μεταναστών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3
Τριετές Σχέδιο Δράσης 2011-2013
«Τα παιδιά πρωταγωνιστές στη ζωή τους»

Α΄ ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΡΑΣΕΩΝ: «Διαφώτιση και Ευαισθητοποίηση των παιδιών και της Κοινωνίας Ευρύτερα Σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού»

Σκοπός:

Τα παιδιά και ευρύτερα η κοινωνία να γνωρίσουν και να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και να κινητοποιηθούν με στόχο την προώθηση και εμπέδωσής τους σε όλες τις πτυχές της ζωής

Στόχος 1:
Διαφώτιση και ευαισθητοποίηση των παιδιών για τα δικαιώματα του παιδιού

Δράσεις:

1.1. Συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την προώθηση της Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα μέσα από τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα
1.2. Πρόγραμμα Επισκέψεων της Επιτρόπου στα σχολεία
1.3. Λειτουργία και συνεχής ανανέωση της Ιστοσελίδας της Επιτρόπου
1.4. Εφαρμογή Προγράμματος Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά στους χώρους του Γραφείου της Επιτρόπου με τον τίτλο «Δικαιωματοχώρα»
1.5. Διοργάνωση Εργαστηρίων στην Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Εκπαιδευτικούς
1.6. Ανάπτυξη, παραγωγή και διάδοση υλικού σχετικό με τα δικαιώματα των παιδιών προσαρμοσμένου για παιδιά
1.7. Διοργάνωση σειράς εκδηλώσεων στα πλαίσια της Εβδομάδας Παιδιού

Στόχος 2:
Διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινωνίας για τα δικαιώματα του παιδιού

Δράσεις:

2.1. Διοργάνωση σεμιναρίων, εργαστηρίων και διαλέξεων για επαγγελματίες που ασχολούνται με παιδιά ή/ και θέματα παιδιών
2.2. Ενθάρρυνση και ενίσχυση Υπηρεσιών και Οργανισμών που απευθύνονται και σε παιδιά για την για την ανάπτυξη παιδοκεντρικών διαδικασιών και πρακτικών
2.3. Διοργάνωση Επετειακής Εκδήλωσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού
2.4. Συμμετοχή Επιτρόπου σε εκδηλώσεις, ομιλίες και δημόσιες παρεμβάσεις
2.5. Συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλα οργανωμένα σύνολα που αναπτύσσουν δράση με επίκεντρο τα παιδιά
2.6. Ανάπτυξη συνεργασίας με τα ΜΜΕ με στόχο την από μέρους τους υιοθέτηση της προοπτικής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού όταν προσεγγίζουν/ παρουσιάζουν θέματα για παιδιά

Β΄ ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΡΑΣΕΩΝ: «Ενδυνάμωση και Συμμετοχή»

Σκοπός:

Ανάπτυξη και προώθηση κουλτούρας συμμετοχής και ενδυνάμωση των παιδιών ώστε να λαμβάνουν μέρος σε κάθε πτυχή της ζωής που τα αφορά και σε διαφορετικά επίπεδα (οικογένεια – σχολείο – κοινότητα – ευρύτερη κοινωνία)

Στόχος 1:

Δημιουργία δομών και εγκαθίδρυση διαδικασιών τακτικής συνεργασίας της Επιτρόπου με οργανωμένα σύνολα παιδιών

Δράσεις:

1.1. Λειτουργία Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου
1.2. Τακτική συνεργασία με Παιδοβουλή και ΠΣΕΜ
1.3. Επισκέψεις Επιτρόπου σε οργανισμούς/ ιδρύματα που υποδέχονται και εξυπηρετούν παιδιά
1.4 Συνεργασία της Επιτρόπου με οργανωμένα σύνολα/ομάδες παιδιών, πέραν της Παιδοβουλής και της ΠΣΕΜ

Στόχος 2:

Συλλογή και Προώθηση των απόψεων των παιδιών σχετικά με θέματα που τα αφορούν

Δράσεις:

2.1. Εγκαθίδρυση διαδικασιών και δομών για τη συλλογή απόψεων των παιδιών για θέματα τα οποία η Επίτροπος επιθυμεί να διαμορφώσει επίσημη θέση/ άποψη (λειτουργία ιστοσελίδας, δημόσια διαβούλευση με παιδιά κλπ) και δημοσιοποίηση των απόψεων αυτών
2.2. Προώθηση εκπαίδευσης εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματιών στη μεθοδολογία διαβούλευσης με παιδιά
2.3. Διεξαγωγή ερευνών εστιασμένων σε συγκεκριμένες ομάδες παιδιών για θέματα που τα απασχολούν
2.4. Προώθηση διαδικασιών και καλών πρακτικών για τη διεξαγωγή διαβούλευσης με παιδιά στα πλαίσια οργανισμών και ιδρυμάτων που υποδέχονται και εξυπηρετούν παιδιά

Γ΄ ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΡΑΣΕΩΝ: «Έλεγχος / Παρακολούθηση Νομοθεσιών, Πρακτικών και Διαδικασιών και Υποβολή Προτάσεων για Εναρμόνιση τους με Σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις – Προώθηση Συμβάσεων από τη Δημοκρατία»

Σκοπός:

Διασφάλιση ότι όλες οι πρόνοιες της Σύμβασης θα αντικατοπτρίζονται στις νομοθεσίες, τις πολιτικές, τις διοικητικές πρακτικές, τα επαγγελματικά εγχειρίδια, επαγγελματικούς κώδικες κ.λπ., καθώς και σε αποφάσεις αρχών και φορέων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα που αφορούν παιδιά.

Στόχος 1:

Εκσυγχρονισμός νομοθεσιών που αφορούν παιδιά και εναρμόνισή τους με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Δράσεις:

1.1. Υποβολή απόψεων σε σχέση με οποιαδήποτε νομοθεσία προωθείται από την Εκτελεστική ή/και Νομοθετική Εξουσία και αφορά άμεσα ή έμμεσα παιδιά
1.2. Συμμετοχή Επιτρόπου στις εργασίες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών οι οποίες εξετάζουν θέματα που αφορούν παιδιά στα πλαίσια, τόσο του νομοθετικού έργου όσο και του Κοινοβουλευτικού ελέγχου, και κατάθεση σχετικών απόψεων ή/και εισηγήσεων
1.3. Αυτεπάγγελτη μελέτη νομοθεσίας και ετοιμασία εισηγήσεων για τροποποιήσεις
1.4. Συμμετοχή Επιτρόπου και λειτουργών του Γραφείου της σε τοπικά και διεθνή συνέδρια σχετικά με θέματα που αφορούν παιδιά
1.5. Συμμετοχή Επιτρόπου στο Δίκτυο Ευρωπαίων Επιτρόπων

Στόχος 2:

Προώθηση στις αρμόδιες αρχές για διερεύνηση παραπόνων και παρακολούθηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διερεύνησης με στόχο την υποβολή συστάσεων και εισηγήσεων προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες και φορείς

Δράσεις:

2.1. Εντοπισμός των Υπηρεσιών που εμπλέκονται σε συγκεκριμένο είδος παραπόνου
2.2. Διαβίβαση του παραπόνου στην/στις αρμόδιες αρχές για διερεύνηση με συγκεκριμένα ερωτήματα/επισημάνσεις για το συγκεκριμένο παράπονο
2.3. Παράλληλα διαβίβαση συγκεκριμένων ερωτημάτων/ερωτηματολογίου που αφορούν γενικότερα τις δομές, τις πρακτικές, τη νομοθεσία και την πολιτική που εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο τομέα
2.4. Μελέτη των απαντήσεων
2.5. Υποβολή εισηγήσεων προς τους αρμόδιους πολιτικούς και υπηρεσιακούς προϊστάμενους, όπου εντοπιστούν προβλήματα στις διαδικασίες και πολιτική
2.6. Παρακολούθηση του αποτελέσματος των εισηγήσεων/συστάσεων
2.7. Όπου εξακολουθούν να παρουσιάζονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού ακολουθείται πιο λεπτομερής και σε βάθος έρευνα

2.8. Ετοιμασία τελικών εισηγήσεων προς την αρμόδια Υπηρεσία με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης
2.9. Αποστολή των εισηγήσεων στον αρμόδιο Υπουργό
2.10. Η ίδια διαδικασία θα τηρείται και για θέματα που αυτεπάγγελτα η Επίτροπος κρίνει ότι πρέπει να τύχουν διερεύνηση

Στόχος 3:
Παρακολούθηση υπογραφή/κύρωσης Συμβάσεων από τη Δημοκρατία

3.1. Προώθηση κύρωσης από τη Δημοκρατία Συμβάσεων σχετικών με τα Δικαιώματα του Παιδιού

Δ΄ ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΡΑΣΕΩΝ: «Αντιπροσώπευση των Παιδιών και των Συμφερόντων τους σε Διαδικασίες που τα Επηρεάζουν»

Σκοπός:

Τα παιδιά να διευκολύνονται διαδικαστικά, να έχουν πληροφόρηση ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα αφορούν ενώπιον οποιασδήποτε διοικητικής ή δικαστικής αρχής και να έχουν τη δυνατότητα εκπροσώπησης του συμφέροντος τους από την Επίτροπο, μέσω ατόμων που θα έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα.

Στόχος 1:
Αντιπροσώπευση του συμφέροντος των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες που τα αφορούν μετά από σχετική απόφαση δικαστηρίου

Δράσεις:
1.1 Ετοιμασία κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τη νομική εκπροσώπηση του συμφέροντος των παιδιών
1.2. Εκπαίδευση / κατάρτιση ομάδας νομικών που ασκούν δικηγορία και δημιουργία σχετικού καταλόγου νομικών που θα εκπροσωπούν την Επίτροπο σε δικαστικές διαδικασίες

Στόχος 2:
Νομική εκπροσώπηση Ασυνόδευτων Ανηλίκων αιτητών ασύλου

2.1. Διασφάλιση ότι κάθε ασυνόδευτος ανήλικος αιτητής ασύλου στην Κυπριακή Δημοκρατία θα έχει νομική εκπροσώπηση σε όλα τα στάδια της εξέτασής της αίτησής του (διοικητικό και δικαστικό στάδιο)
2. 2. Συνεχής επιμόρφωση της ομάδας των νομικών οι οποίοι έχουν λάβει κατάρτιση για να εκπροσωπούν τους ανήλικους αιτητέςασύλου εκ μέρους της Επιτρόπου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4
Προτεραιότητες για το 2011

«Προστατεύω την αυτονομία του ενδυναμώνω τη φωνή του»

Σημείωμα της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού

Η εδραίωση μιας κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί το στερεότερο θεμέλιο κάθε ανθρωποκεντρικής κοινωνίας. Η προάσπιση και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γενικά και των δικαιωμάτων του παιδιού, πιο ειδικά, ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και εμβαθύνουν τη δημοκρατία σε κάθε κοινωνία. Παράλληλα, σε ατομικό επίπεδο, μια κοινωνία εδραιωμένη στις αξίες και τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αναγνωρίζει και προστατεύει την ατομική ιδιαιτερότητα και αναδεικνύει το σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια σε πρωταρχική της προτεραιότητα.

Αυτή η διαπίστωση αναδεικνύει το μέγεθος της ευθύνης που βαραίνει τον εκάστοτε Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως και κάθε άλλη ανεξάρτητη αρχή εντεταλμένη με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με πλήρη, ακριβώς, συναίσθηση αυτής μου της ευθύνης, ως η πρώτη Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Κύπρο, επιχειρώ κάθε χρόνο να αναπτύσσω ένα ολοκληρωμένο και, όπως η φύση του θέματος το επιβάλλει, πολυδιάστατο πρόγραμμα, καθόσον αφορά τους τομείς δράσεων στους οποίους στοχεύω να δώσω προτεραιότητα τη συγκεκριμένη χρονιά. Το Πρόγραμμα για το 2011 φέροντας τον τίτλο «Προστατεύω την Αυτονομία του Ενδυναμώνω τη φωνή του» επικεντρώνεται, ιδιαίτερα, στη θέση ότι, μέσα από την ενδυνάμωση των παιδιών, προωθώντας και ενισχύοντας τη συμμετοχή τους και δίδοντας τους χώρο να αναπτύσσουν σταδιακά την αυτονομία τους, επιτυγχάνουμε, παράλληλα, την προστασία τους και τα βοηθούμε να εξελιχθούν σε αυτόνομους ενήλικες.

Λήδα Κουρσουμπά
Λευκωσία, Μάρτιος 2011

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ:
Βία κατά των Παιδιών: Έτος κατά της Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών

- Προώθηση κύρωσης της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Σεξουαλική Κακοποίηση (Lanzarote, 25.X.2007):
  - Η Επίτροπος προτίθεται να ανοίξει διάλογο με την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως προς το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η διαδικασία κύρωσης της Σύμβασης και τους λόγους για τους οποίους δεν έχει ακόμη προωθηθεί. Απώτερος στόχος είναι η στήριξη του αρμόδιου Υπουργείου ώστε να υπερβληθούν τυχόν προβλήματα /δυσκολίες και να επιτευχθεί η κύρωση της Σύμβασης το συντομότερο.
- Διανομή του υλικού της εκστρατείας κατά της σεξουαλικής βίας εναντίον των παιδιών του Συμβουλίου της Ευρώπης από το Γραφείο της Επιτρόπου:
  - Συνεργασία με την Παγκύπρια Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου για την προώθηση του υλικού και, συγκεκριμένα, του παραμυθιού και του οδηγού χρήσης στους γονείς.
  - Διανομή του υλικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, πλην του παραμυθιού, μαζί με το υλικό του Γραφείου της Επιτρόπου που προορίζεται για τους εκπαιδευτικούς.
- Ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Επιτρόπου, συνδέσμων (links) σχετικών με την εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.
- Συνέχεια και περαιτέρω επέκταση της συνεργασίας της Επιτρόπου με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός τους το θέμα της βίας ενάντια στα παιδιά και τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια:
  - Διαβούλευση με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ώστε να μελετηθεί το ενδεχόμενο αύξησης του ποσού χρηματοδότησης προς το Σύνδεσμο Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια μέσω του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών, για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Γραμμής Στήριξης Παιδιών και Εφήβων 116.
  - Ανάπτυξη συνεργασίας με βιομηχανίες γάλακτος για την προώθηση του logo της εκστρατείας "One in Five" στα κουτιά γάλακτος για ένα χρόνο, με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Διαμόρφωση επίσημων θέσεων της Επιτρόπου

- Για τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων και τρόπους πρόληψης/αντιμετώπισης
- Την εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς (bullying)
- Συνεργασία με CYTA για την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση
- Παρακολούθηση και ενίσχυση δράσεων που αναπτύσσονται σε εθνικό επίπεδο σχετικά με την καταπολέμηση φαινομένων παιδικής εκμετάλλευσης μέσω του Διαδικτύου

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: Ισότητα Ευκαιριών

- Ολοκλήρωση του κύκλου διαβούλευσης της Επιτρόπου με οργανωμένα σύνολα, ενδιαφερόμενους φορείς, επαγγελματίες και ακαδημαϊκούς και ετοιμασία και προώθηση στην Κυβέρνηση και τη Βουλή των Αντιπροσώπων ολοκληρωμένων εισηγήσεων αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό του περί Αγωγής Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμου
- Ετοιμασία προτάσεων και παρακολούθηση της πορείας εκσυγχρονισμού του περί Δημόσιου Βοηθήματος Νόμου, καθόσον αφορά τα παιδιά.
- Ολοκλήρωση της Έρευνας σχετικά με τα παιδιά μετανάστες στο εκπαιδευτικό σύστημα. Μελέτη της εν λόγω έρευνας και διαμόρφωση προτάσεων και προώθησή τους προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού
- Οργάνωση επισκέψεων Επιτρόπου σε ιδρύματα παιδικής προστασίας.
- Μελέτη νομοθεσίας, διαδικασιών και πρακτικών που εφαρμόζονται από τα ιδρύματα παιδικής προστασίας με στόχο:
  - τη δημιουργία κουλτούρας για καταπολέμηση της βίας,
  - τον ανεξάρτητο έλεγχο (external monitoring) των ιδρυμάτων,
  - την πρόσληψη/εκπαίδευση/εποπτεία προσωπικού,
  - τη θεσμοθέτηση κανόνων λειτουργίας,
  - την παροχή βοήθειας/θεραπείας στα παιδιά και χειρισμός συμπεριφορών των παιδιών.
- Χαρτογράφηση των διαδικασιών που οι διάφορες εμπλεκόμενες Υπηρεσίες του Κράτους εφαρμόζουν σε σχέση με τους ασυνόδευτους ανηλίκους αιτητές πολιτικού ασύλου
- Χαρτογράφηση Κυβερνητικών ή/και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, που παρέχουν υπηρεσίες σε σχέση με τα παιδιά. Έκδοση ενημερωτικού οδηγού και η διανομή του από το Γραφείο της Επιτρόπου.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΤΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: Παιδιά ΜΜΕ και Νέες Τεχνολογίες

- Κατάρτιση (?) και Έκδοση εντύπου «ΜΜΕ & Παιδιά. Ένας Οδηγός για Δημοσιογράφους»
- Διοργάνωση Σεμιναρίου για δημοσιογράφους και λειτουργούς των ΜΜΕ με θέμα την εφαρμογή των Δικαιωμάτων του Παιδιού στο χώρο των ΜΜΕ
- Κατάρτιση και έκδοση εντύπου με θέμα την προβολή των παιδιών στα ΜΜΕ και τη συμμετοχή τους σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις
- Συνεργασία με CYTA για την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση
- Παρακολούθηση δράσεων που αναπτύσσονται σε εθνικό επίπεδο σχετικά με την καταπολέμηση φαινομένων παιδικής εκμετάλλευσης μέσω του Διαδικτύου
- Εμπλουτισμός και περεταίρω προώθηση της ιστοσελίδας της Επιτρόπου

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ: Ψυχαγωγία – Αθλητισμός – Πολιτισμός

- Έκδοση με τα παιδικά θεατρικά έργα με θέμα τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία διακρίθηκαν στο διαγωνισμό που προκήρυξε η Επίτροπος το 2010
- Θεατρική παραγωγή του έργου «Μπελάδες στην Πολυχρωμία» το οποίο απέσπασε το πρώτο βραβείο στον πιο πάνω διαγωνισμό
- Ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Επιτρόπου των έργων που υποβλήθηκαν στον πιο πάνω διαγωνισμό
- Συνεργασία με το Διεθνές Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου (ICFFC). Η Επίτροπος θα θέσει υπό την αιγίδα της τη διοργάνωση του Διεθνούς Φεστιβάλ Παιδικού Κινηματογράφου Κύπρου
- Σύνοψη και προβολή των απόψεων των παιδιών σχετικά με τα αίτια των φαινομένων βίας στα γήπεδα. Ετοιμασία προτάσεων και προώθησής τους μέσα από τα ίδια τα παιδιά
- Συνεργασία με το Παιδικό Μουσείο Ρότα
- Δημιουργία ειδικού πεδίου στην ιστοσελίδα της Επιτρόπου με το σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην παρούσα Σύμβαση,

Εκτιμώντας ότι, σύμφωνα με τις διακηρυγμένες στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών αρχές, η αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας, αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Έχοντας υπόψη ότι οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών έχουν διακηρύξει εκ νέου, στον Καταστατικό Χάρτη, την πίστη τους στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπου, και έχουν αποφασίσει να προαγάγουν την κοινωνική πρόοδο και να καθορίσουν καλύτερες συνθήκες ζωής μέσα στα πλαίσια μιας μεγαλύτερης ελευθερίας.

Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στα Διεθνή Σύμφωνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα διακήρυξαν και συμφώνησαν ότι καθένας δικαιούται να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που αναφέρονται σε αυτές, χωρίς καμία απολύτως διάκριση ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Υπενθυμίζοντας ότι, στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα Ηνωμένα Έθνη διακήρυξαν ότι τα παιδιά δικαιούνται ειδική βοήθεια και υποστήριξη.

Έχοντας πεισθεί ότι η οικογένεια ως η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της, και ιδιαίτερα των παιδιών, πρέπει να έχει την προστασία και την υποστήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στην κοινότητα.

Αναγνωρίζοντας ότι το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.

Θεωρώντας ότι είναι σημαντικό να προετοιμαστεί το παιδί πλήρως για να ζήσει μία ατομική ζωή στην κοινωνία και να ανατραφεί μέσα στο πνεύμα των ιδανικών που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα μέσα στο πνεύμα ειρήνης, αξιοπρέπειας, ανοχής, ελευθερίας, ισότητας και αλληλεγγύης.

Έχοντας υπόψη ότι η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία εξαγγέλθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που

υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη στις 20 Νοεμβρίου 1959 και που αναγνωρίσθηκε στην Παγκόσμια Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, τα Κοινωνικά και τα Πολιτιστικά Δικαιώματα (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στα καταστατικά και στα συναφή όργανα των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανισμών που μεριμνούν για την ευημερία του παιδιού.

Έχοντας υπόψη ότι, όπως υποδεικνύεται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, «το παιδί, λόγω της σωματικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του».

Υπενθυμίζοντας τις διατάξεις της Διακήρυξης για τις Κοινωνικών και Νομικών Αρχών αναφορικά με την Προστασία και την Ευημερία των Παιδιών, με Ειδική Αναφορά την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες και την υιοθεσία σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο· (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 41/85 της 3ης Δεκεμβρίου 1986), τις Διατάξεις των Ελάχιστων Κανόνων των Ηνωμένων Εθνών για την Απονομή Δικαιοσύνης για Ανήλικους (Κανόνες του Πεκίνου) · (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 40/33 της 29ης Νοεμβρίου 1985) και τη Διακήρυξη για την Προστασία των Γυναικών και των Παιδιών σε Περίοδο Επείγουσας Ανάγκης και Ένοπλης Σύγκρουσης (Απόφαση Γενικής Συνέλευσης 3318 (XXIX) της 14ης Δεκεμβρίου 1974).

Αναγνωρίζοντας ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου υπάρχουν παιδιά που ζουν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες, και ότι είναι αναγκαίο να δοθεί στα παιδιά αυτά ιδιαίτερη προσοχή.

Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη σημασία των πολιτιστικών παραδόσεων και αξιών κάθε λαού για την προστασία και την αρμονική ανάπτυξη του παιδιού.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των παιδιών σε όλες τις χώρες, και ιδιαίτερα στις υπό ανάπτυξη χώρες.

Συμφώνησαν τα εξής:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1

Για σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, παιδί σημαίνει κάθε ανθρώπινο ον κάτω των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία.

Άρθρο 2

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εξασφαλίζουν σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση στη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή την κρατική, εθνική, ή κοινωνική καταγωγή τους, την περιουσιακή τους κατάσταση, την ανικανότητα τους, τη γέννηση τους ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία του παιδιού έναντι όλων των μορφών διάκρισης ή τιμωρίας, με βάση την υπόσταση, τις δραστηριότητες, τις εκφρασμένες απόψεις ή τις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων κηδεμόνων του ή των μελών της οικογένειάς του.

Άρθρο 3

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής ευημερίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των νόμιμων κηδεμόνων του ή των άλλων προσώπων που είναι νομικά υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτόν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ότι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.

Άρθρο 4

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να παίρνουν όλα τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που είναι κατάλληλα για την εφαρμογή των αναγνωρισμένων στην παρούσα Σύμβαση δικαιωμάτων. Στην περίπτωση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα μέτρα αυτά στον ανώτατο βαθμό που επιτρέπουν οι πόροι που διαθέτουν και, όπου είναι αναγκαίο, μέσα στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 5

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται την ευθύνη, το δικαίωμα και το καθήκον που έχουν οι γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, τα μέλη της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας, όπως προβλέπεται από τα τοπικά έθιμα, οι νόμιμοι κηδεμόνες ή άλλα πρόσωπα που έχουν νόμιμα την ευθύνη για το παιδί, να του παρέχουν, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του, την κατάλληλη καθοδήγηση και συμβουλές κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 6

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μέρη εξασφαλίζουν, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 7

1. Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος, το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν για την εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους και με τις υποχρεώσεις που τους επιβάλλουν οι ισχύουσες σ' αυτό τον τομέα διεθνείς συνθήκες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, ελλείψει αυτών, το παιδί θα ήταν άπατρις.

Άρθρο 8

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού να διαφυλάττει την ταυτότητά του, συμπεριλαμβανομένης της ιθαγένειας του, του ονόματός του και των οικογενειακών σχέσεών του, όπως αυτά αναγνωρίζονται από το νόμο, χωρίς παράνομη παρέμβαση.
2. Όταν ένα παιδί στερείται παράνομα ορισμένα ή όλα τα στοιχεία που συνιστούν την ταυτότητά του, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να του παράσχουν κατάλληλη υποστήριξη και προστασία, ώστε η ταυτότητά του να αποκατασταθεί το συντομότερο δυνατόν.

Άρθρο 9

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμόσιμους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί, ή όταν ζουν χωριστά και πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τόπο διαμονής του παιδιού.
2. Σε όλες τις διαδικασίες κατ΄ εφαρμογή της παραγράφου 1, του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, τακτικά, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
4. Όταν ο χωρισμός είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχει πάρει ένα Συμβαλλόμενο Κράτος, όπως η προσωποκράτηση, η φυλάκιση, η εξορία, η απέλαση ή ο θάνατος (συμπεριλαμβανομένου του θανάτου από οποιαδήποτε αιτία, ο οποίος επήλθε κατά το χρόνο κράτησης) των δύο γονέων ή του ενός από αυτούς ή του παιδιού το Συμβαλλόμενο Κράτος οφείλει να δίνει, μετά από αίτηση, στους γονείς, στο παιδί ή, εάν χρειαστεί, σε ένα άλλο μέλος της οικογένειας τις ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται το μέλος ή τα απόντα μέλη της οικογένειας, εκτός εάν η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών θα είναι επιζήμια για την ευημερία του παιδιού. Τα Συμβαλλόμενα κράτη φροντίζουν εξάλλου ώστε η υποβολή ενός τέτοιου αιτήματος να μη συνεπάγεται δυσμενείς συνέπειες για το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα.

Άρθρο 10

1. Σύμφωνα με την υποχρέωση των Συμβαλλόμενων Κρατών δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 9, οποιαδήποτε αίτηση από ένα παιδί ή από τους γονείς του για την είσοδο σε ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ή την έξοδο από αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση αντιμετωπίζεται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη με θετικότητα, ανθρωπισμό και σπουδή. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη φροντίζουν επιπλέον ώστε η υποβολή μιας τέτοιας αίτησης να μην επιφέρει δυσμενείς συνέπειες για τους αιτούντες ή για τα μέλη της οικογένειάς τους.

2. Το παιδί του οποίου οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικά Κράτη έχει το δικαίωμα να διατηρεί, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, προσωπικές σχέσεις και τακτική άμεση επαφή με τους δύο γονείς του. Για το σκοπό αυτό και σύμφωνα με την υποχρέωση που βαρύνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 9, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα που έχουν το παιδί και οι γονείς του να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της χώρας αυτού του ίδιου του Συμβαλλόμενου Κράτους και να επιστρέψουν στη δική τους χώρα. Το δικαίωμα εξόδου από οποιασδήποτε χώρα μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνο των περιορισμών που ορίζει ο νόμος και που είναι αναγκαίοι για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και που είναι συμβατοί με τα υπόλοιπα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 11

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν μέτρα εναντίον των παράνομων μετακινήσεων παιδιών στο εξωτερικό και της μη επανόδου τους.
2. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα ευνοούν τη σύναψη διμερών ή πολυμερών συμφωνιών ή την προσχώρηση στις ήδη υπάρχουσες συμφωνίες.

Άρθρο 12

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τις δικές του απόψεις, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης των απόψεών του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του.
2. Για το σκοπό αυτό, στο παιδί πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα να ακούγεται από οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμόδιου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 13

1. Το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη, ή καλλιτεχνική μορφή ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του παιδιού.
2. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περιορισμών παρά μόνο αυτών που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι:
   α) Για το σεβασμό των δικαιωμάτων και της υπόληψης των άλλων ή
   β) Για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών.

Άρθρο 14

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα και το καθήκον των γονέων ή, ανάλογα με την περίπτωση, των νόμιμων κηδεμόνων του παιδιού, να το καθοδηγούν στην άσκηση του ως άνω δικαιώματος κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του.

3. Η ελευθέρια εκδήλωσης της θρησκείας του ή των πεποιθήσεών του μπορεί να υπόκειται μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας και των δημόσιων ηθών, ή των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των άλλων.

Άρθρο 15

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην ελευθερία του να συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι ειρηνικά.
2. Δεν τίθενται περιορισμοί για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, εκτός από αυτούς που ορίζονται από τον νόμο και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, για την προστασία της δημόσιας υγείας ή των δημόσιων ηθών, ή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 16

1. Κανένα παιδί δεν θα αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.
2. Το παιδί δικαιούται να προστατεύεται από το νόμο έναντι τέτοιων – παρεμβάσεων ή προσβολών.

Άρθρο 17

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τη σημασία του έργου που επιτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οφείλουν να φροντίζουν ώστε το παιδί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες και σε υλικό, που προέρχονται από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές, κυρίως αυτών που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας του, καθώς και της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Για το σκοπό αυτόν, τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να:

α) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα για το παιδί και που είναι σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 29·

β) Ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία για την παραγωγή, ανταλλαγή και διάδοση τέτοιων πληροφοριών και υλικού που να προέρχεται από διάφορες πολιτιστικές, εθνικές και διεθνείς πηγές·

γ) Ενθαρρύνουν την παραγωγή και τη διάδοση παιδικών βιβλίων·

δ) Ενθαρρύνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όπως λάβουν ιδιαίτερα υπόψη τους τις γλωσσολογικές ανάγκες των αυτόχθονων παιδιών ή των παιδιών που ανήκουν σε μια μειονότητα·

ε) Ενθαρρύνουν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών για την προστασία του παιδιού από πληροφορίες και υλικό που βλάπτουν την ευημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 13 και 16.

Άρθρο 18

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της αναγνώρισης της αρχής, σύμφωνα με την οποία και οι δύο γονείς φέρουν κοινή ευθύνη ως προς την ανατροφή του παιδιού και την ανάπτυξή του. Η ευθύνη για την ανατροφή του παιδιού και για την ανάπτυξή του ανήκει κατά κύριο λόγο στους γονείς ή, ανάλογα με την περίπτωση, στους νόμιμους κηδεμόνες του. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί τη βασική τους μέριμνα.

2. Για την εγγύηση και την προώθηση των δικαιωμάτων που εκφράζονται στην παρούσα Σύμβαση, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια στους γονείς και στους νόμιμους κηδεμόνες του παιδιού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους για την ανατροφή του παιδιού, και να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη ιδρυμάτων, διευκολύνσεων και υπηρεσιών για την φροντίδα των παιδιών.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στα παιδιά, των οποίων οι γονείς εργάζονται, το δικαίωμα να επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τις διευκολύνσεις φροντίδας παιδιών, για τις οποίες τα παιδιά πληρούν τους απαιτούμενους όρους.

Άρθρο 19

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας, τραυματισμού ή κακομεταχείρισης, παραμέλησης ή πλημμελούς μεταχείρισης, βίαιης μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής κακομεταχείρισης, όσο βρίσκεται υπό την φύλαξη των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων κηδεμόνων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.
2. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα περιλαμβάνουν, κατά το δέον, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν τη φύλαξη του, καθώς και για άλλες μορφές πρόληψης και για την επισήμανση, την αναφορά, την παραπομπή τη διερεύνηση, την περίθαλψη και την παρακολούθηση περιπτώσεων κακομεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και , όπου χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

Άρθρο 20

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδικής κρατικής προστασίας και βοήθειας.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν, σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία, να διασφαλίζουν εναλλακτική μορφή φροντίδας για τέτοια παιδιά.
3. Αυτή η φροντίδα μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή τοποθέτησης σε μια οικογένεια, της Kafala του Ισλαμικού Δικαίου, της υιοθεσίας ή, όπου είναι αναγκαίο, τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίσταση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην ανατροφή του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του.

Άρθρο 21

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και/ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και:

α. Μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαίνονται, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάσει όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή εν όψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νόμιμους εκπρόσωπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεσή

τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών·

β. Αναγνωρίζουν ότι η διακρατική υιοθεσία μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μία υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του·

γ. Μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, το παιδί να απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση της εθνικής υιοθεσίας·

δ. Παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμιγμένα σ' αυτή·

ε. Προωθούν τους αντικειμενικούς σκοπούς του παρόντος άρθρου με τη σύναψη διμερών ή πολυμερών διακανονισμών ή συμφωνιών, ανάλογα με την περίπτωση, και προσπαθούν, μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, να επιτύχουν οι τοποθετήσεις παιδιών στο εξωτερικό να πραγματοποιούνται από αρμόδιες αρχές ή αρμόδια όργανα.

Άρθρο 22

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να τυγχάνει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοηθείας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα τα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.
2. Για το σκοπό αυτόν τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα συνεργάζονται, όπως αυτά το κρίνουν αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τους άλλους αρμόδιους διακυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συνεργάζονται με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού πρόσφυγα και για να αποκτήσει τις απαραίτητες πληροφορίες για να επανενωθεί με την οικογένειά του. Σε περίπτωση που κανένας γονιός ή άλλα μέλη της οικογένειας είναι δυνατόν να ανευρεθούν, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί που στερείται οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιοδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 23

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και οφείλουν να ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή στα δικαιούχα παιδιά και σε αυτούς που έχουν την ευθύνη για τη φροντίδα τους, μιας βοήθειας για την οποία έχει γίνει αίτηση και η οποία είναι προσαρμοσμένη στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή άλλων που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους.

3. Αναγνωρίζοντας τις ειδικές ανάγκες των ανάπηρων παιδιών, η χορηγούμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου βοήθεια παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη τους οικονομικούς πόρους των γονέων τους ή αυτών που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους, και σχεδιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ανάπηρα παιδιά έχουν αποτελεσματική πρόσβαση και λαμβάνουν εκπαίδευση, επιμόρφωση, περίθαλψη, υπηρεσίες αποκατάστασης, επαγγελματική εκπαίδευση και ευκαιρίες ψυχαγωγίας κατά τρόπο που να εξασφαλίζει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους ανάπτυξης.
4. Μέσα στο πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να ευνοούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής ιατρικής φροντίδας και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης και της πρόσβασης στις πληροφορίες που αφορούν τις μεθόδους αποκατάστασης και τις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να διευκολυνθούν τα Συμβαλλόμενα Κράτη να βελτιώσουν τις δυνατότητες και τις δεξιότητες τους και να διευρύνουν την εμπειρία τους σε αυτούς τους τομείς. Γι' αυτό, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 24

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και να τυγχάνει των διευκολύνσεων ιατρικής περίθαλψης και αποκατάστασης της υγείας του. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δεν θα στερηθεί του δικαιώματος να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του ως άνω δικαιώματος και παίρνουν, ιδιαίτερα τα κατάλληλα μέτρα για:
   α) Να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα·
   β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική βοήθεια και περίθαλψη δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης·
   γ) Να καταπολεμήσουν τις ασθένειες και τον υποσιτισμό, μέσα στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, με τη βοήθεια – μεταξύ άλλων – της εφαρμογής της ήδη διαθέσιμης τεχνολογίας και με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.
   δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες την κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό·
   ε) Να εξασφαλίσουν ότι όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, ενημερώνονται, έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και υποστηρίζονται στην χρήση βασικών γνώσεων σε θέματα υγείας και διατροφής του παιδιού, στα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την καθαριότητα του περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων·
   στ) Να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού·
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που βλάπτουν την υγεία των παιδιών.
4. Τα Συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία, ώστε να επιτύχουν σταδιακά την πλήρη πραγματοποίηση του αναγνωρισμένου στο παρόν άρθρο δικαιώματος. Γι΄αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 25

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπεία της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μια περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και όλων των άλλων περιστάσεων σχετικών με την τοποθέτησή του.

Άρθρο 26

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί το δικαίωμα να επωφελείται από την κοινωνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών ασφαλίσεων, και οφείλουν να παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτού, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.
2. Οι παροχές πρέπει, όταν χρειάζεται, να δίνονται, αφού ληφθούν υπόψη οι πόροι και η κατάσταση του παιδιού και των προσώπων που έχουν αναλάβει την ευθύνη της συντήρησής του, καθώς και κάθε άλλη εκτίμηση σχετική με την αίτηση παροχής ωφελημάτων που γίνεται από το παιδί ή για λογαριασμό του.

Άρθρο 27

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού για ένα επίπεδο ζωής που να είναι κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του.
2. Στους γονείς ή στα άλλα πρόσωπα που έχουν αναλάβει το παιδί ανήκει πρωτίστως η ευθύνη της εξασφάλισης, μέσα στα όρια των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών μέσων τους, των απαραίτητων για την ανάπτυξη του παιδιού συνθηκών ζωής.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές τους συνθήκες και στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, για να βοηθήσουν τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για το παιδί, να εφαρμόσουν το δικαίωμα αυτό και να προσφέρουν, σε περίπτωση ανάγκης, υλική βοήθεια και προγράμματα υποστήριξης, κυρίως σε σχέση με τη διατροφή, το ρουχισμό και την κατοικία.
4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την είσπραξη της διατροφής του παιδιού από τους γονείς του ή από τα άλλα πρόσωπα που έχουν απέναντι του οικονομική ευθύνη, τόσο εντός της επικράτειας όσο στο εξωτερικό. Ιδιαίτερα όταν το πρόσωπο το οποίο έχει έναντι του παιδιού οικονομική ευθύνη ζει σε ένα Κράτος διαφορετικό από εκείνο του παιδιού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα ευνοούν την προσχώρηση σε διεθνείς συμφωνίες ή τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών, καθώς και την υιοθέτηση κάθε άλλης κατάλληλης ρύθμισης.

Άρθρο 28

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών, οφείλουν να:
   α) Καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους.
   β) Ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις οποίες καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση της δωρεάν παιδείας και της προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης·
   γ) Εξασφαλίζουν σε όλους πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση με βάση τις ικανότητες του καθενός με όλα τα κατάλληλα μέσα·

δ) Καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί την εκπαιδευτική και επαγγελματική ενημέρωση και επαγγελματικό προσανατολισμό·
ε) Παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε η σχολική πειθαρχία να εφαρμόζεται κατά τρόπο συμβατό με την αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προάγουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, ιδιαίτερα με σκοπό την εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαβητισμού στον κόσμο και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Γι΄ αυτό, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 29

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:
   α) Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και την ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση·
   β) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών·
   γ) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του·
   δ) Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους του λαούς και τις εθνικές, κρατικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής·
   ε) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.
2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν θα ερμηνευθεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

Άρθρο 30

Στα Κράτη όπου υπάρχουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες ή πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής, ένα παιδί αυτόχθονας ή που ανήκει σε μία από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερείται του δικαιώματος να έχει τη δική του πολιτιστική ζωή, να πρεσβεύει και να μετέρχεται τη δική του θρησκεία ή να χρησιμοποιεί τη δική του γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας του.

Άρθρο 31

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλα για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και να ενθαρρύνουν την παροχή κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Άρθρο 32

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να παρακωλύσει την εκπαίδευση του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν ειδικότερα:
   α) Να προβλέπουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτατα όρια ηλικίας για την είσοδο στην εργασία·
   β) Να προβλέπουν κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων και των συνθηκών εργασίας·
   γ) Να προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 33

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών, διοικητικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών μέτρων, για να προστατεύσουν τα παιδιά από την παράνομη χρήση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, όπως αυτές καθορίζονται στις σχετικές διεθνείς συμβάσεις, και για να εμποδίσουν τη χρησιμοποίηση των παιδιών στην παράνομη παραγωγή και διακίνηση αυτών των ουσιών.

Άρθρο 34

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη, ειδικότερα, οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς και πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν:

α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα·
β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες·
γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών με σκοπό την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.

Άρθρου 35

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα επί εθνικού, διμερούς ή πολυμερούς επιπέδου για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή τη δουλεμπορία παιδιών για οποιοδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή.

Άρθρου 36

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.

Άρθρου 37

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να επαγρυπνούν ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Θανατική ποινή ή ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να επιβάλλονται για παραβάσεις, τις οποίες έχουν διαπράξει πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.

β) Κανένα παιδί να μη στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και να είναι όσο το δυνατόν μικρότερης χρονικής διάρκειας·

γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία πρέπει να τυγχάνει ανθρωπιστικής μεταχείρισης και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ιδιαίτερα, κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του θα πρέπει να χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν κρίνεται ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και πρέπει να έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων·

δ) Κάθε παιδί που στερείται της ελευθερίας του πρέπει να έχει το δικαίωμα ταχείας πρόσβασης σε νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητεί τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής και να λαμβάνεται επί του προκειμένου μια ταχεία απόφασης.

Άρθρο 38

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν το σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που εφαρμόζονται σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, και οι οποίοι είναι σχετικοί με τα παιδιά.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών δεν θα συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απέχουν από την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις τους κάθε προσώπου κάτω των δεκαπέντε ετών. Κατά την επιστράτευση ανάμεσα σε πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να δίνουν προτεραιότητα στα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.
4. Σύμφωνα με την υποχρέωση που έχουν, δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα εφικτά μέτρα για την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών, που πλήττονται από την ένοπλη σύγκρουση.

Άρθρο 39

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προάγουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανένταξη κάθε παιδιού θύματος οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή οποιασδήποτε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύγκρουσης. Η ανάρρωση και η επανένταξη αυτή πρέπει να γίνονται μέσα σε περιβάλλον, που ευνοεί την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.

Άρθρο 40

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν σε κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή που αποδεικνύεται ένοχο παράβασης του ποινικού νόμου το δικαίωμα σε μεταχείριση που να συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειάς του και της προσωπικής αξίας, που να ενισχύει το σεβασμό του για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων και που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία του, καθώς και την ανάγκη για επανένταξη στην κοινωνία και την ανάληψη από το παιδί ενός εποικοδομητικού ρόλου στην κοινωνία.
2. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ιδιαίτερα ώστε:
   α) Κανένα παιδί να μην καθίσταται ύποπτο, να μην κατηγορείται και να μην καταδικάζεται για παράβαση του ποινικού νόμου λόγω πράξεων ή παραλείψεων, που δεν απαγορεύονται από το κρατικό ή το διεθνές δίκαιο κατά το χρόνο που διαπράχθησαν.
   β) Κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου να έχει τουλάχιστον δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις:
      ι. Να θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί νόμιμα η ενοχή του.
      ιι. Να ενημερώνεται το συντομότερο και άμεσα για τις εναντίον του κατηγορίες ή, ανάλογα με την περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του και να έχει νομική ή άλλη κατάλληλη υποστήριξη για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισης του·
      ιιι. Να κρίνεται η υπόθεσή του χωρίς καθυστέρηση από μία αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα, σύμφωνα με μια δίκαιη κατά το νόμο ακρόαση, στην παρουσία νομικού ή άλλου συμβούλου και, εκτός αν αυτό κρίνεται αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, λόγω κυρίως της ηλικίας ή της κατάστασής του στην παρουσία των γονέων του ή των νόμιμων κηδεμόνων του.
      ιν. Να μην υποχρεώνεται να καταθέσει ως μάρτυρας ή να ομολογήσει την ενοχή του, να υποβάλει ερωτήσεις το ίδιο ή μέσω άλλου στους μάρτυρες κατηγορίας και να επιτυγχάνει την παρουσίαση και την εξέταση μαρτύρων υπεράσπισης κάτω από συνθήκες ισότητας.
      ν. Εάν κριθεί ότι παρέβη τον ποινικό νόμο, να μπορεί να προσφύγει κατ' αυτής της απόφασης και οποιουδήποτε μέτρου που λήφθηκε ως συνέπεια αυτής ενώπιον μιας ανώτερης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής ή δικαστικού σώματος, σύμφωνα με το νόμο.
      νι. Να έχει τη δωρεάν βοήθεια ενός διερμηνέα, αν δεν καταλαβαίνει ή δεν μιλάει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται.
      νιι.Να αντιμετωπίζεται με απόλυτο σεβασμό η ιδιωτική του ζωή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη πρέπει να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να προάγουν τη θέσπιση νόμων, διαδικασιών, αρχών και θεσμών ειδικά για τα παιδιά που είναι ύποπτα, κατηγορούμενα ή καταδικασμένα για παράβαση του ποινικού νόμου και ιδιαίτερα:
   α) Να θεσπίσουν ένα ελάχιστο όριο ηλικίας κάτω απ΄ το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα παραβαίνουν τον ποινικό νόμο·
   β) Να παίρνουν μέτρα, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και ευκταίο, για την αντιμετώπιση τέτοιων παιδιών, χωρίς ανάγκη προσφυγής στη δικαιοσύνη, με την προϋπόθεση βέβαια ότι τηρείται ο απόλυτος σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις νόμιμες εγγυήσεις.
4. Μια ποικιλία μεθόδων όπως τα διατάγματα φροντίδας, καθοδήγησης και επιτήρησης, τη συμβουλευτική, τα διατάγματα κηδεμονίας, την τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες, τη γενική εκπαίδευση και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και τις άλλες εναλλακτικές λύσεις, πλην της ιδρυματικής φροντίδας, θα είναι διαθέσιμες έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα παιδιά θα τύχουν μεταχείρισης που να είναι αρμόζουσα για την ευημερία τους και ανάλογη τόσο με τις περιστάσεις τους όσο και με την παράβαση.

Άρθρο 41

Καμία από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν θίγει διατάξεις ευνοϊκότερες για την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού και οι οποίες είναι δυνατόν να περιέχονται:

α) Στην νομοθεσία ενός Συμβαλλόμενου Κράτους ή

β) Στο ισχύον για το Κράτος αυτό διεθνές δίκαιο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 42

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να κάνουν ευρέως γνωστές τις αρχές και τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης με ενεργά και κατάλληλα μέσα τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά.

Άρθρο 43

1. Για να εξετάζεται η πρόοδος που συντελείται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη στην τήρηση των υποχρεώσεων τους, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης, ιδρύεται μια Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία επιτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται παρακάτω:
2. Η Επιτροπή θα αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ικανότητας στον τομέα που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση.
   Τα μέλη της θα εκλέγονται από τα Συμβαλλόμενα Κράτη ανάμεσα στους υπηκόους τους και συμμετέχουν υπό την προσωπική τους ιδιότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξασφάλισης δίκαιης γεωγραφικής κατανομής και των κύριων νομικών συστημάτων.
3. Η εκλογή των μελών της Επιτροπής γίνεται με μυστική ψηφοφορία από έναν κατάλογο προσώπων που υποβάλλουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος έχει την δυνατότητα να υποδεικνύει έναν υποψήφιο, από τους υπηκόους του.
4. Η αρχική εκλογή θα γίνει το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης και στη συνέχεια κάθε δύο χρόνια. Τέσσερις τουλάχιστον μήνες πριν από την ημερομηνία κάθε εκλογής ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα καλεί γραπτώς τα Συμβαλλόμενα Κράτη να προτείνουν τους υποψήφιούς τους εντός δύο μηνών. Ο Γενικός Γραμματέας θα συντάσσει, στη συνέχεια, ένα κατάλογο με τα ονόματα όλων των υποψηφίων σε αλφαβητική σειρά, επισημαίνοντας τα Συμβαλλόμενα Κράτη που τους έχουν υποδείξει και τον υποβάλλει στα Συμβαλλόμενα στην παρούσα Σύμβαση Κράτη.
5. Οι εκλογές γίνονται κατά τις συνόδους των Συμβαλλομένων Κρατών, οι οποίες συγκαλούνται από το Γενικό Γραμματέα στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, κατά τις οποίες θα συνιστούν απαρτία τα δύο τρίτα των Συμβαλλόμενων Κρατών, εκλέγονται μέλη της Επιτροπής εκείνοι που λαμβάνουν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των παρόντων και ψηφιζόντων εκπροσώπων των Συμβαλλόμενων Κρατών.
6. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για χρονική περίοδο τεσσάρων ετών. Είναι επανεκλέξιμα εάν προταθεί εκ νέου η υποψηφιότητά τους. Η θητεία πέντε από τα εκλεγμένα κατά την πρώτη εκλογή λήγει μετά την συμπλήρωση δύο ετών. Τα ονόματα των πέντε αυτών μελών θα κληρωθούν από τον πρόεδρο της συνόδου, αμέσως μετά από την πρώτη εκλογή.
7. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης ενός μέλους της Επιτροπής, ή εάν, για έναν οποιονδήποτε άλλο λόγο, ένα μέλος δηλώσει ότι δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια της Επιτροπής, το Συμβαλλόμενο Κράτος, που είχε υποδείξει αυτό το μέλος, διορίζει άλλο εμπειρογνώμονα από τους

υπηκόους του για να υπηρετήσει για το υπόλοιπο της θητείας, με την επιφύλαξη της έγκρισης της Επιτροπής.

8. Η Επιτροπή θεσπίζει η ίδια τους εσωτερικούς κανονισμούς της.
9. Η Επιτροπή εκλέγει τους αξιωματούχους της για μία περίοδο δύο ετών.
10. Οι σύνοδοι της Επιτροπής συγκαλούνται κανονικά στην Έδρα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ή σε οποιονδήποτε άλλο τόπο, που καθορίζεται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή συνέρχεται κανονικά κάθε χρόνο.

    Η διάρκεια των συνόδων της καθορίζεται και επανεξετάζεται, εάν είναι αναγκαίο, από μία συνέλευση των Συμβαλλόμενων Κρατών στην παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη της έγκρισης από τη Γενική Συνέλευση.
11. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θέτει στη διάθεση της Επιτροπής το απαραίτητο προσωπικό και τις εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί, δυνάμει της παρούσας Σύμβασης.
12. Τα μέλη της Επιτροπής που εγκαθιδρύθηκε δυνάμει της παρούσας Σύμβασης λαμβάνουν, με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αμοιβές από τους πόρους του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τους όρους και με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Γενική Συνέλευση.

Άρθρο 44

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να υποβάλλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την υλοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, καθώς και σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς την απόλαυση αυτών των δικαιωμάτων:
    α) Μέσα στα δύο πρώτα χρόνια από την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης για το κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος.
    β) Στη συνέχεια, κάθε πέντε χρόνια.
2. Οι εκθέσεις που συντάσσονται δυνάμει του παρόντος άρθρου πρέπει να επισημαίνουν τους παράγοντες και τις δυσκολίες, εάν υπάρχουν, που επηρεάζουν το βαθμό εκπλήρωσης των δυνάμει της στην παρούσας Σύμβαση υποχρεώσεων. Πρέπει επίσης να περιέχουν επαρκείς πληροφορίες, για να δώσουν στην Επιτροπή μια περιεκτική εικόνα της εφαρμογής της Σύμβασης στην ενδιαφερόμενη χώρα.
3. Ένα Συμβαλλόμενο Κράτος που έχει υποβάλει στην Επιτροπή μια αρχική περιεκτική έκθεση, δεν χρειάζεται να επαναλάβει στις επόμενες εκθέσεις που υποβάλλει, σύμφωνα με την παραγράφου 1 (β) του παρόντος άρθρου, τις βασικές πληροφορίες που έχουν ήδη παρασχεθεί.
4. Η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμπληρωματικές πληροφορίες, σχετικές με την εφαρμογή της Σύμβασης.
5. Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε δύο χρόνια στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου, έκθεση για τις δραστηριότητες της.
6 Τα Συμβαλλόμενα Κράτη καθιστούν ευρέως προσιτές τις εκθέσεις τους στο κοινό της χώρας τους.

Άρθρο 45

Για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης και για την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο το οποίο καλύπτει η Σύμβαση:

α) Οι εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται κατά την εξέταση της εφαρμογής των

διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα τους. Η Επιτροπή μπορεί να καλέσει τις εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα αρμόδια σώματα, τα οποία θα κρίνει κατάλληλα για την παροχή ειδικών γνωμοδοτήσεων για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στις αντίστοιχες αρμοδιότητες τους. Μπορεί να καλεί τις εξειδικευμένες οργανώσεις, το Ταμείο Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών να της υποβάλουν εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης στους τομείς που ανήκουν στο πεδίο δραστηριότητάς τους.

β) Η Επιτροπή θα διαβιβάζει, εάν το κρίνει αναγκαίο, στις εξειδικευμένες οργανώσεις, στο Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά και στα άλλα αρμόδια σώματα οποιεσδήποτε εκθέσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών που περιέχουν ένα αίτημα ή υποδεικνύουν μια ανάγκη για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια, μαζί με τις παρατηρήσεις και τις εισηγήσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, σχετικά με το παραπάνω αίτημα ή υπόδειξη.

γ) Η Επιτροπή μπορεί να συστήσει στη Γενική Συνέλευση να ζητήσει από το Γενικό Γραμματέα να προβεί για λογαριασμό της Επιτροπής σε μελέτες πάνω σε ειδικά θέματα, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

δ) Η Επιτροπή μπορεί να κάνει εισηγήσεις και συστάσεις γενικής φύσεως βασισμένες στις πληροφορίες που έχει πάρει κατ΄ εφαρμογήν των άρθρων 44 και 45 της παρούσας Σύμβασης. Οι εισηγήσεις αυτές και οι συστάσεις γενικής φύσεως διαβιβάζονται σε κάθε ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Κράτος και τίθενται υπόψη της Γενικής Συνέλευσης, μαζί με τις παρατηρήσεις των Συμβαλλόμενων Κρατών μερών, αν υπάρχουν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 46

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή σε όλα τα Κράτη.

Άρθρο 47

Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 48

Η παρούσα Σύμβαση θα μείνει ανοιχτή για προσχώρηση οποιουδήποτε Κράτους. Τα έγγραφα της προσχώρησης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 49

1. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία της κατάθεσης στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.
2. Για κάθε Κράτος που επικυρώνει την παρούσα Σύμβαση ή προσχωρεί σε αυτήν μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης από το Κράτος αυτό του δικού του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 50

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προτείνει μια τροπολογία και να καταθέσει το κείμενό αυτής στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας κοινοποιεί την πρόταση για τροποποίηση στα Συμβαλλόμενα Κράτη ζητώντας τους να του υποδείξουν εάν διάκεινται ευνοϊκά στη σύγκληση μιας συνδιάσκεψης των Συμβαλλόμενων Κρατών, για την εξέταση της πρότασης και την υποβολή της σε ψηφοφορία. Εάν, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της κοινοποίησης αυτής, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Συμβαλλόμενων Κρατών δηλώσει υπέρ της σύγκλησης μιας τέτοιας συνδιάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη συνδιάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται από την πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων στη συνδιάσκεψη Συμβαλλόμενων Κρατών, υποβάλλεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.
2. Κάθε τροπολογία, που υιοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ αφού εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και γίνει δεκτή με πλειοψηφία των δύο τρίτων των Συμβαλλόμενων Κρατών.
3. Όταν μια τροπολογία τίθεται σε ισχύ, αυτή θα είναι δεσμευτική για τα Συμβαλλόμενα Κράτη που την αποδέχτηκαν, ενώ τα υπόλοιπα Συμβαλλόμενα Κράτη συνεχίζουν να δεσμεύονται από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και από όλες τις προηγούμενες τροπολογίες που έχουν αποδεχτεί.

Άρθρο 51

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών θα δέχεται και θα κυκλοφορεί σε όλα τα Κράτη το κείμενο των επιφυλάξεων που θα διατυπώσουν τα Κράτη κατά το χρόνο της επικύρωσης ή της προσχώρησης.
2. Απαγορεύεται η διατύπωση οποιασδήποτε επιφύλαξης που είναι ασυμβίβαστη με το αντικείμενο και το σκοπό της παρούσας Σύμβασης.
3. Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν ανά πάσα στιγμή με κοινοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ενημερώνει γι' αυτό όλα τα Κράτη. Η κοινοποίηση αυτή τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία παρελήφθη από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 52

Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία θα τεθεί σε ισχύ ένα χρόνο μετά από την ημερομηνία λήψης της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 53

Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών ορίζεται θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 54

Το πρωτότυπο της παρούσας Σύμβασης, της οποίας τα κείμενα στην αγγλική, αραβική, κινεζική, ισπανική, γαλλική και ρωσσική γλώσσα είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Για να πιστοποιηθούν τα παραπάνω οι υπογράφοντες, ειδικά εξουσιοδοτημένοι από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών

Τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα άλλα κράτη που έχουν υπογράψει την παρούσα Σύμβαση,·

Θεωρώντας ότι ο στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του,

Έχοντας υπ' όψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού και ιδιαίτερα το Άρθρο 4, το οποίο απαιτεί από τα Κράτη-μέρη να λάβουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην εν λόγω Σύμβαση,

Σημειώνοντας το περιεχόμενο της Σύστασης 1121 (1990) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης για τα δικαιώματα του παιδιού,

Πεποισμένοι ότι τα δικαιώματα και το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών πρέπει να προωθηθεί και προς τούτο, τα παιδιά πρέπει να έχουν την ευκαιρία να ασκούν τα δικαιώματα τους, ιδιαίτερα σε οικογενειακές διαδικασίες που τα επηρεάζουν,

Αναγνωρίζοντας ότι τα παιδιά πρέπει να τυγχάνουν σχετικής πληροφόρησης ώστε να καταστεί δυνατή η προώθηση τέτοιων δικαιωμάτων και υπέρτατων συμφερόντων και ότι το απαιτούμενο βάρος πρέπει να δίδεται στις απόψεις των παιδιών,

Αναγνωρίζοντας τη σημασία του ρόλου των γονέων, στην προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των παιδιών και θεωρώντας ότι, όπου είναι αναγκαίο, τα Κράτη θα πρέπει επίσης να εμπλέκονται σε τέτοια προστασία και προώθηση,

Θεωρώντας, εντούτοις, ότι στην περίπτωση σύγκρουσης είναι επιθυμητό για τις οικογένειες, να προσπαθήσουν να φθάσουν σε συμφωνία πριν να φέρουν το θέμα ενώπιον δικαστικής αρχής,

Έχουν αποφασίσει ως ακολούθως:

Κεφάλαιο I - Πεδίο Εφαρμογής & Αντικείμενο της Σύμβασης & Ορισμοί

Άρθρο 1
Πεδίο εφαρμογής και αντικείμενο της Σύμβασης

1. Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε παιδιά που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους.
2. Ο σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι, προς το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών, η προώθηση των δικαιωμάτων τους, η παροχή σε αυτά διαδικαστικών δικαιωμάτων και η διευκόλυνση στην άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά είναι, τα ίδια ή μέσω άλλων προσώπων ή Σωμάτων, ενημερωμένα και τους επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαδικασίες που τα επηρεάζουν ενώπιον δικαστικής αρχής.
3. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν τα παιδιά είναι οικογενειακές διαδικασίες, ιδιαίτερα αυτές που αφορούν την άσκηση των γονικών ευθυνών, όπως είναι ο τόπος διαμονής και η πρόσβαση στα παιδιά.
4. Κάθε Κράτος οφείλει, κατά το χρόνο της υπογραφής ή όταν καταθέτει την πράξη επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, με δήλωση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να καθορίσει τρεις τουλάχιστον κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων ενώπιον δικαστικής αρχής στις οποίες η παρούσα Σύμβαση θα εφαρμόζεται.
5. Οποιοδήποτε μέρος δύναται, με επιπρόσθετη δήλωση, να καθορίσει επιπρόσθετες κατηγορίες οικογενειακών υποθέσεων στις οποίες η παρούσα Σύμβαση θα εφαρμόζεται ή να παρέχει πληροφορίες αναφορικά με την εφαρμογή του Άρθρου 5 παράγραφος 2, του Άρθρου 9, παράγραφος 2, του Άρθρου 10 και του Άρθρου 11.
6. Τίποτα στην παρούσα Σύμβαση, θα εμποδίζει τα Μέρη να εφαρμόζουν κανόνες πιο ευνοϊκούς για την προώθηση και την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Άρθρο 2
Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

(α) ο όρος «δικαστική αρχή» σημαίνει δικαστήριο ή διοικητική αρχή που έχει ισότιμες εξουσίες·
(β) ο όρος «έχοντες γονικές ευθύνες» σημαίνει γονείς και άλλα πρόσωπα ή σώματα, που έχουν το δικαίωμα να ασκούν ορισμένες ή όλες τις γονικές ευθύνες·
(γ) ο όρος «αντιπρόσωπος» σημαίνει πρόσωπο, όπως δικηγόρος ή σώμα, που έχει διορισθεί να ενεργεί ενώπιον δικαστικής αρχής για λογαριασμό παιδιού·
(δ) ο όρος «σχετικές πληροφορίες» σημαίνει πληροφορίες, οι οποίες είναι κατάλληλες για την ηλικία και την αντίληψη του παιδιού και οι οποίες δίδονται για να διευκολύνουν το παιδί να ασκήσει πλήρως τα δικαιώματα του, εκτός αν η παροχή τέτοιων πληροφοριών είναι αντίθετη με την ευημερία του παιδιού.

Κεφάλαιο II - Διαδικαστικά μέτρα για την προώθηση της άσκησης των δικαιωμάτων των παιδιών

Α. Διαδικαστικά δικαιώματα του παιδιού

Άρθρο 3

Δικαίωμα να πληροφορείται και να εκφράζει τις απόψεις του σε διαδικασίες

Σε Παιδί που θεωρείται από την εσωτερική νομοθεσία ότι έχει επαρκή αντίληψη, σε περίπτωση διαδικασιών ενώπιον δικαστικής αρχής που το επηρεάζει, παρέχονται και δικαιούται να ζητήσει τα ακόλουθα δικαιώματα:

α) να λαμβάνει όλες τις σχετικές πληροφορίες·
β) να το συμβουλεύονται και να εκφράζει τις απόψεις του·
γ) να ενημερώνεται για τις πιθανές συνέπειες συμμόρφωσης με τις απόψεις αυτές και τις πιθανές συνέπειες οποιασδήποτε απόφασης.

Άρθρο 4

Δικαίωμα να υποβάλλει αίτηση για τον διορισμό ειδικού αντιπροσώπου

1. Τηρουμένου του Άρθρου 9, το παιδί θα έχει το δικαίωμα να αιτείται, αυτοπροσώπως ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, για ειδικό αντιπρόσωπο, σε διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν το παιδί, όπου το εσωτερικό δίκαιο αποκλείει τους έχοντες γονικές ευθύνες να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο.
2. Τα Κράτη είναι ελεύθερα να περιορίσουν το δικαίωμα της παραγράφου 1, σε παιδιά που θεωρούνται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχουν επαρκή αντίληψη.

Άρθρο 5

Άλλα πιθανά διαδικαστικά δικαιώματα

Τα Κράτη εξετάζουν την παροχή στα παιδιά επιπρόσθετων διαδικαστικών δικαιωμάτων, σε σχέση με διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που τα επηρεάζουν, ιδιαίτερα:

α) το δικαίωμα να αιτούνται βοήθεια από κατάλληλο πρόσωπο της επιλογής τους, προκειμένου να τα βοηθήσει να εκφράσουν τις απόψεις τους·
β) το δικαίωμα να αιτούνται αυτοπροσώπως ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, για διορισμό ξεχωριστού αντιπροσώπου, στις κατάλληλες περιπτώσεις δικηγόρου·
γ) το δικαίωμα να διορίσουν δικό τους αντιπρόσωπο·
δ) το δικαίωμα να ασκούν ορισμένα ή όλα τα δικαιώματα των μερών σε τέτοιες διαδικασίες.

Β. Ρόλος των δικαστικών αρχών

Άρθρο 6
Διαδικασία λήψεως αποφάσεως
Σε διαδικασίες που επηρεάζουν παιδί, η δικαστική αρχή προτού λάβει απόφαση οφείλει:

α) να μελετά κατά πόσο έχει επαρκείς πληροφορίες στη διάθεση της, προκειμένου να πάρει απόφαση προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, και, όπου είναι αναγκαίο, να λαμβάνει περαιτέρω πληροφορίες, ιδιαίτερα από τους έχοντες γονικές ευθύνες·
β) σε περίπτωση όπου το παιδί θεωρείται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχει επαρκή αντίληψη:
- να διασφαλίσει ότι το παιδί έχει λάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες·
- να συμβουλευθεί το παιδί προσωπικά σε κατάλληλες περιπτώσεις, κατ' ιδίαν αν είναι αναγκαίο, το ίδιο ή μέσω άλλων προσώπων ή σωμάτων, κατά τρόπο κατάλληλο για την αντίληψη του, εκτός αν αυτό θα ήταν έκδηλα αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού·
- να επιτρέψει στο παιδί να εκφράσει τις απόψεις του·

γ) να δώσει το απαιτούμενο βάρος στις απόψεις που εξέφρασε το παιδί.

Άρθρο 7
Καθήκον να ενεργήσει ταχέως
Στις διαδικασίες που επηρεάζουν το παιδί, η δικαστική αρχή ενεργεί ταχέως, για να αποφευχθεί οποιαδήποτε αχρείαστη καθυστέρηση και οι διαδικασίες είναι διαθέσιμες για να διασφαλίσουν ότι οι αποφάσεις της επιβάλλονται ταχέως. Σε επείγουσες περιπτώσεις, η δικαστική αρχή έχει εξουσία, όπου είναι κατάλληλο, να λαμβάνει αποφάσεις που είναι άμεσα εκτελεστές.

Άρθρο 8
Αυτεπάγγελτη ενέργεια
Σε διαδικασίες που επηρεάζουν παιδί, η δικαστική αρχή έχει εξουσία να ενεργεί αυτεπάγγελτα, σε υποθέσεις που καθορίζονται από το εσωτερικό δίκαιο όπου η ευημερία του παιδιού είναι σε σοβαρό κίνδυνο.

Άρθρο 9
Διορισμός Αντιπροσώπου
1. Σε διαδικασίες που επηρεάζουν το παιδί όπου, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, οι έχοντες γονικές ευθύνες αποκλείονται από την αντιπροσώπευση του παιδιού, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού, η δικαστική αρχή έχει εξουσία να διορίσει ειδικό αντιπρόσωπο του παιδιού για τις διαδικασίες αυτές.
2. Τα Μέρη θα εξετάσουν, την παροχή σε διαδικασίες που επηρεάζουν το παιδί, εξουσίας στη δικαστική αρχή να διορίσει ξεχωριστό αντιπρόσωπο, σε κατάλληλες περιπτώσεις δικηγόρο, να εκπροσωπεί το παιδί.

Γ. Ρόλος των αντιπροσώπων

Άρθρο 10

1. Στις περιπτώσεις διαδικασιών ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν παιδί, ο αντιπρόσωπος, εκτός αν αυτό θα ήταν έκδηλα αντίθετο προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, οφείλει να-
   α) παράσχει όλες τις σχετικές πληροφορίες στο παιδί, εάν το παιδί θεωρείται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχει επαρκή αντίληψη·
   β) παράσχει εξηγήσεις προς στο παιδί, εάν το παιδί θεωρείται από το εσωτερικό δίκαιο ότι έχει επαρκή αντίληψη, αναφορικά με τις πιθανές συνέπειες της συμμόρφωσης με τις απόψεις του και τις πιθανές συνέπειες οποιασδήποτε ενέργειας από τον αντιπρόσωπο·
   γ) καθορίσει τις απόψεις του παιδιού και παρουσιάσει τις απόψεις αυτές στη δικαστική αρχή.
2. Τα Μέρη εξετάζουν την επέκταση των προνοιών της παραγράφου 1 στους έχοντες γονικές ευθύνες.

Δ. Επέκταση ορισμένων προνοιών

Άρθρο 11

Τα Μέρη εξετάζουν την επέκταση των προνοιών των Άρθρων 3, 4 και 9, σε διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά ενώπιον άλλων σωμάτων και σε ζητήματα που επηρεάζουν τα παιδιά τα οποία δεν είναι το αντικείμενο διαδικασιών.

Ε. Εθνικά σώματα

Άρθρο 12

1. Τα Κράτη θα ενθαρρύνουν μέσω σωμάτων που εκτελούν, μεταξύ άλλων, τις λειτουργίες που παρατίθενται στην παράγραφο 2, την προώθηση και την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.
2. Οι λειτουργίες είναι ως ακολούθως:
   α) να προβαίνουν σε προτάσεις για ενδυνάμωση του δικαίου, σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών·
   β) να εκφράζουν γνώμες, που αφορούν προσχέδια νομοθεσίας, σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών·
   γ) να παρέχουν γενικές πληροφορίες, αναφορικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, το κοινό, και πρόσωπα και σώματα που ασχολούνται με ερωτήματα σχετικά με παιδιά·
   δ) να αναζητούν τις απόψεις των παιδιών και να τους παρέχουν σχετικές πληροφορίες.

ΣΤ. Άλλα ζητήματα

Άρθρο 13

Διαμεσολάβηση ή άλλες διαδικασίες για επίλυση διαφορών.

Για να αποτραπούν ή επιλυθούν διαφορές ή για αποφυγή διαδικασιών ενώπιον δικαστικής αρχής που επηρεάζουν παιδιά, τα Μέρη ενθαρρύνουν την παροχή διαμεσολάβησης ή άλλων διαδικασιών για επίλυση διαφορών, και την χρήση τέτοιων διαδικασιών για επίτευξη συμφωνίας, σε κατάλληλες υποθέσεις που θα προσδιορισθούν από τα Μέρη.

Άρθρο 14

Νομική αρωγή και συμβουλή

Όπου το εσωτερικό δίκαιο προνοεί νομική αρωγή ή συμβουλή για την αντιπροσώπευση παιδιών σε διαδικασίες ενώπιον δικαστικής αρχής που τα επηρεάζουν, τέτοιες διατάξεις θα εφαρμόζονται σχετικά με τα θέματα που καλύπτονται από τα Άρθρα 4 και 9.

Άρθρο 15

Σχέσεις με άλλες διεθνείς πράξεις

Η παρούσα Σύμβαση δεν περιορίζει την εφαρμογή οποιασδήποτε άλλης διεθνούς πράξης η οποία ασχολείται με ειδικά ζητήματα, που απορρέουν στο πλαίσιο της προστασίας παιδιών και οικογενειών, και στην οποία Μέρος στην παρούσα Σύμβαση είναι ή γίνεται Μέρος.

Κεφάλαιο III – ΜΟΝΙΜΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Άρθρο 16

Ίδρυση και λειτουργίες της Μονίμου Επιτροπής

1. Συστήνεται για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης Μόνιμος Επιτροπή.
2. Η Μόνιμος Επιτροπή θα τηρεί υπό αναθεώρηση προβλήματα που σχετίζονται με την παρούσα Σύμβαση. Ειδικότερα μπορεί να:
   α) εξετάζει οποιαδήποτε σχετικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία ή εφαρμογή της Σύμβασης. Τα συμπεράσματα της Μονίμου Επιτροπής που αφορούν την εφαρμογή της Σύμβασης μπορούν να πάρουν την μορφή συστάσεως: συστάσεις υιοθετούνται από πλειοψηφία τριών τετάρτων των ψηφισάντων·
   β) προτείνει τροποποιήσεις της Σύμβασης και εξετάζει αυτές που προτείνονται σύμφωνα με το Άρθρο 20·
   γ) παρέχει συμβουλή και βοήθεια σε εθνικά σώματα τα οποία έχουν λειτουργίες δυνάμει της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 και προωθεί τη διεθνή συνεργασία μεταξύ αυτών.

Άρθρο 17
Σύνθεση

1. Κάθε Μέρος μπορεί να εκπροσωπείται στην Μόνιμο Επιτροπή από ένα ή περισσότερους αντιπροσώπους. Κάθε Μέρος θα έχει μία ψήφο.
2. Οποιοδήποτε Κράτος που αναφέρεται στο Άρθρο 21, που δεν είναι Μέρος στην παρούσα Σύμβαση, μπορεί να εκπροσωπείται στη Μόνιμο Επιτροπή από ένα παρατηρητή. Το ίδιο ισχύει και για οποιοδήποτε άλλο Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μετά που θα προσκληθούν να προσχωρήσουν στη Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 22.
3. Εκτός εάν Μέρος έχει πληροφορήσει τον Γενικό Γραμματέα για την ένσταση του, τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την συνάντηση, η Μόνιμος Επιτροπή μπορεί να προσκαλέσει τους ακόλουθους να παρευρεθούν ως παρατηρητές σε όλες τις συναντήσεις της, ή σε μία συνάντηση, ή σε μέρος συνάντησης:
   - οποιοδήποτε Κράτος που δεν αναφέρεται στην παράγραφο 2 πιο πάνω,
   - την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού,
   - την Ευρωπαϊκή Κοινότητα,
   - οποιοδήποτε διεθνές κυβερνητικό σώμα,
   - οποιοδήποτε μη κυβερνητικό σώμα με μία ή περισσότερες λειτουργίες, που μνημονεύονται στην παράγραφο 2 του Άρθρου 12.
4. Η Μόνιμος Επιτροπή μπορεί να ανταλλάσσει πληροφορίες με οποιουσδήποτε σχετικούς οργανισμούς, που ασχολούνται με την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Άρθρο 18
Συνεδρίες

1. Στο τέλος του τρίτου χρόνου που ακολουθεί την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης, και με δική του/της πρωτοβουλία, σε οποιοδήποτε χρόνο μετά την ημερομηνία αυτή, ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα καλέσει τη Μόνιμο Επιτροπή σε συνεδρία.
2. Στη Μόνιμο Επιτροπή μπορούν να λαμβάνονται αποφάσεις μόνο εάν τουλάχιστον τα μισά από τα Μέρη είναι παρόντα.
3. Τηρουμένων των Άρθρων 16 και 20, οι αποφάσεις της Μονίμου Επιτροπής θα λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών.
4. Τηρουμένων των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης, η Μόνιμος Επιτροπή συντάσσει τους δικούς της διαδικαστικούς κανονισμούς και τους διαδικαστικούς κανονισμούς οποιασδήποτε ομάδας εργασίας που δυνατό να συστήσει για εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας δυνάμει της Σύμβασης.

Άρθρο 19
Εκθέσεις της Μονίμου Επιτροπής

Μετά από κάθε συνεδρία, η Μόνιμος Επιτροπή προωθεί στα Μέρη και στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης έκθεση για τις συζητήσεις και οποιεσδήποτε αποφάσεις λήφθηκαν.

Κεφάλαιο IV – Τροποποιήσεις στη Σύμβαση

Άρθρο 20

1. Οποιαδήποτε τροποποίηση στα Άρθρα της παρούσας Σύμβασης που προτείνεται από Μέρος ή τη Μόνιμο Επιτροπή, θα κοινοποιείται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης και θα προωθείται από αυτόν ή αυτήν, τουλάχιστον δύο μήνες πριν την επόμενη συνεδρία της Μονίμου Επιτροπής, στα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, οποιοδήποτε μέρος που υπέγραψε, οποιοδήποτε Μέρος, οποιοδήποτε Κράτος το οποίο καλείται να υπογράψει την παρούσα Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 21 και σε οποιοδήποτε Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που καλείται να προσχωρήσει σ' αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 22.
2. Οποιαδήποτε τροποποίηση προτείνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, εξετάζεται από τη Μόνιμο Επιτροπή, η οποία υποβάλει το κείμενο που υιοθετείται από πλειοψηφία τριών τετάρτων των ψηφισάντων στην Επιτροπή Υπουργών για έγκριση. Μετά την έγκριση του, το κείμενο αυτό προωθείται στα Μέρη για αποδοχή.
3. Οποιαδήποτε τροποποίηση, τίθεται σε ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα που ακολουθεί την λήξη της περιόδου ενός μηνός, μετά την ημερομηνία κατά την οποία όλα τα Μέρη έχουν πληροφορήσει τον Γενικό Γραμματέα ότι την έχουν αποδεχθεί.

Κεφάλαιο V – Τελικές διατάξεις

Άρθρο 21

Υπογραφή, επικύρωση και έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα Σύμβαση θα είναι ανοικτή για υπογραφή από τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα μη-μέλη Κράτη, τα οποία έχουν συμμετάσχει στην επεξεργασία της.
2. Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Οι πράξεις επικύρωσης, έγκρισης ή αποδοχής, θα κατατίθενται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
3. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία τρία Κράτη, περιλαμβανομένων τουλάχιστον δύο Κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν εκφράσει την συγκατάθεση τους να δεσμευτούν από την Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.
4. Σε σχέση με οποιοδήποτε μέρος που υπογράφει τη Σύμβαση το οποίο μεταγενέστερα εκφράζει την συγκατάθεση του να δεσμευτεί από αυτή, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά την ημερομηνία της κατάθεσης της πράξης επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 22

Κράτη μη - μέλη και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα

1. Μετά την έναρξη της ισχύος της παρούσας Σύμβασης, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από πρόταση της Μονίμου Επιτροπής και διαβούλευση των Μερών, να καλέσει οποιοδήποτε κράτος μη-μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο δεν έχει συμμετάσχει στην επεξεργασία της Σύμβασης, όπως και επίσης την Ευρωπαϊκή

Κοινότητα, να προσχωρήσουν στην παρούσα Σύμβαση, με απόφαση που λαμβάνεται με την πλειοψηφία που προνοείται στο Άρθρο 20, υποπαράγραφο δ του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, και με την ομόφωνη ψήφο των αντιπροσώπων των συμβαλλόμενων Μερών που δικαιούνται να παρακάθηνται στην Επιτροπή Υπουργών.

2. Σε σχέση με οποιοδήποτε υπό ένταξη Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου τριών μηνών, μετά την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης προσχώρησης, στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 23

Εδαφική εφαρμογή

1. Οποιοδήποτε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο υπογραφής ή όταν κατατέθει την πράξη επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να καθορίσει το έδαφος ή τα εδάφη στα οποία η παρούσα Σύμβαση θα εφαρμόζεται.
2. Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί, σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, σε οποιοδήποτε άλλο έδαφος που καθορίζεται στη δήλωση και για τις διεθνείς σχέσεις του οποίου είναι υπεύθυνο ή εκ μέρους του οποίου είναι εξουσιοδοτημένο να δεσμεύεται. Σε σχέση με τέτοιο έδαφος, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά την ημερομηνία λήψης τέτοιας δήλωσης από τον Γενικό Γραμματέα.
3. Οποιαδήποτε δήλωση γίνεται δυνάμει των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί, σε σχέση με οποιοδήποτε έδαφος καθορίζεται σε τέτοια δήλωση, να αποσυρθεί με γνωστοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα. Η απόσυρση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα, που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά την ημερομηνία της λήψης τέτοιας γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 24

Επιφυλάξεις

Καμία επιφύλαξη δεν μπορεί να γίνει για τη Σύμβαση.

Άρθρο 25

Καταγγελία

1. Οποιοδήποτε Μέρος μπορεί σε οποιοδήποτε χρόνο, να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση, με ειδοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Τέτοια καταγγελία τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή της περιόδου των τριών μηνών, μετά τη λήψη της γνωστοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 26

Γνωστοποιήσεις

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα γνωστοποιεί στα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου, οποιοδήποτε μέρος που υπογράφει, οποιοδήποτε Μέρος και οποιοδήποτε άλλο Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα που έχει κληθεί να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση για:

α) οποιαδήποτε υπογραφή·
β) την κατάθεση οποιασδήποτε πράξης επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης·
γ) οποιαδήποτε ημερομηνία έναρξης της ισχύος της παρούσας Σύμβασης σύμφωνα με τα Άρθρα 21 ή 22·
δ) οποιαδήποτε τροποποίηση υιοθετείται σύμφωνα με το Άρθρο 20 και την ημερομηνία κατά την οποία τέτοια τροποποίηση τίθεται σε ισχύ·
ε) οποιαδήποτε δήλωση γίνεται δυνάμει των διατάξεων των Άρθρων 1 και 23·
στ) οποιαδήποτε καταγγελία γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 25·
η) οποιαδήποτε άλλη πράξη, γνωστοποίηση ή κοινοποίηση σχετικά με την παρούσα Σύμβαση.

Σε μαρτυρία των πιο πάνω οι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό, έχουν υπογράψει την παρούσα Σύμβαση.

Έγινε στο Στρασβούργο, την 25η ημέρα του Ιανουαρίου του 1996 στην Αγγλική και Γαλλική, με τα δύο κείμενα εξίσου αυθεντικά σε ενιαίο αντίγραφο το οποίο θα κατατεθεί στο αρχείο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα διαβιβάσει πιστοποιημένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα μη-μέλη Κράτη που συμμετείχαν στην επεξεργασία της παρούσας Σύμβασης, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καθώς και σε κάθε Κράτος που καλείται να προσχωρήσει σ' αυτή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7

Ε.Ε. Παρ. Ι (Ι)
Αρ. 4129, 22.6.2007

Ν. 74 (1) / 2007

Ο ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2007

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΡΘΡΩΝ

1. Συνοπτικός τίτλος.

ΜΕΡΟΣ Ι **ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

2. Ερμηνεία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ **ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ**

3. Αποστολή του Επιτρόπου.
4. Αρμοδιότητες του Επιτρόπου.
5. Δικαίωμα επικοινωνίας του Επιτρόπου.
6. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών στον Επίτροπο.
7. Ετήσια έκθεση.
8. Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια. Αδίκημα.
9. Προστασία του Επιτρόπου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ **ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

10. Διορισμός του Επιτρόπου.
11. Απολαβές του Επιτρόπου.
12. Γραφείο του Επιτρόπου.
13. Συμβουλευτική Επιτροπή.
14. Παραίτηση του Επιτρόπου.
15. Παύση του Επιτρόπου.

ΜΕΡΟΣ ΙV **ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

16. Διορισμός του πρώτου Επιτρόπου και χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.
17. Αδικήματα.
18. Κανονισμοί.

Ν. 74(1)/2007

Ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερία της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος

Αριθμός 74(1) του 2007

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΝΟΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός τίτλος.

1. **Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμος του 2007.**

ΜΕΡΟΣ Ι ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ερμηνεία.

2. **Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια –**

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

«δημόσιος υπάλληλος» σημαίνει υπάλληλο στην Υπηρεσία.

«δικαιώματα του παιδιού» σημαίνει τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα και τους νόμους, από τη Σύμβαση του Ο.Η.Ε., την Ευρωπαϊκή Σύμβαση και οποιαδήποτε άλλη σχετική διεθνή σύμβαση που ήθελε κυρωθεί από τη Δημοκρατία.

«Επίτροπος» σημαίνει τον Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που διορίζεται δυνάμει του άρθρου 10.

23(ΙΙΙ) του 2005.

«Ευρωπαϊκή Σύμβαση» σημαίνει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού που έχει κυρωθεί από τον περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο του 2005.

«Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ.)» έχει την έννοια που αποδίδεται στον όρο αυτό από την παράγραφο (40) του Κανονισμού 15 των περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως Κανονισμών του 1990 έως 2006.

«παιδί» σημαίνει φυσικό πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

«Παιδοβουλή» σημαίνει το αντιπροσωπευτικό σώμα παιδιών, του οποίου τα μέλη έχουν μόνιμη διαμονή στην Κύπρο και είναι ηλικίας από δώδεκα (12) μέχρι δεκαοκτώ (18) ετών, και το οποίο έχει δημιουργηθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία και

λειτουργεί κατά το πρότυπο, τηρουμένων των αναλογιών, της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων, με βάση κανονισμούς λειτουργίας που εγκρίνονται από την Ολομέλεια της ίδιας της Παιδοβουλής.

«πράξη» περιλαμβάνει και παράλειψη.

«πρόσωπο» σημαίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο ή οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

«Σύμβαση του Ο.Η.Ε.» σημαίνει τη Σύμβαση περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που έχει κυρωθεί με τους περί της Σύμβασης περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικούς) Νόμους του 1990 και του 2000.

«Συμβουλευτική Επιτροπή» σημαίνει την επιτροπή που ιδρύεται σύμφωνα με το άρθρο 13.

«Υπηρεσία» σημαίνει τη δημόσια υπηρεσία που υπάγεται στη Δημοκρατία και περιλαμβάνει τη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ **ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ.**

Αποστολή του Επιτρόπου.

3. Αποστολή του Επιτρόπου είναι η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Αρμοδιότητες του Επιτρόπου.

4. (1) Προς επίτευξη των σκοπών του άρθρου 3, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου περιλαμβάνουν:

(α) την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε όλα τα επίπεδα,

(β) τη διαφώτιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, έτσι ώστε αυτή να κινητοποιηθεί και να διασφαλίσει πρακτικά τα δικαιώματα των παιδιών στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινότητα και στην κοινωνία γενικώς,

(γ) τον εντοπισμό και την προώθηση των απόψεων των παιδιών, εκεί που τα ίδια δεν μπορούν να ακουσθούν,

(δ) την εποπτεία και τον έλεγχο της υλοποίησης των προνοιών της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης,

(ε) τον έλεγχο και την παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών και την υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνιση της νομοθεσίας με σχετικές διεθνείς συμβάσεις, καθώς και την προώθηση της κύρωσης των συμβάσεων αυτών από τη Δημοκρατία,

(στ) τη διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και αλλαγής νοοτροπίας σχετικά με τη θέση των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο,

(ζ) την υποβολή αιτήσεων, εκ μέρους οποιουδήποτε παιδιού, για διορισμό ειδικού αντιπροσώπου σε δικαστικές διαδικασίες που το επηρεάζουν, όπου

ο νόμος ή το δικαστήριο ήθελαν αποκλείσει τα πρόσωπα που έχουν τη γονική ευθύνη από του να αντιπροσωπεύουν το παιδί, ως αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων με το τελευταίο,

(η) την εκπροσώπηση των παιδιών και των συμφερόντων τους σε διαδικασίες που επηρεάζουν τα παιδιά, όπου τούτο προβλέπεται από νόμο, και σε δικαστικές διαδικασίες, στις οποίες θα μπορεί να διορίζεται ως αντιπρόσωπος παιδιού από το δικαστήριο,

(θ) γενικά, τη λήψη οποιασδήποτε ενέργειας, την οποία ο ίδιος ήθελε κρίνει αναγκαία, προς εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια του παρόντος Νόμου.

(2) Ειδικότερα, για τους σκοπούς του εδαφίου (1), ο Επίτροπος δύναται να:

(α) διοργανώνει εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

(β) διεξάγει μελέτες για την κατάσταση των παιδιών στην Κύπρο.

(γ) προωθεί τις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(δ) απευθύνει συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τα παιδιά και, κατά την κρίση του, δίνει δημοσιότητα σ΄ αυτές.

(ε) συντονίζει την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(στ) συνεπικουρεί το έργο μη κυβερνητικών οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά και συμβάλλει στην κατάρτιση και εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών για την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(η) ετοιμάζει το Εθνικό Σχέδιο Υλοποίησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης.

(θ) υποβάλλει αυτεπαγγέλτως στις αρμόδιες αρχές, για διερεύνηση, παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού και, σε κάθε περίπτωση οφείλει να διαβιβάζει στις εν λόγω αρχές τέτοια παράπονα που του υποβάλλονται, καθώς και να παρακολουθεί την πορεία της διερεύνησής τους από τις αρχές αυτές, ακόμη και στην περίπτωση παραπόνων που δεν έχουν διαβιβασθεί μέσω του.

(ι) αξιολογεί το αποτέλεσμα της διερεύνησης παραπόνων από οποιαδήποτε αρχή ή υπηρεσία αναφορικά με την παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού.

(ια) συνεργάζεται με αντίστοιχα όργανα και αρχές άλλων κρατών, και ιδιαίτερα κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του.

138(Ι) του 2001
37(Ι) του 2003.

(ιβ) τηρουμένων των διατάξεων του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου και οποιουδήποτε Νόμου τον τροποποιεί ή τον αντικαθιστά, δημιουργεί και διατηρεί Αρχείο Στατιστικών Δεδομένων για το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών στη Δημοκρατία.

Νοείται ότι τα στοιχεία του Αρχείου μπορούν να χρησιμοποιούνται, με την έγκριση του Επιτρόπου, μόνο για σκοπούς επιστημονικής έρευνας και ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών και οργανισμών, καθώς και διαφώτισης και ευαισθητοποίησης του κοινού.

(ιγ) εκφέρει απόψεις αναφορικά με νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τα παιδιά.

(ιδ) εξασφαλίζει τις απόψεις των παιδιών και προωθεί την ενημέρωσή τους σχετικά με τα δικαιώματά τους.

(3) Ο Επίτροπος δύναται όπως εξουσιοδοτεί γραπτώς οποιοδήποτε λειτουργό του Γραφείου του, όπως ενασκεί εκ μέρους του οποιαδήποτε από τις εξουσίες του, με όρους, εξαιρέσεις και επιφυλάξεις, όπως ο Επίτροπος ήθελε καθορίσει στην εξουσιοδότησή του.

Δικαίωμα επικοινωνίας του Επιτρόπου.

5. Ο Επίτροπος, κατά την επιτέλεση του έργου του, δύναται να επικοινωνεί –

(α) με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους Υπουργούς και τους ανεξάρτητους αξιωματούχους της Δημοκρατίας.

(β) με τους Προέδρους και τα μέλη Διοικητικών Συμβουλίων ή Επιτροπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου.

(γ) με τους αντίστοιχους Επιτρόπους για Παιδιά ή σχετικούς εθνικούς οργανισμούς άλλων χωρών, καθώς και με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς και

(δ) με τα παιδιά ή με οργανωμένα σύνολα παιδιών.

Υποχρέωση παροχής πληροφοριών στον Επίτροπο.

6. Κάθε πρόσωπο, αρχή ή οργανισμός, κυβερνητικός ή μη, υποχρεούται να παρέχει στον Επίτροπο οποιαδήποτε πληροφορία που ο ίδιος ήθελε κρίνει αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής του μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του.

Ετήσια έκθεση.

7. (1) Ο Επίτροπος, μέσα στο πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, συντάσσει και υποβάλλει προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ετήσια έκθεση πεπραγμένων για το προηγούμενο ημερολογιακό έτος.

(2) Στην έκθεσή του, ο Επίτροπος επισημαίνει και τις τυχόν ενδεικνυόμενες νομοθετικές τροποποιήσεις στους τομείς της αρμοδιότητάς του, και υποβάλλει εισηγήσεις σ΄ ό,τι αφορά γενικά την πολιτική που ακολουθείται σε σχέση με την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών.

(3) Η έκθεση, που υποβάλλεται σύμφωνα με το παρόν άρθρο, δημοσιεύεται.

Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια.

Ανεξαρτησία του Επιτρόπου και υποχρέωση για εχεμύθεια. Αδίκημα.

8. (1) Κατά την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του, ο Επίτροπος:
(α) ενεργεί ανεξάρτητα, υπακούοντας μόνο στο νόμο, στην ηθική και στη συνείδησή του
(β) υπόκειται στο καθήκον εχεμύθειας, το οποίο συνεχίζει να υφίσταται και μετά την, με οποιοδήποτε τρόπο, αποχώρησή του από το αξίωμά του και
(γ) ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας, καταθέτει στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην τήρηση των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(2) Στο καθήκον εχεμύθειας υπόκεινται και όλα τα μέλη του προσωπικού του Γραφείου του Επιτρόπου, τόσο κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, όσο και μετά την, με οποιοδήποτε τρόπο, αποχώρησή τους από αυτήν.

(3) Το καθήκον εχεμύθειας του Επιτρόπου, καθώς και των μελών του προσωπικού του Γραφείου του, εκτείνεται στο χειρισμό ως απορρήτου οποιουδήποτε ζητήματος, εγγράφου ή πληροφορίας που περιέρχεται σε γνώση τους κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους, και απαγορεύει την αποκάλυψη ή μετάδοση οποιουδήποτε τέτοιου ζητήματος, εγγράφου ή πληροφορίας, παρά μόνο για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου.

(4) Εάν ο Επίτροπος ή μέλος του προσωπικού του Γραφείου του παραβεί το καθήκον εχεμύθειας που του επιβάλλεται από τα εδάφια (1), (2) και (3) του άρθρου αυτού, διαπράττει αδίκημα, το οποίο, σε περίπτωση καταδίκης, τιμωρείται με φυλάκιση που να μην υπερβαίνει το ένα (1) έτος ή με χρηματική ποινή που να μην υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες λίρες (Λ.Κ.10.000) ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Προστασία Επιτρόπου.

9. Δεν μπορεί να εγερθεί αγωγή εναντίον του προσώπου του Επιτρόπου για τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης ή για την έκφραση γνώμης ή για το περιεχόμενο έκθεσης ή άλλου εγγράφου που ο ίδιος έχει υποβάλει μέσα στα πλαίσια της ενάσκησης των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του παρόντος Νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Διορισμός του Επιτρόπου.

10. (1) Το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζει, ως Επίτροπο, πολίτη και μόνιμο κάτοικο της Δημοκρατίας, υψηλού ηθικού επιπέδου, που διακρίνεται για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του γνώση και πείρα σε σχέση με θέματα παιδιών:
Νοείται ότι, πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση από το Υπουργικό Συμβούλιο δυνάμει του παρόντος εδαφίου, το Συμβούλιο ακούει τις απόψεις των παιδιών, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Π.Σ.Ε.Μ.) και της Παιδοβουλής, σ΄ ό,τι αφορά τις αναμενόμενες από τα παιδιά δεξιότητες και τα προσόντα του Επιτρόπου:
Νοείται περαιτέρω ότι, το Υπουργικό Συμβούλιο, αντί να προβεί σε διορισμό Επιτρόπου, ως ανωτέρω, δύναται να διορίσει ως Επίτροπο δυνάμει του

παρόντος Νόμου, πρόσωπο που είναι ήδη διορισμένο ως ανεξάρτητος Επίτροπος δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, εάν ικανοποιηθεί ότι-

(α) το πρόσωπο αυτό είναι κατάλληλο για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου και,

(β) με το διορισμό αυτό δεν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των καθηκόντων που ανατίθενται στο καθένα από αυτούς από τον αντίστοιχο για τον καθένα νόμο και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας.

(2) Η θητεία του Επιτρόπου είναι εξαετής, με δυνατότητα δεύτερου μόνον επαναδιορισμού:

Νοείται ότι, σε περίπτωση διορισμού ως Επιτρόπου προσώπου, που είναι ήδη ανεξάρτητος Επίτροπος δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, τότε η θητεία του Επιτρόπου δυνάμει του παρόντος Νόμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρόνο της θητείας ή το υπόλοιπο της θητείας του Επιτρόπου δυνάμει του άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας,

(3) Ο Επίτροπος αφιερώνει το σύνολο του χρόνου του στην ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του δυνάμει του παρόντος Νόμου και δεν δύναται –

(α) να κατέχει άλλο αξίωμα ή θέση στη Δημοκρατία, ή

(β) να απασχολείται σε οποιαδήποτε άλλη θέση ή εργασία με αμοιβή, ή

(γ) να ασκεί οποιοδήποτε επάγγελμα:

Νοείται ότι, η παράλληλη ενάσκηση, από τον Επίτροπο, των καθηκόντων ανεξάρτητου Επιτρόπου δυνάμει άλλου νόμου και/ή πράξης του Προέδρου της Δημοκρατίας, δεν θεωρείται ότι παραβιάζει οποιαδήποτε από τις διατάξεις του παρόντος εδαφίου.

(4) Πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Επίτροπος δίνει διαβεβαίωση, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα εκτελεί πιστά τα καθήκοντά του προς το συμφέρον των παιδιών και γενικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Απολαβές του Επιτρόπου.

11. Στον Επίτροπο καταβάλλονται αμοιβή και ωφελήματα, όπως ήθελε εγκρίνει εκάστοτε το Υπουργικό Συμβούλιο.

Γραφείο του Επιτρόπου.

1 του 1990
71 του 1991
71 του 1991
211 του 1991
83(I) του 1995
60(I) του 1996
109(I) του 1996
69(I) του 2000

12. Ο Επίτροπος, για την επιτέλεση του έργου του, έχει Γραφείο, το οποίο στελεχώνεται με μόνιμο προσωπικό, που ανήκει στην Υπηρεσία, ανάλογα με τις ανάγκες του Γραφείου, είτε με απόσπαση σ΄ αυτό δημοσίων υπαλλήλων, δυνάμει των διατάξεων τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο, είτε με παραχώρηση σ' αυτό των υπηρεσιών εκπαιδευτικών λειτουργών δυνάμει του περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμου.

156(Ι) του 2000
4(Ι) του 2001
94(Ι) του 2003
128(Ι) του 2003
183(Ι) του 2003
31(Ι) του 2004
218(Ι) του 2004
68(Ι) του 2005
79(Ι) του 2005
105(Ι) του 2005
96(Ι) του 2006.

10 του 1969
67 του 1978
53 του 1979
4 του 1985
100 του 1985
168 του 1986
65 του 1987
129 του 1987
157 του 1987
162 του 1987
180 του 1987
245 του 1987
76 του 1988
107 του 1988
234 του 1998
105 του 1990
135 του 1991
151 του 1991
251 του 1991
12 του 1992
50(Ι) του 1992
78(Ι) του 1992
80(Ι) του 1992
81(Ι) του 1992
116(Ι) του 1992
40(Ι) του 1993
41(Ι) του 1993
46(Ι) του 1993
8(Ι) του 1994
37(Ι) του 1994
26(Ι) του 1995

72(Ι) του 1995
25(Ι) του 1996
43(Ι) του 1996
110(Ι) του 1996
42(Ι) του 1997
88(Ι) του 1997
5(Ι) του 1998
23(Ι) του 1998
46(Ι) του 1998
57(Ι) του 1998
79(Ι) του 1998
12(Ι) του 1999
30(Ι) του 1999
44(Ι) του 1999
84(Ι) του 1999
157(Ι) του 1999
31(Ι) του 2000
48(Ι) του 2000
83(Ι) του 2000
131(Ι) του 2000
13(Ι) του 2001
21(Ι) του 2001
162(Ι) του 2001
163(Ι) του 2001
135(Ι) του 2002
207(Ι) του 2002
17(Ι) του 2003
113(Ι) του 2003
44(Ι) του 2004
80(Ι) του 2004
100(Ι) του 2006
36(Ι) του 2007.

Συμβουλευτική Επιτροπή.

13. (1) Διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο Συμβουλευτική Επιτροπή, με ρόλο συμβουλευτικό προς τον Επίτροπο σε θέματα πολιτικής, η οποία αποτελείται από:

(α) έναν εκπρόσωπο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,

(β) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

(γ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού,

(δ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας,

(ε) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και

(στ) ανά έναν μέχρι πέντε εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανισμών, που έχουν ως κύριο αντικείμενό τους την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, και

(ζ) ανά έναν εκπρόσωπο από την Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών, την Παιδοβουλή και από μέχρι τρία άλλα αντιπροσωπευτικά σώματα παιδιών που δυνατό να δημιουργηθούν.

Νοείται ότι οι εκπροσωπούμενοι αξιωματούχοι ή μη κυβερνητικοί οργανισμοί ή τα αντιπροσωπευτικά σώματα μπορούν να ζητούν οποτεδήποτε από το Υπουργικό Συμβούλιο την αντικατάσταση των εκπροσώπων τους, που για διάφορους λόγους δεν μπορούν πλέον να τους εκπροσωπούν.

(2) Ο Επίτροπος δύναται να ορίζει ad-hoc υποεπιτροπές από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συγκεκριμένο έργο, στις οποίες να καλούνται και εμπειρογνώμονες για την εξέταση ειδικών θεμάτων.

Παραίτηση του Επιτρόπου.

14. Ο Επίτροπος μπορεί να υποβάλει γραπτώς, προς το Υπουργικό Συμβούλιο, την παραίτησή του, η οποία δεν υπόκειται σε ανάκληση και επενεργεί αμέσως, χωρίς να προαπαιτείται αποδοχή της από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Παύση του Επιτρόπου.

15. Ο Επίτροπος δεν απολύεται και δεν αποχωρεί από το αξίωμά του πριν από τη λήξη της θητείας του, παρά μόνο για λόγους και με τον τρόπο με τον οποίο απολύονται ή αποχωρούν από την υπηρεσία οι Δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ή εάν ήθελε καταδικασθεί για αδίκημα δυνάμει του εδαφίου (4) του άρθρου 8.

ΜΕΡΟΣ IV ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.

Διορισμός του πρώτου Επιτρόπου και χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.

16. (1) Ο πρώτος Επίτροπος διορίζεται μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου.

(2) Ο χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του πρώτου Επιτρόπου, μετά από το αναγκαίο στάδιο προετοιμασίας του Γραφείου του, ορίζεται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, που εκδίδεται το αργότερο μέσα σε τρεις μήνες από το διορισμό του Επιτρόπου.

Αδικήματα.

17. Οποιοσδήποτε –

(α) παραλείπει, χωρίς νόμιμη δικαιολογία, να παράσχει οποιαδήποτε πληροφορία του ήθελε ζητηθεί από τον Επίτροπο ή ηθελημένα παρακωλύει με οποιοδήποτε τρόπο την παροχή τέτοιας πληροφορίας, ή

(β) παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχεία,γνωρίζοντας ότι αυτά είναι ανακριβή ή τα οποία έχει εύλογα λόγο να πιστεύει ότι δεν είναι ακριβή, ή

(γ) εξυβρίζει, παρεμποδίζει ή παρενοχλεί τον Επίτροπο ή εξουσιοδοτημένο από αυτόν πρόσωπο, είναι ένοχος αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης, υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει το ένα έτος ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις πέντε χιλιάδες λίρες (Λ.Κ.5.000) ή και στις δυο αυτές ποινές.

Κανονισμοί.

18. Το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει, μετά από εισήγησή του Επιτρόπου, Κανονισμούς για τη ρύθμιση κάθε θέματος, το οποίο δυνάμει του παρόντος Νόμου χρειάζεται ή επιδέχεται καθορισμό.

Η παρούσα έκδοση είναι η Τρίτη Ετήσια Έκθεση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και αφορά το έτος 2010.

Για την ετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2010 συμμετείχαν όλοι οι Λειτουργοί του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
Ειδικότερα με τη σύνταξη ασχολήθηκαν:
Επιστημονική Εργασία: Μαρία Ρωσσίδου, Κυριάκος Παχουλίδης, Παναγιώτης Γιάλλουρος (αγορά υπηρεσιών)
Γενική επιμέλεια: Αικατερίνη Συμεού
Φωτογραφίες: Θέκλα Πέτρου

Τα σκίτσα που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης προέρχονται από την έκδοση του Γραφείου της Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ημερολόγιο 2009 και είναι δημιουργίες του εικονογράφου Θανάση Παπασπυρόπουλου.

Οι παιδικές ζωγραφιές που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης προέρχονται από σχέδια παιδιών τα οποία συμμετείχαν μέσω των σχολείων τους στις εκδηλώσεις για τη συμπλήρωση 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού που οργάνωσε το Γραφείο της Επιτρόπου.

Οι φωτογραφίες που πλαισιώνουν το κείμενο της Έκθεσης έχουν ληφθεί στα πλαίσια επισκέψεων της Επιτρόπου σε σχολεία και άλλων της δράσεων. Τα παιδιά που εμφανίζονται σε αυτές έχουν συναινέσει στη φωτογράφισή τους.

Σχεδιασμός: M.A.D. (Mike Adamou Designs)
Τυπώθηκε στο Κυβερνητικό Τυπογραφείο Λευκωσίας

© Copyright: 2011 Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.
Αναδημοσίευση επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι θ' αναφέρεται η πηγή.

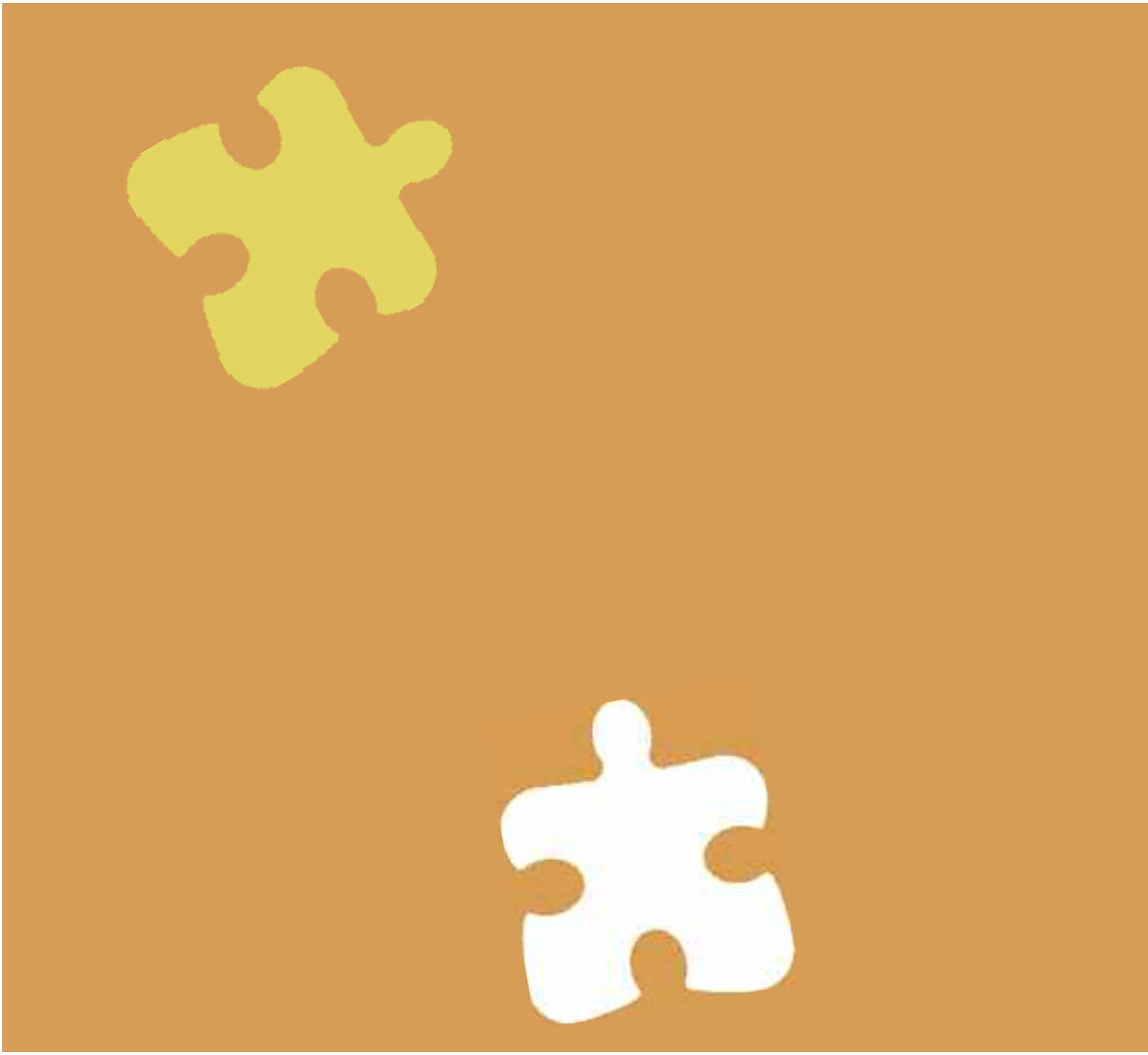

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
Γωνία Απελλή και Παύλου Νιρβάνα, 5ος όροφος, 1496 Λευκωσία
Τηλ: 22873200, Φαξ: 22872365
E-mail: childcom@ccr.gov.cy, Website: www.childcom.org.cy

ISSN: 1986-1702 (print)
1986-1710 (online)